

ΕΛΛΟΠΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Σ' αυτό το τεύχος :

- ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΣΑΪΕΝΤΟΛΟΓΟΙ
- ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΙΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ
- ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ - ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ
- ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΑ ΑΡΒΑΝΙΤΩΝ
- ΕΚΚΛΗΣΙΑ - ΕΘΝΟΣ - ΕΥΡΩΠΗ
- ΑΥΤΟΝΟΜΟ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ
- ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ Η ΔΥΣΗ

Τεύχος 50^ο (27^ο) Περίοδος Β'
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2000
Δρχ. 1.200 - Κύπρος: 3,0 Λίρες

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ - ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Το μεθοδευμένο σχέδιο αφellenισμού του έθνους συνεχίζεται, με εντολοδότες ξένα κέντρα αποφάσεων και εκτελεστές θεσμοθετημένα όργανα της πολιτείας, που δημόσια έδωσαν όρκο να αναλώσουν τις δυνάμεις τους για την προστασία της πατρίδας και του λαού της.

Ηγετικά στελέχη της "Νέας Τάξης", η ιθαγενής "προοδευτική" μας διανόηση και η ενεργός πολιτική της απόφωση, συντονίζουν τις προσπάθειές τους, για να υποτάξουν τον ... ατίθασο λαό της Ανατολικής Μεσογείου, που δημιουργεί εμπόδια στην πολιτική των ΗΠΑ σ' αυτή τη νευραλγική περιοχή.

Ο νεκροθάφτης του Κυπριακού Ελληνισμού, Χένρι Κίσιγκερ, σε δημόσια ομιλία του το 1994 στην Ουάσιγκτον, μεταξύ άλλων είπε: «... ο ελληνικός λαός είναι ατίθασος και γι' αυτό πρέπει να τον πλήξουμε βαθιά στις πολιτιστικές του ρίζες. Τότε, ίσως να συνειστέι. Εννών, δηλαδή, να πλήξουμε τη γλώσσα, τη θρησκεία, τα πνευματικά και ιστορικά του αποθέματα, ώστε να εξουδετερώσουμε κάθε δυνατότητα του να αναπτυχθεί, να διακριθεί, να επικρατήσει, για να μη μας παρενοχλεί στα Βαλκάνια, να μη μας παρενοχλεί στην Ανατολική Μεσόγειο, στη Μέση Ανατολή, σ' όλη αυτή τη νευραλγική περιοχή μεγάλης στρατηγικής σημασίας για μας, για την πολιτική των ΗΠΑ...» (Οικον. Ταχυδρόμος, 14/8/97).

Η πρόσφατη υπογραφή από τον πρωθυπουργό του αντιλαϊκού και διχαστικού νόμου για τη μη αναγραφή του θρησκευάματος στις νέες ταυτότητες αποκαλύπτει την απόφασή του να γίνει συνεργός, αν όχι εκτελεστικό όργανο, αυτών που υποσκάπτουν το μέλλον του τόπου και του έθνους γενικότερα. Δεν υπάρχει προηγούμενο στην Ιστορία των τελευταίων δεκαετιών της πατρίδας μας, πρωθυπουργός, εκλεγμένος από τη λαϊκή βάση, να στρέφεται εναντίον της βούλησης του ελληνισμού χωρίς αποχρώντα λόγο.

Είναι πασιφανές και χλιοειπωμένο ότι αυτή η απόφαση της κυβέρνησης, με τη χλιαρή αντίδραση της αξιωματικής αντιπολίτευσης, εάν "περάσει", είναι προπομπός άλλων νομοθετημάτων που θα στρέφονται κατά της πολιτιστικής μας παράδοσης και των θρησκευτικών μας πεποιθήσεων, με σκοπό να μας ξεκόψουν από τις αρχές και τον πολιτισμό μας.

Στόχος τους η δημιουργία μιας πολυ-πολιτισμικής Ελλάδας, χωρίς επίσημη θρησκεία, με φωνητική γραφή λατινικών χαρακτήρων, χωρίς ιστορική γνώση και μνήμη. Μια αγέλη, δηλαδή, εθνοτήτων χωρίς πολιτιστική παράδοση, κατά το πρότυπο των ΗΠΑ.

Ενώπιον αυτού του πειθαναγκασμού, οι πολίτες θα δώσουν διέξοδο στην απόφασή τους να εκφράσουν την ελληνική τους συνείδηση μέσα από την Ορθόδοξη Εκκλησία, που αποτελεί μειονότητα στην Καθολική Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι φανερό ότι η προκλητικά ωμή στάση της ελληνικής κυβέρνησης εκφράζει μόνο μία μερίδα εκδυτικισμένων πολιτικών, "διανοουμένων" και επιχειρηματιών.

Χωρίς αμφιβολία, η υπακοή στους νόμους μιας δημοκρατικά εκλεγμένης κυβέρνησης είναι υποχρέωση όλων των πολιτών. Όταν όμως αναφύονται κυβερνήσεις που αποδεδειγμένα δε σέβονται το λαό, τότε ο λαός όχι μόνον δεν οφείλει να δείχνει σεβασμό σε μια τέτοια κυβέρνηση, αλλά έχει χρέος προς τους προγόνους του και τα παιδιά του να αντιδράσει με κάθε ενδεδειγμένο στα ήθη του τρόπο.

Θωμάς Καλογρίτσας

ΚΑΛΟΓΡΙΤΣΑΣ

ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 571, ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΤΗΛ.: 6014144-49

ΠΡΟΤΥΠΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	3	
ΘΕΣΕΙΣ & ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ		
Εκκλησία, έθνος και ευρωπαϊκές εξελίξεις (του Κ. Χολέβα)	5	
Τουρκία: περιορισμένες ελπίδες (του Gerd Hoehler)	6	
2004: Ολυμπιάδα ή Σπονσοριάδα; (του Στ. Παϊσιάδη)	7	
Με αφορμή τις ταυτότητες (του Ν. Ντάσιου)	9	
Άλλη μια πικρή παρασιώπηση από τα σχολικά μας βιβλία: Κυναίγειρος (του Χ. Μηνάογλου)	11	
ΚΟΙΝΩΝΙΑ		
Σύνθεση της νέας κυβέρνησης και σαϊεντολογικές προεκτάσεις (του Α. Μποσνακούδη)	12	
ΚΥΠΡΟΣ		
Κύπρος: Η τραγική ανεπάρκεια του μικροελλαδισμού (του Ευ. Κωνσταντίνου)	16	
Β. ΗΠΕΙΡΟΣ		
Η ελληνική παιδεία στην Κορυτσά σήμερα (του Π. Χωρίκη)	20	
Για ένα αυτόνομο ππειρωτικό κίνημα (των Κ. Δημητρόπουλου, Φ. Μαλκίδη)	23	
ΒΑΛΚΑΝΙΑ		
Εθνολογικά και πολιτισμικά Αρβανιτών (του Αχ. Λαζάρου)	26	
ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΟΣ		
Από τον πατριωτισμό στον εθνικισμό (του Κ. Χατζηνατωνίου)	32	
Εμείς και η Δύση (του Χ. Μηνάογλου)	36	
ΔΙΕΘΝΗ		
Νερό: η βόμβα του 21ου αιώνα (επιμ. Νικολέτα Ιωνά)	38	
Ρατσισμός: Έγκλημα χωρίς τιμωρία (του Ν. Ντάσιου)	40	
Εβραϊκός θρίαμβος και ελληνική αποτυχία στις επανορθώσεις (των Μ. Γκικόκα, Α. Παπαθανάση)	42	
ΓΛΩΣΣΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ		
Η έγνοια και το πάθος της Νεωτερικής Γεωγραφίας για τη γλώσσα (του Α. Μακρίδη)	47	
Μυθολογία και Βίβλος. Διαχρονική και αδιάσπαστη ενότητα ελληνισμού και χριστιανισμού (του Α. Σακκέτου)	53	
ΙΣΤΟΡΙΑ		
Βυζάντιον και Αρμενία (β' μέρος) (του Hratch Bartikian)	56	
ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ		62
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ		64
Άρθρα από προηγούμενα τεύχη της Ελλοπίας (επιλογή)	66	

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ

ΑΡΗ Ν. ΠΟΥΛΙΑΝΟΥ

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΚΡΗΤΩΝ

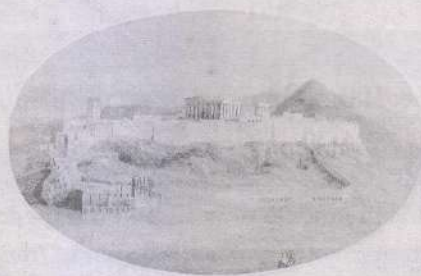
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΛΕΒΕΝΤΙΑΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ

ΓΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΘΗΝΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ

Ό γνωστός ανθρωπολόγος Άρης Πουλιανός μελετά την καταγωγή τών Κρητῶν χρησιμοποιῶντας σύγχρονα ανθρωπομετρικά δεδομένα, αρχαιολογικά και παλαιοντολογικά εὔρηματα, πολιτισμικά και ιστορικά στοιχεία. Τὸ βιβλίο συνοδεύεται μὲ πίνακες και χάρτες ανθρωπομετρικῶν στοιχείων, φωτογραφίες και σχέδια.

Μία πρωτοποριακή ἐργασία πὸν παρουσιάζει τὸ Δίκαιο πὸν ἴσχυε στὴν ἀρχαία ἀθηναϊκή πολιτεία και -κατ' ἐπέκτασιν- σ' ὀλόκληρο τὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ κόσμο.

Όλα τὰ ἀποσπάσματα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων πὸν ἀναφέρονται σὲ θέματα Δικαίου.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αλλο ένα εισαγωγικό σημείωμα στην πορεία της ΕΛΛΟΠΙΑΣ θα ξεκινήσει καταγράφοντας πορείες φθίνουσες και πρακτικές ασύμβατες με το παρελθόν του έθνους μας και του λαού μας. Παρ' ότι θα επιθυμούσαμε, μετά από πολύν καιρό, να εξωτερικεύσουμε αισιοδοξία, να εκπέμψουμε αντιστροφή και ανάταση, να αναθαρρήσουμε μέσα σε καιρούς "γκρίζους", τα όσα γύρω μας μα και σε βάρος μας εκτυλίσσονται θα μας αναγκάσουν και τώρα να παραμείνουμε κριτικοί, οξύτερα ίσως από κάθε άλλη φορά.

Καίγεται η χώρα απ' άκρου εις άκρον, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Μετά την Κύπρο, ήρθε η σειρά της Σάμου, της Φθιώτιδας, της Χίου, του Μοριά, των Ιωαννίνων, του Πηλίου, με τους δύο αδικοχαμένους αξιωματικούς της Π.Α., και ο οδυνηρός κατάλογος δεν έχει τέλος. Το γνώριμο, χλιοπαιγμένο σκηνικό κάθε καλοκαιριού, όπου συμπλέκονται από οικοπεδοφάγοι και καταπατητές έως οι Τούρκοι, χωρίς -φευ- ποτέ να συλλαμβάνεται κάποιος. Τα ελεγχόμενα ΜΜΕ της διαπλοκής και της παραπληροφόρησης, χορεύοντας στο ρυθμό της ελληνοτουρκικής "φιλίας", αποκρύπτουν επιμελώς τις δηλώσεις που είχαν κάνει στελέχη της ΜΙΤ και του κόμματος της Τανσού Τσιλέρ, αμέσως μετά το διαβόητο ατύχημα στο Σουσουρλούκ, όταν ομολόγησαν ανοιχτά ότι είχαν κάψει τη Ρόδο. Στοιχείο που οδηγεί και στους πιθανούς εμπρηστές της Σάμου, αφού "όλως τυχαίως" το νησί γέμισε προκληρύξεις, που καλούσαν τους τουρίστες να συνεχίσουν τις διακοπές τους "απέναντι", στη μικρασιατική ακτή. Από την αμοιβαία φιλία πάντως έως τη μονομερή βλακεία υπάρχει δρόμος μακρύς, τον οποίο σε απίστευτο χρόνο-ρεκόρ έχουν διανύσει οι δρομείς της εξωτερικής πολιτικής του αθηναϊσμού. Έτσι, είδαμε τα casus belli δύο πρωθυπουργών (Ανδρ. Παπανδρέου-Κώστας Σημίτης) και ισάριθμων υπουργών (Γερ. Αρσένης-Άκης Τσοχατζόπουλος), που προειδοποιούσαν να μην προχωρήσει ούτε ένα μέτρο ο Αττίλας, να καταρρέουν στα Στροβίλια, πλάι στη στοιχειωμένη Αμμόχωστο. Η γνώριμη οδός των τετελεσμένων από την Άγκυρα, ενώ Αθήνα και Λευκωσία κλαψουρίζουν (πού αλλού;) στον ΟΗΕ, καταπίνοντας τη γλώσσα τους και μην τολμώντας ανάλογη ενέργεια σε άλλο σημείο της γραμμής αντιπαράταξης, ώστε να γίνει επί ίσης βάσης διαπραγμάτευση.

Από την άλλη, είδαμε στη Γενεύη το σύνηθες σενάριο. Έναν αδιάλλακτο και προκλητικό Ντενκτάς, για τον οποίο Άγγλοι και Αμερικανοί δηλώνουν ανίκανοι να τον τιθασεύσουν, υπονοώντας πως οι πιέσεις θα ασκηθούν εκ νέου σ' αυτούς που με συνέπεια αποδεικνύονται ευάλωτοι σ' αυτές και πρόθυμοι να υποχωρούν συνεχώς: δηλαδή σ' εμάς. Και η made in USA "φιλία" επελαύνει όμορφα και νεοταξικά. Με συνεχιζόμενη ροή εποίκων στην κατεχόμενη ελληνική γη της Κύπρου, με κατασυκοφάντηση της Ελλάδας από το Υπουργείο Εξωτερικών της Τουρκίας και το "φιλέλληνα" προϊστάμενό του, κ. Τζεμ, με όλο και συχνότερες αναφορές Τούρκων επισήμων για "την ανάγκη αποστρατιωτικοποίησης της Δωδεκανήσου" ή με συναντήσεις "φιλίας και συνεργασίας" στη Θράκη πριν από ένα μήνα, όπου, όμως, συμμετείχαν "Δυτικοθρακιώτες Τούρκοι", "Μακεδόνες" και λοιποί "ελληνολάτρες".

Προκύπτει αβίαστα το ερώτημα: Πόσοι αιώνες γεωγραφικής γειτνίασης πρέπει να παρέλθουν, ώστε να εμπεδώσουν οι κυβερνώντες μας τις τεχνικές τού συνδιαλέγεσθαι και του διαπραγματεύεσθαι με τους Τούρκους;

Νηνεμία και απραξία χαρακτηρίζουν τον πλου και των λοιπών τμημάτων του περιφερειακού ή ακριτικού ελληνισμού. Ειδικά για την πολύπαθη ελληνική εθνική μειονότητα της Βορείου Ηπείρου, το μέλλον επαναπιστοποιείται, διαγραφόμενο από αβέβαιο μέχρι ζοφερό. Την ίδια στιγμή, τα Σκόπια φαίνεται να χαμηλώνουν τις ανθελληνικές ρητορείες του παρελθόντος, διότι το ζητούμενο αυτή τη στιγμή για την κυβέρνηση εκεί είναι η αντιμετώπιση του αλβανικού μεγαλοϊδεατισμού. Το σκοπιανό συγκρότημα εξουσίας ζει με το μόνιμο (και υπαρκτό) φόβο να επαναληφθούν στο χώρο του ατλαντικές πειρατείες τύπου Κοσσυφοπεδίου ή Βοσνίας, στοιχείο που θα σημάνει την αρχή του τέλους του κρατιδίου.

Το εντός των συνόρων κυρίαρχο γεγονός, που, δυστυχώς, επέφερε χάσματα μεταξύ της ελληνικής κοινωνίας και της κυβέρνησης, το θέμα δηλαδή της μη αναγραφής του θρησκεύματος στις νέες ταυτότητες, διαφαίνεται όλο και σαφέστερα πως είναι η κορυφή του παγόβουνου. Η Εκκλησία αποδεικνύεται ως η μόνη δύναμη που, μέσω της λαϊκής συσπείρωσης και της ενεργοποίησης της συλλογικής δύναμης των πολιτών, θα μπορούσε να αποτελέσει τροχόπέδη (και μακάρι και κυματοθραύστη) στους "προοδευτικούς" πειραματισμούς των αυτοαποκαλούμενων εκσυγχρονιστών της συναλλαγής και της διαπλοκής. Εάν η κυβερνητική πρακτική της αντιδημοκρατικής επιβολής ενός τέτοιου μέτρου αποτελούσε μεμονωμένο γεγονός, θα μπορούσε ίσως η Εκκλησία να κατηγορηθεί για υπερβολικό θόρυβο. Όταν, όμως, πολιτικοί και πνευματικοί άνθρωποι κάνουν λόγο για κάποιες άλλες λεπτομέρειες που "σιγοψήνονται", όπως την υποχρεωτική τέλεση πολιτικού γάμου, την εισαγωγή της λατινικής γραφής *oste na ginoume Engorei*, την "πολυφυλετική Ελλάδα", και πάει λέγοντας, τότε η απαλοιφή του θρησκεύματος φαντάζει ανάξιο λόγου στοιχείο, πρώτο κρικάκι σε μια σειρά ριζοσπαστικών μέτρων σκληρού αφελληνισμού, που κάποιοι ετοιμάζουν για μας, χωρίς τη γνώμη μας, με τα "μαγειρεία" να βρίσκονται πιθανότατα εκτός Ελλάδας, στα γνωστά κέντρα όπου αποφασίζονται διαλύσεις κρατών (Γιουγκοσλαβία), αποκεφαλισμοί επαναστατημένων λαών (Οτσαλάν) ή διχοτομήσεις υποτιθέμενων κυρίαρχων εθνών (Ελλάδα-Κύπρος). Το παρήγορο είναι πως, μετά τις ογκώδεις συγκεντρώσεις που διοργάνωσε η Εκκλησία και παρά τους τόνους λάσπης που δέχτηκε ο προκαθήμενος αυτής, οι ιέρειες του "εκσυγχρονισμού" εμφανίζονται πλέον διστακτικές να προχωρήσουν στον αποχρωματισμό αυτού του τόπου και αυτού του λαού. Είναι ενδεικτικές οι δηλώσεις επιφανών κυβερνητικών στελεχών, μετά το συλλαλητήριο της πλατείας Συντάγματος, δηλώσεις που σηματοδοτούν αναστολή (για την ώρα) των μετά τις ταυτότητες σχεδιασμών, αφού ο ελληνικός λαός απέδειξε πως δεν είναι ευκολόπεπτος και αναλώσιμος, ώστε να μπει στα γρανάζια του εθνικού του αποχρωματισμού, όπως σφοδρώς θα ήθελαν οι μηχανισμοί της παγκοσμιοποίησης.

Υπάρχει τελικά μήνυμα και ελπίδα αντίστασης για το τώρα, αναστροφής και ανάτασης για το αύριο, ενάντια στις επιταγές του κόσμου της φθοράς; Ο ίδιος τούτος λαός, που ορίζει για κυβερνήτες του διεκπεραιωτές αλλότριων συμφερόντων και υποστέλλοντες σημαίες, ο ίδιος τούτος λαός, που ανέχεται να χαρακώνεται η εθνική του αξιοπρέπεια, στα Ίμια χτες ή στην Κύπρο σήμερα, όταν ο κατήφορος φτάσει στο τέρμα και πιάσουμε πάτο, θα βρει το κουράγιο να ορθώσει ανάστημα και να φωνάξει ένα νέο, μεγάλο, καθάριο ΟΧΙ. Ίσως κρυφή μας επιθυμία θα ήταν να το έπραττε τώρα, πριν αδειάσει η Βόρειος Ήπειρος και προτού υπογραφεί νέα Ζυρίχη - ταφόπετρα για τον κυπριακό ελληνισμό. Από τις λαοσυνάξεις της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας, όμως, γεννιέται παράγραφος ελπιδοφόρος: *Τα εθνικά μας ζώπυρα δεν είναι τελικά νεκρά*. Παρά μόνο καθηλωμένα... Το άμεσο μέλλον θα καταδείξει αν αξίζει να εξακολουθούμε να λεγόμαστε Έλληνες.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΕΘΝΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Ἡ συζήτηση τώρα μόλις ἀνοίξε. Θά κρατήσει πολύ καί θά περάσει ἀπό διάφορες φάσεις. Ἡ πρώτη φάση ἔχει ὡς ἔναυσμα τήν διένεξη Ἐκκλησίας καί Κυβερνήσεως σχετικά μέ τήν ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος στίς ταυτότητες. Καί ὅλοι συνειδητοποιοῦμε ὅτι δέν τίθεται θέμα ἀπλῶς ἀστυνομικῆς ταυτότητος, ἀλλά ἐθνικῆς ταυτότητος. Ἡ Ἐκκλησία καί ἡ συντριπτική πλειοψηφία τοῦ λαοῦ πού τήν ἀκολούθησε ἀγωνίζεται, γιά νά διατηρήσουμε τήν ἐθνική μας ἀξιοπρέπεια καί τήν πολιτιστική μας ἰδιοπροσωπία μέσα στά τρικυμισμένα κύματα τῆς ΟΝΕ καί τῆς ἰσοπεδωτικῆς παγκοσμιοποιήσεως. Γι' αὐτό καί πρέπει νά δοῦμε τήν διαμάχη αὐτή στό βάθος τῆς, καί ὄχι μόνο ἐπιφανειακά. Διότι θά σφραγίσει τήν πορεία τοῦ ἑλληνισμοῦ κατά τίς ἐπόμενες δεκαετίες.

Ὅρισμένοι ψάχνουν, καί στήν περίπτωση αὐτή, νά ἀποδώσουν χαρακτηρισμούς μέ ἐπίθετα. Σκοταδιστές καί χομεϊνικοί οἱ μέν, ἀνθέλληνες καί ἀντιχριστοί οἱ δέ. Δέν νομίζουμε ὅτι τέτοια ἐπιχειρήματα μᾶς βοηθοῦν νά κατανοήσουμε τό πρόβλημα. Ἐδῶ συγκρούονται δύο ἀντιλήψεις, δύο κόσμοι, δύο διαφορετικά πρότυπα ζωῆς καί σκέψεως. Καί γιά νά γίνουμε πιό συγκεκριμένοι:

1) Συγκρούονται κατ' ἀρχάς οἱ ὅπαδοί τῆς ἐθνικῆς αὐτοπεποιθήσεως μέ τοὺς θιασῶτες τῆς ἐθνικῆς μειονεξίας καί τῆς ἠττοπαθείας. Ἡ Ἐκκλησία συσπειρώνει αὐτό τό πλειοψηφικό ρεῦμα, τό ὅποιο ἐπιθυμεῖ νά ἔχουμε διεκδικητική ἐξωτερική πολιτική, νά θυμόμαστε τίς ἀλησμόνητες πατρίδες, νά διδασκόμαστε σωστά τήν Ἱστορία καί τήν γλῶσσα μας, νά μὴν παραχωρήσουμε οὔτε σπιθαμὴ ἐδάφους οὔτε κομμάτια τοῦ πολιτισμοῦ μας (Μακεδονία). Ἀπέναντί τῆς παρατάσσονται ἐκεῖνοι πού προτείνουν τήν πολιτική τῶν συνεχῶν ἐθνικῶν ὑποχωρήσεων, οἱ χλευάζοντες κάθε ὕγιη ἐκδήλωση πατριωτισμοῦ, οἱ ὅπαδοί τῆς ἀλλοιώσεως τῆς Ἱστορίας μας χάριν τῆς φιλίας μέ τήν Τουρκία καί τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν μέ τὰ Σκόπια.

2) Ἀντιπαρατίθενται οἱ ὅπαδοί τοῦ πνεύματος ἀντιστάσεως μέ τοὺς ὅπαδούς τοῦ πνεύματος ὑποταγῆς. Οἱ ἄνθρωποι πού ἐνδιαφέρονται γιά τό θρησκεῦμα στίς ταυτότητες δέν ἀγωνίζονται μόνον γι' αὐτό. Κατανοοῦν ὅτι ἐδῶ ἔχουμε τήν κορυφή τοῦ παγόβουνου. Ἄν δέν ἀντισταθοῦμε, θά ἀκολουθήσουν κι ἄλλα μέτρα εἰς βάρος τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητος. Ἀκόμη καί ἡ συζητούμενη κατάργηση τῶν θρησκευτικῶν ἀντιμετωπίζεται ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν συμπολιτῶν μας ὄχι μόνο ὡς θέμα πίστεως, ἀλλά καί ὡς θέμα ἐθνικῆς ἐπιβιώσεως. Ὁ μέσος Ἕλληνας πολίτης κουβαλᾷ μέσα του τήν σοφία τοῦ Μακρυγιάννη, ἔστω κι ἂν δέν τόν ἔχει

διδασχθῆ στό σχολεῖο. Καί εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ὁ Ρουμελιώτης ἀγωνιστής κατέγραψε μέ τήν συγκινητική καί πηγαία γλῶσσα του τήν ἀγανάκτησή του γιά τοὺς ξένους καί τοὺς ξενόδουλους, πού ἔκλεισαν τότε 400 μοναστήρια καί προσπάθησαν νά βλάψουν τήν ὀρθόδοξη πίστη καί ἐκκλησία. Ἀπέναντι σ' αὐτή τήν ἀγωνιστική ἀντίληψη, βρίσκεται τό μέτωπο ὄλων ἐκείνων τῶν διανοητῶν καί πολιτικολογούντων, οἱ ὅποιοι πρεσβεύουν τήν θεωρία τῆς μικρᾶς καί ἐντίμου Ἑλλάδος καί προτείνουν νά προσαρμοζόμαστε δουλικά σέ ξένα κελεύσματα καί ξένα πρότυπα, γιά νά γίνουμε ἄρεστοί στοὺς ἰσχυροὺς. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι οἱ πολέμιοι τῆς Ἐκκλησίας ἔφθασαν στό σημεῖο νά ὑποστηρίξουν ὅτι ἡ διαγραφή τοῦ θρησκευματος θά μᾶς κάνει πιό «Εὐρωπαίους», ἐνῶ ὁ εὐρωβουλευτής κ. Γιάννης Μαρίνος ἀπέδειξε μέ ἐπίσημα κείμενα ὅτι οὐδέποτε ἐζητήθη κάτι τέτοιο ἀπό τὰ ἀρμόδια ὄργανα τῆς Εὐρ. Ἐνώσεως.

3) Συγκρούεται μέ ἀφορμὴ τίς ταυτότητες, ἀλλά μέ αἷτια πού χάνονται στά βάθη τῆς Ἱστορίας, ἡ δημοκρατική συνείδηση τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ μέ τόν ἐλιτισμό καί τήν ἀρχοντοχωριάτικη νοοτροπία τῶν ὀπαδῶν τοῦ ἄρχοντοχρονισμοῦ καί τῆς ξενομανίας. Τό ἀρχαῖο ἑλληνικό ἄστυ καί ἡ δημοκρατική παράδοση τῆς κλασσικῆς περιόδου συνεχίζονται καί ἐμπλουτίζονται μέ περισσότερο κοινωνικά καί ἀνθρωπιστικά στοιχεῖα στήν ὀρθόδοξη παράδοση. Τό συνοδικό σύστημα τῆς Ἐκκλησίας, τό κοινοτικό σύστημα ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ἡ συμμετοχὴ τῶν γυναικῶν στίς λαοσυνάξεις τῶν Σουλιωτῶν, ἡ ἀπαίτηση τοῦ εὐσεβοῦς ὀρθοδόξου Μακρυγιάννη καί τῶν συναγωνιστῶν του γιά Σύνταγμα, τό 1843, αὐτά καί ἄλλα πολλά πιστοποιοῦν ὅτι ἡ ἐπιβίωση τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν στόν σύγχρονο ἑλληνισμό ὀφείλεται πολύ περισσότερο στήν ἀρρηκτη ἐνότητα γένους καί ὀρθοδοξίας, καί λιγότερο στίς προσπάθειες διαφόρων πολιτικῶν προσώπων. Καί σήμερα ἡ Ἐκκλησία καί οἱ ὑποστηρικτές τῆς διαμαρτύρονται κατά τοῦ αὐθαίρετου τρόπου μέ τόν ὅποιο ἐπεβλήθη ἡ διαγραφή τοῦ θρησκευματος, ἀλλά καί τῆς ὑψηλοῦς (στοιχείου σαφῶς ἐθνικῆς σημασίας). Διαμαρτύρονται γιά τήν ἀτεκμηρίωτη ἄρνηση τῶν ἀρχόντων νά σεβασθοῦν τήν ἐπιθυμία τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ, ὅπως αὐτή τεκμαίρεται ἀπό τίς ὀγκώδεις λαοσυνάξεις καί ἀπό τίς ἐπαναλαμβανόμενες δημοσκοπήσεις. Ἀπέναντι σ' αὐτήν τήν μεγάλη πλειοψηφία τῆς ἑλληνορθόδοξης δημοκρατικότητας, ἀντιπαρατάσσεται ἡ αὐθάδεια, ἡ αὐθαιρεσία, ἡ εἰρωνεία, ὁ χλευασμός, ἡ ἀλαζονεία τῆς ἐξουσίας. Γιατί δέν καθιερώνεται καί στήν χώρα μας ὁ θεσμός τοῦ δημοψηφίσματος λαϊκῆς πρωτοβουλίας, ὅπως συμβαίνει, π.χ., στήν Ἰταλία καί στήν Ἑλβετία, ἀλλά πιό περιορισμένα καί στήν Γαλλία καί σέ ἄλλες χώρες; Ποιός ὄρισε ὅτι κάθε διορισμένη Ἀρχὴ ἢ Προστασίας" κτλ. μπορεῖ νά ἀνατρέπει νό-

μους ψηφισμένους από την Βουλή; Ο μέσος Έλληνας πολίτης που ακολουθεί την φωνή της Εκκλησίας του, έστω και αν είναι χλιαρός ή άμφισβητίας ως προς τα θρησκευτικά του καθήκοντα, υπεραμύνεται και της υγιούς δημοκρατίας. Καταπολεμά την έπαρση των ξενομανών διανοουμένων και την αύταρχικότητα, που είναι πιο επικίνδυνη όταν περιβάλλεται μανδύα δημοκρατικότητας και προοδευτικότητας.

4) Αντιπαρατίθενται, τέλος, δύο διαφορετικές αντιλήψεις ως προς τον ρόλο και την θέση της Ελλάδος στις ευρωπαϊκές εξελίξεις. Αυτή την στιγμή διεξάγεται σε όλη την Ευρώπη ένας σημαντικός διάλογος σχετικά με την πορεία του επισφαλούς πειράματος που λέγεται Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Γερμανία, έχουσα την αίσθηση της οικονομικής και πληθυσμιακής ισχύος, επιθυμεί μία ομοσπονδιακή δομή με μειωμένη την εθνική κυριαρχία των κρατών-μελών και με την ελπίδα ότι εκείνη θα επιβάλλει τις θελήσεις της. Η Γαλλία προτείνει μία ενδιάμεση λύση, ή οποία θα περιφρουρεί την δική της εθνική κυριαρχία, αλλά παράλληλα θα της εξασφαλίζει προνομιακό ρόλο στην λήψη αποφάσεων μέσω του γαλλογερμανικού άξονος. Η Βρετανία και η Ισπανία προβάλλουν την ανάγκη διαφυλάξεως της εθνικής κυριαρχίας και τάσσονται υπέρ μιας χαλαρής συνεργασίας κυρίως στον οικονομικό τομέα. Στην Ελλάδα, με τό επιχειρημα ότι έρχονται πακτωλοί ΕΥΡΩ, οι όπαδοι της διαγραφής του θρησκευάματος είναι κατά σύμπτωση(;) και ύποστηρικτές της μειώσεως της εθνικής κυριαρχίας των κρατών-μελών. Από την άλλη πλευρά, ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος είναι ό πιο σαφής, κατανοητός και τεκμηριωμένος έκφραστής της θέσεως: ΝΑΙ στην ευρωπαϊκή συνεργασία, αλλά με σεβασμό στην εθνική και πολιτιστική μας ταυτότητα και με τά μάτια άνοιχτά για τυχόν αυθαιρεσίες των ισχυρών. Ο Έλληνας πολίτης που θέλει την οικονομική ένισχυση από τά ευρωπαϊκά ταμεία για την εκτέλεση έργων ύποδομής, χωρίς, όμως, ύποχωρήσεις στά εθνικά μας θέματα και χωρίς άλλοίωση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, αισθάνεται μεγαλύτερη άνακούφιση από τη θέση της Εκκλησίας μας, παρά από τίς διεθνιστικές κορώνες και την ύλιστική, ξερά οικονομοκεντρική προσέγγιση των άνιστόρητων τεχνοκρατών.

Η διαμάχη έχει μέλλον. Έχει σημασία να κατανοήσουμε ότι θα διαδραματίσει σοβαρό ρόλο στην πορεία του έθνους μας μέσα στη μεταλλασσόμενη Ευρώπη. Σε μία Ευρώπη, ή οποία με την σειρά της άναζητεί τον ρόλο της και την ταυτότητα της άπέναντι στην άμερικανικού τύπου παγκοσμιοποίηση. Δέν είναι κατ' άνάγκη κακό για τον τόπο να αντιπαρατίθενται δύο κοσμοαντιλήψεις. Άρκει να μήν δημιουργηθούν τάσεις εθνικού διχασμού. Από την πλευρά της Εκκλησίας, είναι βέβαιο ότι θα καταβληθ ή κάθε προσπάθεια για διά-

λογο και ένωτικό πνεύμα. Όμως, ή πλευρά που έμφανίζεται υπέρμαχος μιας επίπλαστης προοδευτικότητας μας άνησυχεί. Διότι, μέχρι τώρα, χρησιμοποίησε την τακτική της μισής άλήθειας, και κάτι τέτοιο δέν ώφελει τον διάλογο. Ο έλληνισμός έχει να επιλέξει: θά προσέλθει στη νέα δομή της Ευρώπης, για να άγωνισθ ή υπέρ της προώθησεως των εθνικών του συμφερόντων ή για να καταντήσει καλός σερβιτόρος τουριστών άμειβόμενος σε ΕΥΡΩ; Θά άγωνισθ ή στά ευρωπαϊκά βήματα, για να γίνει σεβαστή ή όρθόδοξη του ταυτότητα και ή γλώσσα του, ή θά χειροκροτεί άβουλα τίς θεωρίες τύπου Χάντινγκτον, Ντυροζέλ και τά άνιστόρητα μουσεια της Ευρώπης του Καρλομάγνου; Η Εκκλησία, πίσω και πέρα από τίς ταυτότητες, άγωνίζεται για να άντιμετωπίσουμε και αυτή τη νέα πρόκληση και πρόσκληση με λεβεντιά. Για να πούμε ΝΑΙ στην Ευρώπη, αλλά δυό φορές ΝΑΙ στην Ελλάδα. Οι αντίπαλοι της πιστεύουν ότι προορισμός μας είναι να καταντήσουμε ένας ά-εθνικός χυλός, που θά αυτο-ευνουχισθ ή εναντι ενός πινακίου ΕΥΡΩ. Παρά τίς σειρήνες και τίς άμφιταλαντεύσεις, ή μεγάλη πλειοψηφία του λαού μας και πάλι θά ακολουθήσει τό άλάνθαστο ένστικτό της. Και θά κατανοήσει ότι πάντα ή εκκλησία σώζει την ρωμηοσύνη, που θά χαθ ή μόνον «όντας ό κόσμος λείψη» (Β. Μιχαηλίδης).

Κωνσταντίνος Χολέβας

ΤΟΥΡΚΙΑ: ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΕΛΠΙΔΕΣ

Όταν ο νέος πρόεδρος της Τουρκίας διέρχεται με το αυτοκίνητο και τη συνοδεία του τους δρόμους της Άγκυρας, η τροχαία δέν κλείνει τους δρόμους για την κυκλοφορία των υπόλοιπων πολιτών. Ο Αχμέτ Νεντσέτ Σεζέρ σέβεται επίσης τον κόκκινο φωτεινό σηματοδότη στη διασταύρωση. "Κανένας υπεράνω των νόμων" δήλωσε ο πρόεδρος άμέσως μετά την άνάληψη των υψηλών καθηκόντων του.

Εάν δοθεί βάση στους πολιτικούς αναλυτές των μεγάλων εφημερίδων της Κωνσταντινούπολης, με την εκλογή του μέχρι πρότινος προέδρου του συνταγματικού δικαστηρίου στο ύπατο αξίωμα του κράτους, αρχίζει μία νέα εποχή στην ιστορία της Τουρκίας. Εάν αυτό αποτελεί όρθή πολιτική εκτίμηση, θα φανεί και θα αποδειχθεί στο μέλλον. Όπως και να 'χει, ο Αχμέτ Σεζέρ είναι ο πρώτος πρόεδρος που δέν προέρχεται από τους δυό παραδοσιακά ισχυρούς πόλους εξουσίας: το στρατό και τους πολιτικούς. Το στοιχείο αυτό του προσδίδει, στα μάτια πολλών Τούρκων, αληθινό

κύρος και αξιοπιστία. Προ ενός έτους είχε δηλώσει – απαιτώντας περισσότερη ελευθερία έκφρασης – το εξής: «Όταν οι ιδέες τιμωρούνται, τότε η δημοκρατία πεθαίνει».

Επιπλέον, ο νέος πρόεδρος είχε ταχθεί τότε υπέρ της κατάργησης των περιορισμών που ισχύουν για την κουρδική γλώσσα και ζήτησε ελεύθερη χρήση αυτής στα σχολεία και τις εφημερίδες. Εάν αυτές οι απόψεις διατυπώνονταν από έναν απλό πολίτη, θα οδηγούνταν σίγουρα στα δικαστήρια. Απέναντι στον πρόεδρο, όμως, του ανωτάτου συνταγματικού δικαστηρίου, ακόμα και οι αυστηροί κρατικοί συνήγοροι δεν τόλμησαν να αντιπαρατεθούν.

Ο Σεζέρ διευκρίνισε εξαρχής, στην εναρκτήρια ομιλία του στη Μεγάλη Εθνοσυνέλευση, ότι θα εξακολουθήσει να λέει καθαρά και δημόσια τις απόψεις του και ως αρχηγός του κράτους. Έκανε λόγο για έλλειψη κατανόησης προς τους δημοκρατικούς θεσμούς, τόσο στην πολιτική σκηνή της Τουρκίας όσο και ευρύτερα στην κοινωνία. Επεσήμανε δε ότι στη χώρα του δεν υφίστανται γνήσιες δημοκρατικές παραδόσεις. Έβαλε έτσι, λεκτικά έστω, “το νυστέρι στην πληγή”, αφήνοντας να εννοηθεί ότι απέναντι σ’ αυτές τις δυσκολίες δε θα πρέπει να τρέφονται εξωπραγματικές προσδοκίες.

Σπάνια έτυχε στην Τουρκία ένας Πρόεδρος της Δημοκρατίας τόσο πλατιά αποδοχής. Ακόμη και οι ισλαμιστές δείχνουν τάσεις συναίνεσης, παρά το γεγονός ότι οι σε βάρος τους απαγορεύσεις εξακολουθούν να διατηρούνται. Το ΡΚΚ, από την πλευρά του, έφτασε στο σημείο να δηλώσει πως “ο Σεζέρ είναι Πρόεδρος όλων των Κούρδων”. Και στο χώρο των διανοουμένων, δεν είναι λίγοι αυτοί που πιστεύουν ότι ο νέος πρόεδρος θα ανοίξει διάπλατα τη μέχρι τώρα μισάνοιχτη πόρτα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παράλληλα με αυτές τις εξελίξεις, από την Ανατολία εκπέμπονται κάποια μηνύματα τελείως διαφορετικά. Λίγες ώρες πριν από την εκλογή του Σεζέρ, οι τουρκικές αρχές απαγόρευσαν πολλές εφημερίδες και έντυπα στις νοτιοανατολικές επαρχίες, όπου κυριαρχεί το κουρδικό στοιχείο. Ενώ αυτός προχωρούσε, δια του βήματος του κοινοβουλίου, στην καταγγελία των υπολειπόμενων δημοκρατικών θεσμών, το ίδιο το κράτος έκανε τα πάντα για να τον επιβεβαιώσει.

Ομάδα 16 διαπρεπών διανοουμένων, που προχώρησε στην έκδοση ενός τόμου με άρθρα που μέχρι πρότινος ήταν απαγορευμένα, με τον τίτλο “Ελευθερία στην άποψη 2000”, βρέθηκε δικαστικά διωκόμενη. Σημειώνεται επίσης ότι, πριν καλά καλά ο Σεζέρ καθίσει στον προεδρικό θώκο, οι αρχές έκλεισαν τα παραρτήματα της “Τουρκικής Ένωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων” στο Βαν και το Ντιγιαρμπακίρ, με το αιτιολογικό της “όχλησης της δημόσιας τάξης”.

Τα παραπάνω καταδεικνύουν ότι υπάρχουν στην Τουρκία ισχυρές δυνάμεις που παρεμποδίζουν με κάθε τρόπο τον εκδημοκρατισμό της χώρας. Οι δυνάμεις

αυτές καλούνται το “βαθύτερο κράτος”, που στέκεται ακλόνητο ανάμεσα σε στρατιωτικούς και πολιτικούς (ή και κάτω από αυτούς, χωρίς να φαίνεται), ορίζοντας τα πολιτικά πράγματα. Η αράχνη που υφαίνει αυτό τον αδιαπέραστο ιστό δεν είναι παρά οι κρατικοί μηχανισμοί ασφαλείας, που η δράση τους φτάνει και στην τελευταία γωνιά της χώρας, αποτυπώνεται σε κάθε εκδήλωση και δραστηριότητα της ζωής. Οι μηχανισμοί αυτοί διαπλέκονται στην Τουρκία με την πολιτική, στρατιωτική και οικονομική ολιγαρχία, ακόμη και με το οργανωμένο έγκλημα.

Ο νέος Τούρκος Πρόεδρος φαίνεται να είναι μια ακέραια προσωπικότητα. Αντίθετα με τους περισσότερους πολιτικούς της Τουρκίας, δε συνδέεται με πολιτικές δολοπλοκίες και ανωμαλίες. Αυτό μπορεί να αντάρχη να του προσδώσει μια καθαρή αποδοχή και στο μέλλον. Αλλά να πιστέψουμε πως αρχίζει μια νέα εποχή για την Τουρκία, πως το εισιτήριο εισόδου της στην Ευρώπη σφραγίστηκε, αυτό είναι απλώς αφέλεια. Διότι οι κάστες εξουσίας που διαθέτουν την πραγματική ισχύ εξακολουθούν να διαφεντεύουν τη χώρα. Και ο πρώτος που θα όφειλε να το καταλάβει αυτό είναι ο ίδιος ο Αχμέτ Σεζέρ...

Gerd Hoehler

Αναδημοσίευση από τη
FRANKFURTER RUNDSCHAU της 3/6/2000

2004: ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ Ή ΣΠΟΝΣΟΡΙΑΔΑ;

Εάν ανατρέξουμε αιώνες πίσω, θα δούμε ότι ο αθλητισμός αποδίδεται στον Όμηρο με τις λέξεις “άεθλος”, “αθλητήρ” ή “αέθλιον”. Ο αθλητισμός και η απονομή βραβείων στους αθλητές έχει τις ρίζες του στην πριν από τον Τρωικό Πόλεμο περίοδο και αποτελούσε κυρίαρχο γεγονός για την απόδοση τιμών σε επιφανή νεκρό. Επίσης, στην Αργοναυτική Εκστρατεία έχουμε αγώνες με έπαθλα για τους νικητές. Διαπιστώνεται δηλαδή ότι αθλητικοί αγώνες υπήρχαν πολλά χρόνια πριν εμφανιστούν οι ολυμπιακοί αγώνες. Για τους Αρχαίους Έλληνες, η αγωνιστική διαδικασία δεν αποτελούσε αυτοσκοπό, αλλά συνέτεινε στην καλλιέργεια και εμπέδωση του ιδανικού της άμιλλας, της ψυχικής ωριμότητας, της διαθέσεως της σωματικής δύναμης στην υπηρεσία της κοινότητας. Δεν επρόκειτο για μορφή διασκέδασης ή επίδειξη δύναμης, αλλά για ιερό καθήκον, το οποίο οι θεοί είχαν αναθέσει στο ανθρώπινο γένος των Ελλήνων, ως μία δοκιμασία, ως έναν άθλο. Ο αθλητής καταξιώνεται ηθικά και πνευματικά, όχι μόνο σωματικά. Κάθε φορά που υπερβαίνει τις φυσικές του δυνατότητες, αντεπεξέρχεται σε μία αγωνιστική δοκιμασία

και συνειδητοποιεί τον προορισμό του: να προάγει τον πολιτισμό.

Το ελληνικό πρότυπο βασίζεται στην ισόρροπη ανάπτυξη σώματος και πνεύματος, στο "νους υγιής εν σώματι υγιεί". Αυτά συνέβαιναν σε μία εποχή όπου οι αγώνες διεξάγονταν στη βάση της φυσικής ισχύος και αντοχής των αθλητών. Τεχνητά φαινόμενα υπερμυώδων ανθρωπόμορφων όντων και επίπλαστων επιδόσεων που καταγράφονται υπό την επήρεια αναβολικών ουσιών, όχι μόνο δεν είχαν θέση, αλλά, αντίθετα, ήταν παντελώς άγνωστα και ολοκληρωτικά ξένα προς τις αντιλήψεις και τη φιλοσοφία των Ελλήνων. Συνεπώς, αθλητισμός και γυμναστική συνιστούσαν τρόπο ζωής. Ο Πλάτων προτρέπει τους συμπολίτες του να γυμνάζονται από κοινού και στον ίδιο χώρο, αγόρια και κορίτσια, για καθαρά εκπαιδευτικούς λόγους. Η γυμναστική και η άθληση καταλάμβαναν σημαντικό μέρος του ελεύθερου χρόνου των Αρχαίων Ελλήνων. Όλα αυτά, βέβαια, στην αρχαιότητα, γιατί η εξέταση της σημερινής πραγματικότητας οδηγεί σε άλλες διαπιστώσεις... Θα ξεκινήσουμε από τον απλό πολίτη, εξετάζοντας τους λόγους για τους οποίους αυτός γυμνάζεται. Ένας νέος που θα απευθυνθεί σ' ένα γυμναστήριο, έχει συνήθως ως κύριο σκοπό το να "χτίσει" ένα υπερμυώδες σώμα με τη βοήθεια της σχετικής "θεραπείας". Μια κοπέλα πάλι, εάν δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να πάει σε κάποιο ινστιτούτο αδυνατίσματος, θα προστρέξει στο γυμναστήριο με μόνο στόχο το αδυνάτισμα. Όταν αυτό το πετύχει, θα σταματήσει να γυμνάζεται, αφού ο "στόχος" θα έχει εκπληρωθεί.

Αλλά ας αφήσουμε τον απλό πολίτη και ας "ακτινογραφήσουμε" έναν επαγγελματία αθλητή. Το πρώτο που θα σκεφτεί αυτός, ως επαγγελματίας, είναι να πετύχει μία καλή μεταγραφή. Διαθέτει την άνεση να εισαχθεί στο πανεπιστήμιο άνευ εξετάσεων, εάν μπει στην εθνική ομάδα. Ο βωμός του κέρδους καθίσταται πιο ελκυστικός από το βάθος του αθλητικού ιδεώδους. Έτσι, εκλείπει η αγνότητα των σκοπών και τα πάντα προσαρμόζονται και ερμηνεύονται βάσει των ισχυόντων νόμων της αγοράς. Ο αδυσώπητος νόμος του συμφέροντος επιβάλλεται μέσα από την οργανωμένη συνωμοσία της σιωπής, για να επιτευχθούν τα υπεράνθρωπα "ρεκόρ". Ο επαγγελματίας αθλητής δεν ενδιαφέρεται μόνο για τη νίκη, αλλά περισσότερο για το συμβόλαιο που θα εξασφαλίσει και θα υπογράψει με κάποια πολυεθνική, το οποίο και θα του αποφέρει τεράστια κέρδη. Οι ιθύνοντες, σε μία έξαρση υποκρισίας, προσποιούνται πως αδυνατούν να αντιληφθούν την αθλητική κατάπτωση. Αποφεύγουν δε, για ευνόητους λόγους, να την επισημάνουν δημόσια και να συγκρουστούν με τα οργανωμένα συμφέροντα που λυμαίνονται τον αθλητικό χώρο.

Η πολιτεία δαπανά τεράστια ποσά για την επιχορήγηση επαγγελματικών συλλόγων. Τους παραχωρεί ή τους βοηθά να χτίσουν τεράστια στάδια, ενώ στα ερασιτεχνικά σωματεία, που δεν έχουν μολυνθεί από το

"καρκίνωμα" της κερδοσκοπίας, η προσφορά της είναι ασήμαντη. Στην Ελλάδα του 2000, όταν μιλάει κανείς για αγώνες - και δη ολυμπιακούς - εννοεί στάδια, δημόσια έργα, ξενοδοχεία, έως χρηματιστήριο και μίζες. Οι σημερινοί Έλληνες δε γνωρίζουν πως κατά την αρχαιότητα οι αγώνες αποτελούσαν "εορτήν μεγαλείου και δόξης". Έτσι, ανήμποροι να διαφυλάξουν τη δική τους κληρονομιά, βαδίζουν προς τον εκφυλισμό. Οι δε αγώνες αυτοί καθαυτοί έχουν απωλέσει τις υψηλές ελληνικές ιδέες και στόχους και μετεβλήθησαν σε εμποροπανήγυρη συναλλαγής και οικονομικών δοσοληψιών. Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, υποστηρίζαμε ότι για όλα αυτά φταίνε οι ξένοι, που είχαν αναλάβει την οργάνωση των μέχρι τώρα αγώνων. Μετά, όμως, την ανάληψη της ολυμπιάδας του 2004, φάνηκε καθαρά ότι και εμείς ακολουθούμε τον ίδιο δρόμο, που πολύ απέχει από το αρχαίο ολυμπιακό ιδεώδες.

Για να ανακαλύψει εκ νέου ο αθλητικός κόσμος τον προσανατολισμό του, απαιτείται εξυγίανση των συνειδήσεων. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να στρέψουν την προσοχή τους και τη συνδρομή τους στον "εθελοντή ερασιτέχνη αθλητή". Αυτόν που έχει και οικογένεια και επάγγελμα και ασχολείται με τον αθλητισμό, επειδή τον ολοκληρώνει ως άνθρωπο. Ο αθλητής που πράττει τα πάντα για να κερδίσει, σίγουρα θα προβεί σε χρήση φαρμακευτικών ουσιών και θα βρει τρόπους να μην ανιχνευτούν οι ουσίες που έχει πάρει. Συχνά και τα ίδια τα κράτη, π.χ. μέσω των πανεπιστημίων, ωθούν τους αθλητές στη λήψη αναβολικών. Είναι χαρακτηριστικό το δημοσίευμα εφημερίδας (ΤΑ ΝΕΑ, 10.01.2000) υπό τον τίτλο "Επίσημο ντόπιγκ στην Ιταλία". Αποκαλύπτεται ότι η ολυμπιακή επιτροπή της Ιταλίας επιχορηγούσε πρόγραμμα χρήσης φαρμάκων για τους αθλητές, με τη συνεργασία του Πανεπιστημίου της Φεράρα, το οποίο διαθέτει ειδικό ερευνητικό κέντρο για τη χρήση αναβολικών ουσιών.

Εύλογα μπορεί να αναρωτηθεί κανείς εάν το όνομα που θα ταίριαζε καλύτερα είναι "Σπονσοριάδες". Εάν η Ελλάδα θεωρεί ότι τους ανέλαβε για να τους εξυψώσει και εξυγιάνει, μπορεί να αναγνωρίσει ως τέτοιο το ΠΑΓΚΡΑΤΙΟ, άθλημα ατόφια ελληνικό, που έχει ακόμη το σπινθήρα του αρχαιοελληνικού πνεύματος. Βάζοντας με τον τρόπο αυτό ένα μικρό λιθαράκι στο χτίσιμο του ολυμπιακού αθλητικού πνεύματος και ιδεώδους, που τόσο έντονα έχει ανάγκη η σημερινή κοινωνία.

Η Ελλάδα έχει το ηθικό χρέος να αναλάβει μια διεθνή πρωτοβουλία, με σκοπό την εξυγίανση των αγώνων και την επαναφορά τους στο πνεύμα του ολυμπιακού ιδεώδους. Επίσης, με το αυξημένο κύρος που θα διαθέτει ως διοργανώτρια χώρα κατά την προσεχή 4ετία, μπορεί να προβάλλει σε αθλητές και παράγοντες, αλλά και σε εκατομμύρια τηλεθεατές, το παγκράτιο και να συμβάλλει στη διάδοσή του διεθνώς.

Σταύρος Παϊσιάδης

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΙΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ...

Οι χειρισμοί στο θέμα των ταυτοτήτων απέδειξαν – για άλλη μια φορά – ότι η κυβέρνηση δεν έχει συνηθίσει να προβαίνει σε διάλογο – για θέματα μείζονος η ελάσσοнос σημασίας – παρ' ότι επικαλείται τη δημοκρατία. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης έχουν εξαπολύσει εν χωρώ μύδρους κατά του Αρχιεπισκόπου Κου Χριστόδουλου και της Ιεράς Συνόδου, κατηγορώντας τους ότι μας οδηγούν σε κοινωνική πόλωση με απώτερο στόχο την εμπλοκή τους στην πολιτική.

Ορθολογιστές και μυστικιστές, προοδευτικοί και οπισθοδρομικοί, φωταδιστές και σκοταδιστές, υπερασπιστές των ατομικών και μειονοτικών δικαιωμάτων και φυλετιστές εθνικιστές είναι το προϊόν αυτού του όψιμου "διχασμού".

Στην πρώτη κατηγορία, η πλειοψηφία της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας και διανόησης της χώρας με ιδεολογικό της βασιάζο την καθεστωτική Αριστερά, και από την άλλη, η Εκκλησία, λιγοστά δημόσια πρόσωπα και η συντριπτική πλειοψηφία του ελληνικού λαού (όπως κατέδειξαν τα δύο μεγάλα συλλαλητήρια σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη).

Το θέμα είναι αλήθεια πώς έδωσε λαβή για πιο ουσιαστικές και βαθύτερες συζητήσεις, καθώς και για στοχασμούς πάνω στο θρησκευτικό ζήτημα, την ιστορική εξέλιξη του ελληνισμού, τον ιδεολογικό προσανατολισμό της Αριστεράς, την παγκοσμιοποίηση και τη θέση της χώρας μας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων.

Προσπαθώντας να εξηγήσει κανείς τη στάση της Αριστεράς και των διαφόρων πράσινων αποχρώσεων στο ζήτημα που ανέκυψε με τις ταυτότητες – αλλά και σε μια σειρά από θέματα που αφορούν τα εθνικά και περιφερειακά ζητήματα – θα μπορούσε να σταθεί στη βαθύτερη ιδεολογική τομή που συντελέστηκε στο χώρο των κοινωνικών κινημάτων τόσο στη χώρα μας όσο και στο δυτικό κόσμο. Χαρακτηριστική είναι η στάση που κράτησαν πολλοί εκπρόσωποι των κοινωνικών κινημάτων στη Δύση έναντι της Νέας εποχής και της Παγκοσμιοποίησης. Να θυμίσουμε χαρακτηριστικά τον Υπουργό Εξωτερικών της Γερμανίας, Joschka Fischer, ή τον "κόκκινο" Dany (Kon Betit) στην επίθεση του ΝΑΤΟ κατά της Γιουγκοσλαβίας, βλέποντας ως μόνο πρόβλημα το σερβικό εθνικισμό και τον ολοκληρωτισμό, που απειλεί τη "δυτική δημοκρατία".

Τα πράσινα κινήματα στη Δύση – ως σύνθεση πολλαπλών κοινωνικών υποκειμένων που ξεσηκώθηκαν κατά του κατεστημένου στη δεκαετία του '60 – αποτέλεσαν την πιο προωθημένη μορφή κριτικής στο τέλος και στην κρίση του δυτικού πολιτισμού, καθώς και σ' αυτό που ονομάστηκε νεωτερικότητα.

Η κριτική αυτή συντελέστηκε στη βάση της θεώρησης της ποσοτικής "προόδου" και της ανάπτυξης,

καθώς και του εργαλειακού λόγου, ως των κυρίων αιτιών για την παγκόσμια οικολογική και κοινωνική ανισορροπία – με έμφαση στην αντίθεση Βορρά-Νότου.

Η κριτική στην ανάπτυξη και στον επιστημονικό ορθολογισμό αποτέλεσε την υπέρβαση που πραγματοποιήσε η οικολογική κριτική έναντι της μαρξιστικής, στη σοσιαλδημοκρατική ή επαναστατική εκδοχή της.

Η κριτική σκέψη ανέδειξε τη σπουδαιότητα και τη σοφία των παραδοσιακών πολιτισμών και κατέδειξε τη σπουδαιότητα των ερευνών του Levi Straws, του Marinetti και άλλων ανθρωπολόγων για τους παραδοσιακούς "καθυστερημένους" πολιτισμούς. Το εναλλακτικό κομμάτι του πράσινου κινήματος δελεάστηκε από την κοσμοαντίληψη των Ινδιάνων, αποκατέστησε την ιστορική μνήμη της γενοκτονίας του από τους λευκούς, υποστήριξε τους αγώνες για τη διάσωση των παραδοσιακών φυλών στον Αμαζόνιο, στην Πολυνησία, στην Αυστραλία και αλλού.

Η κατεύθυνση αυτής της κριτικής αλλά και η παράδοση των εθνικο-απελευθερωτικών κινήματων, με αιχμή του δόρατος τον Μάο και τον Τσε, αποτέλεσε και στη χώρα μας – για ένα κομμάτι του κοινωνικού αυτού χώρου – την αφετηρία για την επαν-ανακάλυψη της ελληνικότητας και της ιδιαίτερης ιστορικής μας διαδρομής, κομίζοντας ένα άλλο πολιτισμικό υπόδειγμα έναντι αυτού που φθείρεται στη Δύση. Πορεία που, αν εξελισσόταν, θα επέτρεπε την επιβίωσή μας στο μετα-ψυχροπολεμικό κόσμο έναντι του νεο-οθωμανικού επεκτατισμού, της διάλυσης του βαλκανικού χώρου και της μετατροπής μας σε ευρω-παράσιτο.

Από αυτή την άποψη, λοιπόν, ίσως εμείς που υποστηρίζουμε τη διάσωση της κιβωτού της ελληνικής μας παράδοσης δικαίως να ανήκουμε στην πλευρά εκείνη που θεωρείται πολιτιστικά συντηρητική, αν προοδευτικός μπορεί να θεωρηθεί ο αμερικανικός πολιτισμικός ιμπεριαλισμός και το παγκόσμιο ομογενοποιημένο χωριό. Και η στάση μας αυτή ίσως να μας επιτρέπει να συνεχίζουμε την κριτική μας στον καπιταλισμό, στην ιδέα της προόδου, και να εμμένουμε στην πρόταση αλλαγής του υφιστάμενου οικονομικού προτύπου σε βάσεις φυσικές και ανθρώπινες, όπου η διατήρηση των εθνικών και περιφερειακών ιδιαιτεροτήτων αποτελεί το έναυσμα μιας άλλης κοινωνικής "θέσμησης", με έμφαση στον "κοινοτισμό" και στην "άμεση δημοκρατία".

ΒΑΒΟΥΡΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΒΡΥΟΥΛΩΝ 73 & ΚΥΠΡΟΥ - ΝΙΚΑΙΑ
ΤΗΛ. 4907286, ΤΗΛ. ΟΙΚΙΑΣ: 4910354

Δέχεται μόνο με ραντεβού

Είναι αλήθεια ότι οι νέες κοινωνικές συμμαχίες, σε αντίθεση με την παγκοσμιοποίηση, φαντάζουν ετερόκλητες. Συντηρητικοί, μικροαστοί, δεξιοί που υπερθεματίζουν για την παράδοση έναντι της προόδου, μικροεπιχειρηματίες, αγρότες και άνεργοι, που αντιδρούν στη λεηλασία και στην ισοπέδωση των μεγάλων πολυεθνικών, ένα μειοψηφικό κομμάτι αριστερών και πρασίνων, που υποστηρίζουν ως προτεραιότητα τις τοπικές κοινότητες έναντι των γραφειοκρατικών κυβερνήσεων και την άμεση δημοκρατία έναντι της γραφειοκρατίας των Βρυξελλών ή του κεντρικού σχεδιασμού.

Η νέα αυτή συμμαχία ίσως να εκφράσει πολύ σύντομα μια νέα πολιτική πραγματικότητα, που θα ξεπεράσει την παραδοσιακή αντίθεση Αριστεράς - Δεξιάς και θα επιχειρήσει μια νέα σύνθεση. Μια σύνθεση που θα πειραματιστεί με την υπέρβαση μεταξύ παραδοσιακού και προοδευτικού. Σίγουρα, το πολιτισμικό στοιχείο και η έννοια του "ιερού" θα είναι καθοριστική στην πορεία αυτή. Η σκέψη που έθεσε ο Αριστοτέλης, ότι οι πολιτικές οργανώσεις θα πρέπει να αναπτύσσονται οργανικά και να αποτελούν το όριο έναντι του κρατικού ή του οικονομικού ετεροκαθορισμού, φαντάζει απαραίτητη.

Δυστυχώς, η αριστερή "διάνοξη" του τόπου και οι λεγόμενοι προοδευτικοί ταγοί δεν έχουν κατανοήσει τη νέα αυτή δυναμική και είναι λογικό λόγω της απόστασής τους από την κοινωνική βάση και την αγωνία της.

Δεν κατανοούν ότι το έλλειμμα της δημοκρατίας δεν είναι η ευθυγράμμιση με την επιταγή μιας κυβέρνησης που εξελέγη νόθα από τις πρόσφατες εκλογές ή κάποιες προοδευτικές νομοθετικές ρυθμίσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά, καταρχήν, η ανακάλυψη του τόπου ως αντανάκλαση της σοφίας των απλών ανθρώπων και της ζωής - που χάνεται με τούτο τον τρόπο του βίου.

Γι' αυτό και αισθάνομαι πιο κοντά σ' αυτούς που προσπαθούν - έστω και με ακρότητες ή μυωπικά - να συντηρήσουν ή να διατηρήσουν τα ψήγματα από τις παραδόσεις μας και της ιδιαίτερης νοηματοδότησης του βίου μας, παρά σ' αυτούς που επιβάλλουν τον ολοκληρωτισμό της "πολιτικά ορθής σκέψης" και του "μονοδρόμου". Αυτοί αδυνατούν να κατανοήσουν ότι οι ανθρώπινες κοινωνίες, για να υπάρξουν στο χρόνο χρειάζεται να αναπτύσσονται φυσικά με διάφορους τρόπους. Και είναι το φυσικό βίωμα και το ιερό που δίνει το νόημα στη ζωή των ανθρώπων στο συλλογικό βίο, και όχι τα αφηρημένα ανθρώπινα δικαιώματα και ο εργαλειακός λόγος των μακροοικονομικών θεωρήσεων και του τεχνολογικού Μεσαίωνα.

Δυστυχώς, οι σύγχρονοι "φωταδιστές" και οι πληρωμένες γραφίδες τους όλους όσους από μας θεωρούμε ακόμη σήμερα διακριτούς τους ρόλους ανδρών - γυναικών μάς θεωρούν σεξιστές, όσους από μας πιστεύουμε στην ανάγκη της αμυντικής θωράκισης για την προάσπιση της εδαφικής μας ακεραιότητας - και μέσω αυτής, της ελευθερίας μας - μας θεωρούν μιλιταριστές, όσους από μας πιστεύουμε ότι δεν μπορεί να συνεχίζεται αναξέλεγκτα η μεταφορά μεταναστών και στο παγκόσμιο χωριό μας, αλλά πως είναι ανάγκη να παλέψουμε, για να μείνουν στον τόπο τους, μας θεωρούν "ξενοφοβικούς".

Εμμένουμε, όμως, στη θέση μας, θεωρώντας ότι ο φυσικός και ο ιστορικός πλούτος δεν είναι άλλος από τη διάκριση των πολιτισμών και των ταυτοτήτων σ' όλο τον κόσμο. Γι' αυτό οι πολιτιστικές ταυτότητες αποτελούν την έκφραση της βιοποικιλότητας και της φυσικής ισορροπίας. Ας συνεχίσουμε, λοιπόν, να ανήκουμε στους "πολιτικά λάθος", αν το σωστό είναι η υποστήριξη της τυραννίας της παγκόσμιας οικονομικής προόδου... και του αμερικανισμού.

Νίκος Ντάσιος

*Μέ τη συμπλήρωση 50 τευχών του περιοδικού "ΕΛΛΟΠΙΑ",
η έκδοτική ομάδα αποφάσισε την βιβλιοδεσία τους
σε 7 καλαίσθητους τόμους.*

*Οί μοναδικές επιστημονικές εργασίες εκατοντάδων
συνεργατών του περιοδικού, στά 10 χρόνια λειτουργίας του,
θά προσφέρουν μάθηση και*

θά κοσμοῦν τήν βιβλιοθήκη σας για πάντα.

Γιά περισσότερες πληροφορίες, επικοινωνήστε

στό τηλέφωνο 01-6519728 ή γράψτε μας

στήν ταχυδρομική διεύθυνση του περιοδικού.

ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΗΧΗΡΗ ΠΑΡΑΣΙΩΠΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΜΑΣ ΒΙΒΛΙΑ: ΚΥΝΑΙΓΕΙΡΟΣ

Μιά από τις πλέον ήρωικές μορφές της αρχαίας ελληνικής Ιστορίας είναι ο Κυναιγεῖρος. Ἀδελφός τοῦ Αἰσχύλου, ἀγωνισάμενος καί ἐνδόξως πεσών στήν μάχη τοῦ Μαραθῶνα. Κατά τήν φυγή τῶν Περσῶν, μετά τήν μάχη, ὁ Κυναιγεῖρος ἄρπαξε ἀπό τόν κάβο ἕνα περσικό πλοῖο. Τότε, κάποιος Πέρσης τοῦ ἔκοψε τό χέρι. Ἀμέσως τό ἔπιασε μέ τό ἄλλο. Τοῦ ἔκοψαν καί αὐτό. Τότε, ἄρπαξε τόν κάβο μέ τά δόντια· καί οἱ Πέρσες τόν ἀποκεφάλισαν. Καί μόνος του ὁ Κυναιγεῖρος ἀρκεῖ γιά νά ἐξηγήσει γιατί οἱ Ἕλληνες κατατρόπωσαν τίς ὑπέρτερες περσικές δυνάμεις. Αὐτός, λοιπόν, ὁ Ἕλληνας ἀπουσιάζει – ἀκόμα καί τό ὄνομά του – ἀπό τά βιβλία Ἱστορίας τῆς δευτεροβάθμιας ἐκπαίδευσης.

Γιά νά μήν δημιουργοῦνται, βέβαια, λανθασμένες ἐντυπώσεις, πρέπει νά ἀναφερθεῖ ὅτι τό ὄνομα τοῦ Κυναιγεῖρου ἀπαντᾷ σέ δύο σχολικά ἐγχειρίδια. Τό ἕνα εἶναι τό βιβλίο Ἱστορίας τῆς Δ' Δημοτικού¹ καί τό ἄλλο εἶναι τό ἐγχειρίδιο διδασκαλίας τοῦ Ἡροδότου ἀπό μετάφραση τῆς Α' Γυμνασίου². Στό μὲν πρῶτο, ἡ ἀναφορά εἶναι ἐκτενής – πάντα σέ σχέση μέ τήν ἔκταση τῶν κεφαλαίων τοῦ συγκεκριμένου βιβλίου – καί ὁ Κυναιγεῖρος προβάλλεται ὡς πραγματικά εἶναι, δηλαδή ἕνα μοναδικό παράδειγμα ἀνδρείας. Στό δεύτερο, ὅμως, ὁ Κυναιγεῖρος ἐμφανίζεται μόνον μέσα στό μεταφρασμένο κείμενο τοῦ Ἡροδότου³, χωρίς νά ὑπάρχει κανένα σχόλιο γι' αὐτόν.

Ὁ Κυναιγεῖρος, ὅμως, ἀποτελεῖ διαχρονικό παράδειγμα αὐταπάρνησης, ὅσο καί ἂν θέλουν νά τόν ἀγνοοῦν οἱ συγγραφεῖς τῶν σχολικῶν ἐγχειριδίων. Ἐκτενῆ κατάλογο τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων – ἀρχαίων καί νεωτέρων – οἱ ὁποῖοι τόν μνημονεύουν, ἐντόπισα κατόπιν πρόχειρης – εἶναι ἀλήθεια – ἐρευνας σέ μελέτη γιά τόν Κοραῆ⁴. Καθώς οἱ Ἕλληνες ἦταν ὑπήκοοι τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ὁ Κοραῆς χρησιμοποίησε τόν Κυναιγεῖρο γιά νά ὑπενθυμίσει τό ἀδούλωτο φρόνημα τοῦ Γένους.

Ἄλλος μεγάλος τοῦ 18ου αἰῶνα, ὁ Καίσαριος Δαπόντες, ἀναφέρεται ἐκτενῶς σ' αὐτόν. Ὅπως γράφει μάλιστα ὁ Κιτρομηλίδης, τονίζει τόν «ὑψηλόφρονα ἠρωισμό τοῦ Κυναιγεῖρου στόν Μαραθῶνα»⁵. Παρ' ὅλη τήν διαχρονική παρουσία του στήν ἐλληνική γραμματεία, ὁ Κυναιγεῖρος δέν ἔτυχε ἀνάλογης προσοχῆς ἀπό τούς σύγχρονους Ἕλληνες ἱστορικούς καί φιλόλογους. Μία ἐξήγηση γι' αὐτό τό φαινόμενο μπορεῖ νά ἀποτελεῖ ἡ ὑπερβολική ἀνδρεία του. Ἡ πράξη του ξεπερνᾷ ὅσα

μπορεῖ νά χωρέσει ἡ ἀνθρώπινη διάνοια, μέ ἀποτέλεσμα σέ κάποιο σημεῖο νά συγχέεται μέ μυθολογικά γεγονότα ἢ, ἐν πάσει περιπτώσει, νά προκαλεῖ ἀμφιβολίες γιά τήν ἱστορικότητά της. Ἐλπίζουμε ὅτι ἡ ἀπουσία τοῦ ὀνόματός του ἀπό τά σχολικά βιβλία πού ἀναφέραμε ὀφείλεται σέ κάποια συναφή αἰτία.

Μιά ἐνδιαφέρουσα ἀναφορά στόν Κυναιγεῖρο εἶναι αὐτή πού ἐπιχειρεῖ ὁ Βρεττάκος στή *Λειτουργία κάτω ἀπό τήν Ἀκρόπολη*⁶. Στό ποίημα αὐτό, ὁ ἥρωας τοῦ Μαραθῶνα συναντιέται μέ τόν Σοφοκλῆ, τόν Ἀχιλλέα, τόν Ὀδυσσεά καί τόν Πλάτωνα· σέ μιά συγκέντρωση στήν ὁποία μετέχει ὁ Ἕλληνας πολεμιστής καί ὁ Ἕλληνας φιλόσοφος.

Ὁ Κυναιγεῖρος μάλιστα μπορεῖ νά θεωρηθεῖ καί προτύπωση τοῦ Νεοέλληνα μάγκα, καθώς καί αὐτός δέν ὑπολογίζει τή ζωῆ του καί εἶναι ἐτοιμος νά τῆ θυσιάσει γιά ἕνα φιλότιμο. Γιά νά τά "βάλει" μέ ὁποῖον "Πέρση" τόν ἀμφισβητήσει. Ὁ μάγκας εἶναι τό νεώτερο παράλληλό του.

Ὁ ἴδιος ἀποτελεῖ ἕνα μοναδικό παράδειγμα θυσίας. Αὐτό πού τόν διαφοροποιεῖ ἀπό τούς ἄλλους ἥρωες δέν εἶναι ὁ τρόπος τοῦ θανάτου του – στήν παράδοσή μας, ἄλλωστε, ὑπάρχουν πολύ δραματικότερες μορφές ἠρωϊκῶν θανάτων – ἀλλά ἡ σημασία τῆς θυσίας του. Δέν πέθανε, ὅπως οἱ περισσότεροι ἥρωες, ὑπερασπιζόμενος κάποιες "θερμοπύλες". Ἡ μάχη εἶχε κερδηθεῖ καί ὁ Κυναιγεῖρος μπορούσε νά μήν εἶχε προσπαθήσει νά σταματήσει τό πλοῖο. Στά μάτια μάλιστα πολλῶν, ἡ θυσία του μπορεῖ νά φαντάζει ἄσκοπη. Ὅμως δέν ἦταν, γιατί ἡ ὅλη πράξη του φόβισε τούς Πέρσες. Ἀκόμα καί ἂν δέν εἶχε πρακτικό ἀποτέλεσμα μακροπρόθεσμα, σίγουρα λειτούργησε ἀρνητικά στήν ψυχολογία ὄσων Περσῶν τήν πληροφορήθηκαν, καθώς μέ αὐτή ἀποδεικνυόταν περίτρανα ὅτι οἱ ἀντίπαλοί τους δέν φοβοῦνταν νά πεθάνουν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Δ. Ἀκτύπης κ.ά., *Στά ἀρχαῖα χρόνια*, Ἱστορία Δ' Δημοτικοῦ, ΟΕΔΒ, Ἀθήνα 1999, σ. 52.
2. Ἰ. Μ. Σακαλῆς, *Ἡροδότου Ἱστορία*, Α' Γυμνασίου, ΟΕΔΒ, Ἀθήνα 1999, σ. 95.
3. Ὁ Ἡρόδοτος, ὁ ἱστορικός τῶν περσικῶν πολέμων, διέσωσε τήν ἀνδραγαθία τοῦ Κυναιγεῖρου.
4. Μαρία Μαντουβάλου, *Ἀδαμάντιος Κοραῆς. Ὁ συγγραφέας τῆς «Ἑλληνικῆς Νομαρχίας»*, Ἀθήνα 1995, σσ. 269-276.
5. Π. Μ. Κιτρομηλίδης, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, μετ. Στέλλα Νικολοῦδη, Ἀθήνα 1999, σ. 91.
6. Γ. Στ. Βαγιανός, *Ἡ Διδασκαλία τῆς Ἱστορίας μέσα ἀπό τά λογοτεχνικά κείμενα*, Ἀθήνα 1995, σ. 236.

Χαράλαμπος Μηνάογλου

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΑΙΕΝΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

του Αντώνη Μποσνακούδη *

Η δράση της εξτρεμιστικής παραθρησκευτικής οργάνωσης Σαϊεντόλοτζι (σαϊεντολογία), που αρχικά λειτουργούσε με την επωνυμία ΚΕΦΕ (Κέντρο Εφηροσμένης Φιλοσοφίας Ελλάδας) και στη συνέχεια, αφού έκλεισε (με δικαστική απόφαση), ως "Ελληνική Εκκλησία της Σαϊεντολογίας", είναι αρκετά γνωστή, αφού η Ορθόδοξη Εκκλησία και προσωπικά ο π. Αντώνιος Αλεβιζόπουλος αποτέλεσαν τους βασικούς στόχους της. Σ' αυτή τη δράση της, η Σαϊεντόλοτζι (σαϊεντολογία) συνεργάστηκε στενά με την "Πανελλήνια Ιστορική και Φιλοσοφική Εταιρεία ενάντια στο Σκοταδισμό και την Ξενοφοβία" (ΠΑΝ.Ι.Φ.Ε.) και τον Πρόεδρό της κ. Τάκη Αλεξίου, που αυτοχαρακτηρίζεται ως "σεΐχης και δερβίσης του Τάγματος των Μεβλεβί". Τα συνέδρια της ΠΑΝ.Ι.Φ.Ε. αποτέλεσαν χώρο ζύμωσης, όπου πρόσωπα και ομάδες συνένωσαν και συντόνισαν τις δραστηριότητές τους για "θρησκευτική ελευθερία" και "σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων", υπονοώντας ότι παραβιάζονται στην Ελλάδα με την υποστήριξη της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Ο εισαγγελέας κ. Ιωάννης Αγγελής στην αναφορά του χαρακτηρίζει την ΠΑΝ.Ι.Φ.Ε. ως "δορυφορική οργάνωση του ΚΕΦΕ". Το σχετικό παράρτημα δίνει περισσότερες λεπτομέρειες. Ο σημερινός Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Πέτρος Ευθυμίου, ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Μιχάλης Σταθόπουλος, πρώην Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών και ο βουλευτής Β' Αθηνών κ. Ανδρέας Λοβέρδος είναι τρία πρόσωπα-κλειδιά. Η παρούσα ενημέρωση στοχεύει στη σκιαγράφηση του πλέγματος σχέσεων τους με το συνασπισμό ΚΕΦΕ-ΠΑΝ.Ι.Φ.Ε., ώστε να γίνει ευκολότερη και ασφαλέστερη αξιολόγηση της σημερινής κατάστασης και των πιθανών μελλοντικών εξελίξεων.

Υπεράσπιση του ΚΕΦΕ

Το Μάιο του 1999, κλήθηκα να καταθέσω ως μάρτυρας στην υπόθεση που αφορούσε τις παρακολουθήσεις και τα "φακελώματα" που είχε κάνει το ΚΕΦΕ στην Ελλάδα ως τμήμα της παράνομης δράσης του. Κατηγορούμενοι ήταν τα μέλη των Δ.Σ. του ΚΕΦΕ, αφού, με βάση τα έγγραφα που κατασχέθηκαν από τον εισαγγελέα Αγγελή, γνώριζαν και συμμετείχαν σ' αυτές τις παρανομίες. Ο κ. Λοβέρδος ήταν ένας από τους

συνηγόρους υπεράσπισης και ο κ. Ευθυμίου ένας από τους μάρτυρες υπεράσπισης. Το δικαστήριο έκρινε ότι ήταν ένοχοι για όλα όσα κατηγορούνταν, αλλά δεν τιμωρήθηκαν με συγκεκριμένη ποινή, γιατί η έγκληση δεν έγινε εντός τριμήνου, όπως ήταν τυπικά απαραίτητο.

Η στάση των κκ Λοβέρδου και Ευθυμίου κατά τη διάρκεια της δίκης και η δικαιολόγηση των σαϊεντολογικών παρανομιών αποτελούν ισχυρές ενδείξεις ότι στα αξιώματα που κατέχουν θα υποστούν πιέσεις και "χειρισμούς" από τη Σαϊεντόλοτζι και τους κύκλους της. Η τόσο έντονη σχέση τους μαζί της καθιστά βέβαιο ότι θα επηρεαστούν από αυτήν αφού, για να φτάσουν στο σημείο να υπερασπιστούν την εν λόγω οργάνωση, σημαίνει ότι έχουν ήδη επηρεαστεί ισχυρά από αυτήν και τους κύκλους της. Δηλαδή, σ' αυτή τη δίκη είχαμε το νυν βουλευτή Λοβέρδο να εξετάζει το νυν υπουργό Ευθυμίου προς υπεράσπιση της Σαϊεντόλοτζι.

Η κατάθεση του κ. Ευθυμίου είναι χαρακτηριστική, αφού κλείνει λέγοντας ότι έχουν ευγενή ιδεολογικά κίνητρα και η καταδίκη τους θα ήταν ιδεολογική καταδίκη. Από την πλευρά του, ο κ. Λοβέρδος (και ο δεύτερος συνήγορος υπεράσπισης κ. Γεώργιος Μαύρος, νομικός σύμβουλος του "Ελεύθερου Τύπου", του "Αδέσμευτου Τύπου" κτλ. χαρακτήρισε τη δίωξη ως πράξη μέσα στα πλαίσια σύγκρουσης της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τη "Σαϊεντολογική Εκκλησία". Επανάλαβε θέσεις του, ότι έχουμε φαινόμενα τρομοκρατίας πιστών άλλων θρησκειών και ότι είναι σκοταδιστική η νομοθεσία περί προσηλυτισμού (ΝΕΑ, 12/12/1999). Στο ΜΑΧ Ιουλίου 1998, κάλεσε τον Αρχιεπίσκοπο "να μη στέλνει τους πιστούς άλλων θρησκειών στη φυλακή" και να βοηθήσει "στην προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας", για την οποία λέει ότι είναι η "μοναδική ελευθερία που στην Ελλάδα είναι σχεδόν ανύπαρκτη". Ούτε μια φορά δεν ανέφερε ότι οι διάφορες "θρησκείες" κάνουν παράνομες ενέργειες. Στη δίωξη του Δ.Σ. του ΚΕΦΕ, οι συνήγοροι είπαν ότι γίνεται με το σκεπτικό της "συλλογικής ευθύνης", ξεχνώντας (!) τα στοιχεία συμμετοχής όλων των κατηγορουμένων.

Εύλογα δημιουργείται το ερώτημα αν ο υπουργός έχει την πληροφόρηση, τη θέληση και τις δυνατότητες να αποφύγει την ευθυγράμμιση σε πιέσεις ή υποδείξεις αυτών που υπερασπίστηκε.

Τα ονόματα των κκ Ανδρέα Λοβέρδου και Μιχάλη Σταθόπουλου ήταν από τα κυριότερα που "έπαιζαν"

* Δημοσιογράφος, μέλος του ΚΕΦΕ από το 1990 έως το 1995.

για το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Ο κ. Σταθόπουλος συμμετείχε και συντόνισε τουλάχιστον ένα από τα Συνέδρια της ΠΑΝ.Ι.Φ.Ε. (Οκτώβριος 1995), ενώ ο Υπουργός Εξωτερικών τον είχε τοποθετήσει ως Πρόεδρο της "Επιτροπής για τη Θρησκευτική Ελευθερία". Έτσι, και ο νυν Υπουργός Δικαιοσύνης έχει περάσει από περιβάλλοντα σαϊεντολογικού επηρεασμού.

Έχουμε, λοιπόν, τρία πρόσωπα που λειτουργήσαν σε χώρους εξτρεμιστικών παραθρησκευτικών οργανώσεων, άσχετα αν οι ίδιοι πιθανόν να μη γνώριζαν τις δραστηριότητες αυτές, καθώς και σε ποιο πλαίσιο εντάσσονταν.

Όταν τέτοια πρόσωπα κατέχουν τέτοια σημαντικά αξιώματα, που παίζουν το μοναδικό ή καθοριστικό ρόλο στην αναγνώριση οργανώσεων ως "θρησκείων" ή μπορούν να διοχετεύσουν την "εκπαιδευτική τεχνολογία" της Σαϊεντόλοτζι στα σχολεία, ή την εφαρμογή του σαϊεντολογικού προγράμματος Criminon εντός των φυλακών, εύλογα δημιουργείται το ερώτημα: μήπως πρέπει να περιμένουμε κλιμάκωση των παλαιότερων προσπαθειών της Σαϊεντόλοτζι και άλλων ομοειδών οργανώσεων, μέσα από τέτοιους κυβερνητικούς κύκλους;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σχέσεις Εκκλησίας-Κράτους και η ύπουλη εκστρατεία της Σαϊεντόλοτζι

Στις αρχές του 1998, κορυφώθηκε μια κίνηση η οποία αποσκοπούσε σ' αυτό που ονόμαζε "χωρισμό Εκκλησίας-Κράτους". Σήμερα, με τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα, αποδεικνύεται ότι η Σαϊεντόλοτζι αποτελεί τον κυριότερο πυρήνα και την κινητήρια δύναμη, η οποία έδρασε καταλυτικά και συμπύκνωσε τα επιμέρους στοιχεία που δημιούργησαν αυτή την αυτοχαρακτηριζόμενη ως "κίνηση θρησκευτικής ελευθερίας" ή "δια-θρησκευτική ομάδα".

Ανέκαθεν υπήρχαν διάφορες ολιγάριθμες ομάδες, που τηρούσαν αρνητική, ή ακόμη και εχθρική στάση απέναντι στην Ορθόδοξη Εκκλησία και, γενικά, εναντίον του χριστιανισμού, ανεξαρτήτως ομολογίας. Επίσης, μερικοί άνθρωποι διατηρούσαν (για διάφορους λόγους, αλλά κυρίως από έλλειψη πληροφόρησης ή λόγω μεθοδευμένης αρνητικής πληροφόρησης) επιφυλακτική έως και εχθρική στάση απέναντι στην ορθόδοξία.

Το ΚΕΦΕ, κατόπιν εντολής του Διεθνούς Γραφείου Ειδικών Υποθέσεων της Σαϊεντόλοτζι στο Λος Άντζελες, αποτέλεσε τον άξονα που προσέλκυσε, χειρίστηκε και συμπύκνωσε αυτούς τους ανθρώπους και τις ομάδες σε μια "δια-θρησκευτική ομάδα", ώστε μέσω αυτών (και χωρίς να φαίνεται η ίδια η Σαϊεντόλοτζι, να "καθαρίσει" το δρόμο της από κάθε εμπόδιο και να μπορεί να λειτουργεί με τη βιτρίνα της θρησκείας,

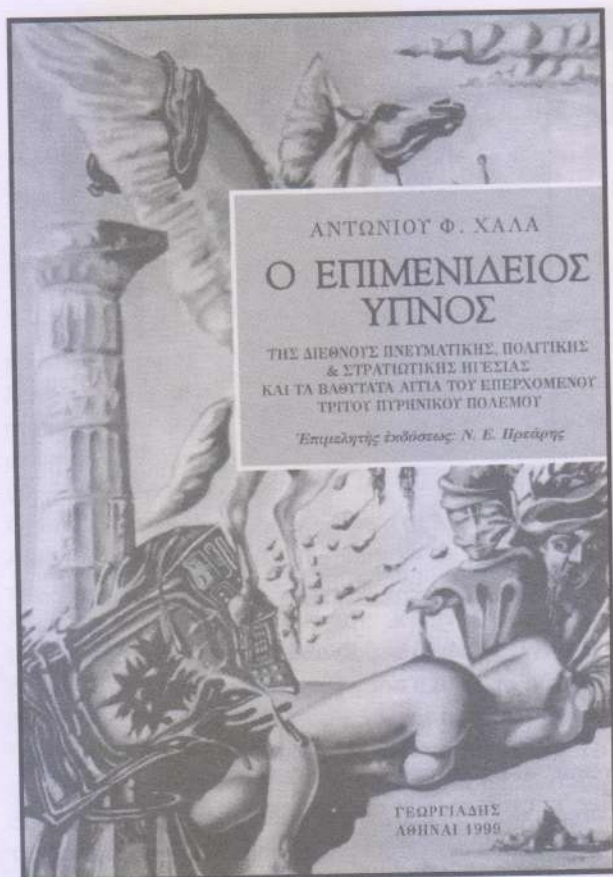

Ο κ. Μιχάλης Σταθόπουλος σήμερα είναι Υπουργός Δικαιοσύνης.

χωρίς να υφίσταται κανέναν έλεγχο για τις απάνθρωπες και αντικοινωνικές πρακτικές της και χωρίς να αποκαλύπτει τα πραγματικά πιστεύω της.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτοί οι άνθρωποι και ομάδες ήταν "οι σκόρπιοι υδρατμοί στον αέρα", που δημιουργούν μεν βαριά ατμόσφαιρα, αλλά τους δεχόμαστε ως ένα από τα περιεχόμενά της. Η Σαϊεντόλοτζι (μέσω του ΚΕΦΕ) τους κατεύθυνε στο δικό της χώρο και εκεί τους συμπύκνωσε σε μία αφύσικη "βροχή θρησκευτικής ελευθερίας", η οποία είχε στόχο να ποτίσει τα σαϊεντολογικά χωράφια δημοσίων σχέσεων και να πνίξει κάθε φωνή διαμαρτυρίας και αγανάκτησης που υψωνόταν εναντίον της Σαϊεντόλοτζι και της Νέας Τάξης. Αυτή "η βροχή", όμως, "μούσκεψε" την αξιοπιστία αρκετών ηγετών γνώμης, μεταξύ των οποίων βουλευτές και δημοσιογράφους (οι οποίοι ίσως να μη γνώριζαν την πραγματική ταυτότητα του ΚΕΦΕ ούτε την εξαιρετικά εχθρική και υποτιμητική στάση του απέναντι στους δημοσιογράφους και στην οργανωμένη κοινωνία, αν και το αποτέλεσμα είναι αποτέλεσμα, και αυτό μετράει) ευθυγραμμίζοντάς τους με τη σαϊεντολογική προπαγάνδα και την "πολιτική νέκρωσης" εναντίον των αντιπάλων της και της ίδιας της Ελλάδας.

Μια μικρή ομάδα ανθρώπων έφτασαν να αυτοπαρουσιάζονται ως "υπέρμαχοι της θρησκευτικής ελευθερίας" στην Ελλάδα και να την κατηγορούν για ρατσισμό και καταδίωξη μειονοτήτων, τη στιγμή που αυτοί οι ίδιοι εφάρμοζαν την "πολιτική νέκρωσης" της απίστευτα απάνθρωπης Σαϊεντόλοτζι. Ουσιαστικά, λειτουργούσαν ως μηχανισμοί των "πλυντηρίων ισχύος" της Νέας Τάξης. Ούτε λίγο ούτε πολύ, παρουσίαζαν τους εαυτούς τους ως αντι-ρατσιστές και υπέρμαχους

της ελευθερίας και όλους τους άλλους, άμεσα ή έμμεσα, ως διώκτες ή ανεχόμενους τη δίωξη θρησκευτικών και άλλων μειονοτήτων, που οι ίδιοι ανακάλυπταν.

Μ' αυτή την εκστρατεία προσπαθούν να παρουσιάζουν την Ελλάδα ως ένα μωσαϊκό από πολλές (καταπιεζόμενες) μειονότητες, και ότι έτσι χρειάζεται να υπάρξει "θρησκευτική ελευθερία" στην Ελλάδα. Ξεχνούν, φυσικά, να πουν ότι τουλάχιστον το 95% του πληθυσμού έχει ορθόδοξη χριστιανική συνείδηση.

Όλη αυτή η εκστρατεία συνδυάστηκε με λασπολογία εναντίον της Ορθόδοξης Εκκλησίας και της Ελλάδας. Ίσως οι "υπέρμαχοι" της ελευθερίας να χρειάστηκαν τη λάσπη ως απαραίτητο διακοσμητικό.

Με αυτή τη λογική τους, θα έπρεπε να διαμαρτύρονται και για την παραβίαση των θρησκευτικών δικαιωμάτων των σατανιστών, όταν καταδικάστηκαν οι τρεις νεαροί σατανιστές πριν από μερικά χρόνια. Όμως, δε θα τολμούσαν να υποστηρίξουν την ελεύθερη "θρησκευτική έκφραση" για τη σατανιστική λατρεία, αφού είναι απάνθρωπη και αντικοινωνική. Αυτό δραματίζει ασύγκριτα μεγαλύτερο ρόλο από τη "θρησκευτική ελευθερία" των σατανιστών. Οι "υπέρμαχοι", όμως, αποσιώπησαν το γεγονός η Σαϊντέλοτζι είναι εξίσου απάνθρωπη και αντικοινωνική, όπως και οι άλλες λατρείες που υποστηρίζουν.

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά σημεία αναφέρεται στην αναφορά του εισαγγελέα κ. Ιωάννη Αγγελή (σελ. 39), όπου αναφέρει: Έγγραφο 1977 του Γραφείου

Ειδικών Υποθέσεων Ελλάδος προς το αντίστοιχο Ευρώπης με περιεχόμενο "... αγαπητέ Μαργλή... η μεγάλη ιδέα είναι ότι πρέπει να περάσουμε (σπρώξουμε) ολωσδιόλου τη γραμμή του χωρισμού της Ορθόδοξης Εκκλησίας από την πολιτεία, και αυτό περιλαμβάνει αλλαγή του Συντάγματος στη χώρα". Στη σελ. 40 γίνεται αναφορά σε ένα έγγραφο από τον Αρχηγό Χειρισμού Ερευνών στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ειδικών Υποθέσεων, με ημερομηνία 14 Μαρτίου 1994 και ώρα 23.12 προς το αντίστοιχο Γραφείο Ελλάδος, που γράφει "...Αν συγκεντρωθούν αρκετά στοιχεία και οι ΝRMs (νεοφανείες αιρέσεις) συνενωθούν, μία έρευνα για την παραβίαση των ατομικών δικαιωμάτων μπορεί να κατευθυνθεί στην ΕΟΚ ή σε οργανισμούς όπως η Διεθνής Αμνηστία, για να ξαναδεί το θέμα χρησιμοποιώντας την τωρινή έκδοση ταυτότητας, ως την τωρινή καυτή έκδοση... Σχετικά με την έκθεση της ΚΥΠ και την έκδοση της ταυτότητας, δε χρειάζεται να αναμειχθούμε ευθέως, αλλά γνωστοποίησέ μου πώς πρόκειται να χρησιμοποιήσεις αυτή την κατάσταση. Έχεις για συμμάχους ηγέτες γνώμης στην περιοχή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κάνε χρήση αυτών των γραμμών. Πληροφόρησέ με για τις κινήσεις που θα κάνεις στο θέμα".

Είναι εμφανέστατο δηλαδή ότι χρησιμοποίησαν το θέμα των νέων ταυτοτήτων για να ελέγξουν τη σχετική κίνηση και να την κατευθύνουν εκεί όπου ήθελαν, χωρίς να φαίνεται η Σαϊεντόλοτζι.

ΥΠ.ΕΞ.

Ο πρόσφατες τριβές μεταξύ της Εκκλησίας και του Υπουργού Εξωτερικών, για τη σύσταση "Επιτροπής για τη Θρησκευτική Ελευθερία", αρχικά προκάλεσαν ισχυρότατη έκπληξη και σκεπτικισμό για τα κίνητρα του Υπουργού Εξωτερικών, κ. Γ. Παπανδρέου, να προχωρήσει στη δημιουργία μίας τέτοιας επιτροπής (χωρίς να υπάρχει ουσιαστικός λόγος), η οποία προβλέπεται να έχει αρμοδιότητες εντελώς άσχετες με αυτές του ΥΠ.ΕΞ., που αφορούν τους Έλληνες πολίτες και είναι καθαρά εσωτερικό θέμα. Μερικές από αυτές είναι οι σχέσεις Εκκλησίας-Πολιτείας, αντιρρησιών συνείδησης, διδασκαλία θρησκευτικών στα σχολεία, αναγραφή του θρησκευάτος στις ταυτότητες, όρκος κτλ.

Η επιλογή του πρώην Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών και νυν Υπουργού Δικαιοσύνης, κ. Μιχάλη Σταθόπουλου, ως Προέδρου της Επιτροπής, δημιουργεί προβληματισμό, αφού ο κ. Σταθόπουλος υπήρξε συντονιστής της διημερίδας που οργάνωσε η ΠΑΝ.Ι.Φ.Ε. μεταξύ 20-21 Οκτωβρίου 1995. Είναι μία ακόμη απόδειξη για τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις που επέφεραν αυτά τα συνέδρια και τη λειτουργία τους ως φυτώρια "πολεμιστών" για διαφόρων ειδών "παραβιαζόμενα δικαιώματα". Άσχετα αν ο κ. Σταθόπουλος γνώριζε ή όχι το παρασκήνιο αυτού που συντόνιζε, σίγουρα επηρέαστηκε. Μία απλή ανάγνωση ονομάτων των συμ-

μετεχόντων στα συνέδρια, αποκαλύπτει ότι αρκετοί κινήθηκαν και κινούνται στις κατευθυντήριες γραμμές που χάραξαν οι εξτρεμιστικές παραθρησκείες μέσω των συνεδρίων. Το παραπάνω αποτελεί επίσης χαρακτηριστικό γεγονός του βάθους και του βεληνεκούς που έχουν οι τεχνικές χειρισμού και επηρεασμού τέτοιων εξτρεμιστικών ομάδων.

Το θέμα είναι πολύ βαθύτερο και σχετίζεται άμεσα με τη συγκαλυμμένη δράση εξτρεμιστικών παραθρησκείων στα Βαλκάνια, η οποία, με τη σειρά της, εντάσσεται στα πλαίσια της διαβρωτικής δράσης της Νέας Τάξης προκειμένου να επιβληθεί στην περιοχή μας και σε κάθε περιοχή με "δύσκολους" λαούς. Είναι ευρύτερο ζήτημα με πολιτισμικό-στρατηγικό αντίκτυπο και υπόβαθρο, και η εμπλοκή κύκλων του ΥΠ.ΕΞ. είναι εξαιρετικά ανησυχητική.

Ανατομία στρατηγικής προπαγάνδας

Οι τεχνικές προπαγάνδας, που διοχετεύονται στην Ελλάδα για να δημιουργήσουν την πεποίθηση (ή τη δικαιολογία) ότι υπάρχουν παραβιάσεις θρησκευτικών δικαιωμάτων και γενικότερα "συνείδησης", βασικά είναι οι ακόλουθες:

- 1) Transfer
- 2) Name Calling
- 3) Bandwagon-Testimonial

Με την πρώτη, ο στόχος είναι να ταυτιστεί η χώρα με κάτι αρνητικό (ιδέα, πρακτική, πολιτική, δραστηριότητα κτλ.), χωρίς να δίνονται πραγματικές αποδείξεις, αλλά μόνο με ρητορική και αρθρογραφία. Στην περίπτωση της χώρας μας, ρίχνεται η "λάσπη" της παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων "τουρκικής" και "μακεδονικής" μειονότητας και "θρησκευτικών κοινοτήτων". Μετά έρχεται το State Department με τις ετήσιες αναφορές του, για να δώσει κάλυψη και υπομόχλιο.

Η δεύτερη αποδίδει αρνητικούς χαρακτηρισμούς σε πρόσωπα ή φορείς που πρέπει να εξουδετερωθούν, ή τουλάχιστον να αμαυρωθεί η τιμή και η αξιοπιστία τους. Τα έγγραφα του ΚΕΦΕ αποδεικνύουν ότι ένα σημαντικότερο μέρος της πολεμικής εναντίον της Ορθόδοξης Εκκλησίας και συγκεκριμένων ιερέων και πολιτικών πηγάζει από την εφαρμογή εντολών που έλαβε το ΚΕΦΕ από τα ευρωπαϊκά και διεθνή αρχηγεία της Σαϊεντόλοτζι στην Κοπεγχάγη και στο Λος Άντζελες αντίστοιχα.

Η τρίτη χρησιμοποιείται ιδιαίτερα από το τουρκικό καθεστώς (και από τη Σοβιετική Ένωση), για να δημιουργήσει ευπρεπές προσωπείο, και είναι φυσικό που τη χρησιμοποίησε και το μπλοκ της Σαϊεντόλοτζι, αφού είναι ίσως η μοναδική τεχνική που μπορεί να παραπλανήσει, καλύπτοντας την πραγματική ταυτότητα αυτών που την εφαρμόζουν. Χρησιμοποιούνται γνωστά πρόσωπα και φορείς, για να προωθήσουν τους στόχους και το προσωπείο της οργάνωσης. Είναι γνωστοί πια οι δυτικοί πανεπιστημιακοί και δημοσιογράφοι του

τουρκικού καθεστώτος και τα τύπου RAND Corporation ινστιτούτα, που επηρεάζουν κυβερνήσεις και ΜΜΕ, προβάλλοντας ότι δήθεν η Τουρκία εκδημοκρατίζεται.

Οι φορείς των ενωμένων προσπαθειών από τις εξτρεμιστικές παραθρησκείες επιλέχθηκε να είναι οι οργανώσεις ΠΑΝ.Ι.Φ.Ε. (αρχικά) και "Παρατηρητήριο του Ελσίνκι" (όταν αποκαλύφθηκε η διαπλοκή ΚΕΦΕ-ΠΑΝ.Ι.Φ.Ε.). Πλήθος εγγράφων που κατασχέθηκαν, στο ΚΕΦΕ και στην ΠΑΝ.Ι.Φ.Ε. περιγράφουν αναλυτικά τη σχέση τους. Κύκλοι του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ και άλλοι από γνωστές εφημερίδες, έπαιξαν (και παίζουν) επίσης καταλυτικό ρόλο στη διασπορά των "δια-θρησκευτικών" απόψεων, ενώ παράλληλα χαρακτηρίζουν ως ακροδεξιούς, εθνικιστές κτλ. όσους στέκονται εμπόδιο ή αποκαλύπτουν το έργο τους.

Στο πρόσφατο Συνέδριο "ΜΜΕ-Κυβερνοπόλεμος" από το Επιτελείο του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, ο κ. Νίκος Παπανδρέου, συνεργάτης του Υπουργού Εξωτερικών (όπως ο ίδιος δήλωσε), εξέφρασε εκτίμηση για το "Παρατηρητήριο του Ελσίνκι" λέγοντας ότι, όταν ο υπουργός προσπαθούσε για την ειρήνη στην περιοχή κατά τη διάρκεια των νατοϊκών επιδρομών (λες και από αυτόν εξαρτώνταν τα πράγματα), το "Παρατηρητήριο του Ελσίνκι" ενημέρωνε τον κόσμο μέσω της σελίδας του στο Internet. Δε χρειάζεται σχολιασμό η προβολή του "Παρατηρητηρίου" ως μιας τόσο σημαντικής πύλης ενημέρωσης για τις ενέργειες του ΥΠ.ΕΞ. Αυτό που αποκαλύπτεται είναι ο ισχυρός επηρεασμός της ανώτατης ηγεσίας του Υπουργείου, ενώ μοιραία συμπεραίνει κάποιος ότι η πρωτοβουλία του κ. Γ. Παπανδρέου για την "Επιτροπή Θρησκευτικής Ελευθερίας" έχει επηρεαστεί ισχυρά από τη γραμμή του "Παρατηρητηρίου", όπως έχει σχεδιαστεί από τη Σαϊεντόλοτζι. Είναι ένα συμπέρασμα που, όσο κι αν δε μας αρέσει, τα ψυχρά στοιχεία μάς υποχρεώνουν να το εξαγάγουμε και να ανησυχούμε για το πού οδεύει το ΥΠ.ΕΞ.

Περιοδικό ΕΝΔΟΧΩΡΑ

για τή Θράκη πού έπιμένει
για τόν Έλληνισμό πού άντιστέκεται

Η ΙΜΒΡΟΣ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ ΑΚΟΜΗ !

Οικονομική ενίσχυση για
τά ξεχασμένα μας αδέρφια.

Έχουν ανάγκη τή συμπαράστασή μας.

Λογ/σμός στήν Έθνική Τράπεζα:

306/480218-78

ΚΥΠΡΟΣ: Η ΤΡΑΓΙΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΕΛΛΑΔΙΣΜΟΥ

του Ευαγόρα Κωνσταντίνου *

Ατενίζοντας από το βορειοανατολικό άκρο της Λήμνου τα όρη της Ίμβρου, εύκολα θα ξεχαστείς να ταξιδεύεις στο πολύπαθο τούτο νησί, το μόνο από τα νησιά του Αιγαίου που, μαζί με την Τένεδο, βρέθηκε εκτός ελλαδικού κράτους. Κι ακόμη πιο πέρα θα τρέξει ο λογισμός, σε μιαν άλλη εσχαιτιά του τόπου μας, που ίδιας μαύρης μοίρας έλαχε: τη θαλασσοφίλητη Κύπρο. Γιατί αυτό είναι το κοινό των δυο νησιών, των τόσο διαφορετικών μεταξύ τους σε έκταση, πληθυσμό και γεωγραφική θέση. Ότι δηλαδή, Ίμβρος και Κύπρος, οι κατ' εξοχήν τόποι που δέχτηκαν τη σφοδρότητα του τουρκικού επεκτατισμού, κινδυνεύουν σήμερα, με την απaráδεκτη ολιγωρία των πολιτικών ηγετίσκων Αθηνών και Λευκωσίας, να σβήσουν και να καταντήσουν σύντομα ιστορική ανάμνηση.

Πιστέψαμε και αναθαρρήσαμε, σαν είδαμε τα ελληνικά φτερά να πετούν στους ουραμούς της Λευκωσίας και της Λεμεσού. Το λάθος ήταν πως ξεχάσαμε ποιοι, δυστυχώς, κυβερνούν σε Αθήνα και Λευκωσία. Παραβλέψαμε το παρελθόν τους, τα πεπραγμένα τους, τον ενδοτισμό τους και κυρίως ότι... αυτοί "αποφασίζουν" (για λογαριασμό άλλων, βέβαια). Λησμονήσαμε πως για πολιτικούς ηγέτες τύπου Σημίτη και Κληρίδη τα ανόσια του '74 (εισβολή, κατοχή) πρέπει να "παραγραφούν". Και ο χώρος όπου διαπράχθησαν εγκλήματα σε βάρος του ελληνισμού "πρέπει να μην υπάρχει. "Ψεύτικος σκύλος ψεύτικη μάντρα φυλάγει". Η Κύπρος δεν υπάρχει. Καταργείται, ως χώρος τραγικών συμβάντων"¹. Ας δούμε, όμως, από κοντά τα έργα και τις ημέρες αυτών που από την ασφάλεια του αθηναϊκού λεκανοπεδίου χειρίζονται (πάντα από εδώ, μα χωρίς αιδώ) το Κυπριακό, χωρίς την παραμικρή διάθεση να βάλουν φρένο στον κατήφορο.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ-ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Η ΚΥΠΡΟΣ-“ΑΓΚΑΘΙ”

Ο τότε πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου πορεύτηκε βερμπαλιστικά με έκδηλη την αδυναμία του να χειραγωγήσει θετικά την πολιτική του επί του Κυπριακού... Όταν ο Κ. Σημίτης ανήλθε στην εξουσία, επέλεξε τη βολική προσαρμογή του στις συνήθειες της συντηρητικής μεταπολεμικής ελληνικής εξωτερικής πολιτικής των προκατόχων του². Έτσι, από την πολιτική εγκατάλειψη της Κύπρου (Κων/νος Καραμανλής: η

Κύπρος αποφασίζει, η Ελλάς συμπαρίσταται), περάσαμε στην αλλοπρόσκληση πολιτική του Ανδρέα Παπανδρέου, για να καταλήξει σήμερα η Κύπρος όμηρος των επιλογών Σημίτη. Ο τωρινός πρωθυπουργός δεν έκρυψε εξαρχής την αλλεργία που τον διακατέχει στο άκουσμα των λέξεων Κύπρος και Κυπριακό. Η εμμονή του στους οικονομικούς δείκτες κάνει τον Κώστα Σημίτη σε τέτοιο βαθμό αριθμολάγνο, που να ξεχνά ότι την εξωτερική ισχύ μιας χώρας διαμορφώνουν κι άλλοι παράγοντες.³ Το πρώτο, λοιπόν, που φρόντισε να κάνει ήταν να μεταφέρει (δια του μακαρίτη Γιάννου Κρανιδιώτη) στην κυπριακή ηγεσία (που, δυστυχώς, υπάκουσε...) πως "πρέπει να τελειώνει" με τους S-300. Έτσι, καταντήσαμε να είμαστε το πρώτο παγκοσμίως έθνος που αγοράζει τα όπλα εκείνα μόνον, που μας επιτρέπει αυτός που μας απειλεί!!! Το έργο εμφάνιζε κωμικοτραγικές σκηνές, με την "αδειασμένη" ηγεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας να ψελλίζει, δια Άκη Τσοχατζόπουλου, ότι από τη Σητεία οι S-300 θα κάλυπταν... εξίσου αποτελεσματικά την Κύπρο!!!⁴

Βέβαια, ο πρωθυπουργός με την κουστωδία του είχε υψώσει τις σημαίες της παράδοσης και της υποτέλειας νωρίτερα: όταν στα Ίμια παίζονταν όλα και δεν ξέραμε τι θα ξημερώσει, την πλέον κρίσιμη στιγμή, δήλωνε πως υπήρχε έλλειμμα ισχύος απέναντι στην Τουρκία και ευχαριστούσε από Βουλής αυτούς που είχαν στήσει το βρώμικο σκηνικό της συναλλαγής: τους Αμερικανούς!!! Οι οποίοι εξωραΐζαν με κομφό τρόπο, διά στόματος Νίκολας Μπερνς, τα σημίτεια δώρα και επικύψεις: «Αν οι δυο μας χώρες θέλουν να είναι στενοί φίλοι, πρέπει να έχουν ηγέτες που να γνωρίζουν και να εμπιστεύονται ο ένας τον άλλον».⁵

Η Κύπρος, όμως, ήταν και είναι "αγκάθι" και για τον έτερο διεκπεραιωτή της εξωτερικής πολιτικής της Ελλάδος: το Γιωργάκη Παπανδρέου με την κουστωδία του. Το υπάκουο παιδί της Μαντλίν Ολμπράιτ κατέβασε τους εθνικούς επί του Κυπριακού στόχους σε μινιμαλιστικά επίπεδα. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι, τη μέρα που ο Γ. Παπανδρέου δήλωσε σε ξενοδοχείο του Ελσίνκι (επί λέξει) «πως αλλάζουν τα δεδομένα της τελευταίας 25ετίας στο Κυπριακό», περίπου 100 μέτρα παραπέρα, ο Μπουλέντ Ετζεβίτ, σε συνέντευξή του προς τους Τούρκους δημοσιογράφους, επέμενε πως «δεν αλλάζει τίποτε στο Κυπριακό». Ο κατάλογος των πεπραγμένων του Έλληνα Υπουργού Εξωτερικών θα συμπλήρωνε άνετα ολόκληρο τόμο. Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς; Την ομιλία του στο Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινούπολης, όπου φαινόταν ως κουκίδα με

* Ιστορικός-συγγραφέας

φόντο το γιγάντιο πορτρέτο του Κεμάλ Ατατούρκ, ή την υπόκλιση μπροστά στο μαισωλείο του δολοφόνου του μικρασιατικού και ποντιακού ελληνισμού; Για να αντιληφθεί κανείς το μέγεθος της διαστροφής, ας φανταστεί τον Υπουργό Εξωτερικών του Ισραήλ να προσκυνά στο (υποτιθέμενο) μαισωλείο του Αδόλφου Χίτλερ ή στον τάφο του Χέρμαν Γκέριγκ. Το περασμένο φθινόπωρο, ενώ η Άγκυρα αλώνιζε (για άλλη μια φορά...) στους ουραμούς του Αιγαίου και προέβαινε σε ανοιχτές απειλές εναντίον της χώρας μας, ο Γιώργος Παπανδρέου δήλωνε ότι «...όσο ζει θα εργάζεται για τη βελτίωση των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας»(!!!)⁶

Την ίδια εποχή, μετά τη συνάντηση Κλίντον - Ετζεβίτ στην Ουάσιγκτον, ο Έλληνας Υπουργός Εξωτερικών διατυμπάνιζε ότι η κυβέρνηση των ΗΠΑ θα πίεζε την Τουρκία για υποχωρήσεις στο Κυπριακό. Και όντως οι ΗΠΑ πίεσαν αποφασιστικά: αλλά μόνον αυτόν που απέδειξε (Ίμια, S-300 κτλ.) ότι είναι ευάλωτος στις πιέσεις. Δηλαδή, την Αθήνα.

Όταν ανέλαβε την ηγεσία του ΥΠ.ΕΞ., παρέκαμψε τους επαγγελματίες διπλωμάτες (με αποτέλεσμα τη δημιουργία εντάσεων) και συνεπικουρούμενος από ένα πλήθος συμβούλων (οι περισσότεροι με παρελθόν, σπουδές, διατριβές και πολιτική σκέψη made in USA), ο Γιώργος Παπανδρέου άσκησε την επιρροή του, ώστε να ακυρωθεί ο ενιαίος αμυντικός χώρος με την Κύπρο και να καταλήξουν οι S-300 στον κάλαθο των αχρήστων. Στην κρίση των πυραύλων «...ο μεγάλος νικητής υπήρξε, δυστυχώς, η Τουρκία. Ακόπως, ακινδύνως και αδαπάνως. Νίκησε, διότι εμείς, και μόνον επί τη ιδέα της θέας του εχθρού, υποκύψαμε. Αμερικανικός και ευρωπαϊκός Τύπος δεν έκρυψαν την περιφρόνησή τους για μας και το θαυμασμό τους για το αχαλίνωτα κλιμακούμενο θράσος της Άγκυρας, που ακολουθεί με θεαματική επιτυχία τα αμερικανικά μαθήματα της "τακτικής του τσαμπουκά"»⁷.

Από την άλλη, επιχειρήθηκε αγωνιωδώς ένας εξαγνισμός του Ελσίνκι. Και ας κατέστη εμφανές ότι η εκεί συμφωνία δεν αποτελούσε σε καμία περίπτωση θρίαμβο, όπως καμάρωνε η κυβέρνηση Σημίτη. Ενδελεχής ερμηνεία των όρων της συνθήκης μαρτυρά ότι η ευρωπαϊκή τροχιά της Κύπρου αποδεσμεύτηκε μεν από την επίλυση του εθνικού θέματος, τούτο όμως πρακτικά θα μπορούσε να συμβεί, μόνον αν η Ελλάδα αποδεχόταν την de jure διχοτόμηση του νησιού. Όταν ανέλαβε την ηγεσία του ΥΠ.ΕΞ., παρέκαμψε τους

Το "πρώτο" θέμα των συζητίσεων μεταξύ του Αμερικανού Υπουργού Εξωτερικών της Ελλάδος (Georgos) και του ομολόγου του της Τουρκίας (Τζεμ) είναι οι αιχράλωτοι-αγνοούμενοι του 1974.

επαγγελματίες διπλωμάτες.

ΤΟΥΡΚΙΑ: ΑΛΛΑΞΕ Η ΠΡΟΒΙΑ!!! Παραμένει ΛΥΚΟΣ όμως...

Οι λίγοι που, λόγω ιστορικής γνώσης, δεν έχουν υποστεί ακόμη τη "νάρκωση" από το όπιο της δήθεν ελληνοτουρκικής φιλίας, αυτοί που επιμένουν να ψάχνουν πίσω από τις κουρτίνες, αναμφίβολα θα μελαγχολήσουν ανακαλύπτοντας πώς εννοεί η Άγκυρα τη "φιλία". Ανθούντος, λοιπόν, του ειδυλλίου, και πρωτομάστορες του αφελή Γιωργάκη και του παμπόνηρου Τζεμ, ας δούμε τι έκανε η Τουρκία στο παρασκήνιο και τι συνεχίζει να διαπράττει σε βάρος του ελληνισμού, την ίδια στιγμή που Αθήνα και Λευκωσία, ερωτοχτυπημένες και με ηρωικό μαζοχισμό, εγκαταλείπουν πάγιους επί δεκαετίες παρονομαστές της εξωτερικής μας πολιτικής:

■ Συνεχίζεται αμείωτος ο εποικισμός στον κατεχόμενο κυπριακό βορρά. Οι 80.000 έποικοι του 1991 έχουν φθάσει πλέον τους 114.000, όπως ισχυρίζεται ο τουρκοκυπριακός τύπος. Επιβεβαιώνονται έτσι οι συνήθως καλά πληροφορημένοι Άγγλοι, που 22 χρόνια πριν αποκάλυπταν ότι στόχος των Τούρκων είναι να εγκαταστήσουν συνολικά 250.000 εποίκους στο νησί.

■ Δεν έχει αποχωρήσει προς δόξαν της "φιλίας", ούτε ένας στρατιώτης του Αττίλα, ούτε ένα ταγκ. Έστω συμβολικά.

■ Η προπαγάνδα σε βάρος της Ελλάδας και η κατασκευοφάντηση της χώρας μας εκτείνεται. Μία επίσκεψη στις ιστοσελίδες του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών στο διαδίκτυο είναι άκρως διαφωτιστική και συνιστάται θερμά στους εγχώριους τουρκολάγνους, που πίστεψαν "εν μία νυκτί" πως οι Τούρκοι

ενοχές του, του ψιθυρίζει πως θα το σώσει ο γείτονας... Σε τέτοια κατάντια έχει φέρει την Κύπρο το "εκσυγχρονιστικό" πολιτικό κατεστημένο των Αθηνών και το γηραιό ομομήτριο της Λευκωσίας.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ (ΚΑΙ ΤΙ ΜΠΟΡΕΙ ΑΚΟΜΗ) ΝΑ ΓΙΝΕΙ

Αρνούμαστε να δεχτούμε πως «... το περιφερειακό εθνάριο των Greeks σέρνεται προς το τέλος του»¹² και πιστεύουμε πως -έστω στο παρά πέντε- υπάρχουν περιθώρια αναστροφής και σταμάτημα του κατήφορου. Οι συνθήκες, φυσικά, είναι δυσμενέστερες από ποτέ. Στην Αθήνα, άνδρες... έτοιμοι για όλα υποθηκεύουν το μέλλον των επόμενων γενεών, έχοντας δίπλα τους ομάδες κολάκων. Έτσι, για παράδειγμα, μετά τη γελοιοποίηση της χώρας και την εξα-

φάνιση της τελευταίας ικμάδας αξιοπιστίας (υπόθεση S-300), πλήθυναν και εντάθηκαν οι φωνές που προτείνουν να μείνουμε «καλά και ήσυχα παιδιά», μήπως και μας λυπηθούν οι Τούρκοι. Οι εγχώριοι υποστηρικτές τέτοιων απόψεων έφτασαν στο κατάντημα να υποδεικνύουν στην κυπριακή Δημοκρατία να παγώσει τα εξοπλιστικά της προγράμματα. Τη στιγμή δηλαδή που δεν έχει αποχωρήσει ούτε ένας από τους 40.000 στρατιώτες των δυνάμεων κατοχής, ενώ η Άγκυρα συνεχίζει να υπερ-εξοπλίζεται, η Κύπρος να παραμένει ημι-κατεχόμενη στο έλεος της Τουρκίας, κάποιοι αφελείς εν Αθήναις προτείνουν στην Κύπρο να σταματήσει να εξοπλίζεται. Γιατί; Οι ίδιοι δε διστάζουν να δώσουν και την απάντηση: «Με την ελάττωση των αμυντικών δαπανών θα εξαλειφθεί το δημοσιονομικό έλλειμμα, και κατά συνέπεια δε θα αυξηθεί η φορολογία»¹³(!!!) Και συνεχίζουν ακάθεκτοι οι ιεροκήρυκες της ηττοπάθειας και του ενδοτισμού: «Εάν η Κυπριακή Δημοκρατία παγώσει μονομερώς την εισαγωγή νέων όπλων..., η βελτίωση της εσωτερικής ρευστότητας θα βοηθήσει το χρηματιστήριο, του οποίου η πτωτική τάση θα αντιστραφεί»¹⁴(!!!) Ας θυμηθεί ο αναγνώστης τα ηχηρά ονόματα του αθηναϊκού τύπου, που μήνες ολόκληρους παπαγάλιζαν πόσο κακό θα ήταν να έρθουν οι ρωσικοί πύραυλοι, και χαρακτήριζαν τον ενιαίο αμυντικό χώρο με την Κύπρο "εθνικισμό". Τζαννετάκος, Σωμερίτης, Καρτάλης, Ανδριανόπουλος, Κουναλάκης και Δαμανάκη, σε μια διαστροφική αντιστροφή, αντί να κατηγορούν την Τουρκία, την εισβολή και την κατοχή, τα έβαζαν με τη δύσμοιρη Κύπρο, που τόλμησε να εξοπλιστεί, ή μάλλον να σκεφτεί να εξοπλιστεί. Το γεγονός δεν πρέπει να ξεχνιέται, εάν θυμηθεί ο αναγνώστης ότι οι εν λόγω κύ-

στρατηγοί μας αγάπησαν.

■ Οι μεγάλες πυρκαγιές του Ιουνίου έχουν προκαλέσει μεγάλες καταστροφές στην Κύπρο. Για την ταυτότητα των δραστών δεν υπάρχουν αυταπάτες. Οι ίδιοι, εξάλλου, ομολόγησαν πως έκαψαν πριν λίγα χρόνια τη Ρόδο, επί κυβερνήσεως Τσιλέρ και με την καθοδήγηση της MIT.

■ Η τουρκική αεροπορία μπαινοβγαίνει στο FIR Λευκωσίας σαν να είναι τσιφλίκι της. Μάταια η κυπριακή Δημοκρατία προσέφυγε στα μέσα Ιουνίου για άλλη μια φορά στα Ηνωμένα Έθνη. Μπορεί οι Έλληνες πιλότοι να μην πετάνε πια στους κυπριακούς ουρανούς (εθνικισμός γαρ), αλλά πετούν όλοι οι άλλοι: Αμερικανοί, Βρετανοί, Τούρκοι και Ισραηλινοί!!! Οι παραβιάσεις των τελευταίων ήταν, εξάλλου, τέτοιας έκτασης, που ανάγκασαν τη Λευκωσία να σπεύσει να ζητήσει από την κυβέρνηση του Ισραήλ «διακανονισμό» του θέματος.

Με ή χωρίς "φιλία", οι Τούρκοι συνεχίζουν ακάθεκτοι προς την πραγματοποίηση των στόχων που έχουν θέσει. Έως σήμερα, είναι συνεπέστατοι στο χρονοπλάνο τους: Η κατεχόμενη Κύπρος έχει εκτουρκιστεί πλήρως, η ελεύθερη μπορεί ανά πάσα στιγμή να καταληφθεί (δυστυχώς, η Μεγαλόνησος δεν "ήταν μακριά" μόνο για τον Κων/νο Καραμανλή, αλλά και για τους πολιτικούς του επιγόνους...)

Η ξεχασμένη εσχαιά του ελληνισμού, η πολύπαθη Κύπρος, έχει αποκτήσει, όπως κάθε τι αναλώσιμο, ημερομηνία λήξεως και "πιπιλίζει" το χάπι που της δίνει η μητριά (γιατί δεν υπήρξε ποτέ μάνα) Ελλάδα: ότι δηλαδή θα τη σώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο γονέας δηλαδή εγκαταλείπει το παιδί του και, για να διώξει τις

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

ριοι, λίγο αργότερα, ακολουθώντας τις εντολές των υποβολέων τους, χαμογελούσαν για τους νατοϊκούς βομβαρδισμούς και το ολοκαύτωμα της Σερβίας. Όσο για το "Συνασπισμό" της Αριστεράς(;) και της προόδου(;;), είναι αξιοπρόσεκτο ότι καταδίκασαν τον ενιαίο αμυντικό χώρο και τους S-300 με την ΙΔΙΑ ΑΚΡΙΒΩΣ επιχειρηματολογία που παρουσίασαν οι Αμερικανοί, οι Άγγλοι και οι Τούρκοι: ότι δηλαδή "αυξανόταν η ένταση", ότι θα μπαιάναμε σε "περιπέτειες", ότι ήταν "σοβινισμός". Είναι στ' αλήθεια θλιβερό να βλέπει κανείς ελληνικά κόμματα, Έλληνες πολιτικούς να χορεύουν με ακρίβεια χανούμισσας στο ρυθμό και στα παλαμάκια της Ουάσιγκτον και της Άγκυρας.

Ας ξεκαθαριστεί, λοιπόν, κατά πρώτον ότι αναστροφή και χάραξη σοβαρής εθνικής στρατηγικής προϋποθέτουν άλλη κυβέρνηση και άλλους ηγέτες. Στο θολό ελλαδικό πολιτικό σκηνικό, τόσο οι "σοσιαλιστές του εκσυγχρονισμού" (τύπου Γιωργάκη και Σημίτη) όσο και η ανύπαρκτη αξιωματική αντιπολίτευση, αυτοαποκαλούμενοι "νεοφιλελεύθεροι" (Μάνος, Ανδριανόπουλος κ.ο.κ.), τρέφουν για την Κύπρο τα ίδια ακριβώς συναισθήματα που διακατείχαν και τους προηγούμενους. Η ΚΥΠΡΟΣ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΡΙΑ...

Μία πραγματικά εθνική ηγεσία θα ακολουθούσε την "άλλη οδό", που και επίπονη είναι και μακρά. Αλλά και ελπιδοφόρα συνάμα και η μόνη που δε θα υποθήκευε τα δικαιώματα του κυπριακού ελληνισμού. Ήτοι:

■ Απεγκλωβισμός από το παρόν ενδοτικό πλαίσιο και επανατοποθέτηση σε βάση εισβολής-κατοχής.

■ Απαίτηση για αποχώρηση όλων των κατοχικών δυνάμεων και όλων των εποίκων, κατ' εφαρμογήν των σχετικών ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Αθήνα και Λευκωσία να καταστήσουν σαφές ότι συζητούν μόνον τον τρόπο απαγκίστρωσης των τουρκικών στρατευμάτων.

■ Συνέχιση και ένταση της προσπάθειας, ώστε να ολοκληρωθεί η πορεία της Κύπρου προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Παράλληλα όμως, κατάργηση των υπερβολικών προσδοκιών και ψευδαισθήσεων. Οι Βρυξέλλες δε θα σπεύσουν να σώσουν την Κύπρο, εάν κάποια στιγμή εξαπολυθεί ο Αττίλας 3. Την ευθύνη γι' αυτό έχει επωμιστεί η Αθήνα.

■ Διαδικασία αργής μα ουσιαστικής σύζευξης Ελληνικής και Κυπριακής Δημοκρατίας, με κέντρο βάρος την άμυνα και τον ενιαίο αμυντικό χώρο. Απώτερος στόχος μια ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΥΠΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ (Ελλάδα+Κύπρος), με σεβασμό των ιδιαιτεροτήτων και της αυτονομίας της Μεγαλονήσου και με το βορρά θεωρούμενο ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ υπό κατοχή.

■ Υπενθυμίζεται, ως επίλογος, ότι τέτοια αξιόπιστη στρατηγική απαιτεί αντίστοιχου μεγέθους πολιτικές δυνάμεις και ηγεσίες. Αυτές, σε πείσμα της παρούσης πενίας, νομοτελειακά κάποτε θα αναδυθούν. Έως ότου αυτό συμβεί, έχει τεράστια σημασία να μην υποσταλούν οι σημαίες της αντίστασης...

1. Κυριάκος Χαραλαμπίδης, *Μεθιστορία*, εκδ. ΑΓΡΑ, Αθήνα 1995.

2. Κώστας Καρέτσος, *Η Ελλάς στην περιπέτεια του θολού παιχνιδιού της εξουσίας και της αλλαγής, 1963-1983*, σελ. 155, εκδ. STATUS, Αθήνα 1984.

3. Είναι γνωστή από παλαιότερα η "αντιπάθεια" του πρωθυπουργού προς τους εξοπλισμούς. Εκδηλώθηκε με περίσσια σαφήνεια στην εξέλιξη της υπόθεσης S-300, οι οποίοι κατέληξαν "αποθηκευμένοι" στη Σητεία, δηλαδή στο ψυγείο... Σχετικές και οι πυκνές αναφορές του αθηναϊκού τύπου καθ' όλο τον Ιούνιο για περικοπές στις αμυντικές δαπάνες, μείωση της θητείας κ.ο.κ., ενέργειες καθ' όλα συμβατές με τις νεοταξικές επιταγές για "φιλία και συνεργασία" με την Τουρκία. Η οποία, βέβαια, ούτε σκέψη δεν κάνει για παρόμοιες κινήσεις. Βλ. Σχετ. Άρθρο του Μάνου Ηλιάδη, ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ, 10.06.2000.

4. Καθίσταται εμφανές ότι οι δηλώσεις αυτές, πέραν τού ότι εκτοξεύονταν για εσωτερική κατανάλωση, υποτιμούσαν τη νοημοσύνη του ελληνικού λαού, αφού όντως δυνατό δραστικό βεληνικές των S-300 καλύπτει από τη Σητεία μέχρι και τη νότια Ρόδο (και όχι βέβαια την Κύπρο, όπως δήλωσε στα τηλεοπτικά κανάλια ο Άκης Τσοχατζόπουλος).

5. Συνέντευξη Νίκολας Μπεργς στον ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΤΥΠΟ, 20.12.1998.

6. Βλ. Σχετ. ΣΗΜΕΡΙΝΗ Λευκωσίας, 06.10.1999.

7. Συνέντευξη Στέλιου Παπαθεμελή στο ΒΗΜΑ, 17.01.1999.

8. Βλ. Σχετ. Γιώργος Βοσκόπουλος, *Η συμφωνία του Ελαίνκι και οι συνέπειες στις ελληνοτουρκικές σχέσεις*, ΕΛΛΟΠΙΑ, τεύχος 48ο, Φεβρουαρίου-Μαρτίου 2000.

9. Ακόμη και μέσα από τις εκδηλώσεις "φιλίας", οι Τούρκοι προπαγανδίζουν με αξιοθαύμαστη επιμονή. Έτσι ερμηνεύονται επεισόδια όπως αυτό της "ανυποψίαστης" Ελληνίδας μοντέλας, που εξευτελιζοντας κυριολεκτικά τον ίδιο της τον εαυτό, βρέθηκε να φωτογραφίζεται χαμογελαστή στο ψευδοκράτος, δίπλα στη σημαία της κατοχής, αυτήν που ο Σολωμός Σολωμού έδωσε τη ζωή του για να την κατεβάσει. Όσο για τις συναντήσεις "δημάρχων", "συλλόγων", "σωματείων" κ.ο.κ., αρκεί μια ματιά σε εφημερίδες όπως ο "Αντιφωνητής" της Κομοτηνής (18.06.2000). Η συγκεκριμένη καταγγελία έχει να κάνει με τη "γιορτή του κερασιού", που οργανώθηκε πρόσφατα στον Έβρο, με συμμετοχή των δημάρχων του νομού με Τούρκους δημάρχους της περιοχής Ανδριανουπόλεως. Πρωτοστάτης αυτών ο δήμαρχος Σαπών Ντίνος Χαριτόπουλος. Ως εδώ, τίποτα μεμπτό. Μόνο που παρευρέθησαν Τουρκοκύπριοι, "Μακεδόνες", και πάει λέγοντας.

10. Τουρκοκυπριακή εφημερίδα ORTAM, 26.02.1991.

11. THE GUARDIAN, 27.05.1978.

12. Ηλίας Ηλιόπουλος, *Greeks: ένα περιφερειακό εθνάρσιο σέρνεται προς το τέλος του*, περιοδ. ΝΕΜΕΣΙΣ, Μάιος 2000.

13. Χριστοφής Οικονομίδης, *Η Κύπρος να γίνει γέφυρα ειρήνης Ελλάδας και Τουρκίας*, περιοδ. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ, 11.02.2000.

14. Το ίδιο με 13.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΤΣΑ ΣΗΜΕΡΑ

του Παναγιώτη Χωρίκη *

Για τη λειτουργία της εκπαιδευσεως στη Β. Ήπειρο κατά την προπολεμική περίοδο και κυρίως στα χρόνια του καθεστώτος Χότζα, έχουμε λίγο έως πολύ διαβάσει ή ακούσει. Γνωρίζουμε τι είδους παιδεία «απολάμβανε» ο βορειοηπειρωτικός ελληνισμός επί Ζώγου ή επί Χότζα, αλλά και ποια μορφή παιδείας παρέχεται σήμερα, στην περίοδο της «δημοκρατίας», στον πληθυσμό μιας περιοχής όπου εδώ και αιώνες λειτουργούσαν ελληνικά σχολεία, παρθεναγωγεία, αρρυναγωγεία, αλληλοδιδακτικά. Στα χώματα αυτά έγραψαν την ιστορία τους η Νέα Ακαδημία της Μοσχόπολεως, τα Ζωγράφεια Διδασκαλεία στο Κεστοράτι και τόσα άλλα πνευματικά ιδρύματα που γαλούχησαν γενιές και γενιές.

Τι απέμεινε από το λαμπρό αυτό παρελθόν; Οι τέσσερις τάξεις σ' εκείνα τα χωριά, τα οποία το κομμουνιστικό καθεστώς αναγνώριζε ως μειονοτική ζώνη, όπου τα βορειοηπειρωτόπουλα μέσα από προπαγανδιστικά κείμενα διδάσκονταν όχι ως Έλληνες, ως προς το γένος, αλλά ως απλοί ελληνόφωνοι, που κάποτε θα αφομοιώνονταν.

Βέβαια, ούτε λόγος για την παροχή ελληνικής παιδείας στους Έλληνες πόλεων ή περιοχών οι οποίες ανέκαθεν υπήρξαν αναπόσπαστο κομμάτι του ελληνισμού, αλλά τις οποίες ο αλβανικός εθνικισμός και ο μισελληνισμός απέκοψαν βίαια και αυθαίρετα από τον εθνικό κορμό.

Εννοώ τη Χιμάρα με τα χωριά της, την Πρεμετή, την Κορυτσά. Την Κορυτσά των γραμμάτων και των τεχνών. Την Κορυτσά του Ι. Μπάγκα και άλλων ευεργετών, που χρηματοδότησαν πλουσιοπάροχα κάθε εκπαιδευτική ή άλλου είδους προσπάθεια στην ίδια την πόλη, στην επαρχία της, αλλά και σε άλλες περιοχές του ελληνισμού. Την Κορυτσά των Βλάχων. Την Κορυτσά της Ορθοδοξίας.

Ποια η θέση των ελληνικών γραμμάτων εν έτει 2000, σε μια πόλη, όπου από το 1724 τουλάχιστον λειτουργούσε ελληνικό σχολείο; Σημειωτέον ότι το πρώτο αλβανικό σχολείο ιδρύθηκε εδώ το 1878, για να υπηρετήσει πρωτίστως τον αλβανικό εθνικισμό και δευτερευόντως, ή και τριτευόντως, τα γράμματα και την πνευματική καλλιέργεια.

Ποιος ο ρόλος του ελληνικού πολιτισμού σε μια περιοχή όπου άνθησε η περίφημη Μοσχόπολη με τις ονομαστές σχολές της, ένα από τα σημαντικότερα κέντρα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, η πατρίδα του Γεωργίου και Σίμωνος Σίνα, την οποία κατέστρεψαν

οι Τουρκαλβανοί το 1769 και 1916;

Ποια η παρουσία των Ελλήνων σε μια πόλη η οποία μαζί με την περιφέρειά της συνεισέφερε με πληθώρα αγωνιστών και μεγάλα χρηματικά ποσά τόσο στον αγώνα της εθνικής παλιγγενεσίας όσο και στα άλλα εθνικά προσκλητήρια; Μια πόλη στην οποία τρεις φορές κυμάτισε η γαλανόλευκη και τρεις φορές αποσπάστηκε από την αγκαλιά της μητέρας πατρίδας.

Σύμφωνα με στοιχεία που συγκεντρώσαμε, στην Κορυτσά δε λειτουργεί ελληνικό σχολείο από το 1922. Αιτία η εθνικιστική πολιτική του αλβανικού κράτους, και ειδικότερα αυτή του κομμουνιστικού καθεστώτος, που όχι μόνο απαγόρευε την ομιλία της ελληνικής γλώσσας, αλλά φυλάκιζε εκείνους που υπερασπίστηκαν τη μητρική γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα.

Μετά την πτώση της δικτατορίας, αρχίζει και πάλι η προσπάθεια των Ελλήνων της Κορυτσάς για την καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας, όχι χωρίς εμπόδια. Τα πρώτα μαθήματα διεξάγονται σε σπίτια, όπου εξακολουθούσε να ομιλείται η ελληνική. Τα πρώτα κατ'οίκον μαθήματα παραδίδονται από τους Βασίλη Τσιούκα, Βαγγέλη Κώτση, Σωτήρη Παπουλή στη Μπομποστίτσα, Κώστα Γιάννη στο Μαλίκι.

Η ίδρυση της ΟΜΟΝΟΙΑΣ σήμανε την έναρξη λειτουργίας φροντιστηρίων σε όλη την περιφέρεια της Κορυτσάς. Έφθασαν τα 32, ενώ μεγάλο ενδιαφέρον επέδειξαν τόσο οι Έλληνες όσο και οι Αλβανοί.

Δυστυχώς, όμως, η κατάσταση αυτή ανетράπη λόγω των γεγονότων του 1994. Η δίκη - παρωδία των πέντε Ελλήνων και η προφυλάκιση της προέδρου της Ομονομίας Κορυτσάς κας Ερμιόνης Ανδρέα από το καθεστώς Μπερίσα οδήγησαν στο κλείσιμο των φροντιστηρίων. Οι δάσκαλοι κατηγορήθηκαν από την αστυνομία για παράνομη δήθεν λειτουργία των φροντιστηρίων ή για έλλειψη άδειας εξασκήσεως επαγγέλματος, τη στιγμή που φροντιστήρια άλλων γλωσσών λειτουργούσαν ανενόχλητα. Ύστερα από έρευνα στα σπίτια, τους πήραν διάφορα βιβλία της ελληνικής. Το 1994 πέρασε με κλειστά φροντιστήρια και φόβο.

Παρά την άσκηση βίας από το καθεστώς Μπερίσα, οι Έλληνες της Κορυτσάς δεν πτοήθηκαν. Πέντε στελέχη της Ομονομίας ανέλαβαν την πρωτοβουλία να ανασυγκροτήσουν τα φροντιστήρια σε διαφορετική βάση από την προηγούμενη. Τώρα, θα λειτουργήσουν επίσημα, σε οργανωμένους χώρους διδασκαλίας και με την αναγνώριση του αλβανικού κράτους. Πέντε Έλληνες προερχόμενοι από το χώρο της εθνικής μειονότητας, τον Οκτώβριο του 1995 έδωσαν εξετάσεις στο Πανεπιστήμιο Τιράνων, με σκοπό την εξασφάλιση πιστοποιητικού αναγνώρισεως της ελληνικής γλώσσας.

* Φιλολόγος

σας. Μέσω αιτήματος στα αλβανικά δικαστήρια, απέκτησαν το δικαίωμα διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και εξασφάλισαν την άδεια λειτουργίας των φροντιστηρίων. Οι Έλληνες αυτοί ήταν η Μαρία Μάλε, αντιπρόεδρος της Ομονοίας, και οι Βασίλης Τσιουκάς, Βαγγέλης Κώσης και Ιφιγένεια Κολέτση, πρόεδροι των παραρτημάτων της Ομονοίας σε συνοικίες της Κορυτσάς.

Με το ξεκίνημα της νέας χρονιάς, άρχισαν και πάλι τα φροντιστήρια τη λειτουργία τους. Χώρος διδασκαλίας ήταν το σημερινό πολιτιστικό κέντρο. Ο νομάρχης Καστοριάς πρόσφερε τα θρανία, η ΣΦΕΒΑ τα βιβλία, ενώ η Επιτροπή Διαδόσεως Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης βοήθησε σε άλλους τομείς.

Πρέπει να επισημάνουμε εδώ ότι, για να λειτουργήσουν τα φροντιστήρια, τα αδέρφια Κόντη, Κορυσάιοι της Θεσσ/νίκης, παραχώρησαν το σπίτι τους στο κέντρο της Κορυτσάς, κατόπιν μεσολαβήσεως του προέδρου της Ηπειρωτικής Εστίας Θεσσ/νίκης. Η ΣΦΕΒΑ κάλυψε στα έξοδα και το μισθό των δασκάλων. Κατά το διάστημα αυτό φοιτούν 100 μαθητές, ενώ τις τάξεις των δασκάλων ενισχύουν και άλλοι, μεταξύ των οποίων η Κων/να Τούση και ο Αντωνάκης Στεφαλάρης.

Λόγω των γεγονότων του 1997, μεγάλο μέρος του κτιρίου και σημαντικό τμήμα του υλικού των φροντιστηρίων καταστράφηκαν. Με ό,τι απέμεινε, εξοπλίστηκε ο νέος χώρος, που νοικιάστηκε σε κεντρικό σημείο της Κορυτσάς, όπου και λειτούργησαν τα φροντιστήρια κατά το σχολικό έτος 1997-98. Τη χρονιά αυτή αυξήθηκε ο αριθμός των μαθητών σε 250 καθώς και ο αριθμός των δασκάλων. Την επόμενη χρονιά, 1998-1999, οι μαθητές αυξήθηκαν σε 450.

Όμως, οι κτιριακές εγκαταστάσεις δεν ευνοούν την άνετη και ομαλή διεξαγωγή των μαθημάτων. Συμπαραστάτης των φροντιστηρίων σ' αυτή τη δύσκολη φάση γίνεται ο επιχειρηματίας Πρόδρομος Εμφιετζόγλου, ο οποίος ενστερνίστηκε τον ιερό σκοπό της λειτουργίας των φροντιστηρίων (κατόπιν μεσολαβήσεως του βουλευτή Κορυτσάς Χρήστου Γκότση) και υποσχέθηκε την οικονομική ενίσχυσή τους και τη βελτίωση της αμοιβής των δασκάλων. Υλοποίησε δε την υπόσχεσή του με επί πλέον αποστολή παιδιών σε κατασκηνώσεις, ύστερα από την ίδρυση του Πολιτιστικού Συλλόγου Αδελφότητα, το Μάρτιο του 1998, που πραγματοποιήθηκε με σύμπραξη στελεχών της Ομονοίας και των Βλάχων της Κορυτσάς. Ο κ. Εμφιετζόγλου υποστήριζε τέτοιες προσπάθειες και επιθυμούσε τη συνεργασία με πολιτιστικούς συλλόγους.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι στα φροντιστήρια, εκτός από την ελληνική γλώσσα, διδάσκονται χοροί και τραγούδια όχι μόνο της Κορυτσάς, αλλά και όλου του ελληνικού χώρου. Παράλληλα, ιδρύθηκαν αθλητικές ομάδες μπάσκετ και βόλεϊ.

Αυτές οι κινήσεις, όπως και κάποιες άλλες, αποτελούν την πρώτη ύλη των εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων των ελληνικών φροντιστηρίων. Διαβάζοντας

Φροντιστήριο ελληνικής γλώσσας σε χωριό της Β. Ηπείρου. Η ανασφάλεια του αύριο στερεί σ' αυτά τα παιδιά και τον τιμημένο δάσκαλο, το αυθόρμητο χαμόγελο.

το πρόγραμμα που αφορά το πρώτο εξάμηνο του 2000, θαυμάζουμε το πλήθος των δραστηριοτήτων που έλαβαν ή πρόκειται να λάβουν χώρα μέχρι τον Ιούνιο. Τον ποσοτικό και ποιοτικό πλούτο αυτών των προσπαθειών σίγουρα θα ζήλευαν αρκετοί Ελλαδίτες μαθητές και δάσκαλοι.

Παράλληλα, πρέπει να προσθέσουμε το σεμινάριο για τους δασκάλους στη Φλώρινα και τη διοργάνωση της ημέρας του ανθόκηπου του Πολιτιστικού Κέντρου.

Το πράγμα, όμως, δε σταματά εδώ. Προγραμματίστηκαν επίσης α) έναρξη και λειτουργία της βιβλιοθήκης του πολιτιστικού Κέντρου, β) ολοκλήρωση της λειτουργίας της Λέσχης, γ) Στρώσιμο με τσιμέντο ή πλακάκια της παιδικής χαράς, δ) προσπάθειες για αγορά κουρτινών, αυτοκινήτων, γκαράζ, ε) προεργασία για επέκταση των δραστηριοτήτων των φροντιστηρίων και σε χωριά της Κορυτσάς.

Κατά τη διάρκεια μιας σύντομης ξεναγήσεως στους χώρους των φροντιστηρίων, είχαμε την ευκαιρία να θαυμάσουμε τα αποτελέσματα των προσπαθειών αυτών, οι οποίοι με τον α' ή το β' τρόπο εργάστηκαν, για να προκύψει σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα αυτό το κόσμημα για την πόλη της Κορυτσάς. Συγκινείσαι όταν βλέπεις όλο αυτό το μελισσολόι να κινείται με άξονα και αφετηρία την κυψέλη της μαθήσεως των ελληνικών γραμμάτων, της Ιστορίας, του ελληνικού πολιτισμού.

Όμως, η συγκίνηση αυτή έφτασε στο κατακόρυφο, όταν το μεσημέρι της 4ης Μαΐου τα παιδιά των φροντιστηρίων, στο πολιτιστικό στέκι της αδελφότητας, παρουσίασαν ένα μικρό δείγμα της εργασίας που συντελείται εκεί. Μέσα σε μια έντονα φορτισμένη

**Η Δασκαλοράνα με τα μικρά Βορειοηπειρωτόπουλα
σε Νηπιαγωγείο της Αλύτρωτης Πατρίδας**

ατμόσφαιρα, τα παιδιά αυτά με πάθος, με καμάρι και εθνική υπερηφάνεια απέδειξαν ότι στο χώρο αυτό χτυπά δυνατά η καρδιά της Ελλάδος. Τα ποιήματα, τα τραγούδια και οι χοροί που ακούσαμε και είδαμε δεν ήταν το πρόγραμμα μιας απλής σχολικής εορτής, αλλά η λαχτάρα των γηγενών να προβάλουν την ελληνική τους ταυτότητα, να μας υπενθυμίσουν ότι "υπάρχουμε κι εμείς εδώ"! Η ελληνική λεβεντιά, ο βορειοηπειρωτικός καημός που απέπνεε αυτή η παρουσίαση, στάθηκαν για τους περισσότερους μια αληθινή αποκάλυψη. Λίγοι, ελάχιστοι μάλλον, υποπεύονταν ότι η Ελλάδα έχει τόσο έντονη παρουσία σε μια περιοχή όπου το αλβανικό κράτος όχι μόνο δεν κατατάσσει στη μειονοτική ζώνη, αλλά κατά το παρελθόν, πρόσφατο και μακρινό, προσπάθησε με οργανωμένα σχέδια και μεθόδους να ξεριζώσει οτιδήποτε το ελληνικό. Βέβαια, το χειρότερο είναι ότι ούτε και το επίσημο ελληνικό κράτος θεωρεί την περιοχή μειονοτική, υιοθετώντας κατ' αυτό τον τρόπο τις απαράδεκτες αλβανικές θέσεις. Και να σκεφτεί κανείς ότι η Κορυτσά πριν από 85 χρόνια εκπροσωπείτο από βουλευτή στο ελληνικό κοινοβούλιο, τον αείμνηστο Κ. Σκενδέρη. Ας θυμηθούμε επίσης πόσες φορές ντύθηκε η πόλη στα γαλανόλευκα. Ποιοι ύψωσαν τις αμέτρητες αυτές ελληνικές σημαίες; Ασφαλώς, όχι οι Αλβανοί. Τι απέγινε στα επόμενα χρόνια αυτός ο ελληνισμός; Πώς συρρικνώθηκε τόσο, ώστε ούτε η Αλβανία (πολύ φυσικό, άλλωστε), αλλά πολύ περισσότερο, ούτε η Ελλάδα να μην αναγνωρίζει την παρουσία του;

Άραγε, και στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζεται η τακτική του "δε διεκδικούμε τίποτα";

Ε, λοιπόν, πιστεύω ότι οφείλουμε να διεκδικήσουμε:

1. την ουσιαστική, υλική και ηθική, συμπαράσταση του ελλ. Κράτους προς το ελληνικό φροντι-

στήριο και γενικότερα προς τον ελληνισμό της Κορυτσάς.

2. την ευαισθητοποίηση όλου του ελληνισμού, ώστε να λάβει υπεύθυνη θέση για ένα τόσο καίριο θέμα. Ουσιαστικό ρόλο οφείλουν να διαδραματίσουν οι πνευματικοί άνθρωποι της χώρας και, βεβαίως, τα ΜΜΕ. Πρέπει όλοι να μάθουν ότι στην Κορυτσά εξακολουθεί να ζει η Ελλάδα. Ύστερα από 70 τόσα χρόνια και μέσα από χίλιες δύο αντιξοότητες, η ελληνική παιδεία αγωνίζεται να ξανασταθεί στο λαμπρό επίπεδο που είχε κάποτε. Αυτοί που αγωνίζονται να υλοποιήσουν το στόχο αυτό δεν είναι, βέβαια, Αλβανοί (αν και πρέπει με χαρά και ικανοποίηση να ομολογήσουμε ότι ένα μεγάλο μέρος των Αλβανών

της Κορυτσάς βλέπουν με καλό μάτι τη λειτουργία των ελληνικών φροντιστηρίων, σημαντικό μέρος δε των μαθητών των φροντιστηρίων είναι αλβανικής καταγωγής) ούτε απλώς ελληνόφωνοι, όπως θα έσπευδαν ορισμένοι να υποστηρίξουν. Είναι Έλληνες, με την καρδιά τους γεμάτη από Ελλάδα. Είναι, όμως, και εκείνο το τμήμα, το πιο ειδικό τμήμα της νέας γενιάς, που γνωρίζει μεν για την ελληνική του καταγωγή, αλλά για πολλούς λόγους αυτό το κομμάτι του εαυτού του βρίσκεται σε νάρκη. Χρέος όλων να καλλιεργήσουμε αυτό το στοιχείο και να βοηθήσουμε, ώστε οι άνθρωποι αυτοί να επανακτήσουν την ελληνική συνείδηση. Είναι προφανής, για άλλη μια φορά, ο ρόλος των ελληνικών φροντιστηρίων αλλά και του ελληνικού προξενείου.

3. Οφείλουμε να διεκδικήσουμε από το αλβανικό κράτος την αναγνώριση μειονοτικών δικαιωμάτων για τους Έλληνες της Κορυτσάς. Πρέπει ο ελληνισμός να λάβει τη θέση που του αξίζει, όχι μόνο στην Κορυτσά, αλλά σε όλο το χώρο της Β. Ηπείρου.

Κλείνοντας αυτή την αναφορά, νιώθω την ανάγκη αλλά και την υποχρέωση να μεταφέρω στους Ελλαδίτες τη λαχτάρα των ανθρώπων αυτών για Ελλάδα. Να θυμίσω ότι στην Κορυτσά ζει και αγωνίζεται ένα υγιές τμήμα του ελληνισμού. Στον αγώνα αυτό μας χρειάζονται. Χρειάζονται τον καλό λόγο, την ηθική και υλική υποστήριξη από τον ελληνικό λαό και το επίσημο κράτος.

Οφείλουμε, λοιπόν, να παράσχουμε κάθε μορφή βοήθειας σ' αυτούς τους ανθρώπους, που αποτελούν κομμάτι αναπόσπαστο του εαυτού μας. Το χρωστάμε, εξάλλου, σ' εκείνες τις γενιές Ελλήνων που είτε με το μόχθο τους, είτε με τους εθνικούς τους αγώνες σφράγισαν την ιστορία αυτού του τόπου. Το χρωστάμε στον εαυτό μας.

ΓΙΑ ΕΝΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

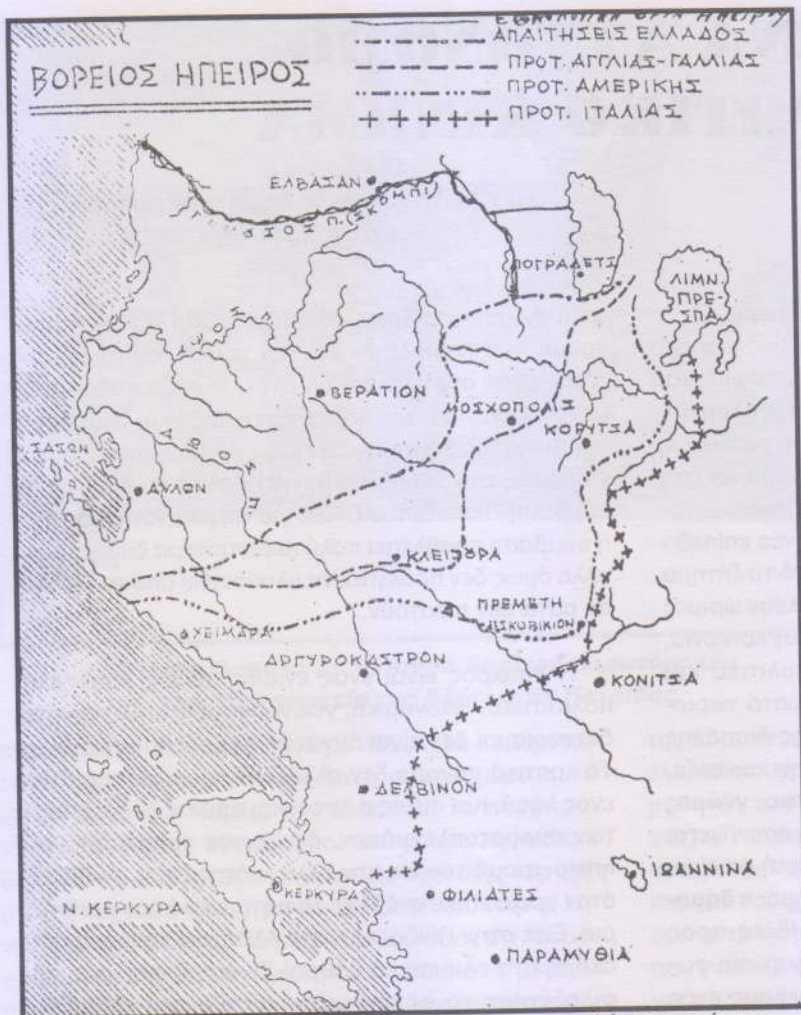
των Κωνσταντίνου Δημητρόπουλου,
Φάνη Μαλκίδη

Στο διάστημα από το 1990 και μέχρι σήμερα, μέσα από μια σειρά εμπειριών, οδυνηρών κάποιες φορές, μας δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσουμε πρόσωπα και πράγματα της ελληνικής κοινότητας στην Αλβανία. Διαμορφώσαμε απόψεις, ή και σε μερικές περιπτώσεις αναθεωρήσαμε κάποιες άλλες, προσγειωνόμενοι στη σκληρή πραγματικότητα. Συν τω χρόνω, συνειδητοποιούμε πως πρέπει να περάσουμε σ' ένα νέο επίπεδο δραστηριοποίησης, αν θέλουμε και σ' αυτό το ζήτημα να πρωτοπορούμε. Οι περιστάσεις είναι πλέον ώριμες για ν' ανοίξει ένας διάλογος στην ελληνική κοινωνία, για ένα ζήτημα δημοκρατίας, βαθιά πολιτικό και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που έγινε γνωστό περισσότερο ως εσωτερικό ζήτημα ιδεολογικής διαπάλης της ελλαδικής κοινωνίας. Σε σχέση με την κοινωνία, θα πρέπει να ακουστούν όλες οι προτάσεις, γνώμες και ιδέες, ώστε τελικά να διαμορφωθεί μια όσο γίνεται πιο ολοκληρωμένη και ευέλικτη άποψη. Αυτή θα είναι και η σημαντικότερη συνεισφορά στο ζήτημα: η **δημοκρατία**. Πρόθεσή μας είναι να δοθούν ιδέες προς συζήτηση, ώστε οι Ηπειρώτες να υψώσουν ενιαία φωνή και να προχωρήσουν προς την αίσια έκβαση ενός ζητήματος που τους ταλανίζει από τη στιγμή της εκδίωξης των Οθωμανών από το μεγαλύτερο μέρος της Χερσονήσου του Αίμου, Οθωμανών που επανέρχονται με το κεμαλικό προσωπείο τους στο χώρο.

Δεν είναι στα σχέδιά μας να δημαγωγήσουμε πάνω στο σοβαρό αυτό ζήτημα. Αυτές τις πρακτικές τις αφήνουμε στους επαγγελματίες της "εθνικοφροσύνης" – που στην ουσία είναι αμερικανοφροσύνη. Σ' αυτούς που ρίχνουν το πυροτέχνημα της **Αυτόνομης Β. Ηπείρου**. Που προσπαθούν να γίνουν ήρωες στηριζόμενοι σε πλατές πατριωτών. Σ' αυτούς που δε μας λένε ποιο είναι το περιεχόμενο αυτής της "αυτονομίας", ποιος θα την πραγματοποιήσει και με ποιους συμμάχους. Που δεν τολμούν να πούνε πως **ο ηπειρωτικός λαός θα ζει και τότε διχοτομημένος**. Με ένα τμήμα του στα πλαίσια του ίδιου κράτους, που από τη γέννησή του διάκειται εχθρικά προς τον ελλητισμό. Προτείνουν μια "αυτονομία" επανάληψη αυτής της Κέρκυρας, γιατί στην πραγματικότητα δεν έχουν τίποτα να προτείνουν. Και, φυσικά, αποφεύγουν να πούνε πως το πρωτόκολλο της Κέρκυρας δεν είναι πανάκεια και ότι, για παράδειγμα, προέβλεπε **στο 1^ο άρθρο το διορισμό της τοπικής διοίκησης από την αλβανική κυβέρνηση**. Το καθεστώς της αυτονομίας του 1914 δεν εφαρμόστηκε ποτέ. Ούτε, φυσικά, ήταν και ο πόθος του λαού. Δεν

αποτελούσε παρά μία μεσοβέζικη λύση για τον κατευνασμό των Ηπειρωτών και την τελική υποταγή τους τότε – μέσα στα πλαίσια των ανθελληνικών παλατιανών μηχανορραφιών, και σήμερα στη λήξη και ανυπαρξία πολιτικής της αθηναϊκής ερήμου. Ας σημειώσουμε πως το θέρος του 1999 η Αλβανική Βουλή επικύρωσε τη Σύμβαση-Πλαίσιο του ΟΑΣΕ για τις μειονότητες. Αυτή η σύμβαση προβλέπει πολύ περισσότερα δικαιώματα, αλλά όμως δεν πρόκειται να υλοποιηθεί από τα Τίρανα, αν αυτά δεν πιεστούν.

Η Ήπειρος είναι ένας ενιαίος χώρος κοινωνικά, πολιτιστικά, οικονομικά, γεωγραφικά κτλ. Οι τεχνητοί διαχωρισμοί δεν είναι δυνατόν να κρατήσουν αιώνια. Τα κρατικά σύνορα δεν αλλάζουν τα χαρακτηριστικά ενός λαού. Και αυτός ο λαός, και από τις δύο πλευρές των συρματοπλεγμάτων, δεν έχασε τίποτα από τον ηπειρωτισμό του και την ελληνικότητά του. Αντίθετα, όταν χρειάστηκε ανέδειξε το πατριωτικό του αισθητήριο. Είτε στην Πίνδο, είτε στα Αλβανικά κάτεργα, είτε ακόμη στα ολυμπιακά βάρη! Είναι ο ίδιος λαός που φιλοξένησε το αρχαιότερο μαντείο του ελληνικού κόσμου, που γέννησε έναν Θαρύπα και έναν Πύρρο, αυτός που συγκρότησε το **"Κοινόν των Απειρωτών"**, ανυψώνοντας περισσότερο την πλούσια κοινοτική παράδοση του ελλητισμού. Είναι ο λαός που αντιστάθηκε στους Ρωμαίους και πλήρωσε με βαρύ τίμημα την πράξη αντίστασής του... Είναι οι ίδιοι Ηπειρώτες που υπέμεναν χίλιες δύο επιδρομές και κατάφεραν να αντέξουν. Είναι αυτοί που κράτησαν το ένα από τα δύο ελληνικά κράτη την περίοδο της Φραγκοκρατίας. Μιλάμε για το λαό που αντιστάθηκε στους Οθωμανούς κάτω από τις σημαίες του **Ρωμιού "Πρίγκιπα των Ηπειρωτών" Γεωργίου Καστριώτη**. Είναι ο λαός που στασίασε αμέτρητες φορές κατά του νέου δυνάστη, με τρεις περιοχές σε κατάσταση ημι-αυτονομίας (Χιμάρα, Σούλι, Ζαγόρια) και που πρόσφερε τα καλύτερα παλικάρια του στα περίφημα τάγματα των "Στρατιωτών" στη Δύση. Αυτός που έβγαλε από τα σπλάχνα του τον Επιφάνιο, τον Διονύσιο το Φιλόσοφο, το Σκυλόσοφο για τους Οθωμανούς και πολλούς ανιστόρητους εγχώριους ιστορικούς, το Μελέτιο το Γεωγράφο, τον Παρθένιο Κατζιούλη, τον Μπαλάνο Βασιλόπουλο, το Μεθόδιο Ανθρακίτη, το Ζώη Καπλάνη, τον Αθανάσιο Ψαλίδα, το Χριστόφορο Περραιβό, του Σπυρομηλαίους, τους Ζωσιμάδες, το Σπύρο Αραβαντινό, τους Τζαβελαίους, τον Ανώνυμο Έλληνα της **Νομαρχίας**, το Νικόλαο Σκουφά, τον Αθανάσιο Τσακάλωφ, μέχρι και

Χάρτης της Βορείου Ηπείρου, με τα προαθθέντα, υπό της Ελλάδος και των Μεγάλων Δυνάμεων, σύνορα κατά τη συνδιάσκεψη των Παρισίων (Συνεδρία 3 και 4/2/1919).

τον Πύρρο Δήμα. Είναι η Ήπειρος των Ξενιτεμένων, των φτωχών αγροτών και των ηρωικών γυναικών. Η Ήπειρος του λιθαριού και του κλαρίνου. Είναι η Ήπειρός μας.

Φιλοδοξούμε να αρχίσει ένας διάλογος ανάμεσα στις δημοκρατικές και πατριωτικές δυνάμεις του τόπου. Διάλογος με σκοπό την επεξεργασία μιας συνολικής αντιμετώπισης του ηπειρωτικού ζητήματος στη σύγχρονη μορφή του, χωρίς να παραβλέπει την εθνική αλλά και την κοινωνική του διάσταση. Που θα αναζητεί λύση στον ελληνισμό και όχι στα υπερατλαντικά γραφεία, στην αθηναϊκή αδράνεια και τον αλβανικό εθνικισμό. **Το ηπειρωτικό κίνημα θα πρέπει να πορευτεί ανεξάρτητα από δογματισμούς, κωλύματα του παρελθόντος, επαγγελματικούς εναγκαλισμούς, πατρώνους, καθώς και παλιούς και νέους φεουδάρχες των Ηπειρωτών. Οι Ηπειρώτες είναι οι φυσικοί εκφραστές αυτού του νέου κινήματος και όλος ο ελληνισμός συμπαραστάτης και συμμαχητής του.**

Το αλβανικό κράτος παρουσιάζει συμπτώματα αυτισμού. Αρνείται να δεχτεί και να προσαρμοστεί στην

κατάσταση που έχει δημιουργηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Εξακολουθεί να συμπεριφέρεται με αλαζονικό τρόπο. Διάγει βίο επικίνδυνο και κατορθώνει να επιζεί εκμεταλλευόμενο τη διεθνή συγκυρία, επιλέγοντας νέους κάθε φορά προστάτες. Η τύχη, βέβαια, δεν μπορεί να 'ναι επ' άπειρον με το μέρος του σχοινοβάτη.

Στα ενενήντα σχεδόν χρόνια του αλβανικού κράτους, το βλέπουμε να ισχυρίζεται πως σέβεται τη διεθνή νομιμότητα, μα στην ουσία να πράττει τα αντίθετα. Σε στιγμές πραγματικής αδυναμίας ή έχοντας κατά νου άλλα, είναι δυνατόν να υπογράψει συνθήκες για την προστασία των ανθρωπίνων και μειονοτικών δικαιωμάτων. Δυστυχώς, ως τώρα δεν έχει τιμήσει την υπογραφή του σε καμία περίπτωση. Η ιστορία του φανερώνει πως με την πρώτη ευκαιρία όχι μόνο θα παραβιάσει τα συμφωνηθέντα, αλλά και θα μειώσει τα όσα πρόσφερε από πριν. Αυτό προς διάψευση των Αθηναίων συνομιλητών που αδυνατούν να κατανοήσουν το θέμα. Βεβαίως, οι συνθήκες με την Τουρκία φανερώνουν και άλλους τρόπους δράσης και στόχους.

Μετά τον τερματισμό της πολιτικής της αυτοαπομόνωσης, η αλβανική εξουσία έχει κάνει τις λιγότερες δυνατές μεταρρυθμίσεις προς μια κατεύθυνση εκδημοκρατισμού του συστήματος. Σ' αυτό τη βοηθάει η μικρή έως ανύπαρκτη

πίεση των ηγετών της "νέας τάξης πραγμάτων", αλλά και η μη αξιόλογη πίεση της ίδιας της αλβανικής κοινωνίας. Ζητήματα που εντείνονται μετά την "ανθρωπιστική" επιδρομή στο Κοσσυφοπέδιο - Μετόχια και εθνικιστικού χαρακτήρα προτάσεις των Τιράνων για την περιοχή. Τα Σκόπια και το θέμα των Αλβανοτσάμηδων αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα.

Στις νέες συνθήκες που δημιουργήθηκαν, το Ηπειρωτικό Ζήτημα έχει εισέλθει σε μια νέα και σημαντική περίοδο. Για λόγους που έχουν να κάνουν με την πολιτική κατάσταση των Βορειο - Ηπειρωτών αλλά και την ολιγωρία του ελλαδικού παράγοντα να κατανοήσει το πρόβλημα, το όλο θέμα δεν έχει αναδειχθεί στις πραγματικές του διαστάσεις.

Τα όσα επιτεύχθηκαν τα τελευταία χρόνια είναι σημαντικά μεν, αλλά τα ελάχιστα που θα μπορούσαν να κατακτηθούν σε μια σύντομη και ευνοϊκή για τον ελληνισμό περίοδο. Μετά την ισχυροποίηση του νέου - μεταπολιτευτικού - καθεστώτος, διαφαίνεται μια αντίστροφη τάση περιορισμού των ήδη κατακτηθέντων. Οι νέοι "πασάδες" των Τιράνων θα κυβερνούν, όμως, όπως και οι προκάτοχοί τους. Σ' αυτό συμβάλλουν και οι ΗΠΑ, που έχουν υλοποιήσει την κατάσταση

φαινομενικής ηρεμίας στο χώρο.

Ο ελληνισμός πρέπει να εκμεταλλευτεί τις δυνατότητες που παρέχει το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο και να δράσει στηριζόμενος στις Διεθνείς Συμβάσεις και Συνθήκες, ώστε να βρίσκεται στα πλαίσια της διεθνούς νομιμότητας. Να διατηρήσει ανοιχτούς διαύλους επικοινωνίας με κάθε αξιόπιστο πολιτικό ή κοινωνικό φορέα της χώρας. Πρέπει να **εξαντλούνται πρώτα όλες οι υπάρχουσες δυνατότητες και να καλλιεργούνται συμμαχίες.**

Ανάλογα με τα δεδομένα της περιόδου που διανύεται και τις τοπικές ιδιαιτερότητες, ο ελληνισμός οφείλει να βρίσκεται οργανωμένος μέσα στην αλβανική κοινωνία. Ένταξη στην αλβανική πραγματικότητα και αγώνας από τα μέσα ή αυτοτελής, ξέχωρος και ενάντιος αποτελεί ψευτοδίλημμα, που προωθείται από δυνάμεις που δυσκολεύονται να προσαρμοστούν στην πραγματικότητα και έχουν μια περιορισμένη αντίληψη των πραγμάτων. Δίλημμα που εισήχθη, δυστυχώς, και επέφερε διχόνοια στις οργανώσεις του ελληνισμού.

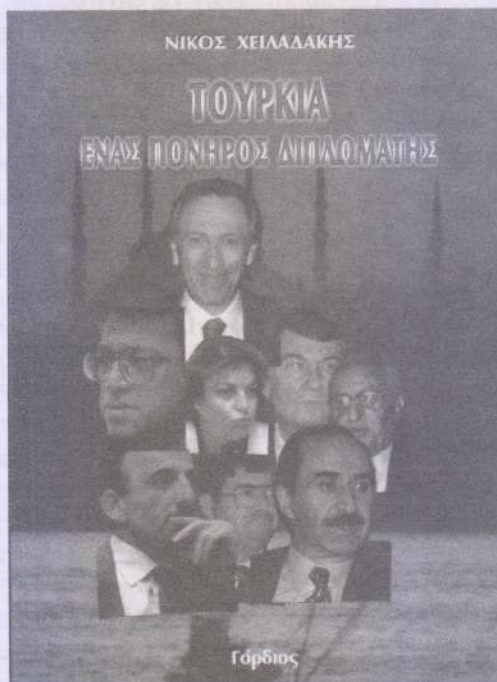
Χρειάζεται να υπάρχει συνεχής και συνεπής οργάνωση των Ηπειρωτών σε εθνικό-τοπικό επίπεδο, αλλά και σε επαγγελματικό, πολιτιστικό. Όσο αναγκαίο είναι να συγκροτούν δικές τους ισχυρές οργανώσεις, άλλο τόσο αναγκαίο είναι να δημιουργούν, συμμετέχουν, δραστηριοποιούνται και αναδεικνύονται μέσα και από "μεικτές", που θα γίνονται τέτοιες ύστερα από δική τους μεθοδευμένη προσπάθεια. Πρέπει να γίνει κατανοητό πως σε περιόδους όπου δεν ευνοούνται οι μετωπικές ρήξεις, είναι θεμιτό και εθνικά χρήσιμο να

υπάρχει ελληνική εκπροσώπηση σε κάθε μορφής δραστηριότητα εντός της κοινωνίας.

Στη μέχρι τώρα πορεία του αλβανικού κράτους, δεν υπάρχει κάποιο προηγούμενο ένδειξης καλής θέλησης της εξουσίας προς το λαό μας στη Βόρεια Ήπειρο. Τον αντιμετώπισε από την πρώτη στιγμή ως εσωτερικό εχθρό. Σ' αυτό θα πρέπει να υπάρξει πολιτική αντίδραση. Δρόμο που γνωρίζει καλά ο ελληνισμός.

Πρέπει, λοιπόν, να βρεθούν τρόποι προστασίας του ελληνισμού, που για την επίσημη Αλβανία να' ναι πραγματικά δύσκολη και φοβερή επίπονη η ανατροπή τους. **Εφόσον δεν εφαρμοστούν τα όσα εξαιρετικά "ανώδυνα" ισχύουν με βάση τις διεθνείς συνθήκες και συμβάσεις, τότε ο αγώνας θα πάρει εκ των πραγμάτων νέα μορφή.** Τα Τίρανα πρέπει να κατανοήσουν πως αυτού του είδους η πολιτική είναι αδιέξοδη. Πριν φτάσουμε σε καταστάσεις δύσκολες, θα πρέπει να εργαστούμε προς μια κατεύθυνση που θα αποτελεί ένα γερό εφελτήριο για την ευδωχή των προσπαθειών μας. Δηλαδή, πληθυσμό πλειοψηφικό στις ελληνικές περιοχές, πολιτιστικά και οικονομικά ισχυρό. Με απόλυτη γνώση και συναίνεση ως προς την πορεία και τις θυσίες που θα απαιτηθούν. Μα κυρίως, **ο πολιτικός εκφραστής των Ηπειρωτών θα πρέπει να είναι ένα αυτόνομο και γνήσια ηπειρωτικό κίνημα**, που θα στηρίζεται στον ίδιο τον λαό και που θα αναζητεί συμμαχίες μέσα από τα ανάλογα εθνικά και κοινωνικά κινήματα του ευρύτερου ελληνισμού, καθώς και τις οργανώσεις της περιοχής.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΟΡΔΙΟΣ

ΝΙΚΟΥ ΧΕΙΛΑΔΑΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ: ΕΝΑΣ ΠΟΝΗΡΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΗΣ

Η έμπρακτη εφαρμογή τα τελευταία χρόνια της νέας τουρκικής εξωτερικής πολιτικής σκιαγραφεί και το πλαίσιο των δραστηριοτήτων που χαρακτηρίζουν τη νέα δυναμική θέση της Τουρκίας. Με μια σειρά άμεσων ή έμμεσων παρεμβάσεων, η Τουρκία θέλησε να επιβεβαιώσει τον ηγεμονικό της ρόλο ως καθοριστικής δύναμης στις εξελίξεις της ευρύτερης περιοχής των Βαλκανίων, του Καυκάσου και της Μέσης Ανατολής. Στον πόλεμο της Βοσνίας πήρε άμεση θέση, ενισχύοντας τη μουσουλμανική πλευρά και βοήθησε όσο μπορούσε τις στρατιωτικές δυνάμεις του Ιζετμπεκοβιτς, ο οποίος θεωρείται ένθερμος φίλος της Τουρκίας. Διατηρεί άριστους δεσμούς με τον Σαλί Μπερίσα και προσπάθησε να διεισδύσει στον "Ου Τσε Κα" του Κοσσυφοπέδιου, όπου έχει επίσης προβάλει την ύπαρξη μιας τουρκικής μειονότητας. Στον πόλεμο κατά της Σερβίας μετείχε με όσες δυνάμεις μπορούσε, ενώ τουρκικά στρατεύματα εισήλθαν με πανηγυρικό τρόπο στο Κοσσυφοπέδιο, στα πλαίσια της συμμαχικής δύναμης επέμβασης. Στα Σκόπια έχει διεισδύσει οικονομικά και πολιτικά και με μια στρατιωτική συνεργασία προσπάθησε να δορυφοροποιήσει τη νεαρή δημοκρατία, εκμεταλλευόμενη τις διαφορές αυτής της χώρας με την Ελλάδα...

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 18, 104 33 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 8252279, Τ.Ο.Τ.: 8210506

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΑΡΒΑΝΙΤΩΝ

του Άχ. Γ. Λαζάρου *

Α' Μέρος

Το κείμενο θα δημοσιευθεί σε τρία
συνεχόμενα τεύχη.

A. ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΑ

I. ΑΛΒΑΝΟΙ ΚΑΙ ΑΡΒΑΝΙΤΕΣ

Σε απόλυτα επιστημονικό μελέτημα της περιόδου του μεσοπολέμου επισημαίνεται η ελληνικότητα του όρου *Αρβανίτης*.¹ Η επισημάνση επαναλαμβάνεται και μεταπολεμικά.² Πρόοδος δε σημαντική σημειώνεται μετά διεξοδική και ένδελεχη διερεύνηση πηγών. Δηλαδή, ο τύπος *Αλβανοί*, που θεωρείται αρχικός, δεν αναφέρεται στον όμωνυμο μετέπειτα πληθυσμό της ελληνικής χερσονήσου. Δεν είναι καν όνομα τοπικό ή εθνικό. Απλούστερα, πρόκειται για προσηγορικό, που σημαίνει επήλυδες.³

Έτσι, όσοι εμμένουν ακόμη στην χρονολόγηση της πρώτης μνείας του εθνικού *Αλβανός* εξ άφορμης της εξεγέρσεως του Γεωργίου Μανιάκη στην Κάτω Ιταλία (1040-1043) δεν είναι άρκούντως ενημερωμένοι. Διότι ο Μιχαήλ Ατταλειάτης, πέρα της χρήσεως σε δύο πρώτα χωρία του τεχνικού όρου *άλβανοί*, σε τρίτο, αναγόμενο στο έτος 1078/9, έννοει λαό της ελληνικής χερσονήσου με το όνομα *Αρβανίται*. Επιπρόσθετα, η Άννα Κομνηνή περιλαμβάνει στη συγγραφή της τους όρους *Αρβανον* ή *Αρβανα* και *Αρβανίται*. Η γραφή *Αλβανον* - *Αλβανα* και *Αλβανίται* παρουσιάζεται δύο αιώνες μετά τον Ατταλειάτη. Τρεις δε αιώνες μετά τον ίδιο Βυζαντινό συγγραφέα, ήτοι τον 14ο αιώνα, αρχαίζοντες όμότεχνοι του εισάγουν τον τύπο *Αλβανοί*.⁴

Έν τούτοις, οι όροι «*Αλβανία*», «*Αλβανός*» δεν είναι άγνωστοί στην αρχαία ελληνική και λατινική γραμματεία.⁵ Για δε την έρμηνεία τους δεν απαιτείται επίκληση της ιλλυρικής γλώσσας, όταν άλλως τε ελάχιστα στοιχεία της νομίζονται εξακριβωμένα.⁶ Όπωςδήποτε εκείνοι, που γράφουν πρό του β' παγκοσμίου πολέμου, έχουν έλαφρυντικά. Διότι τότε επικρατούσε ο πανιλλυρισμός, στον όποιο προσφεύγουν οι πάντες, όπως παρατηρεί ο Ρουμάνος άκαδημαϊκός και καθηγητής της Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Βουκουρεστίου Al. Graur.⁷

* Δρ. του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ρωμαιοιστής-Βαλκανιολόγος, Επιστημονικός Σύμβουλος της Επιτροπής Ενημερώσεως για τα Εθνικά Θέματα.

Απότοκος της πανιλλυρικής θεωρίας είναι ο χαρακτηρισμός ως ιλλυρικού του πελοποννησιακού τοπωνυμίου *Αρβα*,⁸ που ύφίσταται και στις άκτες της ιλλυρικής Λιβυρνίδας, νησίδα *Αρβα*,⁹ μολονότι η όνοματοθεσία της είναι δυνατή μέσω *Ελλήνων*¹⁰, των όποιων την πανάρχαια παρουσία καθ' όλο το μήκος των άδριατικών άκτών πραγματεύονται διαπρεπείς και άμπολλοί επιστήμονες, π.χ. Hatzfeld¹¹, Robert¹², Gitti¹³, Digovic¹⁴, Vinja¹⁵, Nikolanci¹⁶, Parovic-Pesikan¹⁷, Woodhead¹⁸, Rendic-Miocevic¹⁹, Σούλης²⁰ κ.ά.²¹ Δηλωτική δε της πολυσχιδούς και δυναμικής επιδράσεως των *Ελλήνων* είναι και η όνομασία *Graecia*, την όποία δίνει στο *Ιλλυρικόν* ο *Ίσιδαρος Σεβίλλης*²², όταν επισκέπτεται την περιοχή τον 7ον αιώνα. Όμολογουμένως άποστοματικά επιχειρηματολογεί με τον τίτλο συγγραφής του ό καθηγητής του Πανεπιστημίου Βολώνιας Lorenzo Braccisi, *Grecita adriatica* (Bologna 1971, β έκδ. 1977).

Η Έγνατία, αρχαιότατο²³ όδικό δίκτυο, παρά το ρωμαϊκό όνομα²⁴, είναι χαραγμένη, όπως σχεδόν όλες κατά το άπώτερο παρελθόν, στην όχθη του Γενυσού-Γενούσου-Σκούμπη ποταμού, που άποτελεί και το φυσικό προς βορράν σύνορο του συμπαγούς *Ελληνισμού*, όπως βεβαιώνει ο πατέρας της Γεωγραφίας Στράβων: «*Ταύτην δὴ τὴν ὁδὸν [Έγνατίαν] ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἐπίδαμνον καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν τόπων ἰούσιν ἐν δεξιᾷ μὲν ἔστι τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη κλυζόμενα τῷ Σικελικῷ πελάγει μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὰ ὄρη τὰ τῶν Ἰλλυριῶν...*»²⁵ Διατηρεῖται δε άδιατάρακτο και μετά πολλούς αιώνες, σύμφωνα με μαρτυρία του Βυζαντινού ιστορικού Προκοπίου, τον όποιο επικαλεῖται ο σύγχρονός μας Vlad Popovic.²⁶

Άν και δεν άπουσιάζουν οι άποδεχόμενοι την έκδοχή προελεύσεως του τοπωνυμίου *Έλβασάν* από φωνητική παραφθορά του όρωνυμίου *Αρβανα* (*Αλβανα*), από το όποιο παράγεται το όνομα *Αρβανίτης*, και συνεχίζεται η αναζήτηση του άκριβοῦς καθορισμού της θέσεως των *Αρβάνων*, οι τάσεις έντοπίσεώς τους στα μεθόρια του *Έλληνισμού* και του *Ιλλυρισμού* κερδίζουν διαρκώς έδαφος.²⁷

II. ΛΑΤΙΝΟΦΩΝΙΑ

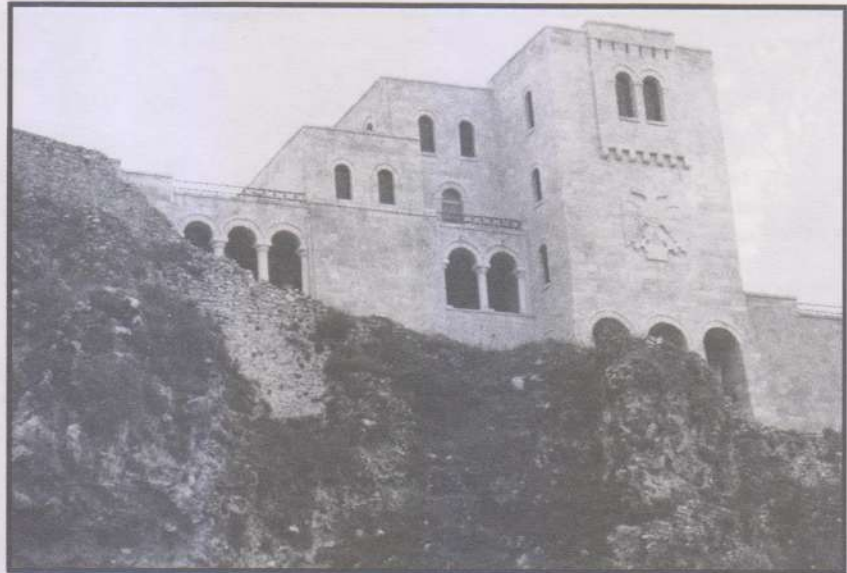
Οι Βυζαντινοί συγγραφείς, που μνημονεύουν τον όρο *Αρβανίτης*, δεν διαφωτίζουν δεόντως ούτε έθνολογικά ούτε γλωσσικά. Αυτό δε δεν άποκλείει την ύπαρξή του και πρό του 11ου αιώνα. Η μνεία

είναι συνακόλουθη ιστορικών γεγονότων, που διαδραματίζονται τότε στην ιταλική και ελληνική χερσόνησο. Πάντως, δεν συνιστά μοναδική περίπτωση. Διότι παρόμοια γίνονται γνωστοί και οι Βλάχοι, σύμφωνα με παρατήρηση του Βέλγου ακαδημαϊκού H. Grégoire.²⁸ Πράγματι, τὸν προηγούμενο αἰώνα, ἀκριβῶς τὸ 976, ἀναφέρονται ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Σκυλίτζη-Γεώργιο Κεδρηνοῦ στή Μακεδονία «...μέσον Καστορίας καὶ Πρέσπας», χωρὶς ἐπίσης ἐθνολογικὲς καὶ γλωσσικὲς πληροφορίες.²⁹

Ὅμως, ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Nancy Fr. Taillez χρονολογεῖ τὴν παρουσία τῶν Βλάχων «... στήν ἀρχαία ρωμαϊκὴ Ἐγνατία ὁδὸ, ἡ ὁποία καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦ Μεσαίωνα ἐξασφάλιζε τὴν κυκλοφορία μεταξύ Δυρραχίου καὶ Θεσσαλονίκης»³⁰, ἀπὸ τὸν 1ο αἰώνα μ.Χ. Ἐπὶ πλέον προβάλλει ὡς πρῶτους χριστιανούς τῆς Εὐρώπης, λατινοφώνους, ἦτοι Βλάχους, τοὺς Γάιο ἀπὸ τὴ Δόβηρο καὶ Σεκοῦνδο ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη, Ρωμαίους πολῖτες, ὅπως τεκμαίρεται ἀπὸ τὴ ρωμαϊκὴ ἀνθρωπωνυμία, συνεπῶς δὲ χρηστες καὶ τῆς λατινικῆς γλώσσας. Βεβαίως, Ἕλληνιστὶ προσκαλοῦν στή Μακεδονία τὸν ἀπόστολο Παῦλο, γνώστη πέρα τῆς ἐβραϊκῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς, ἐφ' ὅσον εἶναι Ρωμαῖος πολίτης.³¹

Διάδοση τῆς λατινικῆς γλώσσας εἶναι τεκμηριωμένα διαπιστωμένη στὸν καθ' αὐτὸ ἑλληνικὸ χῶρο, μάλιστα καὶ στὸν βορειοηπειρωτικόν.³² Ὁ δὲ Ρουμάνος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου καὶ κατόπιν τοῦ Πανεπιστημίου Μπόχουμ τῆς Γερμανίας Cicerone Poghirc ἐξηγεῖ καὶ τὰ αἷτια πρῶτης ἐκλατινίσεως Ἑλλήνων, βορειοηπειρωτῶν, τὸ 229 π.Χ., δηλαδή πρὸ τῆς Ρωμαιοκρατίας. Φυσικὰ, λαμβάνει χῶραν, ὅπου συντρέχουν οἱ ἀπαραίτητοι παράγοντες, τοὺς ὁποίους καὶ περιγράφει ἀναλυτικὰ ὁ Poghirc.³³

Στὴ ρωμαϊκὴ ἐπαρχία Μακεδονία, ἡ ὁποία συγκροτεῖται μὲ τὴ συνένωση τῆς ιστορικῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας, ἐνιαίας Ἠπείρου καὶ τῆς ἑλληνικῆς Ἰλλυρίας,³⁴ νέας Ἠπείρου,³⁵ δὲν συντελεῖται λατινοφωνία καθολικὴ ἀλλὰ μερικὴ, κατὰ ζῶνες καὶ νησίδες³⁶, ἐνῶ βορειότερα, στήν κυρίως Ἰλλυρία, ἐπικρατεῖ πλήρως ἡ λατινικὴ, ἡ ὁποία καὶ ἀξιολογεῖται ὡς ὑπέροχη ἀπὸ τὸν Ρουμάνο ἀκαδημαϊκὸ καὶ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου Vasile Parvan. Ἀποδίδει δὲ τὴν ποιοτικὴ ὑπέροχη τῆς στήν ἀνάμεικτη σύνθεση τοῦ ἐθνολογικοῦ ὑποστρώματος τῶν χριστῶν τῆς, καταγομένων ἀπὸ Ἰλλυριοὺς, Ρωμαίους, Ἕλληνες!³⁷

Τὸ μεγαλοπρεπὲς Μουσεῖο τοῦ Γεωργίου Καστριώτη στὴν Κρούγια τῆς σημερινῆς Ἀλβανίας

Ἐπομένως, λαὸς τοῦ ὁποίου ἡ γλῶσσα δὲν ἦταν ἰλλυρικὴ ἢ ἑλληνικὴ, δὲν νοεῖται ὑπαρκτὸς στήν ἐπικράτεια τῆς σημερινῆς Ἀλβανίας, τουλάχιστον κατὰ τὴ μακραίωνη ρωμαιοκρατία καὶ τοὺς πρωτοβυζαντινοὺς χρόνους. Διότι θὰ εἶχε τὴν τύχη τῶν Ἰλλυριῶν καὶ τῶν Ἠπειρωτῶν-Ἑλλήνων, δηλαδή ἀντίστοιχα θὰ ἀπέβαλε τὴ γλῶσσα του, καταλήγοντας ἐντελῶς λατινόφωνος, ἢ θὰ λατινοφωνοῦσε σποραδικὰ μὲ παράλληλη διγλωσσία, συνάμα δὲ ἀκραιφνῆ ἑλληνοφωνία.

III. ΑΠΟΨΕΙΣ ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ

Ὁ ἑπηλὺς χαρακτήρας τῶν γειτόνων στοιχειοθετεῖται καὶ στήν ἀπουσία ἀπὸ τὴ γλῶσσα τους ὀρολογίας, θαλάσσιας-ναυτιλιακῆς-ὕδρωνυμικῆς-ἰχθυωνυμικῆς, καθὼς καὶ τοπωνυμικῆς.³⁸ Στὴ λεξιλογικὴ ἰδιαιτερότητα ἐπιμένει ὁ Γερμανὸς ρωμανιστῆς-βαλκανολόγος, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Λειψίας, G. Weigand (1860-1930), στὸν ὅποιο ἐπὶ πολὺ στηρίζεται καὶ ὁ μαθητὴς του Th. Capidan, ἀκαδημαϊκὸς καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου, γιὰ τὴν ἰχνηλάτηση τῆς ἀρχικῆς κοιτίδας στὰ ἐνδότερα τῆς χερσονήσου.³⁹ Ἀφήνει δὲ ὁ δεῦτερος καὶ πιθανότητα ἰλλυρικῆς καταγωγῆς τους⁴⁰, ἂν καὶ προηγῶνται αὐτοῦ ὀνομαστοὶ ἐπιστήμονες, πὺ τὴν ἀπορρίπτουν, π.χ. Herbert Louis, Hans Krahe κ.ά.⁴¹

Τὴν ἀποψη, κατὰ τὴν ὁποία στήν ἀρχαιότητα οἱ πρόγονοι τῶν Ἀλβανῶν δὲν κατεῖχαν τὸν σημερινὸ χῶρο, συμμερίζονται καὶ ἄλλοι διακεκριμένοι, ὅπως οἱ N. Jokl, P. Skok, Seliscev... Δὲν λείπουν δὲ καὶ συγγραφεῖς, πὺ τὰσσονται ὑπὲρ τῆς αὐτοχθονίας, π.χ. οἱ Thunmann, J. G. v. Hahn, B. P. Hasdeu...⁴² Ἀλλὰ δὲν ὑποστηρίζουν σταθερὰ τὶς θέσεις οὔτε πείθουν πάντοτε.⁴³ Συγκεκριμένα, ὁ τελευταῖος διατείνεται ὅτι

Τὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς τῶν Ἁγίων Πάντων καὶ τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ, πού ἔχτισε τὸ 1813-1815 ὁ Ἄλῃ Πασᾶς Τεπελενλῆς στὸν τόπο ὅπου ἐτάφη ὁ Ἅγιος.

οἱ Ἄλβανοι κατάγονται ἀπὸ τοὺς Κοστοβῶκους⁴⁴, τῶν ὁποίων τὴν ἀφετηρία ἐκκινήσεως μεταγενέστεροι ἐρευνητὲς ἀπομακρύνουν πολὺ ἀπὸ τὴν τωρινὴ Ἄλβανία, διαφοροποιώντας ταυτόχρονα τὴ φυλετικὴ ταυτότητα. Κατὰ τὸν Parvan οἱ Κοστοβῶκοι εἶναι βόρειο δακτικὸ φύλο, ἐντοπιζόμενο στὶς δύο πλευρὲς τῶν Καρπαθίων ἀπὸ τὴν Μπουκοβίνα, Γαλικία, Μαραμούρες καὶ παρακαρπαθικὴ Ρωσία. Κατὰ Gostar, εἶναι ἐκδακισμένοι Κέλτες. Κατὰ δὲ τὸν I. I. Russu, ἀποτελοῦν τμήμα βορειῶν Θρακῶν⁴⁵.

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Σορβόννης P. H. Stahl ἀποδέχεται ἀνεπιφύλακτα θρακικὴ καταγωγή τῶν Ἄλβανῶν⁴⁶. Μισὸ δὲ αἰῶνα πρωτύτερα ὁ Parvan, διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ Orfeu, βασιζόμενος στὰ Ὀμηρικὰ Ἔπη καὶ στὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα τῶν χρόνων τοῦ ἀσπάζεται τὴν κατὰ τὸ ἀπώτατο παρελθὸν κοινὴ καταγωγή Θρακῶν, Φρυγῶν Ἑλλήνων⁴⁷.

IV. ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ;

Κατὰ καιροὺς ἄλλοι ἀνάγουν τὶς ρίζες τῶν Ἄρβανιτῶν στοὺς Πελασγούς, παρασιωπώντας συνήθως ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον δεδομένο, κατὰ τὸ ὁποῖο σὲ ὅλες τὶς ἀρχαῖες πηγὲς ἡ Πελασγία ταυτίζεται μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ Πελασγοὶ μὲ τοὺς Ἕλληνας, ὅπως ἐπισημαίνει ὁ ἀκαδημαϊκὸς M. Σακελλαρίου⁴⁸. Ὁ δὲ St. Martin στὸ λήμμα Ἄλβανία τοῦ *Γεωγραφικοῦ Λεξικοῦ* του φέρει τοὺς κατοίκους τῆς νὰ μὴ ἀπαρνούνταν τὴν καταγωγή τους ἀπὸ τοὺς Πελασγούς καὶ νὰ ἀναλογίζονται ὅτι προπάτορες ἔχουν τὸν Ἡρακλῆ, τὸν Ἀχιλλεῆ, τὸν Πύρρο, τὸν Ἀλέξανδρο, τὸν Ἀντίπατρο καὶ ἄλλους. Ἐξ ἴσου νὰ πιστεύουν ὅτι κατάγονται ἀπὸ τοὺς Φαίακες καὶ Κορινθίους,

ἰδρυτὲς τῶν πόλεων Ἐπιδάμνου (Δυρραχίου), Ἀπολλωνίας, ἡ ὁποία ἀνθοῦσε «εἰς τὰ γράμματα καὶ ἐν ταῖς σχολαῖς αὐτῆς, ἐπὶ σπουδῇ καὶ ἐκμαθήσει τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης»,... τῆς Βουλίδας καὶ τοῦ Ὠρικοῦ καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, «ἐν αἷς κατοικοῦσιν οἱ Ἰέλοι, ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῶν Ἀργοναυτῶν»⁴⁹.

Πρόσφατα, ὁ Georges Cerbelaud Salagnac κλίνει καὶ ὑπὲρ πιθανότητας προελεύσεως τῶν Ἄλβανῶν ἀπὸ Μακεδόνες, πού εἶχαν μεταναστεύσει στὰ σημερινὰ ἄλβανικὰ ἐδάφη.⁵⁰ Οὐσιαστικά, καὶ ἔτσι οἱ Ἄλβανοι ἐντάσσονται στὸν ἑλληνικὸ κόσμο, ἀ-

φοῦ ἡ ἀρχαία μακεδονικὴ διάλεκτος εἶναι ἑλληνικὴ, ὅπως πιστοποιεῖται καὶ μὲ τὰ πορίσματα τῆς μεταπολεμικῆς διδακτορικῆς διατριβῆς τοῦ C. Roghice, ἐγκεκριμένης ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Λένινγκραντ (Ἁγίας Πετρούπολεως) καὶ σειρᾶς ὀλόκληρης συναφῶν μελετημάτων.⁵¹

Ὁ Carlo Tagliavini,⁵² κατὰ τὸν ὁποῖο σὲ πρώτη προσέγγιση τοῦ θέματος οἱ Ἄλβανοι πρὸ τῆς καθόδου Σλάβων κατοικοῦν στὰ κεντρικὰ μέρη τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου, σὲ μεταγενέστερο δημοσίευμα γράφει γιὰ ἐγκαταστάσεις τους περὶ τὰ Σκόπια, ἡδὴ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα.⁵³ Κατὰ δὲ τὸν Κροάτη καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ζάγκρεμπ Petar Skok, τὸ ὄνομα Σκυπιτάρ, ὅπως αὐτοαποκαλοῦνται οἱ βόρειοι Ἄλβανοί, ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τὸ τοπωνύμιο Σκόπια.⁵⁴ Ἐπίσης, ὁ Skok ἀναφέρει ὅτι «ὁ πυρήνας τοῦ λαοῦ τούτου φαίνεται νὰ εἶναι τὸ τελευταῖο κατάλοιπο τῶν Θρακῶν τῆς ἐπαρχίας τῆς Δαρδανίας, οἱ ὁποῖοι, σ' ἀντίθεση μὲ τοὺς Ρουμάνους, ἐπέτυχαν νὰ ἀποφύγουν τὸν πλήρη ἐκρωμαϊσμό».⁵⁵

Ὁ Βούλγαρος ἀκαδημαϊκὸς καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σόφιας V. Georgiev⁵⁶ προσδιορίζει ἀκριβέστερα τὴν ἐννοια τῆς ἀρχαιότητος. Γράφει ὅτι ἀπὸ τὴ Δαρδανία, ὅπου κατοικοῦν ἀκόμη τὸν 2ο αἰῶνα π.Χ., μεταναστεύουν στὴν περιοχὴ τῆς σημερινῆς Ἄλβανίας, ἀπωθούμενοι - κατὰ τὸν Τσέχο K. Jirecek⁵⁷ - πρὸς νότο καὶ πρὸς τὰ ἀδριατικὰ παράλια ἀπὸ Σλάβους. Περὶ τὸ Δυρράχιο γίνονται αἰσθητοὶ τὸν 11ο αἰῶνα, τὸν δὲ 14ο στὸ Κάτταρο, παραλιακὴ πόλη τοῦ Μαυροβουνίου, σλαβικά: Kotor, καὶ NA τῆς Σκόδρας, ὅπου ἀποδεδειγμένα ζοῦν Ἕλληνες⁵⁸, ὅπως καὶ στὰ Ἄρβανα, ἀποκαλούμενοι Ἄρβανίτες. Ἡ παροίκηση συντελεῖ στὴ μετάδοσι τοῦ τοπικοῦ ὀνόματος, μετέπειτα δ' ἔθνονυμίου, καὶ στοὺς

ἐπήλυδες, οἱ ὅποιοι μὲ τὴ σειρά τους ἐπηρεάζουν τοὺς αὐτόχθονες συνοίκους ἢ γείτονες Ἑλληνες, κατ' ἐξοχὴν γλωσσικά.

Ὁ Κ. Η. Μπίρης, παρὰ τὶς ἐξ ἀντικειμένου δυσκολίες προσπελάσεως χώρων ἀρχαίων καὶ βιβλιοθηκῶν, μᾶς ἔχει χαρίσει συγγραφικὲς ἐπιδόσεις γιὰ τοὺς Ἀρβανίτες ἐκπληκτικῆς. Σὲ ἄρθρο τοῦ ἐπιγραφόμενου Ἡ Ἀρβανιτιὰ τῆς Ἑλλάδος γράφει καὶ τὰ ἑξῆς: «... οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀρβάνου ἦσαν ἀσχετοὶ πρὸς τοὺς Ἀλβανούς ὡς πρὸς τὴν ἐθνικότητα, τὴν θρησκεία καὶ τὸν φυλετικὸ χαρακτήρα. Καὶ μόνον ὡς πρὸς τὴν γλῶσσα οἱ Βορειοηπειρώτες αὐτοὶ, ἐπειδὴ ἐγγειόθεν ἀμμεσα μὲ τοὺς Ἀλβανούς καὶ εἶχαν ἐπικοινωνία καὶ συναλλαγές μαζί τους, μιλοῦσαν μιὰ μεικτὴ ἑλληνοαρβανιτικὴ γλῶσσα, τὰ ἀρβανιτικά, πού διαφέρουν πολὺ ἀπὸ τὴν γλῶσσα τῶν Ἀλβανῶν, πράγμα πού καὶ στὰ χρόνια μας ἔγινε ἀντιληπτό κατὰ τὸν πόλεμο τοῦ 1940».⁵⁹

Κατὰ τὸν L. Heuzey, μὲ τὴν καθημερινὴ μετανάστευση, ἢ ὅποια ἰσοδυναμεῖ μὲ πραγματικὴ ἐπιδρομὴ, πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἐξαλβανίζονται τελείως, χωρὶς νὰ εἶναι εὐκόλος ὁ καθορισμὸς τοῦ χρόνου κάποιας κανονικῆς εἰσβολῆς.⁶⁰ Μὲ γερὰ φιλολογικὰ καὶ γλωσσολογικὰ ἐφόδια, καθὼς καὶ ἄρτια γνώση τοῦ ἀρβανιτικοῦ ἰδιώματος, ὁ Χρ. Ν. Πέτρου-Μεσογείτης⁶¹ διαπιστώνει ἐξαλβανιστὴ τόσο στὴν ἀφετηρία τῶν Ἀρβανιτῶν, στὴν Βόρειο Ἡπειρο, ὅσο καὶ στοὺς νέους τόπους ἐγκαταστάσεών τους, Στερεὰ Ἑλλάδα, Πελοπόννησο, νησιά. Ἐξηγεῖ δὲ ἐπαρκῶς πῶς διαδόθηκαν τὰ ἀρβανιτικά στὴν Ἀττικὴ. Τὶς ἀπαρχές τῆς ἐξαλβανίσεως καὶ τὶς μοιραῖες ἐπιπτώσεις τῆς ἐπισημαίνει ἐπανελημμένως καὶ ὁ Alain Ducellier, ἐπιφέροντας μεμψιμοιρίες ἐπιστημόνων τῆς Σκυπριας.⁶²

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Π. Φουρίκης, Πόθεν τὸ ἐθνικὸν Ἀρβανίτης, Ἀθηνᾶ, 43, 1931, 34 καὶ σημ. 3. Γενικὴ βιβλιογραφικὴ θεώρηση τοῦ θέματος βλ. Δικαῖος Βαγιακάκος, Σχεδιάσμα περὶ τῶν τοπωνυμικῶν καὶ ἀνθρωπωνυμικῶν σπουδῶν ἐν Ἑλλάδι. 1833-1962. Ἐν Ἀθήναις 1964, 164, 251, 327, 343, 347, 357, 371, 376.
2. Rusi Stoikov, Ἡ πρώτη περὶ Ἀλβανῶν πληροφορία εἰς τὰς ἱστορικὰς πηγὰς, μτφρ. Γ. Σαμαρᾶ, Δελτίον Σλαβικῆς Βιβλιογραφίας, 18, 1968, 47 καὶ σημ. 25.
3. Ἐρα Λ. Βρανούση, Οἱ ὄροι «Ἀλβανοὶ» καὶ «Ἀρβανίται» καὶ ἡ πρώτη μνεῖα τοῦ ὁμωνύμου λαοῦ τῆς Βαλκανικῆς εἰς τὰς πηγὰς τοῦ ΙΑ' αἰῶνος, Σύμμεικτα, 2, 1970, 236 κ.έ. Βλ. καὶ Rivista di Studi Bizantini e Neellenici 10-11, 1973-1974, 105 σημ. 7.
4. Ἐρα Λ. Βρανούση, Δημοσιεύματα καὶ ἀνακοινώσεις σὲ διεθνή συνέδρια (1961-1976). Ἀναγραφή, ἀνάλυση, κρίσεις, Ἀθῆνα 1976, 52.
5. Πβ. H. Liddell-R. Scott-A. Κωνσταντινίδου, Μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, Ἐκδόσεις Ἑλληνικὰ Γράμματα, λ. ἄλβος, α, ον. Ἰ. Δρ. Σταματάκος, Λεξικὸν Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης, Ἀθῆναι 1949. Παράρτημα Α', Λεξικὸν

- κυρίων ὀνομάτων, λ. Ἄλβα κ.έ. P. Chantraine, Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots. Editions Klincksieck, Paris 1968, λ. ἄλφος. A. Ernout et A. Meillet, Dictionnaire étymologique de la langue latine. Histoire des mots, Paris, Librairie C. Klincksieck, 1967, λ. albus, -a, -um.
6. Ἀχ. Γ. Λαζάρου, Ἰλλυρικὴ γλῶσσα, Ἐγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάννικα, τόμος 29ος, 161-162.
7. Πβ. Studii Clasice, 3, 1961, 20: «Pendant une assez longue période, entre les deux guerres mondiales, on a vu sévir le panillyrisme; depuis la Baltique jusqu' en Calabrie, depuis la Bretagne jusqu' en Palestine, partout on n' a vu que des Illyriens, dont la langue, non attestée, était chargée d' expliquer tout ce qui n' avait pas d' étymologie dans toutes les langues européennes. On en est revenu depuis, mais le fait que de pareils écarts ont pu se produire doit nous inciter à la prudence...». Ἀχ. Γ. Λαζάρου, Ἰλλυρολογία καὶ Βορειοηπειρωτικὸς Ἑλληνισμὸς, Ἀθῆνα 1988.
7. Ἀχ. Γ. Λαζάρου, Τὸ τοπωνύμιον «Τρίκκη» μὴ ἑλληνικόν: Τρικαλινά, 17, 1997, 37.
8. Παιδαγωγία, 7, 18, 8.
9. Πτολεμαῖος, 2, 16, 8.
10. Ὅπως Λαρισῆσται τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἰδρύνουν Λάρισα στὴ Συρία καὶ στὴν Ἀραβία. Βλ. Ἀθηνᾶ, 55, 1951, 307, ὅπου ἐπισήμανση τοῦ Ἰ. Καλλέρη. Ὡστόσο, ὁ Ν. Caranica, Les Aroumains, Besancon 1990, 95, θέλει τὴν ἀντίθετη φορὰ τοῦ τοπωνυμίου, πού χρησιμοποιεῖ ὡς τεκμήριο ξενικῆς καταγωγῆς, ἀπὸ Μεσοποταμία, τῶν Βλάχων Θεσσαλίας!
11. J. Hatzfeld, Les trafiquants Italiens dans l' Orient Hellénique, Paris 1919, 20, 21.
12. L. Robert, Inscription hellénistique de Dalmatie, Bulletin de Correspondance Hellénique (BCH), 59, 1935, 489-513.
13. A. Gitti, Sulla colonizzazione greca nell' alto e medio Adriatico, La Parola del Passato (PP), 7, 1952, 161-191.
14. P. Digovic, La Dalmatie et les problèmes de l' Adriatique, Lausanne 1944, 64.
15. V. Vinja, Le Grec et le Dalmate, Zeitschrift, für Balkanologie (ZB), 5, 1967, 203-223.
16. M. Nikolanci, Contacts gréco-illyriens sur la côte de l' Adriatique, Archaeologia Iugoslava (AI), 5, 1964, 49-60.
17. M. Parovic-Pesikan, Les Illyriens au contact des Grecs, AI, 5, 1964, 61-81.
18. G. Woodhead, The "Adriatique empire" of Dionysios I of Syracuse, Klio, 52, 1970, 103-152.
19. D. Rendic-Miocevic, Salone d' après les sources antiques et question des Grecs Salonitains, Disputationes Salonitanae 1970, Split 1975, 23 κ. έ.
20. Γ. Σούλης 1927-1966, Ἱστορικὰ Μελετήματα, Βυζαντινὰ, Βαλκανικὰ, Νεοελληνικὰ, Ἀθῆναι 1981, 341.
21. VI. Bazala, Les contacts entre les Grecs et Zagreb, Europe Sud-Est, 4, 1972, 22-44.
22. Byzantinische Zeitschrift, 64, 1971, 22 κ.έ., ὅπου ἐπισήμανση τοῦ P. Charanis.
23. Πβ. P. Lemerle, Philippes et la Macédoine orientale à l' époque chrétienne et byzantine, Recherches d' Histoire et d' Archeologie, Paris 1945, 11-12, elle «doit être aussi vieille que les relations terrestres de l' Orient et de l' Occident méditerranéens». Ὡς πρὸς τὴν ἀρχαιότητα τῆς ἐκεῖ ὑπάρξεως Ἑλλήνων, διαφωτιστικὰ κρίνονται τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τοῦ Nicolas G. L. Hammond, Ἡπειρος, Ἐκδόσεις Ἡπειρωτικῆς Βιβλιοθήκης, 1971, Γ', 23, σύμφωνα μὲ τὰ ὅποια κατὰ τὴν τελευταία περίοδο τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὁρείχαλκου ἕνας ἑλληνογλωσσος ποιμηνικός πληθυσμὸς ἦταν κάτοχος τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς περιοχῆς πρὸς τὸν βορρᾶ. Κατὰ τὸν ἴδιο ἐπιστήμονα (ἐ.ά. 14), ἡ περιοχὴ ἀνάμεσα στὴ Β. Ἡπειρο καὶ τὴν κεντρικὴ Ἀλβανία ἦταν ἡ πρώτη κατοικία τῶν φύλων πού δημιούργησαν τὸν

Μυκηναϊκό πολιτισμό. Με τὰ συμπεράσματα τοῦ Hammond συμφωνεῖ καὶ ἡ ἀκαδημαϊκὸς καὶ καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου Fanoula Papazoglou, *Quelques problèmes de l'histoire épirote - A propos du livre "Epirus" de N. G. L. Hammond*, *Ziva Antika (ZA)*, 20, 1970, 116. Βλ. καὶ Ἀχ. Γ. Λαζάρου, Ἐθνολογικὰ καὶ δημογραφικὰ Μοσχοπόλεως. *Διεθνὲς Συμπόσιο Μοσχοπόλης*. Θεσσαλονίκη 31 Ὀκτωβρίου-1 Νοεμβρίου 1996. Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη, ἀρ. 91. Θεσσαλονίκη 1999, 140. Πβ. καὶ Ἀθηνᾶ Ν. Κατσανεβάκη, *Βλαχόφωνα καὶ Ἑλληνόφωνα τραγούδια τῆς περιοχῆς Βορείου Πίνδου*. *Ἱστορικῆ-Ἐθνομουσικολογικὴ προσέγγιση: Ὁ Ἀρχαῖσμός τους καὶ ἡ σχέση τους με τὸ ἱστορικὸ ὑπόβαθρο*. Β' Μέρος, Τόμος I. Διδακτορικὴ διατριβή. Θεσσαλονίκη 1998, 10.

24. Catherine Romiropoulou, *Un nouveau Milliaire de la via Egnatia*, *BCH*, 98, 1974, 813-816.

25. Στράβων VII, 323. Βλ. καὶ Στίλπων Κυριακίδης, *Τὰ βόρεια ἔθνολογικὰ ὄρια τοῦ Ἑλληνισμοῦ*, ΕΜΣ, Θεσσαλονίκη 1946, 15. Ἀχ. Γ. Λαζάρου, Ἀλβανοί, Ἀρβανίτες-Βορειοηπειρώτες, *Παρνασσός*, 34, 1992, 110. Ἀνάτ., 12.

26. VI. Popovic, L' Albanie pendant la basse Antiquité, *Les Illyriens et les Albanais*, Beograd 1988, 254: «Selon l' historien grec [sc. Procope de Césarée], les Epirotes étaient établis jusqu' à Epidamnos ἢ νῦν Δυρράχιον καλεῖται (BV III, II, 8)».

27. Γιὰ τὴν ὅλη προβληματικὴ βλ. Bozidar Ferjancic, *Les Albanais dans les sources byzantines*, *Les Illyriens et les Albanais*, Serie de Conferences..., Beograd 1988, 307 κ.έ. Ὅμως, ὁ ἀκαδημαϊκὸς M. Garasanin θέτει βορειότερα καὶ τῆς Ἑγνατίας τὸ ἔδαφος τοῦ κράτους τῶν Ἰλλυριῶν, ἀκριβέστερα δὲ μεταξὺ βορείων συνόρων σημερινῆς Ἀλβανίας καὶ ἐκβολῶν τοῦ Νάρου ἢ Νάρωνος (σλαβ. Neretna, ἰταλ. Naretna) ποταμοῦ τῆς Δαλματίας, ὅπου βρίσκει ἰσχυρὴ ἑλληνικὴ ἐπίδραση, στὴν ὁποία καὶ ἀποδίδει τὸν ταχύτερο καὶ πληρέστερο ἐκρωμαῖσμό τῶν Ἰλλυριῶν. Πβ. *Sources archéologiques de la civilisation européenne*, Bucarest 1970, 291.

28. *Byzantion*, 14, 1939, 303: «C' est un pur hasard qui nous rélève l' existence des Valaques Balkaniques avant l' année 1145. Si nous n' avions pas une ligne de Cédrenus et le Strategikon, nous n' en sourions rien». Βλ. καὶ Achille G. Lazarou, *Les Valaques Balkaniques*, *Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν (ΕΕΒΣ)*, 49, 1994-1996, 100 σημ. 2, καὶ ἀνάπτυκα με εὐρετήρια.

29. Γιὰ τὴν ἔθνολογικὴ παρερμηνεία κειμένου τοῦ Κεκαυμένου, ποῦ μνημονεύει ὁ Γρέγοιρ, βλ. Ἀχ. Γ. Λαζάρου, *Βαλκάνια καὶ Βλάχοι*, Ἐκδόσεις Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσός, Ἀθῆναι 1993, 70-71.

30. Πβ. *Cahiers Sextil Puscariu (CSP)*, 1, 1952, 313, 317.

31. Βλ. Eugène Albertini, *L' empire romain*, Paris 1970, 168.

32. Ἀπ. Ε. Βακαλόπουλος, Ὁ γλωσσικὸς ἐκλατινισμὸς τῶν κατοίκων τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας, *Ἐπίτομη Ἱστορίας τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τὰ προϊστορικὰ χρόνια ὡς τὰ 1912*, ΕΜΣ, Θεσσαλονίκη 1984, 49-50.

33. C. Poghirc, *Romanisation linguistique et culturelle dans les Balkans*, *Les Aroumains*, INALCO, [Paris] 1989, 16 κ.έ.

34. A. Brunialti, *Le nuove provincie italiane...* Torino 1921, 19.

35. Φουρτίκης, ἔ.ἀ., 24 καὶ σημ. 5. Πβ. Πύρρος Γ. Μπαμίχας, Δέλβινον, *Ἡ Δωδώνη*, τόμος Α', ἔκδ. Γ', 1959-1960, 329.

36. L. Lafoscade, *Influence du latin sur le grec*, J. Psichari, *Etudes de philologie néo-grecque. Recherches sur le développement historique du grec*, Paris 1892, 100-101.

37. Πβ. Parvan, Dacia, 140: «Latina lor este excelenta. Rasa lor e amestecata: illiro-italo-graeca».

38. Βλ. *Balkanica*, 1, 1938, 32. Προηγούνται δὲ τὰ δημοσιεύματά του στὴ ρουμανικὴ γλῶσσα. Βλ. Th. Capidan, *Raporturile albanano-române*, Cluj 1923 (ἀπὸ *Dacoromania*, 11, 1923, 444-554), καὶ *Romanitatea balcanica*, Bucuresti 1936. Οἱ Ρουμάνοι

ἐπιδόθηκαν με πάθος στὴν ἀνεύρεση τῆς ἀρχικῆς κοιτίδας τῶν Σκυπιτάρων ἐξ αἰτίας τῆς ἀμφισβήτησεως τῆς αὐτοχθονίας τους στὴ σημερινὴ Ρουμανία ἀπὸ τοὺς Οὐγγυροσ. Προσπαθοῦν νὰ ἀρυσθοῦν στοιχεῖα κατὰ τῶν οὐγγρικῶν αἰτιάσεων ἀπὸ ὁμοιότητες με ἀντίστοιχα σκυπιταρικά. Βλ. Al. Rosetti, *Albano-romanica*, *Bulletin linguistique*, 10, 1942, 82-86. A. Balota, *Le problème thraco-illyrien et les origines albanoroumaines*, ἐν *Le problème de la continuité*. Contributions linguistiques. Bucarest 1941, 69-118. I. Siadbei, *Albanais et Roumain commun*, *Revue Roumaine de Linguistique*, 3, 1938, II, 446-461. Δὲν εἶναι μικρότερη ἡ ἀνάμειξη καὶ εἰδικῶν ἄλλων χωρῶν. Βλ. G. Meyer, *Etymologisches Wörterbuch der albanischen Sprache*, Strassburg 1890. W. Meyer-Lübke, *Rumänisch, Romanisch, Albanesisch*, *Mitteilungen des rumanischen Instituts an der Universität Wien*, 1, 1914- 1-42. I. Spitzer, *Zu den linguistischen Beziehungen der albanesen und Rumänen*, αὐτ., 43-80. C. Treimer, *Albanisch und Rumänisch*, *Zeitschrift für Romanische Philologie*, 38, 1914, 385-411. H. Baric, *Albano-rumänische Studien*, Sarajevo 1919. Πλείονα βλ. N. Stoicescu, *Continuitatea Romanilor*, Bucuresti 1980.

39. Αὐτ.: «On y a ajouté aussi l' observation de Weigand d' après laquelle les termes albanais se référant à la pêche ne tient pas du font indigène».

40. Αὐτ. «Je crois que les Albanais représentent les descendants des Illyriens. Leurs anciens habitats se trouvaient jadis plus au Nord du royaume actuel». Ὡστόσο, ὁ G. Weigand, *Albanische Einwanderung in Siebenburgen*, *Balkan Archiv*, 3, 1927, 208-226, τάσσεται καὶ κατὰ τῆς συνέχειας τῶν Ρουμάνων πέρα τοῦ Δουνάβεως με βάση ἀλβανικὰ στοιχεῖα τῆς ρουμανικῆς γλῶσσας. Σημαίνει δὲ τοῦτο ὅτι Ἀλβανοὶ καὶ Ρουμάνοι ἐξήσαν ἐντεῦθεν τοῦ Δουνάβεως ἕως τοὺς 110-120 αἰῶνες, ὅταν οἱ μὲν Ἀλβανοὶ ἀποδημοῦν πρὸς νότο, οἱ δὲ Ρουμάνοι πρὸς βορρᾶν. Ἐπανεξετάζει τὸ πρόβλημα σὲ νέο δημοσιεύμα του: *Sind die Albaner die Nachkommen der Illyrer oder der Thraken?* *Balkan Archiv*, 4, 1928, 227-251. Κατὰ τὰ τέλη τῶν συγγραφικῶν ἐπιδόσεών του, ὁ Weigand ἐπανέρχεται στὶς παλαιῆς θέσεις του ὑποστηρίζοντας ὅτι ἡ ρουμανικὴ γλῶσσα συγγενεὺει δομικὰ με τὴν ἀλβανικὴ διὰ τοῦ κοινοῦ θρακικοῦ ὑποστρώματος τῶν δύο γλωσσῶν. Ἐπιπρόσθετα, σύμφωνα με τὴν ἀρχικὴ γνώμη του, τὸ λίκνο τῶν Ρουμάνων ὑπῆρξε «στὰ πέριξ τῶν πόλεων Σόφιας, Νις καὶ Σκοπίων, χωρὸ ὀνομαζόμενο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Δακία Μεσογειακῆ.. καὶ Δαρδανία». Πβ. *Dacoromania*, 4, 1926, 1335-1336. Βλ. καὶ G. Stadtmüller, *Forschungen zur albanischen Frühgeschichte*, *Archivum Europae Centro-Orientalis*, 7, 1941, 1-196, καθὼς καὶ αὐτ. 2, 1936, 156-170, ὅπου ὁ L. Thamas διακηρύσσει τὴ συμφωνὴν γνώμη του με τὸν Weigand. Ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῶν Ἀλβανῶν βλ. *Studia Albanica*, 2, 1988, 169-180, ὅπου Critique et bibliographie τοῦ Bardhyl Demiraj.

41. Πλείονα καὶ ἐνδειξεῖς βιβλιογραφικῆς βλ. Δημ. Εὐαγγελίδης, *Οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Ἡπείρου καὶ ἄλλα μελετήματα*, Ἐκδόσεις Ἐταιρείας Ἡπειρωτικῶν Μελετῶν, Ἰωάννινα 1962, 5. Ἀλλὰ καὶ μεταπολεμικὰ ἀντικρούεται ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Capidan καὶ τῶν Ἀλβανῶν. Βλ. *Studia Albanica*, 1969, 134, ὅπου ὁ ἀκαδημαϊκὸς Rosetti διευρύνει τὴν ἐπιχειρηματολογία τοῦ Weigand. Πβ. *Actes du premier Symposium International de Thracologie...* Milano 1978, 90, ὅπου ὁ VI. Georgiev ἐπανέρχεται δριμύτερος: «Je précise que l' albanais ne provient pas de l' illyrien». *Actes du troisième Symposium International de Thracologie...* Roma 1982, 246 καὶ 250, ὅπου ὁ καθηγητὴς M. D. Savic τονίζει ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς εἶναι «sans fondement». Ἀναιρεῖται δὲ τελείως ἀπὸ τὸν κατ' ἐξοχὴν ἰλλυρολόγο ἀκαδημαϊκὸ καὶ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου I. R. Russu, *Illirii, Istoria-limba si onomastica-romanizarea*, Bucuresti 1969, 151-152, καὶ *Etnogeneza Romanilor*,

Bucuresti 1981, 452. Σε σύντομη θεώρηση των ειδικών αλβανικών δημοσιευμάτων αποκλείει οποιαδήποτε σχέση Άλβανών με Ίλλυριούς. Πβ. I. I. Russu, *Bibliographia illyrica, Revue Roumaine d' Histoire* (RRH), 19, 1980, 757, όπου επιλογίζει: «... les Albanais (Skipetari) n' ont rien d' hérité de l' anthroponymie et même de la toponymie des anciens Illyriens; il n' ont rien de commun avec ceux-ci...».

42. Βλ. περιεκτικό κεφάλαιο, *επιγραφόμενο Η πρωταρχική πατρίδα των Άλβανών*, που περιλαμβάνεται σε σύγγραμμα του ΑΙ. Rosetti, *Istoria limbii romane*, Bucuresti 1968, 210 κ.έ., όπου και οι βιβλιογραφικές παραπομπές σε δημοσιεύματα των προαναφερομένων.

43. Αυτό παρατηρείται και με τους συγχρόνους μας, που έχουν την ίδια αντίληψη, π.χ. τον W. Cimochowski, *Die Albanologie in Polen, Akten des Internationalen Albanologischen Kolloquiums*, Innsbruck 1972, Zum gedächtnis Norbert Jokl. Herausgegeben von Hermann M. Olberg, *Innsbrucker Beiträge zur Kulturwissenschaft* Sonderheft 41, Innsbruck 1977, 96-99, και *Comptes rendus, AIESEE, Bulletin*, 15-16, 1977-1978, 537a, όπου Catalina Vatasescu γράφει: «W. Cimochowski, parmi d' autre, parle de l' illyrien, continué par l' albanais, mais comme les adeptes de cette théorie (ou celle de l' origine thrace) il n' éclaircit ni la date approximative du moment ou on ne parle plus l' illyrien, mais l' albanais, ni la manière dont se fit le passage».

44. B. P. Hasdeu, *Cine sint albanezii?*, *Analele Academiei Romane, Memoriile Societății Literare*, serie II, XXIII, 103-113.

45. I. I. Russu, *Les costoboces, Dacia*, N.S., 3, 1959, 347, όπου και βιβλιογραφικές ένδειξεις στα δημοσιεύματα των προηγούμενων. Επίσης, Άχ. Γ. Λαζάρου, *Θεσπιείς κατά Κοστοβόκων και στρατολογία Έλλήνων επί ρωμαϊκρατίας, Έπετηρίς της Έταιρείας Βοιωτικών Μελετών*, Α'α', 1988, 292-293, και *Κοστοβόκοι και σωτηρία της ιεράς πόλεως Έλευσίνος*, *Πλάτων*, 50, 1999.

46. P. H. Stahl, *Ethnologie de l' Europe du Sud-Est, Une Anthologie*, Paris-La Haye 1974, 92.

47. Orfeu [Bucuresti], 2, 1926, 1. Πιστή απόδοση του κειμένου στην ελληνική βλ. Άχ. Γ. Λαζάρου, *Οι Βλάχοι των Βαλκανίων, Ο άγνωστος Έλληνισμός των Βαλκανίων*, Έταιρεία των Φίλων του Πολεμικού Μουσείου [Αθήνα 1996], 47-48.

48. M. Sakellariou, *Peuples préhelléniques d' origine indoeuropéenne*, Athenes 1979, 339. Πρόσθετη βιβλιογραφία και σχόλια βλ. Άχ. Γ. Λαζάρου, *Εθνολογικά και πολιτισμικά Βαλκανικής*, *Πλάτων*, 49, 1997, 167 σημ. 5 και 6.

49. *Dictionnaire Géographique* par St. Martin, λ. Albanie. Η ιδιοποίηση του ελληνικού πολιτισμού διαπράττεται από τους γείτονές μας και διά του περιοδικού της Ακαδημίας *Έπιστημών Studia Albanica*, XXIII, 1, 1986, 164, όπου ο Engjiell Sedaj, *Les tribus illyriennes dans les chansons homériques*, μάς πληροφορεί: «... Achille, Néoptolème et Pyrrhus d' origine albanaise!»! Ίσχυρίζεται αυτά ό Άλβανός... *έπιστήμων*, μολονότι αντιφάσκει γράφοντας ό ίδιος «Homère n' utilise pas le nom Illyrien (gr. Illyrioi) et il ne le connaît meme pas...»! Ός δήθεν άπόγονοι των Ίλλυριών, οι γείτονες διεκδικούν και τό μεγαλύτερο μέρος της ήπειρωτικής Έλλάδος. Στην έπιχειρηση έπιστρατεύεται τό έπιφανέστερο έπιστημονικό έπιτελείο. Βλ. S. Polo-A. Puto, *Ιστορία της Άλβανίας* (άπό την αρχαιότητα μέχρι σήμερα). [Θεσσαλονίκη ά.έ.], 24, όπου χάρης Κυκλοφορείται σε όλες τις γλώσσες. Για τις έπιπτώσεις βλ. ένδεικτικά: *Cahiers Balkaniques*, no 25, «Les Oubliés des Balkans», INALCO [Paris 1998], 11, όπου οι Ήπειρώτες διαχωρίζονται από τους... Έλληνες, και *Archaeology*, September/October 1999, 6, όπου ό χώρος της Δ. Μακεδονίας (Γρεβενών) άποσυνδέεται από τη νότια Έλλάδα! Για τον άλβανικό νεοίλλυρισμό βλ. Σαράντος Ί. Καργά-

κος, *Άλβανοί-Άρβανίτες-Έλληνες*, Ί. Σιδέρης, Αθήνα 1999, 314 κ.έ.

50. G. Cerbelaud Salagnac, *Les origines ethniques des Européens*, Paris 1992, 88.

51. C. Poghirc, *Philologica et Linguistica*, Bochum 1983, 37-47, και Άχ. Γ. Λαζάρου, *Εθνολογική άξία του πρωτοτύπου κειμένου της Αιτωλορωμαϊκής Συνθήκης* (212 π.Χ.) *Ίωάννινα* 1989, 233, κ.έ., όπου μεταφρασμένες στην ελληνική οι θέσεις του σ., καθώς και ή έγκριτότερη βιβλιογραφία.

52. *Studi Albanesi V-VI*, 8 κ.έ.

53. C. Tagliavini, *Le parlate albanesi di tipo ghego orientale (Dardania e Macedonia nord-occidentale)*, Roma 1942, 12 κ.έ.

54. *Zeitschrift für romanische Rhiologie*, 54, 1934, 180, Εύρηματικές είναι και οι έτυμολογικές προτάσεις του Ά. Χατζή. Βλ. *Αθηνά*, 40, 1928, 204. *Πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών* (ΠΑΑ), 4, 1929, 102-108. Αύτ., 5, 1930, 353-356.

Έλληνικά Μελέται, 1, 1940, 23-42. Επίσης κριτικές του Η. Grégoire: *Byzantion*, 4, 1927/28, 746748. Le Flambeau, mai-ouât 1929, 329-331. Όμως, οι γείτονες σφετερίζονται τό βυζαντινό δικέφαλο άετό και αυτόρεσκα αυτόπροβάλλονται *Άετάνθρωποι!* Βλ. Robert D. Kaplan, *Η Άλβανία πριν άπό την καταιγίδα, Το Βήμα*, 21.10.1990, 16. Α. Μάλαμας, *Άλβανία. Η νύφη των Άετών*. Αθήνα 1980. Σφετερισμός είναι και τό προσωνύμιο που φέρε ή Γεώργιος Καστριώτης, Σκεντέρ (Άλέξανδρος), δοθέντος ότι «τό όνομα του Μεγάλου Άλεξάνδρου δεν έχει άφήσει ίχνη ούτε στη λαϊκή παράδοση ούτε στο τραγούδι του άλβανικού λαού», όπως παρατηρεί ό Μ. Lambertz, *Zwei Albanica, Indogermanische Forschungen*, 60, 1952, 306-307, 308. Πβ. και Φαίδων Μαλιγκούδης, *Ένα άλβανικό όνομα στις βυζαντινές πηγές, Βυζαντινά*, 8, 1976, 164. Κατ' άλλους, έπειδή ή γειτονική χώρα είναι όρεινή, όνομάζεται «Σκιπερία (Χώρα των Βράχων)»!

55. *Revue des Etudes Balkaniques* (RIEB), 1, 1935, 9.

56. *Linguistique Balkanique*, 2, 1960, 15-19.

57. C. Jirecek, *Albanien in der Vergangeheit, Illyrisch-albanisch Forschungen*, 1, 1916, 69-70.

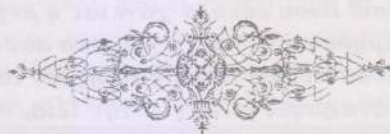
58. Ljuba Ognenova, *Nouvelle interprétation de l' inscription "illyrien" d' Albanie*, *BCH*, 83, 1959, 798-799.

59. Κ. Η. Μπίρης, *Η Άρβανιτιά της Έλλάδος, Βιβλιοφιλία*, 1, 1976, 12.

60. Πβ. *Έλληνικά*, 1, 1928, 214.

61. Χρ. Ν. Πέτρου-Μεσογειτής, *Έλληνικά λέξεις έν τώ ιδιώματι των Άλβανοφώνων της Άττικής. Αφιέρωμα εις Κ. Άμαντον*. Αθήνα, 1940, 251-252.

62. Πβ. *Studia Albanica*, 2, 1983, 128-129, όπου ό Luan Malltezi παρατηρεί: «L' auteur parle parfois d' un processus d' "invasion" pacifique de la part des albanais, quand á leur étendue sur ces territoires, qui avaient au départ une population d' origine grecque ou latine en cours de disparition (p. 1990; un processus comme le formule plus loin l' auteur, de l' "albanisation"; ... l' existence des albanais est complètement mise en doute...». Στη σελ. 131: «... les Albanais sont complètement reniés». Σελ. 132: «... il est catégorique dans son affirmation, quand il dit qu' á Valona il n' y a pas eu d' Albanais...». Σελ. 129: «De tels points de vues circulent dans les pages de la monographie, au point de voir dans l' index l' appellation "Albanisation" du pays».

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟ ΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟ

του Κώστα Χατζηαντωνίου *

Στόν χώρο της τρέχουσας πολιτικής επικαιρότητας, αποτελεί συνήθη πρακτική ή διάκριση των έννοιων εθνικισμός-πατριωτισμός, προκειμένου να υποστηριχθεί τό αυτόνομη (διαφορετικές έννοιες ασφαλώς) και να αποκρηυχθεί αυτό που αποτελεί κίνδυνο για την κυρίαρχη τάξη: ή συνειδητοποίηση των εθνικών μας καθηκόντων. Διότι ο εθνικισμός δέν είναι τίποτε άλλο παρά τό ιδεολογικό σύστημα που θεμελιώνεται πάνω στό έμφυτο πατριωτικό αίσθημα.

Η Πατρίδα είναι ο Οίκος του Έθνους. Είναι ο χώρος στόν όποιο γεννᾶται ή εθνική κοινότητα και επί του όποιου οικοδομεί τόν πολιτισμό της. Σέ σχέση μέ τό κράτος, οί πολίτες συνιστούν τόν λαό. Σέ σχέση μέ την ανθρωπότητα, συνιστούν τό έθνος. Ο πατριωτισμός, λοιπόν, δέν είναι ιδεολογία, είναι αίσθημα. Ο πατριωτισμός είναι ή αγάπη για την πατρική γη, για την εθνική μας κοινότητα, ή νομιμοφροσύνη και ή υπεράσπιση των θεσμών της πατρίδας.

Συναίσθηματα γνωστά από την αρχαιότητα, όταν δέν υπήρχαν ακόμη εθνικισμοί, συγκροτούν μία συγκεκριμένη φιλοσοφική αντίληψη για τά ζητήματα της ελευθερίας του κράτους, της κοινωνίας. Αυτή ή φιλοσοφική και ιδεολογική καλλιέργεια του αίσθηματος παράγει τόν εθνικισμό. Έθνικιστής είναι ο πατριώτης που συνειδητοποιεί ότι κατακτά την ελευθερία και τείνει προς την υπαρκτική του ολοκλήρωση, μέ την καλλιέργεια της εθνικής ταυτότητας, μέ την αδιάρρηκτη σχέση του μέ τό έθνος, μέ την προσωπική μαρτυρία στους άγωνες της ολοκλήρωσης και της ανεξαρτησίας. Γράφει ο Φρ. Σλαϊερμάχερ, ο μέγάλος Γερμανός φιλόσοφος:

«Πόσο λίγο σεβασμό άξίζει ο άνθρωπος που περιπλανᾶται άσκοπα έδω κι εκεί χωρίς την άγκυρα του εθνικού ιδεώδους και της φιλοπατρίας(...) Πόσο πληκτικό συναίσθημα είναι ή φιλία που στηρίζεται άπλως σε προσωπικές ομοιότητες και προτιμήσεις, και όχι στό αίσθημα κάποιας ευρύτερης κοινής ταυτότητας, για χάρη της οποίας θά άξιζε να θυσιάσει κανείς ακόμη και τή ζωή του! Πόσο εύκολα χάνεται ή μεγαλύτερη πηγή υπερηφάνειας για τή γυναίκα που δέν μπορεί να αισθανθεί ότι τά παιδιά της δέν τά γεννάει ούτε τά ανατρέφει μόνο για την ίδια, αλλά και

* Ιστορικός - Συγγραφέας

για την πατρίδα! Πόσο φτωχή είναι όποια δέν συναισθάνεται ότι όλες οί μικροφροντίδες του νοικοκυριού της αποτελούν μέρος κάποιου ευρύτερου συνόλου και παίζουν τόν δικό τους ρόλο στην ένότητα του λαού της!».

Όσο κι άν θελήσει κάποιος να απομονωθεί ή να έγκαταλείψει την πατρίδα του, θά την κουβαλά πάντα μαζί του, στά κύτταρα και στην ψυχή του. Θά μένει άρρηκτα δεμένος μαζί της, κι όταν εκείνη ύποφέρει, ή δυστυχία της θά πλήττει κι αυτόν. Ο πατριωτισμός δέν είναι μία άφηρημένη ιδεολογία. Είναι τό πιο άρχαιο, τό πιο βαθύ αίσθημα του ανθρώπου, ή πιο πραγματική αγάπη που δέν αναλογεί στα ευεργετήματα που ή πατρίδα θά δώσει ή θά άρνηθεί.

Αυτό τό θεμελιώδες φυσικό αίσθημα στην έπιστημονική του ανάλυση είναι ή πηγή της εθνικιστικής ιδεολογίας, που δέν έπινοήθηκε, αλλά πήγασε από τά μύχια της ανθρώπινης ψυχοσύνθεσης. Στόν άγώνα του ανθρώπου για αυτοκαθορισμό, στη μάχη για τόν έλευθερο, αυτόβουλο, αυτεξούσιο άνθρωπο, ο εθνικισμός - άπαντώντας στό «παλιό καθεστώς», στη φεουδαρχία, που παραβίαζε τά φυσικά δικαιώματα στό όνομα των δεισιδαιμονιών - είναι τό όπλο στην αδιάκοπη αναζήτηση της υπαρκτικής μας τελείωσης. Διόραση και συναίσθημα μας οδηγούν στην μεγάλη άποφαση που άποκαθιστά την αρχαιοελληνική όντολογία: Άποφασίζω να υπάρξω ως έλευθερο και ήθικό όν, βάσει κανόνων που έγω έπιβάλλω στόν έαυτό μου. Άξιώνω ελευθερία και ισότητα, όχι ως άβουλο στοιχείο μιας φυσικής τάχα τάξης, αλλά μέ την γνώση ότι πηγή ήθικών άξιών είναι ο ένδον κόσμος. «Sic volo, sic jubeo: Έτσι θέλω, έτσι προστάζω». Διότι, άν ή ήθική ήταν μία έξωθεν υπαγόρευση, δέν θά είχε νόημα, θά κατέρριπτε τό θεμελιακό όντολογικό μας στοιχείο: την ελευθερία.

Τό στοιχείο αυτό είναι τόσο άτομικό όσο και συλλογικό. Τό ιδεώδες της ανεξαρτησίας, της σύμπτωσης πολιτικών και εθνικών μονάδων, που διέτυπωσαν δημοκρατικοί ήγέτες, όπως ο Μαντσίνι ή ο Γούντροου Ουίλσον (μέ τά περίφημα 14 άρθρα-σημεία) δέν είναι άποκομμένο από τό ιδεώδες της ατομικής ελευθερίας. Όμως, ατομική ελευθερία δέν σημαίνει ατομικισμός. Άποτελεί κοινωνικό θεσμό, θεμέλιο της πολιτικής και κοινωνικής δημοκρατίας. Ο αυτεξούσιος άνθρωπος δέν είναι κάποιος στωικός ή επικούρειος περιπατητής. Είναι στρατευ-

μένος. Ἀγωνίζεται καί βασανίζεται ἀδιάκοπα. Γνωρίζει ὅτι ἡ πολιτική χωρὶς ἀγώνα δὲν ἔχει λόγο ὑπαρξῆς. Ὅπως δὲν ἔχει λόγο ὑπαρξῆς μιά κοινωνία χωρὶς πολιτική, τουλάχιστον γιὰ μᾶς, πού θέλουμε νὰ εἶμαστε κληρονόμοι τῆς ἀριστοτελικῆς παραδόσεως.

«Τίποτε δὲν θεωρῶ ἀδύνατο πλὴν ἐκείνου ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἔχω παραιτηθεῖ» ἔλεγε ὁ Σλάβιερχερ (Μονόλογοι, 1800). Ὅταν σκοπὸς μας εἶναι ἡ πραγμάτωση τοῦ εἶναι μας, οἱ πράξεις μας γίνονται φάση στὴν ἐξέλιξη μιᾶς ἐνιαίας βούλησης. Αὐτὴ τὴν βούληση φανταζόταν ὁ ἀββᾶς Σιεγές, ὅταν ζητοῦσε ἓνα «σῶμα ἐταίρων μὲ τὸν ἴδιο νόμο καὶ ἐκπροσωπούμενο ἀπὸ τοὺς ἴδιους νομοθέτες». Ἡ κυβέρνηση νὰ εἶναι ὑπόλογη πρὸς τὸ ἔθνος, πρὸς ὅσους ἐνωμένοι ἀποφασίζουν πῶς θὰ κυβερνηθοῦν. Κάθε ἐξουσία πού δὲν νομιμοποιεῖται ἀπὸ τὸ ἔθνος εἶναι προϊόν σφετερισμοῦ καὶ ὡς τέτοια δὲν μᾶς δημιουργεῖ καμμία ὑποχρέωση. Μὴ ὑπαρχούσης νομιμοποιήσεως, τὸ κοινωνικὸ συμβόλαιο ἔχει καταργηθεῖ. Ὁ τρομερὸς ἐπαναστάτης Σαὶν Ζύστ θὰ πει: «Ἐχει κάτι τὸ τρομερὸ ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδας. Τόσο ἀπόλυτη, ὥστε νὰ θυσιάζει τὸ πᾶν γιὰ τὸ κοινὸ συμφέρον. Ἀμείλικτη, ἀτρόμητη, παῦει νὰ ὑποκλίνεται μὲ σεβασμὸ στὴν ἀνθρωπιά. Τρομερὸ εἶναι πάντοτε αὐτὸ πού θὰ γεννήσει τὸ γενικὸ καλό».

Τὸ «γενικὸ καλό» προϋποθέτει τὸν «καλὸ ἄνθρωπο». Καὶ καλὸς ἄνθρωπος εἶναι ὁ αὐτεξούσιος ἄνθρωπος. Ἐχοντας, λοιπόν, ὡς δεδομένο ὅτι σκοπὸς τῆς πολιτικῆς σὲ μιά κοινωνία εἶναι ἡ διαφύλαξη τοῦ αὐτεξούσιου, πρέπει ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ πραγματώσει τὴν αὐτονομία του, νὰ εἶναι ἐλεύθερος. Γι' αὐτὸ ἡ αὐτοδιάθεση εἶναι τὸ ὑπέρτατο πολιτικὸ ἀγαθὸ, ἡ αὐτοδιοίκηση εἶναι ὑπὲρ ἄνω κάθε καλῆς διοίκησης. Γιατί καὶ ἡ βούληση τοῦ καλοῦ ἀκόμη εἶναι μιά αὐτόνομη, ἐλεύθερη βούληση. Χωρὶς ἐλευθερία καὶ ἑτερότητα δὲν ὑπάρχει καλό. Κανένας σκοπὸς δὲν ἀγιάζει τὰ μέσα. Τὰ μέσα χαρακτηρίζουν τὸν σκοπὸ. Χωρὶς ἐλευθερία δὲν ὑπάρχει καλό ἢ κακό, δίκαιο-ἄδικο, ἠθικό-ἀνήθικο, πατριωτικὸ ἢ μὴ. Ἡ γνήσια θεμελίωση τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων δὲν εἶναι, βεβαίως, οἱ αἰσθήσεις. Ἡ ἐξ αὐτῶν γνώση εἶναι ὑποκειμενική, ἀπατηλὴ, εὐμετάβλητη. Οὔτε μποροῦν νὰ ὀρισθοῦν ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων γενικοὶ κοινωνικοὶ κανόνες. Ἡ ἀτομικὴ γνώση δὲν εἶναι, βεβαίως, ἡ πηγὴ τῆς ἠθικῆς. Πῶς, λοιπόν, θὰ ξεφύγουμε ἀπὸ τὸ φαινομενικὸ κόσμον τῶν αἰσθήσεων καὶ θὰ φτάσουμε στὸν ἑνδον οἰκουμενικὸ νόμο; Ἡ ἠθικὴ προκύπτει ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸ κόσμον, εἶναι μιά κατηγορικὴ προσταγὴ, γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὸν Κάντ.

Ἐλευθερία εἶναι ἡ ἀνεξαρτησία μας ἀπὸ κάθε ἐξωτερικὴ ἐπίρροη, ἀπὸ κάθε φυσικὸ ἢ κοινωνικὸ νόμον καὶ ἀπὸ κάθε ἀνωτέρα βία. Εἶναι ἡ ὑπακοὴ σ' ἓναν ἑνδον ἠθικὸ νόμον. Ἡ ιδιότητα τῆς ἐλεύθερης βούλησης νὰ ἀκολουθεῖ αὐτὸ τὸ νόμον εἶναι ἡ ἀρετὴ.

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΧΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

ΝΕΩΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(1453 - 1919)

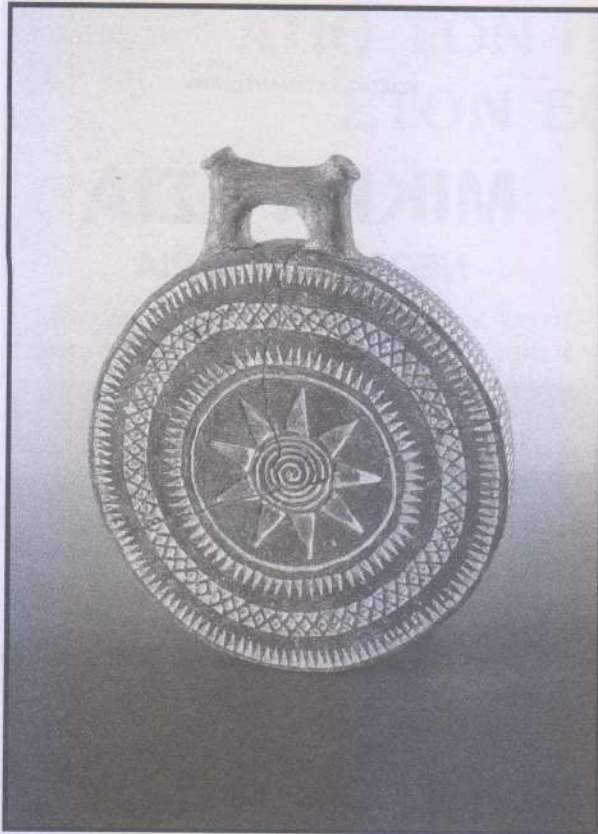
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΛΑΣΓΟΣ

Δὲν εἶναι ἡ ἀρετὴ ὑποταγὴ σὲ μιά ἐξωτερικὴ ἐξουσία ἢ σ' ἓνα αἶσθημα εὐδαιμονίας πού συνοδεύει κάποια «ἠθικὴ» πράξη μας. Ἀρετὴ εἶναι νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος. Κι αὐτὴ τὴν ἀρετὴ ἐξέφρασε, σὲ συλλογικὸ ἐπίπεδο, ἀπὸ τὸν 19ο αἰ., ὁ ἐθνικισμός.

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΥ

Ὁ ὅρος «ἐθνικισμός» ἐμφανίζεται τὸ 1798, μὲ σαφῶς ὑβριστικὴ σημασία στὸ ἀντεπαναστικὸ μανιφέστο τοῦ ἀββᾶ Μπαρρυνέλ (γιὰ τὴν Ἱστορία τοῦ Ἰακωβινισμού) καὶ ἐπιβάλλεται μόλις στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰ. Πολλοὶ θεωροῦν γενέθλιο σημεῖο τὸν Ἀγγλικὸ Ἐμφύλιον (1642), τὸν δεῦτερον διαμελισμὸ τῆς Πολωνίας (1772), τὴν Ἀμερικανικὴ Ἐπανάσταση (1776) ἢ τὴ Γαλλικὴ (1789), ἐνῶ ἄλλοι προτείνουν τὸ Λόγον πρὸς τὸ Γερμανικὸ Ἔθνος, τοῦ Φίχτε (1807). Ἡ χρῆση ἐνός ὄρου ὁμοῦ δὲν σημαίνει ὅτι τότε γεννᾶται ἓνα φαινόμενο. Ἰδέες, φαινόμενα, ἀσθένειες πού ὀνοματοδοτήθηκαν στὴν σύγχρονη ἐποχὴ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ὑπῆρχαν ὡς αὐτὴν. Αὐτὸ πού συνέβη στὰ τέλη τοῦ 18ου αἰ. εἶναι ὅτι ὁ ἐθνικισμὸς «γεννᾶται» ἐπίσημα καὶ καθίσταται κυρίαρχη ἰδεολογία, ἀναγνωρίζεται.

Ἀπὸ τὴ «γέννησή» της, ἡ ἰδεολογία αὐτὴ ἐμφανίζεται σὲ δύο μορφές: εἴτε ἐντὸς ὑφιστάμενων συστημάτων πολιτικῆς ὀργάνωσης εἴτε σὲ ἀντίθεση

Πήλινο ιγνανόσχημο σκεύος από τό Έπάνω Κουφονήσι. Πρωτοκυκλαδική περίοδος (περ. 2700-2300 π.Χ.), Μουσείο Νάξου

πρός αυτά. Ο ένας εθνικισμός θέλει απλώς νά αναδείξει τόν εθνικό χαρακτήρα του κράτους (π.χ. Γαλλία). Ο άλλος επιθυμεί νά ενώσει ή νά αποσπάσει ένα υπόδουλο έθνος και νά τό οργανώσει σέ αϋθύπαρκτη πολιτική οντότητα. Τό γεγονός ότι πολλά εύρωπαϊκά έθνη δημιουργήθηκαν από τά αντίστοιχα κράτη οδήγησε στην έπιβολή μιās δυτικοκεντρικής αντίληψης, πού θέλει τό κράτος νά προηγείται. Στην Αφρική, γιά παράδειγμα, μέ τά αϋθαίρετα αποικιοκρατικά σύνορα προηγήθηκε τό κράτος, ακολούθησαν ό εθνικισμός και τελικά τό έθνος. Στη Γαλλία υπήρξε πρώτα τό κράτος, στη συνέχεια τό έθνος και τελικά ό εθνικισμός. Στην Ελλάδα, όμως, τό έθνος παράγει τόν εθνικισμό και τό κράτος έρχεται τελευταίο.

Ως έδαφική-πολιτική μονάδα και συγχρόνως φυλετική και πολιτισμική, τό έθνος δέν παράγεται, παράγει τόν εθνικισμό. Λέγοντας ότι ό εθνικισμός παράγει τό έθνος, είναι σαν νά λέμε πώς ό κοινωνισμός (σοσιαλισμός) δημιουργεί... τήν κοινωνία! Φορέας και έκφραστής της έννοιας του έθνους, αποσαφηνίζει τήν εθνική ταυτότητα, σχεδιάζει στόχους, καθοδηγεί ένέργειες. Η ταύτιση έθνους-κράτους, ύπηκοότητας-εθνικότητας από τούς δυτικούς στοχαστές αποκαλύπτει τόσο τήν έπιστη-

μονική τους αδυναμία όσο και τήν πολιτική τους προκατάληψη.

Ο εθνικισμός έπεται λογικά και αναλυτικά του έθνους. Ο εθνικισμός παράγει τό κράτος, όχι τό έθνος. Είναι ή άφύπνιση και ή αϋτοσυνειδησία, και όχι ή κατασκευή ή ή έφεύρεση του έθνους. Ένισχύει τήν ιδέα του έθνους και, ως σύγχρονη και δυναμική ιδεολογία, βρίσκεται συνεχώς έν κινήσει. Ως ιδεολογία της πράξης έρμηνεύει, συνέχει, έμπνέει, παρακινεί, αναπροσαρμόζει κώδικες - στόχους - τακτικές - στρατηγική, πάντα σέ συνάρτηση μέ τόν ιδιαίτερο εθνικό χαρακτήρα. Μερικές φορές, μπορεί και νά αναπροσδιορίσει τήν έννοια του έθνους. Διότι τό έθνος δέν είναι ποτέ ιστορικά ολοκληρωμένο. Οδεύει συνεχώς προς τήν ολοκλήρωσή του, προς τήν πραγμάτωση μιās μοίρας. Ο εθνικισμός, ως συνείδηση αϋτής της οντότητας, διαμορφώνει αϋτή τή μοίρα, ως σύλληψη πού προσδιορίζει τό παρελθόν, έπηρεάζει τό παρόν, προοιωνίζεται τό μέλλον.

Βασική δεοντολογική άξια της εθνικιστικής ιδεολογίας είναι ό άγώνας. Ο άγώνας είναι γιά τόν εθνικιστή ό,τι είναι τό κέρδος γιά τόν κεφαλαιοκράτη. Πραγματικότητα όσο και όραμα, τό έθνος δέν είναι απλώς μιá οντότητα φυλετική, έδαφική, πολιτική ή πολιτισμική. Είναι ιστορικό ύποκειμενο, αλλά και ένότητα ύπεβατική, πού δέν προσδιορίζεται ρασιοναλιστικά. Υπάρχει, βεβαίως, μιá κεντρική φυλετική καταγωγή, πού έξελίσσεται όμως στό χρόνο. Ο σοβαρός και άξιόπιστος εθνικιστικός λόγος δέν αναφέρεται σέ φυλετικούς καθαρές κοινότητες, καταγγέλλει τόν ρατσισμό, και τό περιεχόμενο των έπιχειρημάτων του είναι πολιτισμικό και όχι φυλετικό. Όχι μόνο γιατί ή φυλετική συνέχεια πολιτιστικά αποδεικνύεται. Αλλά διότι ό εθνικισμός είναι ή κατεξοχήν ιδεολογία πού αντικατοπτρίζει τόν διαφοροποιητικό ρόλο της κουλτούρας. Η εθνική ιδιαιτερότητα προσδιορίζεται και πολιτιστικά.

ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΩΣ ΚΡΑΤΟΣ

Ο εθνικισμός όρίζεται συχνά ως μιá πολιτική άρχη πού στοχεύει στην έναρμόνιση πολιτικών και εθνικών οντοτήτων. Αίσθημα όργης, σημειώνει ό Gellner, όταν παραβιάζεται αϋτή ή άρχη, αίσθημα ίκανοποίησης, όταν έκπληροϋται, και κίνημα πού ύποκινείται από τέτοια αισθήματα, θεμελιωμένα ως ιδεολογία σέ τρεις κύριους πυλώνες: άνεξαρτησία, ολοκλήρωση και πολιτισμός:

1) **Απόκτηση πολιτικής έστίας.** Αϋτόνομη πολιτική ύπόσταση και διασφάλιση της πολιτικής έλευθερίας του έθνους μέ τήν άνεξαρτησία από κάθε έξωτερικό έλεγχο και έπιρροή, από κάθε έσωτερική ταξική δέσμευση. Η διασφάλιση της άμυνας έναντι των έξωτερικών πιέσεων και ή ένίσχυση της έσωτερικής ένότητας και όμοψυχίας, μέ τονι-

σμό των συνεκτικών στοιχείων του εθνικού σώματος και των διακριτικών γνωρισμάτων.

2) **Έθνική ολοκλήρωση: έδαφική, οικονομική, πολιτισμική.** Η κοινωνική συνοχή και πρόοδος του λαού, ή οικονομική ανάπτυξη με στόχο μίαν ελάχιστη αυτόαρκτη, ή πολιτική σταθερότητα και ή κατοχύρωση της πολιτισμικής αυτότελειας είναι προϋποθέσεις για την ολοκλήρωση της πολιτικής ανεξαρτησίας. Όσο, όμως, τμήματα του έθνους βρίσκονται έξω από την ελεύθερη πολιτική οργάνωση του έθνους, ή εθνική ολοκλήρωση είναι ανέφικτη.

3) **Η εθνική καταγωγή δεν υπογραμμίζει τόσο μίαν άμιγρη φυλετική προέλευση, αλλά την διαφύλαξη μίας ξεχωριστής πολιτισμικής παρακαταθήκης.** Ο πολιτισμός διαφοροποιεί, κάθε έθνος έχει δικό του πολιτισμό, και οι πολιτισμοί δεν ιεραρχούνται. Άπλως, αναλύονται.

Υπό τό φως αυτών των άρχων, ό έθνικισμός θεωρεί άπαραδέκτη και παράνομη την άσκηση πολιτικής έξουσίας από ήγέτες που δεν ανήκουν στό πνευματικό σύμπαν του έθνους. Ώς θεωρία πολιτικής νομιμότητας, άπαιτεί κοινά έθνικά και πολιτικά όρια.

Όταν οι πολιτικοί διακανονισμοί βρίσκονται σε άσυμφωνία με τους έθνικούς στόχους, ή έθνικιστική ιδεολογία γνωρίζει έξαρση. Ώστόσο, τό κράτος για τόν έθνικιστή δεν είναι τό τέρμα των άγώνων. Είναι ό σταθμός. Η νομιμοφροσύνη και ή προσήλωσή του άπευθύνεται στό έθνος κι όχι στό κράτος, άκόμη κι όταν αυτά συμπίπτουν. Πέραν της πολιτικής αυτόνομίας, τό μείζον είναι ή ολοκλήρωση της ιστορικής μοίρας κάθε έθνους. Η κρατική ύπόσταση –κεντρικός στόχος, άσφαλως– πρέπει νά έντεινει την έθνική ιδεολογία, νά είναι πρόκληση για νέους στόχους. Τό κράτος είναι άποδεκτό μόνον ως σύστημα υπεράσπισης του έθνους, είναι συνθήκη *sine qua non* για την πολιτική αυτόπραγμάτωση του έθνους, αλλά πάνω άπ' όλα είναι ό έργάτης του έθνικού πολιτισμού. Γι' αυτό ή πολιτική ανεξαρτησία είναι άδιαχώριστη από την πολιτισμική αυτότέλεια κι από την ελευθερία ανάπτυξης των έθνικών ιδιοτήτων. Οι αυτόχθονες πολιτικοί θεσμοί, ή κοινοτική αυτόδιοίκηση είναι πολιτικοί αλλά και πολιτιστικοί όροι της έθνικιστικής ιδεολογίας.

Η ιδιοσυστασία ενός έθνους έγκειται στην ένότητα πολιτικού και κοινωνικού συστήματος. Η συναρμογή κουλτούρας – πολιτικής είναι βάρη της έθνικιστικής ιδεολογίας, καθώς είναι έγγεγραμμένες σε άπόλυτη συνάρτηση. Η κατάκτηση, λοιπόν, έθνικού κράτους είναι ή σημαντικότερη δυνατότητα μέτρησης και έκτίμησης των έθνικών στόχων, με την ανεξαρτησία ως πρώτο στάδιο και την ολοκλήρωση ως δεύτερο. Συχνά, ώστόσο, ή ολοκλήρωση άποδεικνύεται προϋπόθεση της ανεξαρτησίας. Τό έθνικό κράτος έπιβεβαιώνει, δικαιώνει και έπισημοποιεί τή λειτουργία της έθνικης

ιδεολογίας, ή όποία – με την σειρά της – δικαιώνει την φύση του κράτους ως πολιτικής άφετηρίας για την προώθηση της έθνικης όμοιογένειας και ολοκλήρωσης.

Η πολιτική ανεξαρτησία, ως στόχος, άφορά όλο τό έθνος, όχι μόνον τό τμήμα που την άποκτά σε όρισμένη στιγμή και συγκροτεί τό έθνικό κράτος. Έδω έντάσσονται οι άλυτρωτικοί προσανατολισμοί, που άποτελούν πρώτιστο σκοπό της έθνικιστικής ιδεολογίας. Οι προσανατολισμοί αυτοί δεν άναιρούν, βεβαίως, άλλες φροντίδες και λειτουργίες του έθνικού κράτους. Όμως, οι τελευταίες τίθενται πάντα για τους έθνικιστές στην ύπηρεσία των άλυτρωτικών επιδιώξεων. Ώστόσο, ή όρμη και ή ένταση των έθνικών ιδεών και συναισθημάτων μειώνονται σε καθεστώς ανεξαρτησίας, με κίνδυνο νά ματαιωθεί τό δεύτερο στάδιο, της έθνικης ολοκλήρωσης. Συχνά έγκλωβίζεται σ' ένα κράτος που κάθε άλλο παρά έθνικό είναι, και έτσι μόνον τυπικά νομιμοποιεί ό έθνικιστικός λόγος τό κράτος. Τότε, ό έθνικισμός καταλήγει νά υπερασπίζεται έπιλογές με τίς όποιες διαφωνεί. Άντί της άφοσίωσης σε μία ταυτότητα, όδηγείται στην άφοσίωση σ' έναν μηχανισμό.

Η κρατικιστική έννοιολόγηση θέλει τό έθνος άπλως έδαφική-πολιτική μονάδα και ύποβαθμίζει την πολιτισμική του άποστολή. Άκόμη και στό έθνικό κράτος, όμως, άντικείμενο έθνικιστικής προσήλωσης είναι τό έθνος, όχι τό κράτος.

Ο έθνικιστής υπερασπίζεται αυτό τό κράτος, γιατί μόνον σ' αυτό ό έθνικισμός θεσμοποιείται και ένσωματώνεται στην κρατική ιδεολογία, γίνεται «έπίσημος» και «κρατικός». Καθώς ή ιδέα του έθνους όρίζεται και ύπηρετείται από τό κράτος, τά όρια έθνους-κράτους γίνονται δυσδιάκριτα. Είναι τό τμήμα της «προστασίας» του έθνους και της ένίσχυσης των συνεκτικών (πολιτικών και πολιτισμικών) ιστών του έθνικού σώματος από τους κρατικούς μηχανισμούς. Σύμβολο της έθνοκρατικής πιά ιδεολογίας είναι ή έθνοκρατική ταυτότητα, στην όποία έθνική και κρατική ιδεολογία έχουν συνενωθεί. Έσωτερικευμένη, θεσμοποιημένη και αυτόνόητη, ή έθνικιστική ιδεολογία καλλιεργεί την συνείδηση και την έμπειρία του παρελθόντος (συλλογική μνήμη-Ιστορία), την συνείδηση και την έμπειρία του παρόντος (συλλογική ζωή-πραγματικότητα), την συνείδηση και την ένόραση του μέλλοντος (συλλογική βούληση-μοίρα). Αυτό είναι τό έθνος! Κι αυτή είναι ή έπιταγή του: ή ένότης του πολιτικού και πολιτισμικού συστήματος. Η άναπαγωγή του Έλληνας ανθρώπου είναι ή ένίσχυση της έλληνικής έθνικης ιδεολογίας στό έθνικό κράτος. Οι κρατικοί θεσμοί πρέπει νά είναι σχολείο έλληνισμού, σχολείο της συλλογικής ζωής, καλλιέργεια της πιο φυσικής, άρχέγονης και διαρκούς ταυτότητας στην Ιστορία, της έθνικης ταυτότητας. ■

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ Η ΔΥΣΗ

του Χαράλαμπου Μηνάογλου *

“...Γι’ αυτό και η έλληνική συνείδηση εκφράζεται μόνο μέσα από τη Έκκλησία. Η πολιτεία στις μέρες μας εκφράζει μόνο μία μερίδα εκδυτικισμένων πολιτικών και επιχειρηματιών...”

Ξεκινώντας τη συζήτηση για τις αυτότητες επιλέγουμε την αντίθετη φορά από αυτήν που συνηθίζεται. Σχεδόν όλες οι αναφορές εκκινούν από το συγκεκριμένο θέμα και οι έμβριθεστερες καταλήγουν στην βάση του προβλήματος, που είναι η σχέση μας με την Δύση. Έμεις θα ξεκινήσουμε από την ανάλυση των επιδιώξεων της Δύσης και θα καταλήξουμε στις ταυτότητες.

Η Δύση, από την εποχή του Καρλομάγνου, όταν όριστικοποίησε την αποκοπή της από τον έλληνορωμαϊκό κόσμο και τη Ρωμαϊκή – εξελληνισμένη πιά – Αυτοκρατορία, δέν έπαψε να μάς επιβουλεύεται. Τό σχέδιο του Καρλομάγνου για άμεσο σφετερισμό της έλληνορωμαϊκής παράδοσης μπορεί να απέτυχε, όμως διαθλάστηκε και συνέχισε να αποτελεί μύχιο πόθο όλων των δυτικών ήγετων. Ο Φράγκος αυτοκράτορας προσπάθησε, αφού διέλυσε την ένότητα Ανατολής και Δύσης στό πλαίσιο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, να επιβάλει μία άλλη ένότητα, που θα στηριζόταν στην φραγκοτευτονική βία! Έτσι, η Δύση ένστερνιζόμενη την πολιτική του Καρλομάγνου ήταν φυσικό να μάς αντίστρατεύεται, καθώς η δική μας Αυτοκρατορία κόμιζε μία πραγματική πρόταση πολιτικής και πολιτισμικής ένότητας, ήταν δηλαδή μία οίκουμενική Αυτοκρατορία.

Στην αντίπαλότητα των δύο πολιτισμών κεντρική θέση κατέχει και η δογματική διαφορά. Διαφοροποίηση στή θεολογία, βέβαια, είχε εμφανιστεί από νωρίς, αλλά αυτή κατέστη πραγματικά όξεια, όταν οι θεολόγοι του Καρλομάγνου έπιχείρησαν να μεταβάλουν τό Σύμβολο της Πίστεως. Η όριστική ρήξη έπληθε, βέβαια, με τό Σχίσμα, με τό όποιο η Δύση αποκόπηκε από την Έκκλησία. Ήδη, όμως, νωρίτερα τό μίσος είχε καταστεί θανάσιμο.

Ίδιαίτερη βαρύτητα έχουν όσα γράφει σχετικά ό Jacques Le Goff, γνωστότατος Γάλλος σύγχρονος ιστορικός, διευθυντής σπουδών στην École des Hautes Études en Sciences Sociales και σύμβολο της γαλλικής ιστοριογραφίας, καθώς και διαπρύσιος ύποστηριχτής

* Ιστορικός

της Εύρωπαϊκής Ένωσης.

«Η έλλειψη κατανόησης μετατράπηκε σιγά σιγά σε μίσος, που είναι τέκνο της άγνοιας. Άπέναντι στους Έλληνες, οι Λατίνοι αισθάνονται ένα μείγμα φθόνου και περιφρόνησης, που προέρχεται από τό άπωθμένο σχετικά συναίσθημα της δικής τους κατωτερότητας. Στους Έλληνες οι Λατίνοι προσάπτουν την εκζήτηση, την δειλία, την άπάτη. Τούς προσάπτουν κυρίως ότι είναι πλούσιοι. Είναι η αντίδραση του βάρβαρου πολεμιστή άπέναντι στον πολιτισμένο πλούσιο».²

Και συνεχίζει: «Μπορούν άκόμη να επιδιώξουν να άνταγωνισθούν τό Βυζάντιο, και μία από τις πιο περιεργες συμπεριφορές της μεσαιωνικής Δύσης, που προσπαθεί να άπελευθερωθεί από τον μύθο και την πραγματικότητα του Βυζαντίου, είναι ό φανταστικός έξευτελισμός που εκφράζει, στό δεύτερο μισό του 11ου αιώνα, τό καταπληκτικό ίπποτικό άσμα *Le Pèlerinage de Charlemagne* (Τό προσκύνημα του Καρλομάγνου). Ο Καρλομάγνος με τούς δώδεκα συντρόφους του, έπιστρέφοντας από την Ίερουσαλήμ, περνά από την Κωνσταντινούπολη, όπου τον ύποδέχεται έπίδεικτικά ό βασιλιάς Ούγων (*Hugon*).³ Ύστερα από ένα πλουσιοπάροχο συμπόσιο, ό αυτοκράτορας και οι σύντροφοί του, έλαφρά μεθυσμένοι, διασκεδάζουν στό δωμάτιό τους, «παίζουν φάρσες», κάνουν δηλαδή έπίδειξη φανταστικών άφηγήσεων, στις όποιες ό καθένας σοφίζεται ένα εξαιρετικό κατόρθωμα για τό όποιο καυχείται – ή φάρσα ήταν η χονδροειδής μορφή του ίπποτικού χιούμορ. Όπως θα περιμέναμε, οι φάρσες των Φράγκων γελοιοποιούν τον βασιλιά Ούγωνα και τούς Έλληνες: ό Ρολάνδος καυχείται συγκεκριμένα ότι σάλπιξε με τό κέρασ τόσο δυνατά, που κήκκαν τά μουστάκια του Ούγωνα. Αυτό θα ήταν ένα άστειο χωρίς συνέπειες, αν δέν τούς άκουγε, κρυμμένος πίσω από μία κολώνα, ένας βυζαντινός κατάσκοπος, που έσπευσε να τά μεταφέρει όλα στον βασιλιά Ούγωνα. Ο τελευταίος, όργισμένος, προκαλεί τούς φιλοξενούμενους να πραγματοποιήσουν τις καυχησιολογίες τους. Η θεϊκή παρέμβαση επιτρέπει στους Φράγκους να εκτελέσουν τις φάρσες τους και ό βασιλιάς, ήττημένος, άνακηρύσσεται ύποτελής του Καρλομάγνου και διατάσσει να γίνει μία μεγάλη γιορτή, στην όποια οι δύο αυτοκράτορες φορούν από ένα χρυσό στέμμα.

»Άλλά τούτη η ποιητική άπόθεση δέν θα άρκοϋσε για να ίκανοποιήσει τόση άπληστία και μνησικακία συσσωρευμένη. Η κατάληξη του λατινικού φθόνου για τούς Βυζαντινούς είναι η έφοδος της 13ης Άπριλίου 1204, η θηριώδης σφαγή γυναικών και

παιδιών και ή λεηλασία, που χόρτασε επιτέλους τόν φθόνο και τό μίσος».⁴

Ἡ Δύση συνέχισε τήν ἴδια πολιτική καί μετά τό Μεσαίωνα. Μεγάλα τμήματα τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου βρέθηκαν ὑπόδουλα στούς Φράγκους καί τούς Βενετούς. Παράλληλα, ὁ Πάπας βρῆκε τήν εὐκαιρία νά προσπαθήσει νά δημιουργήσει πυρῆνες Καθολικῶν στήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή. Μετά τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, οἱ Δυτικοί ἔσπευσαν νά ὑποδουλώσουν τό ἑλληνικό κράτος μέ τά δάνεια. Ἡ προσπάθεια τοῦ οικονομικοῦ ἐλέγχου ἐντείνεται διαρκῶς κατά τά διακόσια τελευταῖα χρόνια καί ἔχει ὡς κορωνίδα τῆς τήν ἔνταξη τῆς Ἑλλάδας στήν Εὐρωπαϊκή Ἐνω-

ση. Ἰδίως τώρα πού «μπήκαμε» στή ζώνη τοῦ εὐρώ, ὅλοι οἱ ἐκδυτικισμένοι πανηγυρίζουν. Καί εἶναι φυσικό, ἀφοῦ –αἰσθανόμενοι Εὐρωπαῖοι– χαίρονται πού ἡ χώρα ὑποδουλώνεται στή Δύση. Τό πρόβλημα σήμερα ἐγκκεῖται πρωτίστως στό γεγονός ὅτι ἡ πολιτική καί πολιτειακή ἡγεσία τοῦ τόπου εἶναι ἐκδυτικισμένη. Δέν θά μπορούσε νά εἶναι μάλιστα διαφορετική⁵, καθώς τό κράτος στηρίχτηκε ἀπό τήν ἰδρυση του σέ δυτικές δομές. Γι' αὐτό καί ἡ ἑλληνική συνείδηση ἐκφράζεται μόνο μέσα ἀπό τήν Ἐκκλησία. Ἡ πολιτεία στίς μέρες μας ἐκφράζει μόνο μία μερίδα ἐκδυτικισμένων πολιτικῶν καί ἐπιχειρημα-

τιῶν. Αὐτό μάλιστα συμβαίνει καί στίς ἄλλες χώρες τῆς Εὐρώπης. Παντοῦ ἡ ὀλιγαρχία διατηρεῖ τήν ἐξουσία καί προωθεῖ τόν ἀπόλυτο ἐλεγχό τῆς πάνω σέ ὅλους τούς Εὐρωπαίους. Ἡ Συνθήκη Σένγκεν ἀποτελεῖ τό βασικό μέσο ἐπιβολῆς τῶν λίγων πάνω στούς πολλούς. Τά πάντα γιά μᾶς εἶναι γνωστά στούς διαφεντευτές τῆς Εὐρώπης, χωρίς νά ζητήθηκε γι' αὐτό ποτέ ἡ γνώμη μας. Οἱ ταυτότητες εἶναι ἓνα μόνο ἀπό τά ἐπαχθέστατα παρεπόμενα τῆς συνθήκης. Αὐτό πού ἐπιδιώκεται νά ἀπαλειφθεῖ δέν εἶναι τό θρησκεύμα, εἶναι ἡ ἐλευθερία μας. Τό ἠλεκτρονικό φακέλωμα θά μᾶς καταστήσει ἀπόλυτα ἐλεγχόμενους, ἐνῶ ἡ ἀπαλοιφή τοῦ θρησκευμάτος συντελεῖ στήν ἀπώλεια τῆς ἰδιοπροσωπίας μας καί στήν ὁμογενοποίησή μας. Ἡ ἔστω καί πλαστή ὁμοιομορφία τῶν λαῶν καθιστά τή διοίκηση – καί κατ' ἐπέκταση τόν ἐλεγχό τους – εὐκολότερη. Ἡ ἐξάλειψη, γιά τά ὄργανα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, τῶν Ἑλλήνων ἀποτελεῖ σπουδαία διευκόλυνση. Ὅλοι πιά θά εἶμαστε ὑπήκοοι τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κράτους.

Δέν χρειάζεται νά ἐπιχειρηματολογήσουμε πάνω στό δικαίωμά μας νά ἔχουμε ὅποιοδήποτε τύπο ταυτότητας θέλουμε καί νά γράφουμε ἐπάνω τῆς ὅ,τι ἐπιθυμοῦμε. Αὐτό πού χρειάζεται εἶναι νά συνειδητοποιήσουμε ὅτι ἡ ἠλεκτρονική ταυτότητα καί ἡ συνθήκη Σένγκεν στό σύνολό τῆς ἀποτελοῦν τήν σφοδρότερη καί ἐπικινδυνότερη ἐπίθεση τῆς ἡγεσίας τῆς Δύσης ἐναντίον μας. Σφοδρότερη καί ἐπικινδυνότερη ἀκόμη καί ἀπό τήν ἄλωση τοῦ 1204, γιατί τώρα ἡ φύση τῆς ἐπίθεσης καί οἱ προθέσεις τῆς εἶναι

καλυμμένες. Ἡ μή ἀποδοχή τῶν ταυτοτήτων, σέ πρώτη φάση, καί ὁ ὀριστικός ἐπαναπροσδιορισμός τῆς σχέσης μας μέ τήν Δύση ἀποτελοῦν τήν μοναδική – κυριολεκτικά – βιώσιμη πολιτική γιά μᾶς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ἔσχατος φορέας εἶναι ἡ Εὐρωπαϊκή Ἐνωσις. Δέν εἶναι τυχαῖο, ἄλλωστε, ὅτι στόν Κωνσταντῖνο Καραμανλή, τόν μακαρίτη, ἀπονεμήθηκε τό βραβεῖο «Καρλομάγνου» γιά τήν ἔνταξη τῆς Ἑλλάδας στήν ΕΟΚ.
2. Jacques Le Goff, *Ὁ πολιτισμός τῆς Μεσαιωνικῆς Δύσης*, μετ. Ρίκα Μπενβενίστε, Θεσσαλονίκη 1993, σ. 198.
3. Γνώμη μου εἶναι ὅτι τό ὄνομα *Ὀύγων* ἀποτελεῖ γλωσσική καί προπαγανδιστική παραφθορά τοῦ ὀνόματος Ἰουστινιανός. Αὐτός ἦταν ὁ σπουδαιότερος αὐτοκράτορας τῆς Ἀνατολῆς, καί γι' αὐτό θά ἔπρεπε νά εἶναι αὐτός ὁ παραδεχόμενος τήν ὑπεροχή τοῦ Καρλομάγνου.
4. Le Goff, *Ὁ πολιτισμός τῆς Μεσαιωνικῆς Δύσης*, σσ. 202-203.
5. Ἐξαιρέσεις, ὅπως αὐτή τοῦ κ. Παπαθεμελή, ἀπλῶς ἐπιβεβαιώνουν τόν κανόνα.
6. Αὐτή συντελεῖται ἀπό τήν στιγμή πού τό θρησκεύμα θά ἀπαλειφθεῖ. Ἐφόσον στήν Εὐρώπη κυριαρχοῦν ἄλλα θρησκευάματα, ἡ μή ἀναγραφή τοῦ δικοῦ μας, οὐσιαστικά μᾶς ἐξαφανίζει. Στίς μέρες μας εἶναι ἀστεῖο νά μιλάνε γιά καταπίεση ἀπό πλευρᾶς ὀρθοδόξων, τῶν μειονοτήτων. Σήμερα ἐμεῖς εἶμαστε μειονότητα μέσα στήν Ἐνωσις καί ἐπιθυμοῦμε νά συνεχίσουμε νά τό δηλώνουμε. ■

ΝΕΡΟ: Η ΒΟΜΒΑ ΤΟΥ 21^{ου} ΑΙΩΝΑ

Επιμέλεια κειμένου: Νικολέτα Ιωνά

Είναι πιθανό όλοι εμείς να ξεχνάμε ότι η έλλειψη νερού είναι το κυρίαρχο πρόβλημα, αφού σε πολλές χώρες η ζήτησή του ξεπερνά αυτή της παροχής. Πολλές περιοχές του κόσμου σήμερα αντιμετωπίζουν έλλειψη νερού, καθώς ο υδροφόρος ορίζοντας πέφτει και τα πηγάδια ξεραινόνται.

Κάθε χρόνο, περίπου 80 εκατομμύρια επιπλέον άνθρωποι αναρωτιούνται αν θα έχουν πρόσβαση σε υδάτινες πηγές, και το χειρότερο είναι ότι από τα 3 δισεκατομμύρια ανθρώπων που θα προστεθούν στον παγκόσμιο πληθυσμό τον επόμενο αιώνα, οι περισσότεροι θα γεννηθούν σε χώρες που ήδη αντιμετωπίζουν λειψυδρία...!

Από τώρα, οι χώρες αυτές δεν έχουν την απαιτούμενη ποσότητα νερού για να πιουν, να καλύψουν τις ανάγκες υγιεινής και να παραγάγουν τροφή.

Έτσι, μέχρι το 2050, η Ινδία προβλέπεται να προσθέσει επιπλέον 519 εκατ. ανθρώπους στον πληθυσμό της, ενώ η Κίνα 211 εκατ., το Πακιστάν 200 εκατ., ανεβάζοντας τον πληθυσμό του από 151 εκατομμύρια σήμερα στα 348 εκατ., το 2050.

Η Αίγυπτος, το Ιράν και το Μεξικό θα διπλασιάσουν τους πληθυσμούς τους μέχρι το 2050. Οι πληθυσμιακές αυτές αυξήσεις θα οδηγήσουν μεγάλα κομμάτια του πληθυσμού των χωρών στην "υδρολογική φτώχεια", μια μορφή φτώχειας από την οποία δύσκολα ξεφεύγει κανείς...

Σήμερα, με τον παγκόσμιο πληθυσμό να πλησιάζει τα 6 δις ανθρώπους, το έλλειμμα του νερού είναι υψηλό.

Η Santa Postel, συγγραφέας του βιβλίου *η Κολώνα της Άμμου*, θέτει στο ομώνυμο βιβλίο της το ερώτημα:

Μπορεί το θαύμα της άρδευσης να διαρκέσει για πολύ ακόμα; Χρησιμοποιώντας στατιστικές από βάσεις δεδομένων για την Ινδία, την Κίνα, τη Σαουδική Αραβία, τη Β. Αφρική και τις ΗΠΑ υπολογίζει την ετήσια εξάντληση του υδροφόρου ορίζοντα στα 160 δις κυβικά μέτρα ή στους 160 τόνους νερού. Ως γνωστόν, από 1.000 τόνους νερού μπορούμε να παράγουμε 1 τόνο σιτάρι, έτσι, κατ' αναλογία, η έλλειψη των 160 δις τόνων νερού κατ' έτος σημαίνει αντίστοιχο έλλειμμα σε σιτάρι 160 εκατ. τόνους το χρόνο ή το μισό της ετήσιας παραγωγής στις ΗΠΑ!

Αν σκεφτούμε ότι κάθε άτομο κατά μέσο όρο καταναλώνει 300 κιλά σιτάρι το χρόνο, οι 160 εκατ. τόνοι σιτηρών, που αποτελούν το υδρολογικό έλλειμμα, θα

μπορούσαν να θρέψουν 530 εκατ. ανθρώπους το χρόνο.

Η υπεράντληση νερού είναι ένα σχετικά νέο φαινόμενο, που επιταχύνθηκε στο τελευταίο μισό του αιώνα.

Το φαινόμενο συνυφάνθηκε με την ανάπτυξη των ηλεκτροκίνητων ή των πετρελαιοκίνητων αντλιών, που έχουν την ικανότητα να αντλούν νερό πιο γρήγορα από τη διαδικασία αναπλήρωσής του.

Περίπου το 70% των νερών που αντλούνται από τα υπόγεια ύδατα ή τα ποτάμια χρησιμοποιείται για αρδευτικούς σκοπούς, ενώ το 20% χρησιμοποιείται από τη βιομηχανία και το 10% από τα νοικοκυριά. Σύμφωνα με την "οικονομετρική" λογική, από τους 1.000 τόνους νερού παράγεται 1 τόνος σιταριού, που μπορεί να δώσει στον παραγωγό εισόδημα ύψους 200 δολαρίων. Αν η ίδια ποσότητα νερού χρησιμοποιηθεί για βιομηχανικούς σκοπούς, το παραγόμενο προϊόν θα αποδώσει εισόδημα στον παραγωγό της τάξεως των 10.000 δολαρίων, δηλαδή 50 φορές περισσότερο. Αυτό το γεγονός εξηγεί γιατί στην αμερικανική δύση οι πωλήσεις των δικαιωμάτων άρδευσης των αγροτών για αστικές ανάγκες αποτελεί καθημερινό φαινόμενο.

Επιπροσθέτως, η δημογραφική έκρηξη, η αστικοποίηση και η εκβιομηχάνιση αυξάνει τη ζήτηση νερού. Καθώς η εσωτερική μετανάστευση από τις αγροτικές περιοχές στις μεγαλουπόλεις επιτείνεται τα τελευταία χρόνια, οι ανάγκες νερού για αστική χρήση αυξάνονται κατακόρυφα. Η εκβιομηχάνιση επίσης απαιτεί περισσότερο νερό από την αστικοποίηση.

Επίσης, η αλλαγή των διατροφικών συνθηκών σημαίνει περαιτέρω αύξηση της ζήτησης νερού. Έτσι, σύμφωνα με την αμερικανική δίαιτα - που είναι πλούσια σε ζωικά προϊόντα - η ζήτηση σε σιτηρά ανέρχεται σε 800 κιλά σιτάρι κατ' άτομο το χρόνο, ενώ στην ινδική δίαιτα, που στηρίζεται στα φυτικά και στο ρύζι, η αντίστοιχη ποσότητα σιταριού που απαιτείται είναι περίπου 200 κιλά.

Όταν απαιτούνται 4 φορές περισσότερο σιτάρι στη δίαιτα, σημαίνει ότι απαιτείται τετραπλάσια ποσότητα νερού.

Οι χώρες που παρουσιάζουν την υψηλότερη αύξηση εισαγωγής σιτηρών στον κόσμο είναι η Μ. Ανατολή και η Αφρική. Πιο συγκεκριμένα, οι περιοχές που περιλαμβάνουν το Μαρόκο, την Αλγερία, την Τυνησία, τη Λιβύη, την Αίγυπτο, μέχρι το Ιράν. Όλες αυτές οι χώρες παρουσιάζουν έλλειψη νερού και ταυτόχρονα αύξηση του πληθυσμού τους.

Η αύξηση της ζήτησης σε νερό για αστικές ανάγκες καλύπτεται με τη μετάθεση της χρήσης του νερού από

Πηγή: *World Watch Institute-Καθηγητής Lester Brown*

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΟΙΚΙΛΙΑΣ ΕΙΔΩΝ

«ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»

25ης Μαρτίου και Ἀναστάσεως
155 61, Χολαργός Τηλ.: 65.19.728

**Τά προβαλλόμενα καί διαφημιζόμενα βιβλία στο
παρόν περιοδικό διατίθενται από τό κατάστημά
μας ἢ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς στήν τιμή
τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου.**

τις γεωργικές ανάγκες. Η μετατόπιση αυτή σημαίνει μείωση της παραγωγικότητας των χωρών και της αυτάρκειάς τους, και άρα αυξημένης εξάρτησής τους από τις εισαγωγές.

Το 1999, το Ιράν εισήγαγε 7 εκατ. τόνους σιτάρι, Ξεπερνώντας και την Ιαπωνία, και έγινε η πρώτη χώρα εισαγωγής σε σιτηρά. Το 2000, η Αίγυπτος προβλέπεται να ξεπεράσει την Ιαπωνία. Το Ιράν και η Αίγυπτος έχουν περίπου 70 εκατ. ανθρώπους η καθεμιά, οι πληθυσμοί τους αυξάνονται κατά 1 εκατ. ανθρώπους το χρόνο, και οι ίδιοι έχουν ξεπεράσει τα όριά τους στην κάλυψη των αναγκών τους σε νερό.

Το νερό που θα χρειαζόταν για να παραχθεί η ποσότητα σιτηρών που εισήχθη στην ευρύτερη αυτή

περιοχή, υπολογίζεται ότι αντιστοιχεί στην ετήσια ροή του Νείλου. Δηλαδή, θα χρειαζόταν ένας ακόμη Νείλος για να καλύψει την παραγωγή σιτηρών για την κάλυψη των διατροφικών αναγκών της ευρύτερης περιοχής της Β. Αφρικής και της Μ. Ανατολής!

Με βάση αυτόν το συλλογισμό, γίνονται κατανοητές οι προβλέψεις ότι οι πόλεμοι του επερχόμενου αιώνα θα γίνουν για το νερό. Επιπλέον, εικάζεται ότι οι χώρες που θα έχουν τη δυνατότητα να παράγουν επαρκείς ποσότητες σιτηρών, θα είναι πιο δυνατές από αυτές που θα έχουν στρατιωτική υπεροπλία.

Αν δούμε το μεγάλο κίνδυνο που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα σήμερα και λάβουμε μέτρα για να σταθεροποιήσουμε τους υδροφόρους ορίζοντες, αντλώντας απλώς λιγότερο νερό, η παγκόσμια παραγωγή σιτηρών πιθανόν να πέσει κατά 160 εκατ. τόνους ετησίως ή σε ποσοστό 8% της σημερινής παραγωγής, ενώ οι τιμές των σιτηρών πιθανόν να αυξηθούν.

Από την άλλη πλευρά, οι πληθυσμιακοί γίγαντες, η Κίνα και η Ινδία, που αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα ελλείψεις νερού, παρουσιάζουν συνεχείς ανάγκες για εισαγωγές σιτηρών - καθώς η εκβιομηχάνιση και η αστικοποίηση εξελίσσονται. Εάν οι ανάγκες αυτές ξεπερνούσαν κάποια στιγμή τις εξαγωγικές δυνατότητες των χωρών που παρουσιάζουν πλεόνασμα σήμερα, όπως, π.χ., των ΗΠΑ, του Καναδά και της Αυστραλίας, τότε η εξέλιξη αυτή θα αποδιάρθρωσε την παγκόσμια αγορά σιτηρών. Επιπλέον, υπάρχει ο κίνδυνος πολλές από τις φτωχές χώρες του Νότου, που παρουσιάζουν ανάγκη εισαγωγής σιτηρών, να μην μπορούν πια να πληρώσουν αυτές τις ανάγκες, καταδικάζοντας έτσι σε απόλυτη "υδρολογική ένδεια", δηλαδή δίψα αλλά και πείνα, τη συντριπτική πλειοψηφία του εγχώριου πληθυσμού τους.

Η πρώτη δεσμίδα μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος θα ήταν η σταθεροποίηση του παγκόσμιου πληθυσμού με ταυτόχρονη αύξηση της παραγωγικότητας στη χρήση νερού. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι το πρόβλημα του νερού είναι καταρχήν πρόβλημα αυξημένης ζήτησης. Για την αύξηση της παραγωγικότητας του νερού, είναι αναγκαίο να περιοριστούν όλες εκείνες οι επιδοτήσεις που υποστηρίζουν και προωθούν τη μη αποτελεσματικότητα στη χρήση του νερού.

Το επόμενο βήμα θα ήταν η αύξηση της τιμής του νερού, που να αντανakλά το πραγματικό κόστος του, καθώς επίσης και η ύπαρξη συγκροτημένης πολιτικής σε τοπική κλίμακα, με έμφαση στις αποτελεσματικές τεχνολογίες χρήσης του νερού, στη διαμόρφωση αγροκτημάτων που να είναι αποτελεσματικά και να ελαχιστοποιούν την ανάγκη σε νερό, καθώς και στην πιο αποτελεσματική χρήση του νερού, όσον αφορά την παραγωγή ζωικών πρωτεϊνών. Τέλος, αποτελεί επιτακτική ανάγκη η μεταβολή του καταναλωτικού προτύπου των πλούσιων χωρών και η λήψη μέτρων για τη μη γενίκευσή του στις νέες βιομηχανικές χώρες (Ασία, Λ. Αμερική).

PANCEVO: ΕΓΚΛΗΜΑ ΧΩΡΙΣ ΤΙΜΩΡΙΑ

του Νικόλαου Ντάσιου

Στον πρόσφατο πόλεμο κατά της Γιουγκοσλαβίας, το ΝΑΤΟ είχε διαβεβαιώσει την κοινή γνώμη ότι η χρήση των έξυπνων όπλων τούς βοήθησε στην “ακριβή στόχευση”, γεγονός που απέτρεψε την “παράλληλη καταστροφή”, συμπεριλαμβανομένων και των οικολογικών ατυχημάτων.

Σύμφωνα με υψηλό στέλεχος του Πενταγώνου: “Κάναμε ότι ήταν δυνατόν για να αποφύγουμε τη μη αναγκαία παράλληλη καταστροφή. Προσπαθήσαμε πολύ σοβαρά και με σκληρή δουλειά σχεδιάζοντας για πολύ καιρό τις επιθέσεις”.

Όμως, στην περίπτωση του Πετροχημικού Εργοστασίου στο Pancevo, συνέβη ακριβώς το αντίθετο. Οι λήψεις θερμικών φωτογραφιών από δορυφόρους δε χρησιμοποιήθηκε απλώς για να αποδυναμώσει την πετροχημική Βιομηχανία της Γιουγκοσλαβίας, αλλά αποτέλεσαν τη βασική ενέργεια για την πρόκληση της οικολογικής καταστροφής.

Οι αεροπορικές επιδρομές κατά των συγκροτημάτων στο Pancevo ξεκίνησαν στις 4 Απριλίου του 1999 και διήρκεσαν μέχρι τις 7 Ιουνίου. Στο συγκρότημα αυτό περιλαμβάνονταν και ένα διυλιστήριο πετρελαίου, που κατασκευάστηκε με την τεχνική υποστήριξη της TEXACO!, καθώς και ένα εργοστάσιο αζώτου, που παρήγαγε λίπασμα για την αγροτική παραγωγή της Γιουγκοσλαβίας. Το πετροχημικό εργοστάσιο καταστράφηκε ολοσχερώς με 41 βόμβες και 7 πυραύλους. Η βομβαρδιζόμενη περιοχή βρισκόταν σε απόσταση λιγότερο από 200 μέτρα από την κατοικημένη περιοχή.

Με την αρχή του πολέμου, οι εργάτες του εργοστασίου ανέλαβαν την απομάκρυνση του τοξικού υλικού, αδειάζοντας πολλές μεγάλες δεξαμενές για την αποφυγή της “παράλληλης καταστροφής”.

Δε γνώριζαν, όμως, ότι οι ενέργειές τους παρακολουθούνταν από συστήματα αέρος-εδάφους και δορυφορικές εικόνες. Χρησιμοποιώντας θερμική καταγραφή, οι σχεδιαστές του ΝΑΤΟ γνώριζαν ποιες δεξαμενές είχαν αδειάσει και ποιες ήταν γεμάτες.

Πώς γίνεται αυτό;

Όλα τα αντικείμενα στο εργοστάσιο εξέπεμπαν υπέρυθη ακτινοβολία. Ένας θερμικός απεικονιστής από ένα κατασκοπικό δορυφόρο μπορεί να καταγράψει την υπέρυθη ακτινοβολία των αντικειμένων

και να τη μετατρέψει σε video υψηλής ανάλυσης ή αντίστοιχη φωτογραφία μέσω αποκωδικοποιητή.

Ο θερμικός απεικονιστής μπορεί να καταγράψει διάφορες θερμοκρασίες της τάξεως του 0,1 βαθμού Centigrade, γεγονός που επιτρέπει στα σχέδια του ΝΑΤΟ να “κατηγοριοποιήσουν” εύκολα τη διαφορά μεταξύ άδειων και γεμάτων δεξαμενών. Τα νατοϊκά αεροσκάφη ήταν εφοδιασμένα με πολλαπλά φωτογραφικά συστήματα, όπως ηλεκτρονικούς και ηλεκτρικούς αισθητήρες. Οι θερμικές δορυφορικές εικόνες συγκεντρώνονταν στο Κέντρο Αεροπορικών Επιχειρήσεων στη Vicenza της Ιταλίας, απ’ όπου γινόταν ο σχεδιασμός των αεροπορικών επιδρομών.

Στις καταγραφές αυτές βοήθησαν και τα U2 κατασκοπικά αεροσκάφη. Σύμφωνα με τα λεγόμενα εκπροσώπων του Πενταγώνου, τα U2 “λάμβαναν φωτογραφίες από μεγάλο ύψος, τις οποίες έστελναν πίσω για μια πολύ γρήγορη ανάλυση”. Από εκεί φτιάχνονταν οι “σωστοί” κατάλογοι στόχων στο Κέντρο Αεροπορικών επιδρομών και μέσω ηλεκτρονικού συστήματος “στέλλονταν στα πιλοτήρια των βομβαρδιστικών”.

Το ΝΑΤΟ επίσης διέθετε λεπτομερή σχέδια των εργοστασίων, τα οποία σχεδιάστηκαν ύστερα από συμβόλαιο με την πολυεθνική εταιρεία Foster Wheeler. Εταιρεία που είναι εξειδικευμένη στην κατασκευή πετροχημικών και πολυμερών εργοστασίων.

Αποτελεί σκληρή ειρωνεία το γεγονός ότι βομβαρδίστηκαν οι επενδύσεις των ΗΠΑ στη Γιουγκοσλαβία με χρήματα της Παγκόσμιας Τράπεζας... Ήξεραν, άραγε, οι πιλότοι που χτυπούσαν το εργοστάσιο του Pancevo ότι ήταν “MADE in America”?

Μεταξύ των υγρών των δεξαμενών υπήρχαν αιθαλο-διχλωρίδια, αιθυλένιο, χλώριο, υδροχλώριο, προπυλένιο και βινυλοχλωρίδια. Σύμφωνα με ειδικούς του περιβάλλοντος, το βινυλοχλωρίδιο, που αποτελεί τη βάση για την παραγωγή πλαστικών PVC, είναι εξαιρετικά καρκινογόνο, επίσης μπορεί να προκαλέσει νευρολογικές διαταραχές καθώς και βλάβες του γονιδιώματος των ανθρώπων, με σοβαρές επιπτώσεις στις γεννήσεις.

Αν το ΝΑΤΟ ήθελε πράγματι να καταστρέψει το εργοστάσιο, χωρίς παράλληλη οικολογική καταστροφή, θα μπορούσε με τις έξυπνες βόμβες του να χτυπήσει μόνο τα μηχανήματα και τον εξοπλισμό. Πώς, όμως, επέλεξε να χτυπήσει –εν γνώσει του– τις δεξαμενές με τα τοξικά;

Σύμφωνα με το διευθυντή του εργοστασίου, το ότι το ΝΑΤΟ δεν επέλεξε να χτυπήσει τις άδειες δεξα-

Πηγή: Καθηγητής Michel Chossudovsky,
professor of Economics, University of Ottawa

μενές "δεν ήταν τυχαίο, επέλεξαν το τοξικό υγρό, το οποίο χύθηκε στη συνέχεια στο Δούναβη". Σύμφωνα με τον ίδιο διευθυντή, το αιθυλενο-διχλωρίδιο μόλυνε περιοχές 10 εκταρίων γύρω από το εργοστάσιο.

Μετά τους βομβαρδισμούς, υγρά και αέρια απόβλητα χύθηκαν στην ατμόσφαιρα, στο έδαφος και στο νερό. Το έδαφος είναι ακόμη μολυσμένο, σύμφωνα με την έκθεση του Περιφερειακού Κέντρου Περιβάλλοντος για την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.

Περισσότεροι από χίλιους τόνους αιθυλενο-διχλωρίδιο χύθηκαν από τις δεξαμενές του Ρανσενο στο Δούναβη λόγω των βομβαρδισμών. Χίλιοι τόνοι υδροξειδίου του νατρίου εκλύθηκαν επίσης λόγω των βομβαρδισμών.

Περίπου 1.000 τόνοι υδροχλωριδίου κατέληξαν επίσης στο Δούναβη, 8 τόνοι υδραργύρου διέφυγαν στο έδαφος. Επίσης, τα υγρά απόβλητα του εργοστασίου βομβαρδίστηκαν, συμβάλλοντας στην οικολογική καταστροφή.

Οι στρατιωτικοί υπεύθυνοι του NATO γνώριζαν πολύ καλά τι έπρατταν, καθώς και τις συνέπειες των βομβαρδισμών. Στα γειτονικά διυλιστήρια 2 πύραυλοι του NATO χτύπησαν στις 4 Απρίλη το χώρο διαχείρισης, σκοτώνοντας 3 εργαζομένους.

Ο στόχος δεν ήταν να αποφευχθεί η οικολογική καταστροφή. **Ο στόχος ήταν να προκληθεί οικολογική καταστροφή.** Το NATO πίστευε ότι ο βομβαρδισμός του Ρανσενο, όπως και άλλων αντίστοιχων στόχων, θα αποτελούσε μέσο πίεσης για να αποδεχθεί το Βελιγράδι τη Συμφωνία του Ραμπουιγιέ και των στρατιωτικών ρυθμίσεών της, που έδινε τη δυνατότητα στο NATO να ελέγξει όλα τα μέρη της Γιουγκοσλαβίας.

Μετά το βομβαρδισμό, αντιπροσωπεία των Πρασίνων της Γερμανίας και ειδικοί από το πρόγραμμα περιβάλλοντος του ΟΗΕ (UNEP), καθώς και άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις επισκέφασαν τα εργοστάσια του Ρανσενο.

Η έκθεση του ΟΗΕ υποβαθμίζει τις συνέπειες των βομβαρδισμών, αναφέροντας χαρακτηριστικά ότι το πετροχημικό εργοστάσιο αποτελούσε ήδη πρόβλημα οικολογικής υποβάθμισης της περιοχής λόγω της μη τήρησης των περιβαλλοντικών προδιαγραφών. Η έκθεση του ΟΗΕ απαλλάσσει το NATO, υποβαθμίζει τη σοβαρότητα της οικολογικής καταστροφής και κατηγορεί για άλλη μια φορά τις Γιουγκοσλαβικές αρχές. Ο στόχος του ΟΗΕ είναι να απαλλάξει από τις βαρύτερες νομικές κατηγορίες τη δυτική συμμαχία, αφού τα πορίσματα των ερευνών είναι διαμετρικά αντίθετα με όλες τις επιστημονικές μελέτες, συμπεριλαμβανομένων και αυτών του Περιφερειακού Κέντρου Περιβάλλοντος για την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, η οποία δόθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το γεγονός αποδεικνύει τη σημερινή κατάπτωση του ΟΗΕ και αποτελεί νοσηρό σύμπτωμα, το οποίο εκπηγάζει από τον παρόντα ρόλο του, της υποστήριξης του NATO και της κάλυψης των εγκλημάτων του κατά της ανθρωπότητας...

ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΜΜΑΧΙΚΟ ΔΟΓΜΑ ΤΟΥ ΝΑΤΟ

Ένα καινούριο "συμμαχικό δόγμα" του NATO είναι σε εξέλιξη από τις 9 Μαΐου 2000. Το απόρρητο στρατιωτικό έγγραφο NC -400/2 παρουσιάζει μια καινούρια στρατιωτική στρατηγική, βάσει της οποίας τα μέλη του NATO εξουσιοδοτούνται να χρησιμοποιούν πυρηνικά όπλα για επιθετικούς σκοπούς. Έτσι, οι πυρηνικοί εξοπλισμοί δε χρησιμοποιούνται πια ως αντίποινα σε μια επιθετική ενέργεια, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως "αποτρεπτικό" μέτρο, όπως αποκαλείται, ως "πρώτο χτύπημα". Το κείμενο αναφέρεται στη χρήση πυρηνικών όπλων κατά χωρών που δεν έχουν στην κατοχή τους πυρηνική τεχνολογία. Μέχρι στιγμής, στη φιλοσοφία του NATO τα πυρηνικά όπλα χρησιμοποιούνται για αποτρεπτικούς σκοπούς και μόνο ως αντίποινα, γεγονός που απαγορεύει την πυρηνική επίθεση κατά χωρών που δεν έχουν στην κατοχή τους πυρηνικά.

Το νέο δόγμα πέρασε μέσω μιας μυστικής διαδικασίας. Η συμμαχία συνέταξε ένα κείμενο υψηλής μυστικότητας, το οποίο θα λάβει ισχύ ύστερα από συγκεκριμένη χρονική περίοδο και χωρίς να επιτρέπεται στα μέλη της συμμαχίας η όποια μετατροπή ή διαφωνία. Το δόγμα ισχύει για όλα τα κράτη-μέλη του NATO -άρα και για την Ελλάδα- και για όσα επίσης πρόκειται να ενταχθούν σ' αυτό (Συμμαχία για την Ειρήνη).

Την ύπαρξη του κειμένου έχει αποδεχθεί και επιβεβαίωσε ο Γερμανός Υπουργός Εξωτερικών Joschka Fischer, αλλά δεν το σχολίασε. Στην πρόσφατη συνάντηση της Ατλαντικής συμμαχίας στη Φλωρεντία, το NATO προώθησε παράλληλη οδηγία για την προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών. Η οδηγία εμποδίζει τα συνδεδεμένα μέλη να έχουν άμεση πρόσβαση σε εμπιστευτικές πληροφορίες, και, φυσικά, δημιουργεί πλήρη αδιαφάνεια στην ενημέρωση των πολιτών.

Μήπως τα στοιχεία αυτά αποτελούν εκφάνσεις μιας πραγματικής τρομοκρατίας, που η κυβέρνηση της χώρας θα έπρεπε να ανταποδώσει σε πρόσφατη έκθεση περί τρομοκρατίας των "συμμάχων μας Αμερικανών";

Εντελώς απίθανο για την υπάρχουσα κυβέρνηση, αλλά και την ανυπαρξία της αντιπολίτευσης.

Ντάσιος Νικόλαος

** Αναφορά στο απόρρητο κείμενο (NC-400/2) του NATO έγινε από τον Υπουργό Εξωτερικών της Γερμανίας Joschka Fischer στο γερμανικό τηλεοπτικό σταθμό ARD στις 22/5/2000.*

Περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στο Internet, στη σελίδα: <http://www.tagesschau.de/archiv/2000/05/22/sendungen/ts-1700/meldungen/nato>

ΕΒΡΑΪΚΟΣ ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΣΤΙΣ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙΣ

των Μ.Κ. Γκίοκα * και Α.Τ. Παπαθανάση **

Η κατοχή των ναζιστών στην Ελλάδα κατά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο (Β'ΠΠ) ήταν καταστρεπτική. Χιλιάδες νέων ανέβηκαν στα βουνά για την αντίσταση, που οδήγησε σε σοβαρά αντίποινα, με βάση τον απαίσιο κανόνα ότι, για κάθε νεκρό ναζιστή στρατιώτη, 50 Έλληνες έπρεπε να εκτελεστούν. Το σύνολο απωλειών ήταν 520.000 άτομα, ή 7,2% του πληθυσμού, ποσοστό πολύ ανώτερο της Αμερικής με 500.000 νεκρούς, 0,4% του πληθυσμού. Την Ελλάδα ξεπέρασαν στο ποσοστό θανάτων μόνον η Πολωνία (17,2%), η Σοβιετική Ένωση (10,4%) και η Γιουγκοσλαβία (10,9%). Οι Ναζιστές κατάσχεσαν τα τρόφιμα που μπορούσαν να σταλούν στη Γερμανία, με καταστροφικές συνέπειες για τους Έλληνες. Εκατοντάδες χιλιάδες απεβίωσαν από το σιγανό βασανιστικό θάνατο της πείνας. Περίπου 300 άνθρωποι ημερησίως πέθαιναν στην Αθήνα. Η ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση ψωμιού έπεσε από 170 κιλά (καλής ποιότητας) στα 40 κιλά κακής ποιότητας το 1942. Η καταστροφή του υλικού και της υποδομής ήταν εκτεταμένη. Οι ναζιστές έκαψαν 1.600 χωριά, καθένα με πληθυσμό από 500 έως 1.000 κατοίκους, συνήθως με προμελετημένη σφαγή τους. Ενέδρα η οποία στήθηκε σε ναζιστική εφοδιοπομπή, είχε άμεσα αντίποινα, εναντίον αθώου πληθυσμού γειτονικών χωριών. Οι ναζιστές μετέφεραν 60.000 Έλληνες Εβραίους στη Γερμανία για το ολοκαύτωμα, κάτω από φρικαστικές συνθήκες.

Η καταστροφή υλικού ήταν τεράστια, στα μεταφορικά μέσα ξηράς και θαλάσσης, στο δίκτυο σιδηροδρόμων, στις λιμενικές εγκαταστάσεις, στα αεροδρόμια και τις βιομηχανίες, πολλά εκ των οποίων οι ναζιστές χρησιμοποίησαν στην Κατοχή και κατέστρεψαν, όταν αποσύρθηκαν. Το Μάρτιο του 1942, οι ναζιστές δανείστηκαν δια της βίας 105.320.120 χρυσές λίρες από την Κεντρική Τράπεζα Ελλάδος ως άτοκο δάνειο. Η σημερινή αξία του δανείου με τόκο μόνον 3% ανέρχεται περίπου στα 17 δισεκατομμύρια δολάρια. Η καταστροφή της οικονομίας, του εκπαιδευτικού συστήματος και η διάσπαση του υγειονομικού δικτύου

αποτελέσαν σοβαρά προβλήματα. Χιλιάδες εργάτες εστάλησαν δια της βίας να εργαστούν στη Γερμανία, κάτω από απαίσιες συνθήκες. Ο μέγας αριθμός νεκρών, η υλική καταστροφή, μαζί με τη φοβερή πείνα, η κατάσχεση τροφίμων και του χρυσού αποτελούν μέγα έγκλημα εναντίον των Ελλήνων και εγείρουν τη βασανιστική ερώτηση: γιατί έχουν οι Έλληνες (σύμμαχοι της Αμερικής σε κάθε σοβαρή διαμάχη στον 20ό αιώνα) αποδειχθεί τόσο ανίκανοι να πάρουν αποζημιώσεις από τη Γερμανία, ενώ οι Εβραίοι είναι τρομερά επιτυχημένοι; Από το 1945, η Γερμανία έχει πληρώσει περίπου 100 δισεκατομμύρια δολάρια σε Εβραίους, θύματα του Β'ΠΠ: οι μόνες πενιχρές αποζημιώσεις στην Ελλάδα, με ελληνογερμανική σύμβαση στις 18 Μαρτίου 1960, ήσαν 200 εκατομμύρια μάρκα για τους Ελληνο-Εβραίους, αλλά ούτε μονόλεπτο για άλλους Έλληνες.

ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΒΡΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Οι Εβραίοι έχουν πετύχει σε τέτοιο βαθμό, που πολλοί τους έχουν κατηγορήσει ότι έχουν μετατρέψει το Ολοκαύτωμα σε βιομηχανία. Ακόμη και αμερικανικές εταιρείες έχουν γίνει στόχος των εβραϊκών οργανισμών και ομάδων δικηγόρων, επειδή έχουν γερμανικά θυγατρικά εργοστάσια. Μερικοί Εβραίοι διανοούμενοι φοβούνται ότι η υπέρμετρη παραγωγικότητα του Ολοκαυτώματος απειλεί να το εξευτελίσει. Προσφάτως, ύστερα από παρατεταμένες διαπραγματεύσεις, η γερμανική βιομηχανία καθώς και κυβερνητικοί επίσημοι (ο Όττο Λάμπστορφ) καθιέρωσαν κεφάλαιο 5,1 δισεκατομμυρίων δολαρίων για αποζημίωση των σκλάβων εργατών. Υπάρχουν 240.000 πρώην σκλάβοι εργάτες, περίπου 50% εξ αυτών Εβραίοι, που είχαν εγκλωβιστεί σε στρατόπεδα εργασίας. Μερικά χρήματα θα δοθούν στους πολυπληθέστερους «εργάτες αναγκαστικής εργασίας», που ανέρχονται από 700.000 έως και 1,5 εκατομμύριο, οι περισσότεροι εξ αυτών μη Εβραίοι, που τους έφεραν στη Γερμανία από διάφορα κράτη. Αν και μόνο 100.000 από αυτούς είναι Αμερικανοί, οι διαπραγματεύσεις έγιναν από Αμερικανούς δικηγόρους ταξικής αγωγής, από εβραϊκές ομάδες και από την αμερικανική κυβέρνηση. Η κεντρική ιδέα είναι να δοθούν 7.500 δολάρια σε κάθε πρώην σκλάβο εργάτη και μικρότερο ποσό στους αναγκαστικούς εργάτες. Πρωταρχικό ρόλο έπαιξε ο κ. Στιούαρτ Άιζενστατ, Υφυπουργός Οικονομικών της Αμερικής, ενώ μέρος του ποσού θα πληρωθεί από αμερικανικές εταιρείες με γερμανικά εργο-

* M.D., M.Sc., Ph.D., Ομότιμος Καθηγητής της Ιατρικής Και Βιολογικής Χημείας, Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας, Ντέιβις.

** Ph.D., Καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας, Πανεπιστήμιο Κεντρικής Κοννεκτικούης, Νέα Βρετανία.

*/** Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος αντιστοίχως της Εταιρείας Δημόκριτος της Αμερικής Θινκ-Τανκ για ζητήματα του ελληνισμού.

στάσια. Η «Εβραϊκή Διάσκεψη Υλικών Αποζημιώσεων εναντίον της Γερμανίας» έχει διανεμίσει κεφάλαια σε άτομα αναγκαστικής εργασίας για πολλά χρόνια. Η βάση της επιτυχίας των Εβραίων είναι το τρομερό Ολοκαύτωμα του ΔΠΠ, ένα μοναδικό έγκλημα στην Ιστορία. Άλλοι μπορούν να πουν ότι η Σοβιετική Ένωση έχασε 20 εκατομμύρια άτομα, και κανείς δε μιλάει για «ρωσικό ολοκαύτωμα», και είναι μόνον ένα αμερικανικό Μουσείο Ολοκαυτώματος στην Ουάσιγκτον που μνημονεύει τους Εβραίους που χάθηκαν στην Ευρώπη.

Χαρακτικό που αναπαριστά τη σφαγή των κατοίκων των Καθυβούτων από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής

Η ερώτηση-κλειδί παραμένει: γιατί είναι οι Εβραίοι τόσο επιτυχημένοι; Η βασική αιτία είναι η εξής: στο ζήτημα του Ολοκαυτώματος και τα τεράστια κεφάλαιά του, οι Εβραίοι της Αμερικής πήραν το προβάδισμα, όχι το Ισραήλ! Αυτοί έχουν πολιτική δύναμη, με πανίσχυρους οργανισμούς, αντιπροσώπους στους διαδρόμους της εξουσίας, και έχουν επίσης ισχυρό δίκτυο στην Ευρώπη. Επιπλέον, είναι δεξιότεχνες στη διεθνή νομοθεσία και εξασκούν πίεση σε ξένες κυβερνήσεις μέσω αμερικανικών υπηρεσιών. Επίσης, διαθέτουν νομική πείρα και επιδεξιότητα στην ταξική αγωγή και στους δικαστικούς αγώνες. Οι Εβραίοι της Αμερικής, εργαζόμενοι διαμέσου μηχανισμών της αμερικανικής κυβέρνησης, έχουν μεταμορφώσει τις αποζημιώσεις και την αποκατάσταση εβραϊκής περιουσίας στην Ευρώπη σε οξύ θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δε χρειάζεται να είναι κανείς επιστήμων πυραύλων για να κατανοήσει την πολιτική δύναμη της Αμερικής στο να επιβάλλει τη θέλησή της στους Ευρωπαίους. Επιπλέον, οι Εβραίοαμερικανοί έχουν βρει ένα θαυμάσιο, «Τσάρο του Ολοκαυτώματος», τον κ. Άιζενστατ, που είναι διατεθειμένος να προκαλέσει, να απειλήσει με τιμωρία και να καλοπιάνει τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και εταιρείες, για να εξετάσουν τις σκοτεινές σχέσεις τους με τους ναζιστές. Αυτές οι νίκες έχουν και ειρωνικές στροφές. Ενώ το Ισραήλ επιμένει ότι αντιπροσωπεύει αποκλειστικά τους επιζώντες του Ολοκαυτώματος και τους απογόνους τους, παραδόξως ποτέ δε διόρισε «Τσάρο» και ποτέ δεν ανέπτυξε σαφή πολιτική στις επανορθώσεις του Ολοκαυτώματος ή λεπτομερές σχέδιο για την οργάνωση κατάλληλης εξωτερικής πολιτικής. Η πολιτική του Ισραήλ στις αποζημιώσεις ήταν αδέξια και ανοργάνωτη, και χωρίς τον αναγκαίο συμβιβασμό μεταξύ της ιδιότητάς του ως εβραϊκό έθνος

και των σκληρών εθνικών στόχων του. Το Ισραήλ δεν το συμφέρει να επιτρέψει στο Ολοκαύτωμα, να διαστρεβλώσει τις διπλωματικές, οικονομικές και αμυντικές σχέσεις του με την Ευρώπη. Αλλά ήταν βασικά απρόθυμο να ενεργήσει εναντίον της πρωτοβουλίας των Εβραίοαμερικανών. Έτσι, οι Εβραίοι της Αμερικής έπαιξαν πρωταρχικό ρόλο στις αποζημιώσεις και μετέτρεψαν το Ολοκαύτωμα σε φλέγον ζήτημα, που το χειρίστηκαν η Αμερική, ο κ. Άιζενστατ και Εβραίοαμερικανικοί οργανισμοί, με απειλές για κυρώσεις, ακρόασεις του Κογκρέσου και ταξικές αγωγές στα ομοσπονδιακά δικαστήρια. Έτσι, οι Εβραίοαμερικανοί θριάμβησαν στις αποζημιώσεις.

ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ

Οι Έλληνες έχουν αποτύχει παταγωδώς στην απόσπαση αποζημιώσεων από τη Γερμανία, παρά τις τρομερές απώλειες ψυχών και υλικού, που υπέφεραν από τους ναζιστές. Αυτή είναι ουρανομήκης αδικία, και η αποτυχία των ηγετών αποτελεί γκάφα ιστορικής σημασίας. Ήταν ανίκανοι να πάρουν πίσω ακόμη και το χρυσό, που επισήμως δανείστηκαν οι ναζιστές. Σχετική έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ έχει πιστοποιήσει ότι ο ελληνικός χρυσός ήταν μέρος των 580 εκατομμυρίων δολαρίων που κατασχέθηκαν. Η έκθεση περιγράφει, επίσης, ότι η Τουρκία, Αργεντινή, Πορτογαλία, Ισπανία και η Ελβετία έλαβαν μέρος στο πλιάτσικο. Ενώ η Ελβετία συμφώνησε να τακτοποιήσει απαιτήσεις για οικονομικές παρεκτροπές της ναζιστικής περιόδου, τα υπόλοιπα κράτη δεν έχουν καμιά διάθεση να επιστρέψουν το πλιάτσικο. Η Γερμανία αρνείται πεισματικά να πληρώσει αποζημιώσεις στην Ελλάδα και

η Τουρκία δεν έχει επιστρέψει ούτε πεντάρα από τα 44 εκατομμύρια δολάρια στην Τριμερή Επιτροπή Χρυσού. Οι Γερμανοί επιμένουν ότι το 1953 επετεύχθη διεθνής διακανονισμός στο ζήτημα του δανείου, με τη συμφωνία του Λονδίνου, όσον αφορά τα εξωτερικά χρέη της Γερμανίας. Αλλά, όμως, η επικύρωση της συνθήκης της Μόσχας, στις 12 Σεπτεμβρίου 1990 (που είναι επίσης γνωστή ως τέσσερα-συν-δύο Συνθήκη), η οποία καθόρισε την ενοποίηση της Γερμανίας και σήμανε επισήμως το τέλος του ψυχρού πολέμου, σηματοδότησε επίσης ότι τα εξωτερικά χρέη της Γερμανίας έγιναν διεκδικούμενα. Οι Γερμανοί επιμένουν ότι η Συνθήκη της Μόσχας δεν ήταν «Επίσημη Συνθήκη Ειρήνης». Και ότι το 1958 ο Έλληνας Πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής πέτυχε ένα γερμανικό δάνειο και υποσχέθηκε ότι η Ελλάδα δε θα έχει περαιτέρω απαιτήσεις, παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει ίχνος τέτοιας συμφωνίας.

Κατά τρόπο εξόχως σημαντικό, ένα επίσημο γερμανικό έγγραφο, το Μάρτιο του 1967, αναγνωρίζει ότι η Ελλάδα δεν έχει ποτέ εγκαταλείψει την απαίτηση αποζημιώσεων. Οι Γερμανοί τονίζουν ότι για 15 χρόνια η Ελλάδα έχει λάβει μεγάλα ποσά από την ΕΕ, μέγα μέρος των οποίων προήλθαν από τη Γερμανία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όμως, έχει αποφασίσει ότι τα κεφάλαια της ΕΕ δεν μπορούν να διευθετήσουν διμερείς οικονομικές απαιτήσεις. Αφετέρου, η Ισπανία και Πορτογαλία έχουν λάβει παρόμοια κονδύλια από την ΕΕ, χωρίς να έχουν απαιτήσεις για αποζημιώσεις. Το πιο παράλογο γερμανικό επιχείρημα για τις αποζημιώσεις είναι ότι η Ελλάδα πρέπει να συμφωνήσει εθελοντικά, όπως η Πολωνία και η Ρωσία, να μην εγείρει τέτοιο ζήτημα! Η Ελλάδα έχει ισχυρότατη νομική βάση και πρέπει να αναζωπυρώσει το θέμα των αποζημιώσεων, ενώ η Γερμανία πρέπει να πληρώσει τους Έλληνες και να επιστρέψει το αναγκαστικό δάνειο με τόκο. Το δάνειο ήταν επισήμως αναγνωρισμένο από την κυβέρνηση του Χίτλερ στο άρθρο 4 της συμφωνίας του 1942, και η νομική υποχρέωση της Γερμανίας να εξοφλήσει το δάνειο είναι αδιαμφισβήτητη. Το δάνειο του 1942 είναι μόνο μέρος του χρέους της Γερμανίας προς την Ελλάδα, που δικαίως απαιτεί αποζημίωση για τους θανάτους και υλική καταστροφή από τους ναζιστές, που ανέρχεται σε 31 δισεκατομμύρια

δολάρια. Η Ελλάδα δεν πρέπει να θεωρηθεί ως δεύτερης κατηγορίας δικαιούχος αποζημιώσεων, σε σύγκριση με το Ισραήλ. Πώς μπορεί σήμερα αυτός ο νομικά ισχυρός και ηθικά δίκαιος σκοπός να επιτευχθεί το ταχύτερο δυνατόν;

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η προσπάθεια της Ελλάδας ήταν μέχρι τώρα κατακερματισμένη και άκαρπη. Πολλοί παράγοντες, ενεργώντας ανεξάρτητα ή σε συνδυασμό, έχουν μειώσει την ικανότητα της Ελλάδος να επιτύχει στο σκοπό της.

Α) Το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι μικρός εταίρος στην πανίσχυρη ΕΕ, η οποία κυριαρχείται από τον άξονα Γαλλίας-Γερμανίας, έχει κάνει τη θέση της πολύ στενόχωρη στις αποζημιώσεις, λόγω της ατμόσφαιρας αδελφότητας και συνεργασίας μέσα στην ΕΕ, που συνδέεται επίσης με μειωμένη έμφαση στον εθνικισμό και την απόλυτη εθνική κυριαρχία. Η Ελλάδα έχει λάβει σημαντικά ποσά από την ΕΕ, για βελτίωση υποδομής και άλλων ζωτικών τομέων, που καθιστούν τη μακροχρόνια υποστήριξη ουσιώδη. Αυτό το γεγονός έχει αμβλύνει το ζήλο για γερμανικές αποζημιώσεις, ειδικά σήμερα, όπου η Ελλάδα είναι έτοιμη να συμμετάσχει στην ΟΝΕ και απολαμβάνει ένα κατά κεφαλήν εισόδημα (GNP) 11,640 δολάρια (Τουρκία \$3,130).

Β) Μετά τον πόλεμο της Κορέας, ο ψυχρός πόλεμος ήταν σε έξαρση, και η Ελλάδα ήταν μέλος του ΝΑΤΟ, συνορεύουσα με τρία κομμουνιστικά κράτη. Η συμμετοχή στο ΝΑΤΟ ήταν ζωτική για την επιβίωσή της και η Γερμανία αποτελούσε ακρογωνιαίο λίθο της συμμαχίας. Η Ελλάδα έχει διατηρήσει μία ευαίσθητη θέση ισορροπίας, καταπιασμένη όπως είναι μεταξύ διμερών σχέσεων, εθνικών συμφερόντων και αποζημιώσεων. Προφανώς, η ελληνική ηγεσία είχε αποφασίσει να μην εξασκήσει υπερβολική πίεση στη Γερμανία (που έχει μεγάλο αριθμό Ελλήνων εργατών) για αποζημιώσεις, αλλά να εξασφαλίσει μακρόπνοες καλές σχέσεις, έχοντας κατά νου την ασφάλεια, τον εξοπλισμό και τα οικονομικά συμφέροντα της χώρας.

Γ) Για 25 χρόνια, η εξωτερική πολιτική της Ελλάδος έχει ασχοληθεί κυρίως με την τουρκική επιθετικότητα στο Αιγαίο και την Κύπρο με συνεχή ένταση και απειλές πολέμου. Οι Έλληνες αποτελούν ζωντανό παρά-

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ, ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ, ΤΗΣ ΙΜΒΡΟΥ ΚΑΙ ΤΕΝΕΔΟΥ ΔΟΪΡΑΝΗΣ 130, ΚΑΛΛΙΘΕΑ, Τ.Κ. 17673, ΤΗΛ: 95.14.225, FAX: 95.89.939

δειγμα του περίφημου ανεκδότη: «Όταν ο Θεός επιθυμεί να τυραννίσει ένα λαό, του δίνει τους Τούρκους για γείτονες». Παρά το ότι οι Έλληνες ανήκουν στο ΝΑΤΟ και στην ΕΕ, έχουν χειριστεί την τουρκική απειλή μόνοι τους και έχουν ξοδέψει μεγάλα ποσά του προϋπολογισμού τους για εξοπλισμούς.

Επιπλέον, η υποχρεωτική διχοτόμηση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής μεταξύ της ΕΕ και της Αμερικής καθιστά δύσκολο κάθε ελιγμό γύρω από τους δύο κολοσσούς. Αλλά, όμως, η μεροληπτική υποστήριξη της Αμερικής προς την Τουρκία έχει εξοργίσει τους Έλληνες και Ελληνοαμερικανούς και πολύ ενδιαφερόμενους για την υποστήριξη της Γερμανίας. Πολλά μέλη της ηγεσίας (βουλή, κυβέρνηση, διανοούμενοι) έχουν εκπαιδευτεί στη Γερμανία, ο Πρωθυπουργός ομιλεί γερμανικά καλύτερα από αγγλικά, και πολύ σωστά διατηρεί στενούς δεσμούς με τη γερμανική ηγεσία. Ως εκ τούτου, το ελληνικό κατεστημένο εντός και εκτός της Κυβερνήσεως είναι πολύ διστακτικό να ζητήσει αποζημιώσεις από τη Γερμανία, με το απαιτούμενο σφρίγος. Στις αποζημιώσεις, η πολιτική ηγεσία έχει αποτύχει και έχει απογοητεύσει τους Έλληνες, κατά παρόμοιο τρόπο με την ηγεσία του Ισραήλ, που έχει αποτύχει και απογοητεύσει τους Εβραίους στο ίδιο θέμα.

ΠΩΣ ΠΕΤΥΧΑΝ ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ;

Η ομοιότητα μεταξύ Ελλήνων και Εβραίων σταματάει απότομα στο σημείο του αδέξιου και αλλοπρόσαλλου χειρισμού των αποζημιώσεων από τις κυβερνήσεις τους. Όμως, αντίθετα με τους αδρανείς Έλληνες, οι Εβραίοι ανέπτυξαν υψηλή ταχύτητα και ίδρυσαν τον «Παγκόσμιο Εβραϊκό Οργανισμό Αποκατάστασης» (οργανισμό-ομπρέλα). Το Παγκόσμιο Εβραϊκό Κογκρέσο έλαβε επιστολές από δύο Ισραηλινούς Πρωθυπουργούς, ως μανδύα νομιμότητας, και οι Οργανισμοί των Εβραίων της Αμερικής επενέβησαν με δύναμη σίφουνα. Μέλη του Κογκρέσου προσκάλεσαν τραπεζίτες και διπλωμάτες για ακροαματικές διαδικασίες στην Ουάσιγκτον, ενώ πολυάριθμες ταξικές αγωγές κατατέθηκαν στα αμερικανικά ομοσπονδιακά δικαστήρια, για επιστροφή περιουσίας που είχε κατασχεθεί στη ναζιστική περίοδο. Επιπλέον, δύο διεθνή συνέδρια οργανώθηκαν, ένα στο Λονδίνο, το Δεκέβριο του 1997, και άλλο στην Ουάσιγκτον, το 1998, υπό την αιγίδα της αμερικανικής κυβέρνησης, για τις περιουσίες του Ολοκαυτώματος που έγιναν πλιάτσικο, με τη συμμετοχή 44 κρατών και με το Ισραήλ, που διαδραμάτιζε ασήμαντο ρόλο. Τα τελευταία 4 χρόνια, ο κ. Άιζενστατ, (που έχει διοριστεί σε διάφορα πόστα στα Υπουργεία Εμπορίου, Εξωτερικών και Οικονομικών), λόγω του ζήλου για αποζημιώσεις, έχει επιμόνως κρατήσει μαζί του όλα τα σχετικά έγγραφα και έχει ειδικό προσωπικό που εργάζεται συνεχώς στο θέμα.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ;

Είναι αναμφισβήτητο ότι η Ελλάδα έχει ισχυρότατο έννομο συμφέρον, ειδικά για επιστροφή του δανεισμένου χρυσού, και τουλάχιστον 31 δισεκατομμύρια για την απώλεια ζωής και την καταστροφή υλικού. Αλλά είναι καταφανές ότι η ελληνική κυβέρνηση δε δύναται να τα καταφέρει μόνη της. Πενήντα πέντε ταραχώδη έτη έχουν περάσει από το τέλος του ΔΠΠ και δέκα χρόνια από το τέλος του ψυχρού πολέμου, με την Ελλάδα προσκολλημένη στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ. Η δραματική μεταστροφή στο ευρωπαϊκό σκηνικό και η δυναμική σχέση Ελλάδας-Γερμανίας καθιστούν την "αναζωπύρωση" των αποζημιώσεων μη ελκυστική για την ελληνική ηγεσία. Πιστεύουμε ότι, ακολουθώντας το παράδειγμα του Ισραήλ, η απαίτηση για αποζημιώσεις μπορεί να προωθηθεί σθεναρά από τους Ελληνοαμερικανούς, μαζί με ακαδημαϊκούς στην Ελλάδα και το Λονδίνο καθώς και την κυβέρνηση της Ελλάδας.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ

1. Τον άμεσο σχηματισμό Εθνικού Οργανισμού από την τάξη διακεκριμένων Ελληνοαμερικανών Δικηγόρων, Καθηγητών Νομικής και εν ενεργεία ή ομότιμων ομοσπονδιακών δικαστών, από όλη την Αμερική, που είναι ειδικοί στη διεθνή νομοθεσία, σε ταξικής αγωγής δικαστική διαδικασία και σε αποζημιώσεις πολέμου. Ειδικοί δικηγόροι μπορεί να βρεθούν σε αμερικανικές νομικές εταιρείες που έχουν ήδη ασχοληθεί με θέματα του Ολοκαυτώματος σε Γερμανία και Ελβετία. Ο Οργανισμός πρέπει να ονομαστεί: Ελληνοαμερικανικός Συνασπισμός Αποζημιώσεων (GARL-Greek-American Reparations League) και να περιλάβει επίσης μέλη δικηγορικών συλλόγων Νέας Υόρκης, Φιλαδέλφειας, Σικάγου, Λος Άντζελες, και Σαν Φρανσίσκο, μαζί με ακαδημαϊκούς από την Αμερική και τη Σχολή Οικονομικών του Λονδίνου.

2. Το GARL πρέπει να έχει γραφεία στην Αθήνα, με συμμετοχή πεπειραμένων δικηγόρων, καθηγητών Νομικής και δικαστών, καθώς και άλλων ακαδημαϊκών για περισυλλογή όλων των απαραίτητων στοιχείων από τα κυβερνητικά αρχεία, για προώθηση των αποζημιώσεων, με μεθοδολογία παρόμοια με το Ισραήλ και τους Εβραίους της Αμερικής. Το επόμενο βήμα θα είναι ένα υψηλού επιπέδου ειδικό Συνέδριο Αποζημιώσεων, στο κέντρο της Ουάσιγκτον.

3. Ακολουθώντας το περίφημο ρητό του Αμερικανικού Στρατού: «Πες μου πού είναι τα λεφτά, για να σου πω πού είναι η δράση», το GARL πρέπει να περιλάβει στο καταστατικό τον όρο ότι θα διαμοιράσει στα μέλη του γενναία αμοιβή από τις αποζημιώσεις. Η βεβαιότητα αμοιβής για τα μέλη του GARL θα αποτελέσει κινητήρια δύναμη για τις αποζημιώσεις, προς όφελος του ελληνικού λαού.

4. Πρέπει να καθοριστεί (με γραπτή συμφωνία) ότι οι αποζημιώσεις δε θα απορροφηθούν στον

κρατικό προϋπολογισμό, για πολιτικής σκοπιμότητας έργα. Τα ποσά, ως ειδικό Μεγα-κεφάλαιο, θα κατατεθούν σε τράπεζα εκτός της ΕΕ και θα είναι υπό την κηδεμονία ομάδας Ελλήνων και Ελληνοαμερικανών (μέσω μη κερδοσκοπικού οργανισμού) που θα περιλαμβάνει: τους προέδρους του Αρείου Πάγου και του Συμβουλίου Επικρατείας της Ελλάδος, εν αποστρατεία, ανώτατους αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, συνταξιούχους δικαστές και τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών, μαζί με Ελληνοαμερικανούς, όπως προέδρους και καθηγητές Πανεπιστημίων, Δικαστές, τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής, προέδρους εταιρειών και άλλους.

5. Στοιχείο υψίστης σημασίας θεωρείται το γεγονός ότι το Μεγα-κεφάλαιο αυτό θα χρησιμοποιηθεί για ισχυρό προνεϊταλιστικό πρόγραμμα, προς λύση του φλέγοντος δημογραφικού προβλήματος της χώρας, για αποφυγή δημογραφικής καταστροφής στα επόμενα 25 χρόνια. Με δείκτη γεννητικότητας 1,3, η Ελλάδα αργοπεθαίνει, με κλείσιμο σχολείων, ελάττωση αριθμού στρατευσίμων και γήρανση του πληθυσμού. Οι μετανάστες στην Ελλάδα αποτελούν πιθανώς το 10% του πληθυσμού. Η εισροή ανειδίκευτων εργατών θα προκαλέσει προβλήματα στην οικονομία, ειδικά εάν η υπογεννητικότητα εξακολουθήσει. Οι πρόσφατες ταραχές στην Ισπανία, με λαθρομετανάστες από τη Βόρεια Αφρική, και τα περίεργα συμβάντα στην Αυστρία πρέπει να αφυπνίσουν τους Έλληνες. Οι απώλειες του ΔΠΠ έχουν λιγοστήσει σοβαρά τη γονιδιακή δεξαμενή των Ελλήνων. Οι αποζημιώσεις πρέπει να ξεδευτούν για τη βελτίωση της γεννητικότητας, προς ανανέωση των γενεών, και ανήκουν αναμφισβήτητα στις σιωπηλές ηρωίδες της γενέτειρας: τις Ελληνίδες μητέρες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το πανίσχυρο νομικό και ηθικό ζήτημα αποζημιώσεων από τη Γερμανία θα προωθηθεί επιτυχώς με πρωτοβουλίες Ελληνοαμερικανών, σε συνεργασία με ακαδημαϊκούς από την Ελλάδα, τη σχολή Οικονομικών του Λονδίνου, καθώς και με τη θετική συναίνεση της κυβερνήσεως. Το εγχείρημα θα αποτελέσει κίνητρο συνεργασίας και έμβλημα τιμής για τους Ελληνοαμερικανούς. Είμαστε η μόνη εθνική μειονότητα στον πλανήτη με πιθανότητα επιτυχίας για τη διόρθωση της αδικίας εναντίον της Ελλάδος. Ο δια της βίας δανεισμένος χρυσός πρέπει να αποζημιωθεί με 17 δισεκατομμύρια δολάρια, ενώ ο θάνατος 520.000 Ελλήνων και η υλική καταστροφή, με 31 δισεκατομμύρια επί συνολικού ποσού 48 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Οι αποζημιώσεις είναι κρίσιμες για την ανανέωση της γονιδιακής δεξαμενής, των απογόνων του ελληνικού ολοκαυτώματος, και για τα προγράμματα βελτίωσης της προσαρμογής μεταναστών στην Ελλάδα. Εμείς, οι Ελληνοαμερικανοί, πρέπει να κάνουμε το παν για αποζημίωση του ναζιστικού εγκλήματος κατά της χώ-

ρας των προγόνων μας, η οποία έδωσε αφιλοκερδώς στον κόσμο ένα πολυτιμότερο αγαθό, το δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης, ως ασφαλές αντίδοτο εναντίον του δεσποτισμού.

ΠΗΓΕΣ

1. Clogg, R.: *A Concise History of Greece*. Cambridge University Press, Cambridge England.
2. 1992. p.126
3. "Greece, Germany at Odds over Nazi Loan. Athens Seeks Repayment of Funds Extorted in 1942", *Cosmos*, January, 1996, p.3.
4. Senator Arlen Specter (R-PA) introduced Senate Resolution 251, on February 2, to commemorate March 25, 2000. It reads in part: "Greece is one of only three nations in the world, beyond the former British Empire that has been allied with the US in every major international conflict in this century..."
5. Giraldi, P.M. and Taylor, J.R.: *Holocaust as Political Industry*. The University of Chicago Magazine, October 1999.
6. *The Price of the Holocaust*, "The Economist", February 20, 1999, p. 18.
7. Andrews, E.L. *Germans To Set Up \$5.1 Billion Fund For Nazis Slaves*. "The New York Times" December 15, 1999, p. 1.
8. Henry, M.: *Where Israel is failing the Jews*. "The Jerusalem Post", Internet Edition, November 5, 1999. {<http://www.jpost.com/Features/Article-41.html>}.
9. "U.S. and Allied Efforts to Recover and Restore Gold and Other Assets Stolen or Hidden by Germany During World War II". *This Report Courtesy of The U.S. Department of State. Released May 7, 1997. Please contact the State Department or visit the State Department website at <http://www.state.gov/> for further information. Wednesday, May 7, 1997. Coordinated by Stuart E. Eizenstat, Under Secretary of Commerce for International Trade, Special Envoy of the Department of State on Property Restitution in Central and Eastern Europe. Prepared by William Slany, The Historian, Department of State. With Participation of Central Intelligence Agency, Department of the Treasury, Federal Bureau of Investigation, Federal Reserve Board, National Archives and Records Administration, National Security Agency, U.S. Holocaust Memorial Museum.*
10. *Deceptions of Swiss Banks*. Editorial. "The New York Times", December 7, 1999. P. A22.
11. June 1998 *Supplement to Preliminary Study on US and Allied Efforts to Recover and restore Gold and Other Assets Stolen or Hidden by Germany During WW II. H. Turkey's War Time Trade in German Looted Gold*, http://www.state.gov/www/regions/eur/rpt_9806_ng_links.html
12. Greece still wants loan back from Germany, "Athens News Agency": News in English (PM) November, 12, 1998.
13. Geokas, M.C.: *A Vital Issue for Hellenism: The Demographic Problem of Greece*. "The Hellenic News of America", September 1995, p. 1.
14. Simons, M.: *Resenting African Workers, Spaniards Attack*. "The New York Times", February 12, 2000, p.A3.
15. Cohen, R.: *If Democracy is not enough, A Specter is Haunting Europe: the 20th Century Hatreds*. "The New York Times", February 2, 2000, p. A12.
16. Melloan, G. *Europe is Flirting With a Replay of the 20th Century*. "Wall Street Journal" February 8, 2000, p. A27. ■

Η ΕΓΝΟΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΘΟΣ ΤΗΣ "ΝΕΩΤΕΡΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

του Ανδρέα Μακρίδη *

Η Νεωτερική Γεωγραφία

Το βιβλίο *Γεωγραφία Νεωτερική Περί της Ελλάδος* τυπώθηκε στα 1791 στη Βιέννη και κυκλοφόρησε στις Ηγεμονίες. Συγγραφείς του είναι: Ο Δανιήλ Φιλιππίδης και ο Γρηγόριος Κωνσταντάς. Υπέγραψαν το έργο τους με το όνομα Δημητριάδης.

Βασικό πρότυπο της *Νεωτερικής Γεωγραφίας* υπήρξε η *Geographie Moderne*, που κυκλοφόρησε στα 1782, την οποίαν χρησιμοποιούσαν ως έργο αναφοράς και οι άλλοι γεωγράφοι της εποχής. Ισχυρή επίδραση στους Δημητριάδης άσκησαν και τα γεωγραφικά έργα άλλων συγγραφέων: 1781:: Ι. Μοισιόδακα, *Θεωρία της Γεωγραφίας*, 1787: Καταρτζή "Γνώθι σαυτόν" κ.ά.

Η *Νεωτερική Γεωγραφία* αποτελείτο από τόμον, ο οποίος περιελάμβανε την: "Ευρωπαϊκή Τουρκία, την Ιταλία, την Σπάνια, Την Πορτογαλλίαν και την Φράντζα". Δύο άλλοι τόμοι σε χειρόγραφη μορφή κήκαν στην Κωνσταντινούπολη στα 1795 από πυρκαγιά, που αποτέφρωσε το σπίτι του Φιλιππίδη, μαζί με όλο το συγγραφικό του έργο και τα υπάρχοντά του. Έτσι, το έργο έμεινε ανολοκλήρωτο. "Είναι ωστόσο ευτύχημα ότι οι συγγραφείς, ακολουθώντας σ' αυτό την τάξη των γεωγραφικών βιβλίων της εποχής, είχαν προτάξει για έκδοση την ενότητα που αναφερόταν στην Ευρώπη... συνεπώς και τον ελληνικό χώρο, και έτσι διασώθηκε για την ελληνική γραμματεία ένα κείμενο εξαίρετο και μοναδικό".¹

Το έργο των Δημητριάδων ξέφυγε από την καθιερωμένη γραμμή, που ακολουθούσαν οι τότε γεωγράφοι. Οι δύο συγγραφείς "θέλησαν να δείξουν, και το πέτυχαν, ότι όσοι καταπιάνονταν να γράψουν σύγχρονες γεωγραφίες έπρεπε να δουν τον ελληνικό χώρο ως παρόντα και να τον γεωγραφήσουν αποδεδειγμένοι από τα υπάρχοντα πρότυπα".²

Οι συγγραφείς

Ο Δημήτριος Δανιήλ Φιλιππίδης και ο Γρηγόριος Κωνσταντάς ήταν ξαδέρφια. Γεννήθηκαν στις Μηλιές του Πηλίου, στη δεκαετία του 1750 - 1760. Συνδέονταν με στενή φιλία, που κράτησε ως το τέλος της ζωής τους. Από νωρίς ακολούθησαν εκκλησιαστικό

βίο, ο πρώτος ως ιερομόναχος και ο δεύτερος ως ιεροδιάκονος. Όπως σημειώνει η Αικ. Κουμαριανού στην εισαγωγή της έκδοσης της *Νεωτερικής Γεωγραφίας* (ΕΚΔ. ΕΡΜΗΣ): "Το αναγεννητικό κίνημα του ελληνισμού, μόνιμος άξονας των επιδιώξεών τους, στάθηκε ο συνεκτικός δεσμός της φιλίας τους".

Πριν από το 1780, φεύγουν απ' τις Μηλιές, φοιτούν σε διάφορα ελληνικά σχολεία, "κατ' ... έρωτα μαθήσεως" (Άθως, Χίος, Πόλη), και αργότερα εγκαθίστανται στις Ηγεμονίες. Εκεί μένουν για δέκα χρόνια, πρώτα ως σπουδαστές και μετά ως δάσκαλοι (στο Ιάσιο και το Βουκουρέστι). Στα 1790, πηγαίνουν στη Βιέννη για την εκτύπωση της *Γεωγραφίας* τους. Ο Φιλιππίδης σπουδάζει, στη συνέχεια, Φυσικές Επιστήμες, Μαθηματικά και Αστρονομία στο Παρίσι, ενώ ο Κωνσταντάς σπουδάζει στην Πάδοβα.

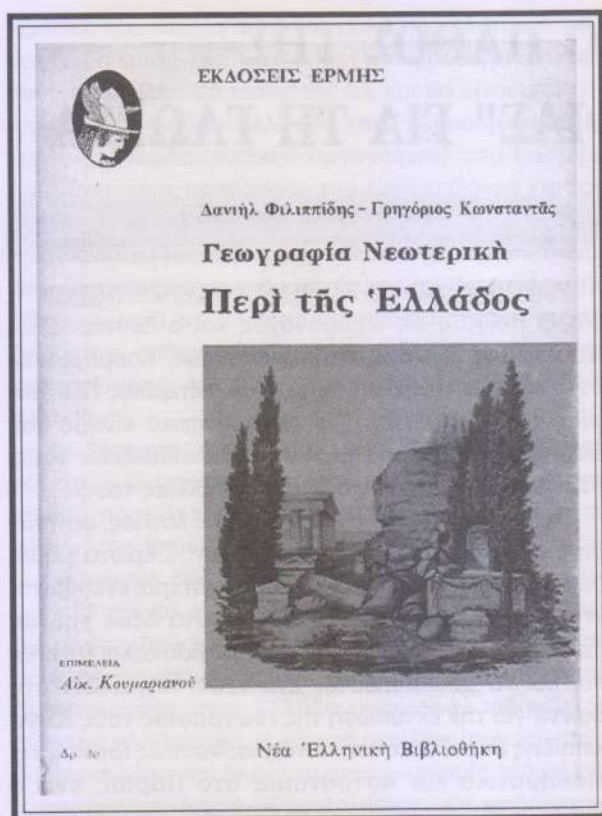
Στα 1794, επιστρέφουν στις Μηλιές, για να ακολουθήσει αργότερα ο καθένας διαφορετικό δρόμο. Ο Φιλιππίδης εγκαθίσταται για λίγο στην Πόλη και μετά οριστικά στο Ιάσιο, όπου θα ζήσει μέχρι το θάνατό του, στα 1832. Ο Κωνσταντάς διδάσκει στα Αμπελάκια, ενώ από τα 1812 αναλαμβάνει τη διεύθυνση του Σχολείου στην γενέτειρά του. Όταν αρχίζει η Ελληνική Επανάσταση, κατεβαίνει στην Ελλάδα: "...αφήκα και σχολεία και πατρίδα και κτήματα και ακολούθησα τους υπέρ πατρίδος και ελευθερίας αγωνιζομένους".³ Μετά την ίδρυση του πρώτου Ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους, υπηρετεί σε διάφορες θέσεις στην κυβέρνηση Καποδίστρια. Στα 1844, επιστρέφει και πάλιν στις Μηλιές.

Η γλώσσα της Νεωτερικής Γεωγραφίας

Η *Γεωγραφία* των δύο Θεσσαλών είναι γραμμένη στην απλή "φυσική" γλώσσα, την οποίαν είχαν χρησιμοποιήσει και οι προηγούμενοι Γεωγράφοι (Μελέτιος, Χρύσανθος Νοταράς κ.ά.). Η Αικ. Κουμαριανού σημειώνει: "ότι η γλώσσα των Δημητριάδων της *Νεωτερικής Γεωγραφίας* είναι ένα θαυμάσιο επίτευγμα πηγαίας, "ορθόδοξης" δημοτικής, μοναδικό στα γράμματά μας...".

Καινούριο στοιχείο, για τα γεωγραφικά βιβλία, είναι ο εκτεταμένος και σοβαρός προβληματισμός και οι θεωρίες τους για τη γλώσσα. Στο έργο τους, ακολουθώντας την παράδοση που εγκαινίασε ο Μοισιόδακας, επιχειρούν να αιτιολογήσουν και να τεκμηριώσουν τη σημασία, για την εποχή τους, της χρήσης της καθο-

* Φιλολόγος - Ιστορικός

μιλουμένης γλώσσας, την οποίαν αποκαλούν "απλήν" και "φυσικήν", κατ' αντίθεση προς την λόγια γλώσσα, την οποίαν θεωρούσαν τεχνητή και "μειξοβάρβαρη".

Έχοντας ως κύριο σκοπό της *Γεωγραφίας* τους την πνευματική αφύπνιση των Ελλήνων, την προσφορά γνώσεων και μάθησης, πίστευαν ότι αυτά μόνον με την καθομιλουμένη-λαϊκή γλώσσα μπορούν να πραγματοποιηθούν.

Η εποχή της Νεωτερικής Γεωγραφίας

Η *Νεωτερική Γεωγραφία* ανήκει στην εποχή του κινήματος του Ελληνικού Διαφωτισμού, που προηγήθηκε της Ελληνικής Επανάστασης. Ο ελληνισμός, προτού σηκώσει το τουφέκι της ελευθερίας, έπρεπε να σηκώσει πρώτα την ψυχή και τον πολιτισμό του από την αμάθεια και το σκοταδισμό της Τουρκοκρατίας.

Από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα, αρχίζει μια αργή αλλά σταθερή αναγέννηση των γραμμάτων, των τεχνών, των επιστημών και της παιδείας. Οι Έλληνες σπουδασμένοι και οι συγγραφείς επιδιώκουν με τα έργα τους την πνευματική ανάσταση του γένους. Ανάμεσα σε πολλά έργα, εκδίδονται από το δεύτερο μισό του 18^{ου} αιώνα και τα πιο κάτω:

1760: *Γραμματική Γεωγραφική* του Φατζέα.

1781: *Θεωρία της Γεωγραφίας*, του Ι. Μοισιόδακα.

1784: *Πολιτικά* του Real de Curban (μεταφρ.), του Καταρτζή.

1787: *Γνώθι σαυτόν*, του Καταρτζή

1790: *Φυσικής Απάνθισμα και Σχολείο ντελικάτων εραστών*, του Ρήγα.

1796: *Κυριακοδρόμιο*, του Θεοτόκη.

1800: *Άσμα πολεμιστήριον και Σάλπισμα πολεμιστήριον*, του Κοραή.

1805: *Γραμματική Αιολοδωρικής*, του Χριστόπουλου.

1806: *Ελληνική Νομαρχία*, Ανωνύμου κ.ά.

1808: *Λειτουργεί η Ιόνιος Ακαδημία*

1809: *Λειτουργεί η Νέα Δημοσία Σχολή της Σμύρνης*.

Η υποδοχή της Νεωτερικής Γεωγραφίας από τους λογίους της εποχής.

Η *Νεωτερική Γεωγραφία* έτυχε κάκιστης υποδοχής από τους λογίους της εποχής και για πολλά χρόνια παρέμεινε περιφρονημένη. Ο Καταρτζής επικρίνει το έργο των Δημητρίων, ιδιαίτερα για τις γλωσσικές τους θεωρίες. Ο Κοραής χλευάζει τους Θεσσαλούς και τη γλώσσα τους, εμπαίζει το Φιλιππίδη με ειρωνικά επίθετα όπως: "ο μέγας διορθωτής", το "φκιάστης" κ.ά. Το βιβλίο των Δημητρίων παρέμεινε λησμονημένο, μέχρι το 1879, όταν ο Στ. Κρίνος αναδημοσιεύει μέρος της *Νεωτερικής Γεωγραφίας*.

Η ΝΕΩΤΕΡΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

Οι δύο Δημητρίεις, συγγραφείς της *Νεωτερικής Γεωγραφίας*, σε εποχές όπου η ελληνική Γλωσσολογία εκοιμάτο ακόμη, έχουν συνειδητοποιήσει και με πλήρη ταυτοβουλία διακηρύσσουν την αξία της ελληνικής γλώσσας:

"Η γλώσσα είναι μέσο καλό δια ταις τέχναις και επιστήμαις, μα οι άνθρωποι πλανεμένοι δεν ηξεύρουν τι κάμνουν".

Οι δύο συγγραφείς, από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα, έχουν αντιληφθεί ότι η γλώσσα δεν είναι ένα απλό επικοινωνιακό μέσο, αλλά κάτι ανώτερο και σπουδαιότερο. Στο πιο πάνω απόφθεγμα, επισημαίνουν ότι η γλώσσα είναι ο φορέας των τεχνών και των επιστημών. Η περιφρόνησή της από τον καλλιτέχνη και τον επιστήμονα βλάπτει όχι μόνον την αισθητική του λόγου, αλλά και την ίδια την τέχνη και την επιστήμη.

Διεισδύοντας κάτω από την επιφάνεια των γλωσσικών δεδομένων της εποχής και αρνούμενοι τη γλωσσική κλειστοφοβία των ξενομανών λογίων, ανακαλύπτουν γοητευμένοι και διαλαλούν τη μουσικότητα της ελληνικής και την ανωτερότητά της, έναντι των άλλων γλωσσών στον εκφραστικό τομέα:

"Η γλώσσα μας, κοντά εις τα άλλα προτερήματα οπού έχει, είναι και πολλά αρμονική και ποιητική, και όλα τα ξένα έθνη το ομολογούν, ημείς μόνο δεν το ηξεύρομεν, και φαίνεται πως είμαστε ένα έθνος γηραλέο, και πάσχομεν το πάθος μερικών γερόντων, οπού δια την επιπέδωσι των ματιών μας δεν βλέπομεν από κοντά, να καταλάβωμε τι θησαυρό

έχομεν...”

Οι Θεσσαλοί εξάδελφοι σε πολλά σημεία της Γεωγραφίας τους κατακραυμώνουν τη γλωσσική-πολιτισμική μειονεξία των μορφωμένων Ελλήνων και την ξενομανία τους, την οποίαν εθεωρούσαν, όπως και σήμερα συμβαίνει, ως πνευματική προαγωγή και καταξίωση. Στηλιτεύουν όσους, υποτιμώντας και περιφρονώντας την ελληνική, σπεύδουν εναγωνίως να εκμάθουν τα φράγκικα και να τα αναγάγουν, ως γλωσσικοί ευρω-πέπτες, σε προσωπική τους γλώσσα:

“...αμή κιτάζομεν μακρὰ να ιδούμεν τίποτε στίχους ελληνικούς (στην αρχαία ελληνική, ιταλικούς, φραντζέζικους, και δεν στοχαζόμασθε πως η στιχουργία η ιταλική, μάλιστα η φραντζέζικη, δεν είναι τίποτε συγκρινόμενη με την εδική μας.”

“Το πλέον κουριόζικο είναι οπού μερικοί εδικοί μας κάμνουν στίχους θαυμαστούς, ως τόσο στερημένοι τρόπον τινά από αισθητική δύναμη, θαυμάζουν κάποιαις κακορίζικαις στιχουργίαις ξέναις και μάλιστα φραντζέζικες. Δεν ηξεύρω πότε θα εύγωμεν από αυτήν τη γεροντική αναισθησία, πότε θα αποτινάξωμεν τα πρεσβυτικά πτερά και να ξανανεωθούμεν και σήμερα ακόμη, διακόσια χρόνια μετά, θα μπορούσαμε να επαναλάβουμε ότι... **“δεν ηξεύρωμεν πότε θα εύγωμεν”** απ’ την ξενολατρεία στην γλώσσα, όταν ακόμη οι... ευρωπαϊζοντες διακατέχονται από την **“γεροντική αναισθησία”**, να θεωρούν εαυτούς ως πνευματική ελίτ, επειδή, αρνούμενοι την ελληνική, τραυλίζουν ευρωπαϊκά. Και, δυστυχώς, ο γλωσσικός ξενотροπισμός όχι μόνον συνεχίζεται, αλλά έχει καταστεί αληθινή ψύχωση και επιδημία.

Από τα πιο πάνω, ας μη σπεύσουν οι γλωσσαμύντορες της αγγλικής και των ξένων γλωσσών να καταλασπώσουν το Φιλιππίδη και τον Κωνσταντά, με την κατηγορία ότι δεν αντιλαμβάνονταν τη σημασία της εκμάθησης ξένων γλωσσών, διότι θα απατηθούν και θα απογοητευτούν. Οι Δημητριάδες ομιλούσαν οι ίδιοι ξένες γλώσσες και είχαν πλήρη επίγνωση της σημασίας των ξένων γλωσσών στη διεθνή επικοινωνία και στη βιβλιογραφία. Μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις, παρά το θαυμασμό τους για τον αρχαίο πολιτισμό μας, καταλογίζουν στους Αθηναίους ως αρνητικό δεδομένο την αποστροφή τους στην εκμάθηση ξένων γλωσσών:

“Οι πρόγονοί μας, λοιπόν, είναι πολλά αξιέπαινοι δια τη γλώσσα, μ’ όλο οπού δεν εσπούδαζαν ξέναις γλώσσαις· επειδή εσπούδαζαν καλά τη δική τους. Οι απόγονοί τους, όμως, είναι το εναντίο και χειρότερα ακόμη, επειδή δεν θέλουν να ξεύρουν αν έχουν γλώσσα και ισχυρογνωμούν έτζι εις την αμάθειά τους. Αχ! Τι καταισχύνη είν’ εις τους παλαιούς Έλληνας να έχουν τέτοιους απογόνους!”. Και αλλού: **“Δια την ανατροφή ελάμβαναν μεγάλη φροντίδα οι Αθηναίοι, και ένα μόνο σφάλμα ημπορεί να τους εύρη τινάς..., οπού δεν έβαναν τα παιδιά τους να μαθαίνουν και ξέναις γλώσσαις, καθώς την αιγυπτιακή, συριακή, των Φοινίκων, των Βαβυλωνίων, των Περσών και τ., μα εσπού-**

“... μα όσο καταφρονούμεν τη γλώσσα μας, θέλομεν μένη αμαθείς και δυστυχείς και ένα κοινό έρμαιο, μια κοινή βοσκή των άλλων...,”

δάζαν καν καλά τη δική τους, ημείς όμως οι καλότυχοι απόγονοί τους μήτε τη δική μας...”

Το πρόβλημα, λοιπόν, δεν είναι η εκμάθηση ξένων γλωσσών, αλλά η ασθμαίνουσα και δουλοπρεπής λατρεία τους, η τυφλή αποποίηση και κατάργηση της μητρικής γλώσσας, ως κατωτέρας και ανεπαρκούς. Οι δύο συγγραφείς της *Νεωτερικής Γεωγραφίας* έχουν πλήρη συνείδηση της σημασίας της γλώσσας. Αντιλαμβάνονται ότι η γλώσσα είναι η ταυτότητα του έθνους, αλλά και το έσχατο όπλο της πολιτισμικής και φυλετικής μας επιβίωσης. Ο λαός που δεν σέβεται την γλώσσα του μένει ανεπρόκοπος και καθυστερημένος, γίνεται εθελούσια δούλος των εκάστοτε αφεντών:

“... μα όσο καταφρονούμεν τη γλώσσα μας, θέλομεν μένη αμαθείς και δυστυχείς και ένα κοινό έρμαιο, μια κοινή βοσκή των άλλων” !

Διαυγής και αξιοπρόσεκτη είναι η θέση των και για τα αλλόφωνα στοιχεία ή δάνεια. Συμφωνούν και αποδέχονται τον διεθνή δανεισμό ως παράγοντα εμπλουτισμού της γλώσσας, επιμένουν, όμως, ότι αυτά πρέπει να αφομοιώνονται και να... εξελληνίζονται, για να μην μιγαδοποιούν την γλώσσα και την μετατρέπουν σε γλώσσα ταριχευμένη ή ξύλινη.

Δυστυχώς, οι σύγχρονοι λάτρεις των ξενισμών, οι οποίοι αποδέχονται όχι τον δανεισμό αλλά τον κατακλυσμό των ξένων λέξεων, δεν έχουν ακόμη αντιληφθεί τις συνέπειες της γλωσσικής τερατογονίας, που συντελείται από την εισβολή και την άνευ όρων παράδοση στους ξενισμούς, την αργή αλλά συστηματική μετάλλαξη της γλώσσας και του πολιτισμού μας:

“Καλλιέργεια μιας γλώσσας είναι να την πλουτίσουν με λέξεις, με φράσεις, με τρόπους τού λέγειν, με τροπαίς και μεταφοραίς, με παροιμίαις και γνώμαις, από τα οποία ακολουθεί να είναι στερημένη η φτωχή η γλώσσα ενός έθνους οπού δεν είναι παιδευμένο, όθεν δια να πλουτισθή και να ημπορή να παραστήση κάθε λογής ιδέα του έθνους οπού τη μεταχειρίζεται, το οποίο είναι ο σκοπός της κάθε γλώσσας, ημπορεί να τα δανεισθή αυτά όλα από μια άλλη που τάχει... πλην ό,τι πάρη τόσο από τη μητέρα της όσο και από άλλαις ξέναις γλώσσαις, δια να τα οικειοποιηθή και να τα κάμη εδικά της, πρέπει να τα μεταμορφώνει όσο το δυνατό εις την εδική της φύσι, αν θέλη να φανή καλλιεργημένη, και όχι μπαλωμένη με λογής λογιών μπαλώματα. Αυτό έκαμαν και κάμνουν όλο ένα οι Εγγλέζοι, οι Φραντζέζοι, οι Ιταλοί, οι Σπανιόλοι, και όσοι έτυχαν να εύρουν τη γλώσσα τους

ακαλλιέργητη, αυτό έκαναν μια φορά και οι Λατίνοι, αυτό έκαναν (ακούσετε) και οι προπάτορές μας Έλληνες, ότι επήραν από άλλαις γλώσσαις, το εμεταποίησαν εις την φύσι της εδικής των τόσο, οπού και οι ίδιοι ίσως μετά καιρόν εδυσκολεύονταν να το γνωρίσουν”.

Για τους συγγραφείς της *Νεωτερικής Γεωγραφίας* η έξοδος (τότε) της Ελλάδας από το σκοτάδι ήταν θέμα παιδείας. Η εκπαιδευτική καθυστέρηση ήταν η βασική αιτία της συνολικής καθήλωσης και υποανάπτυξης. Ως πρώτηστη αναγκαιότητα της εκπαιδευτικής αναγέννησης θεωρούν την **γλωσσική παιδεία**, τονίζοντας ότι ο λαός που δεν υπολήπτεται την γλώσσα του καταδικάζεται σε ελλειπτική πραγμάτωση των πνευματικών του στοχοθετήσεων και εγκλωβίζεται στην καθυστέρηση. Για τους Δημητριάδες αναφαίρετη και πρωταρχική συνισταμένη της παιδείας είναι οι γλώσσα:

“... και είμασθε αυτό που είμασθε, και θα είμασθε εν όσω την καταφρονούμεν (την γλώσσα), επειδή ένα έθνος εν όσω αμελεί και καταφρονεί τη φυσική του γλώσσα, αμελεί και καταφρονεί τον ανθρωπισμό του, διά να πω έτζι.

Η εκμάθηση ξένων γλωσσών, όταν η μητρική γλώσσα περιφρονείται, δεν συντελεί στον εκπολιτισμό και στην παιδείση. Η Ιστορία, η Γεωγραφία και γενικότερα ο εθνικός πολιτισμός κάθε λαού, μόνο μέσω της βαθειάς μελέτης και γνώσης της δικής του γλώσσας είναι δυνατόν να κατανοηθεί:

“...μαθαίνουν μερικοί φραντζέζικα, ιταλικά, γερμανικά, μα αυταίς όλαις οι γλώσσαις δεν είναι γλώσσα μας, είναι ξέναις, και δεν εξαλείφουν από το βαρβαρικό κατάστιχο εκείνους οπού ταις μαθαίνουν· έαρ χελιδών ου καθίστησι μία, λέγει ένας λόγος, πεντέξ προκομμένοι δεν συστήνουν το έθνος, απ’ αυτούς δεν ημπορεί νά πη τινάς το έθνος προκομμένο, από το έθνος όμως ημπορεί να ειπή τινάς και αυτούς βαρβάρους και αμαθείς, και μάλιστα αυτούς οπού δεν θέλουν να γράφουν εις τη γλώσσα τους δια να μεταδίνουν την προκοπή τους, οπού δεν θέλουν να δώσουν αρχαίς εις τη γλώσσα τους, να ευκολύνουν τη σπουδή των νέων, δια να μη κάμνουν τόσα χρόνια εις τα σχολεία χωρίς να μαθαίνουν τίποτες.”

Πλήρη επίγνωση έχουν οι δύο συγγραφείς της *Νεωτερικής Γεωγραφίας* και για την σπουδή της Γραμματικής και του Συντακτικού, που εμείς οι πολυπράγμονες και εξευρωπαϊσμένοι Νεοέλληνες έχουμε υποβαθμίσει τόσον, στην σχολική μας εκπαίδευση, όσον αρκεί για να παράγει ημιμαθείς και βαρβαρόφωνους.

“Η γλώσσα μας έχει τύπους σχηματικούς, έχει κλίσι, έχει κανόνας συντακτικούς, λοιπόν όταν θα γράψωμεν εις αυτήν πρέπει να ακολουθήσωμεν τους τύπους της, την κλίσι της, τους κανόνας της, οπού είναι η ψυχή και το χαρακτηριστικό της κάθε γλώσσας, τα οποία τα ευρίσκομεν... μέσα στην ίδια (την)

γλώσσα, παρατηρώντας τη φύσι της... δια τι η γραμματική μιας γλώσσας οποιασδήποτε δεν είναι τίποτες παρά μια περιγραφή της γλώσσας η οποία ζωγραφίζει τη μορφή, τους χαρακτήρας, τα ιδιώματά της, δια να τα ακολουθούν όλοι και να μην γράφουν καθέννας κατά φαντασία του”.

Δυστυχώς, οι Νεοέλληνες καταντήσαμε να έχει ο καθέννας την δική του Γραμματική και το δικό του Συντακτικό και να δημοπρατούμεν αυθαίρετα τη γλώσσα μας, βαρβαρίζοντας κατά βούληση.

Η εμβριθεία των Δημητριάων στα γλωσσικά θέματα επεκτείνεται και σε τομείς που ακόμη και σήμερα πολλοί αδυνατούν να αντιληφθούν. Έχουν ξεκάθαρη αντίληψη, για την διαφορά στην γλώσσα του γραπτού και του προφορικού λόγου και υπερτονίζουν κατηγορηματικά την διαφορετικότητα αυτή. **Σήμερα, ο λαϊκισμός και η άρνηση βαθιάς σπουδής της γλώσσας οδηγούν πλείστους λογοτέχνες, πεζογράφους και ποιητές να γράφουν όπως μιλούν, νομίζοντας ότι με τον τρόπον αυτόν προσεγγίζουν την γλώσσα του λαού!** Το αποτέλεσμα είναι μια πλημμυρίδα λογοτεχνικών έργων, χωρίς καλλιπέια, με εγερσίγελη αμετροέπεια και γλωσσικά σφάλματα, που παράγουν οτιδήποτε άλλο εκτός από... λογοτεχνία, δηλαδή... τέχνη του λόγου. Οι συγγραφείς της *Νεωτερικής Γεωγραφίας*, χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα τους αρχαίους, διευκρινίζουν, ότι όσον αφορά την χρήση της Γραμματικής και του Συντακτικού, προφορικός και γραπτός λόγος ακολουθούν τους ίδιους κανόνες, ενώ η διαφορά βρίσκεται στην λογοτεχνική επεξεργασία του λόγου, τον οποίον, ενώ δυσκολεύει η ταχύτητα έκφρασης του προφορικού, επιτρέπει η χρονική ευχέρεια που παρέχει ο γραπτός λόγος:

“...μήτε ο Πλάτων μήτε ο Αριστοτέλης μήτε άλλος τινάς έγγραφε καθώς ωμιλούσε τότε ο πολύς άνθρωπος... Ο Αριστοτέλης και ο Δημοσθένης, όταν γράφουν, διαφέρουν πολλά από την κοινή ομιλία, πλην όχι εις εκείνο οπού λέγουν οι σπουδαίοι μας να διαφέρνωμεν ημείς, εις την κλίσι δηλαδή και τον σχηματισμό των λέξεων και τα πάθη, αλλά μόνον εις την περιπλοκή του λόγου, στο μακροσκέλισμα των περιόδων και σε κάποια παιγνίδια της συντάξεως... ίσως δια στολισμό της ομιλίας των, και εις αυτά εδιάφεραν όταν έγγραφαν, όχι μόνο από τον δημώδη λαό, μα και από τους λόγους τους· δια τι το κατεπείγον τού ομιλείν δεν συγχωρεί την γλώσσα να περιπλέκει με τέχνη, να πρωθυστερίζη και να παίζη, καθώς η ευκαιρία του γράφειν, το οποίο ακολουθεί εις κάθε γλώσσα, και πρέπει να το κάμνωμεν και ημείς· τα πάθη, όμως, την κλίσι και την μορφή των λέξεων τα εμεταχειρίζονταν όταν έγγραφαν ο Πλάτων και ο Δημοσθένης ακριβέστατα, καθώς τα εμεταχειρίζονταν όταν ωμιλούσαν ο παπουτζής και ο ράφτης και ο μάγειρας του καιρού τους...”

Αξιοσημείωτη είναι και η έφεση των Δημητριάων στην ανάγκη καλλιέργειας της γλωσσικής ευφράδειας

και καλλιφωνίας:

“Οι νέοι Αθηναίοι και γενικώς όλοι οι Έλληνες είχαν μεγάλη επιμέλεια εις το να σωμασκούνται... (όμως) αι ψυχασκίαις δεν είλκυαν ολιγώτερο τους Αθηναίους· επειδή κοντά εις τη σπουδή της γλώσσας τους, εγυμνάζουνταν από μικροί εις την ποιητική, ρητορική... Είναι γνωστό, με φαίνεται, εκείνο που ακολούθησε εις τη Σικελία τους Αθηναίους· επειδή πολλοί από τους αιχμαλώτους ελευθερώθηκαν από τη σκλαβιά, μαθαίνωντας τους Συρακουσίους τα ποιήματα του Ευριπίδου...”.

Αλληλένδετα θεωρούν οι συγγραφείς της Νεωτερικής Γεωγραφίας τα γράμματα και την γλωσσική καλλιέργεια με την οικονομική προκοπή του ανθρώπου, την επαγγελματική του επιτυχία και την υλικοτεχνική ανάπτυξη ενός τόπου. Για να στερεώσουν την άποψή τους, φέρνουν ως παραδείγματα την Ζαγορά και τα Αμπελάκια:

«Οι Ζαγοριανοί είχαν παλαιόθεν σχολείο ελληνικό, και το έχουν ακόμη· αυτό το σχολείο έκαμε τη Ζαγορά να ακουσθή στα έξω, και μάλιστα εις την Κωνσταντινούπολι, Βλαχομπογδανία, Σμύρνη και Αίγυπτο, ωσάν οπού εύγαιναν από αυτά παιδιά αλατισμένα με ολίγα πολλά γραμματικά, και ευδοκίμησαν κατά καιρούς άλλα εις πραγμάτεια και άλλα εις δούλευσες αυθέντων.

»Εις τα Αμπελάκια έχουν και σχολείο ελληνικό... όθεν οι Αμπελακιώται του νυν καιρού ευγαίνουν εις την ξενιτειά όλοι σχεδόν στολισμένοι με προκοπή, και μερικοί προκομμένοι αρκετά εις την ελληνική γλώσσα... Οι Αμπελακιώται έχουν φήμη και πίστι ανάμεσα εις τους πραγματευτάς, όπου και αν πραγματεύονται· είναι πολλοί πλούσιοι, επιτήδειοι στο επάγγελμά τους, και μερικοί ελευθέριοι και φιλάγαθοι...”.

Επίμαχο θέμα υπήρξε η προσήλωση των συγγραφέων της Νεωτερικής Γεωγραφίας εις την κοινή-“φυσική” γλώσσα και η αντίθεσή τους εις την σπουδή της ελληνικής, δηλαδή της αρχαίας ελληνικής, και ιδιαίτερα της Γραμματικής. Πιστεύω ότι οι διαφωνίες που υπήρξαν οφείλονται στην ανεπαρκή κατανόηση των περιστάσεων, βάσει των οποίων οι Δημητριοί διεμόρφωσαν την άποψή τους. Ας δούμε, όμως, πρώτα τι υποστηρίζουν οι Φιλιππίδης και Κωνσταντάς στο θέμα αυτό.

Υποστηρίζουν κατ’ αρχήν ότι οι συγγραφείς οφείλουν να γράφουν στην γλώσσα του καιρού τους και όχι σε παλαιότερες μορφές, (αρχαία, αρχαίζουσα, καθαρεύουσα), που είναι ξένες προς τον λαό και δεν μπορεί να τις παρακολουθήσει. Ως παραδείγματα φέρνουν τον Όμηρο, τον Πίνδαρο, τον Δημοσθένη, τον Ηρόδοτο και τον Πλάτωνα, τονίζοντας ότι ο καθένας έγραψε στην ομιλούμενη γλώσσα της εποχής του και όσοι επεχείρησαν να γράψουν σε παλαιότερες μορφές της γλώσσας απέτυχαν. Με την άποψη αυτήν διεφώνησαν οι λόγιοι και οι καθαρευουσιάνοι της εποχής,

“...Σήμερα, ο λαϊκισμός και η άρνηση βαθιάς σπουδής της γλώσσας οδηγούν πλείστους λογοτέχνες, πεζογράφους και ποιητές να γράφουν όπως μιλούν, νομίζοντας ότι με τον τρόπον αυτόν προσεγγίζουν την γλώσσα του λαού...”.

που επέμεναν σε μιαν γλώσσα υψηλής ποιότητας και διαφορετικού επιπέδου από την απλή-λαϊκή των αμόρφωτων ανθρώπων. Σίγουρα, την άποψη των Δημητριοίων περί αποτυχίας όποιου επιχειρεί να γράφει στην καθαρεύουσα ή στην αρχαίζουσα την ανέτρεψαν με τα αριστουργήματά τους ο Κάλβος, ο Βιζυηνός, ο Ροϊδής, ο Παπαδιαμάντης κ.ά. Ταυτόχρονα, όμως, την δικαίωσαν, ο Βισσέντζος Κορνάρος, ο Σολωμός, ο Ψυχάρης, ο Παλαμάς και οι νεότεροι ποιητές και πεζογράφοι.

Αναμφίβολα, ως γενική θεώρηση η άποψη των Δημητριοίων είναι σωστή. Θα ήταν αναχρονισμός το να επιμένει κανείς σήμερα να γράφει στην καθαρεύουσα ή στην αρχαίζουσα. Ουσιαστικά, θα είχε προσυπογράψει ο ίδιος την καταδίκη των έργων του, όπως εν πολλοίς, έκαναν οι ποιητές του Ρομαντισμού και άλλοι συγγραφείς παλαιότερων εποχών. Βεβαίως, ο μελετητής οφείλει να κατανοήσει και να δικαιολογήσει σήμερα την γλωσσική ανάγκη των καθαρευουσιάνων, που στα διαλυτικά πλαίσια των συνεπειών της Τουρκοκρατίας αναζητούσαν την επανασύνδεση και την ανατροφοδότηση του ελληνικού λόγου από την αρχαίαν ελληνική.

Όσον αφορά τώρα στην τάση για μιαν ξεχωριστή-ελίτ- γλώσσα των μορφωμένων, η διάκριση αυτή πραγματοποιείται και στην χρήση της δημοτικής μας γλώσσας. Και σήμερα, ο αμόρφωτος ή ο ακαλλιέργητος δεν θα μπορούσε να παρακολουθήσει την δημοτική γλώσσα της ποίησης του Ελύτη, της πεζογραφίας του Θεοτοκά ή των δοκιμίων του Παπανούτσου, του Μαλεβίτη και του Πλωρίτη, τουλάχιστον επαρκώς.

Οξύτερη ήταν η αντίθεση των λογίων στην άποψη των Θεσσαλών απέναντι στην μελέτη της αρχαίας Γραμματικής:

“...Από τούτο εύκολα ελέγχονται εκείνοι οπού θέλωντας να εύγουν από μια αποπία, το πως δεν πρέπει να αφίνωμεν τη γλώσσα μας ακαλλιέργητη, πέφτουν εις μια άλλη πολλά χειρότερη, λέγωντας πως καλλιέργειά της είναι να μακραίνη από το καθωμιλημένο ιδίωμα και να εγγίξη εις το ελληνικό· και κατ’ αυτή τη στραβή και παράλογη αρχή τους δίνουν κάτι κανόνες και χαρακτήρας οι οποίοι χαρακτηρίζουν ένα αφύσικο και άμορφο τέρας, μια γλώσσα μεικτή από δύο τρία μόρια ρωμέικα και λέξεις σχηματισμέναις

και συντεταγμέναις κατά τον τύπο της ελληνικής, και την ονομάζουν μειζοβάρβαρη, και έκαμναν καλλίτερα να την ονομάζουν μειζοβάρβαρη· δια τι αληθινά η τέτοια γλώσσα δεν είναι άλλο παρά μύξαις και σάλια βαρβαρικά.

»...απ' εδώ, λοιπόν, προέρχεται οπου διαβάζουν διαβάζουν και δεν μαθαίνουν τίποτες (τα παιδιά στα σχολεία), και το χειρότερο είναι οπου με αυτόν τον ολέθριο τρόπο της σπουδής εξαμβλύνεται και ο νους τους...

»...δια τι όσο γυρεύομεν να την πλησιάσομεν εις ελληνικό, τόσο τη μακραινόμεν από τη φύσι της...»

Το πρόβλημα επανέρχεται πολλές φορές στην γραφίδα των Δημητριάων, οι οποίοι με υπερβάλλοντα ζήλο υπεραμύνονται της φυσικής γλώσσας, επιτιθέμενοι στην αρχαία ελληνική. Ζώντας την εμπειρία των σχολείων, έχω την αμετάκλητη άποψη ότι η κατάργηση ή η υποβάθμιση της διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής γραμματικής και των αρχαίων ελληνικών, σε συνάρτηση και με άλλους παράγοντες, έχουν φτωχύνει και ζημιώσει την γλωσσική ικανότητα των παιδιών. Η πλειοψηφία των μαθητών κατέχει σήμερα έναν ισχνό και φθαρμένο λόγο, μίζερο σε λεξιλογικό περιεχόμενο, κουρελιασμένο γραμματικώς και συντακτικώς και πρωτίστως, χωρίς οποιανδήποτε δομή και αισθητική φιλοδοξία. Θα έλεγε κανείς ότι στην μεν προφορική τους επικοινωνία μαϊμουδίζουν, στην δε γραπτή τους έκφραση ασελγούν γλωσσικώς!

Όμως, παρ' όλα ταύτα, οι Δημητριάδες δεν έχουν άδικο, εάν εξετάσουμε το πρόβλημα βάσει των δεδομένων της εποχής τους.. Όταν το 90-95% του ελληνικού λαού ήταν τότε αναλφάβητοι ή αγράμματοι, όταν στα σχολεία οι δάσκαλοι ήσαν σχεδόν ημιμαθείς, οι μέθοδοι διδασκαλίας πρωτόγονες και τα σχολικά εγχειρίδια ανύπαρκτα, η απόλυτη και αυστηρή, όσον και σχολαστική επιμονή στους αναρίθμητους τύπους της αρχαίας ελληνικής γραμματικής και στο αρχαίο συντακτικό, το μόνο αποτέλεσμα που έφερε ήταν η αμάθεια και η απέχθεια των μαθητών για την γλώσσα.

Το παιδί ήταν υποχρεωμένο να αποστηθίσει τους κανόνες και την τυπολογία μιας γλώσσας δύσκολης και άγνωστης, ενώ μεγάλωνε σ' ένα γλωσσικό περιβάλλον εκ διαμέτρου αντίθετο και διαφορετικό, χωρίς τις αναφορές και της εμπειρίας της περιρρέουσας γλωσσικής ατμόσφαιρας και χωρίς οποιανδήποτε επιστημονική σύνδεση ή συσχετισμό της διδασκόμενης γραμματικής και γλώσσας με την ζωντανή ομιλούμενη γλώσσα του. Το αποτέλεσμα ήταν σίγουρα αποκαρδιωτικό.

Είναι φανερόν ότι οι συγγραφείς της *Νεωτερικής Γεωγραφίας* διεμόρφωσαν την άποψή τους, κρίνοντας από τα ζωντανά αποτελέσματα της μεθόδου εκείνης και όχι από εγγενή αποστροφή προς την αρχαίαν ελληνική και την γραμματική της. Η αγάπη τους για την Αρχαία Ελλάδα και τον αρχαίον πολιτισμό ουδέποτε θα εξαιρούσε την γλώσσα, ως το μόνον εξοριστέο

στοιχείο, αν εφαρμοζόταν η πρέπουσα μέθοδος και αν η εκμάθηση της αρχαίας ελληνικής γραμματικής αποσκοπούσε στην βελτίωση της ομιλούμενης γλώσσας, αντί στην υιοθέτηση της αρχαίας.

Ως εκ τούτου έχει, πιστεύω, άδικο ο Γ. Ζαβίρας, όταν τους επιπλήττει πως ουσιαστικά εισηγούνταν ότι... "ενί λόγω ειπείν, οι αμαθείς και χυδαίοι δεν πρέπει να μανθάνωσι την γλώσσαν από των ειδημόνων και πεπαιδευμένων, αλλ' οι ειδήμονες και πεπαιδευμένοι να μανθάνωσιν την προφοράν και τας λέξεις από τους χωριάτας και ξυλοφόρους."

Ορθότερη είναι η θέση του W.M. Leake, ο οποίος αντελήφθη ότι: "Με σθένος εξορκίζουν τους συμπατριώτες τους να παραμερίσουν το πνεύμα της έριδας και της διχνοίας, το οποίο εξασθενίζει και ταπεινώνει το έθνος. Τους παρακινούν συνεχώς στην σπουδή και συστηματοποίηση της φυσικής γλώσσας ως τον πιο σίγουρο δρόμο για να βελτιώσουν την κατάστασή τους".

Επιλογικά

Η *Γεωγραφία Νεωτερική Περί της Ελλάδος* του Δανιήλ Φιλιππίδη και του Γρηγορίου Κωνσταντά αποτελεί επίτευγμα του τουρκοκρατούμενου ελληνισμού, αληθινό στολίδι του ελληνικού λόγου και άφθαρτη προίκα της ελληνικής γραμματείας. Ως πηγή γνώσης, με όλες τις ανακρίβειες που συνεπαγόταν η εποχή όπου γράφτηκε, παραμένει αστείρευτη. Ως εγκώμιον της γλώσσας μας, είναι σήμερα ένα μαστίγιο που κτυπά τον γλωσσικό εφησυχασμό και τον ξενοτροπισμό, την κωφαλαγία και την γλωσσική φρίκη των αλλοτριωμένων "ευρωπαϊστών", που παραδίδουν την γλώσσα μας, άνευ όρων, στην εισβολή των αλλοφώνων στοιχείων και των ξενισμών, στην μιγαδοποίηση.

Η έκταση των γλωσσικών παρατηρήσεων στην *Γεωγραφία* των Δημητριάων μαρτυρεί την σοβαρή έγνοιά τους για την γλώσσα μας και την αξίαν όπου απέδιδαν σ' αυτήν. **Αντιμετωπίζουν την γλώσσα με φωτισμένο μυαλό και την θεωρούν: δύναμη συμψυχή με την εθνική συνείδηση του ανθρώπου**, στοιχείο της ψυχοπνευματικής και πολιτικής του οντότητας, δυναμικό και πολυδύναμο παράγοντα φυλετικής επιβίωσης, πεμπτούσια της άρθρωσης του έντεχνου λόγου και της επαγγελματικής προκοπής.

Η *Νεωτερική Γεωγραφία* είναι σήμερα έργο 209 χρόνων, εξακολουθεί όμως να είναι νέα και ωραία, πολύτιμη και επίκαιρη, όπως είναι όλα τα αγέραστα έργα της ανθρώπινης σοφίας. Είναι έργο στολίδι και καύχημα, έργον κάλλους του ελληνικού λόγου.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1, 2, 3: Από τις εισαγωγές της Αικ. Κουμαριανού στην εκδ. του ΕΡΜΗ. Από εδώ αντλώ και τις πληροφορίες μου για τη δική μου εισαγωγή, στην εργασία που ακολουθεί. ■

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΟΣ

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΔΙΑΣΠΑΣΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

του Ἁγγελου Σακκέτου

«*Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς*» θά πῃ ὁ Θεάνθρωπος, ὁ Κύριός μας καὶ Θεός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὅπως διαβάζουμε στό κατά Ἰωάννην Εὐαγγέλιον.¹ Ὁ ἴδιος ὁ ἰδρυτής τῆς χριστιανικῆς μας θρησκείας² θά πῃ πῖό κάτω: «*Καί γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ἡμᾶς*».³

Διὰ τῆς ἐρεύνης, ὁ ἄνθρωπος ἀποδεικνύει ὅτι ὄχι μόνον δέν ὑπάρχει στό Εὐαγγέλιο ἢ ἐκ τοῦ πονηροῦ φράσις «πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα», πού λέγουν κάποιοι ἁδαιεῖς, ἀλλὰ τουλάχιστον θά δῆ καὶ θά διαπιστώσῃ ὅτι ὑπάρχουν προτροπές τῆς Ἁγίας Γραφῆς (Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης) διὰ τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετον:

«*Ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγγήγερται*»⁴, θά ἀπαντήσουν μέ ὀργίλον ὕφος οἱ Φαρισαῖοι στόν Νικόδημο, πού τοὺς ἔκρινε διὰ τὴν παρανομίαν τους νά ἐπιθυμοῦν τὴν σύλληψιν τοῦ Κυρίου.

«*Ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ Πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεόν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων*», θά γράψῃ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὴν Πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολήν του.⁵

«*Τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα ἐρευνᾶ καὶ τὰ βῆθη τοῦ Θεοῦ*», θά ἰσχυρισθῇ μέ θεῖον πάθος ὁ Ἀπόστολος τῶν ἔθνων Παῦλος στὴν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολήν του!⁶

«*Ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλων τὸ ἐν αὐτοῖς Πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας*», θά ἀνακράξῃ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος στὴν Α' Ἐπιστολήν του.⁷

«*Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἐρευνῶν νεφρούς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα του*», θά κηρύξῃ ὁ Κύριος μέ σα εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου!⁸

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Ὅπως ἤδη διεπίστωσε ὁ καλόπιστος καὶ καλοπροαίρετος ἀναγνώστης, ἡ ἐρεύνα εἶναι τὸ κυρίαρχον στοιχεῖον στὴν φιλοσοφικὴ σκέψη τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ οὐδεὶς εἶναι εἰς θέσιν νά ἀμφισβητήσῃ τὴν πρακτικὴν σημασίαν πού ἔχει δι' οἰονδήποτε ἢ ἱστορικὴ καὶ, βεβαίως, ἀρχαιολογικὴ καταβολή τῆς Βίβλου. Ἐνός βιβλίου πού μαζί μέ τὴν ἑλληνικὴ μυθολογία σέ πολλά σημεῖα ἀποτελοῦν τὶς εἰκόνες ἐνός πάζλ τῆς αὐτῆς ἀληθείας!

Ἡ ἑλληνικὴ μυθολογία, ὅπως κατ' ἐπανάληψιν ἔχουμε τονίσει, δέν ἀποτελεῖ παρὰ μονάχα τὸν ἀπόηχο μιᾶς πανάρχαιης ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία διεθρυσθῆ ἀνά τοὺς αἰῶνας, γιὰ νά φθάσῃ ἐπενδεδυμένη μέ τὸν φλοιὸν τοῦ μύθου ὡς τὶς ἡμέρες μας.

Γράφει ὁ PAUL DECHARME⁹, καθηγητῆς τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας στό Πανεπιστήμιο τῆς Σορβόννης, σ' ἓνα ἀπό

τά πῖό περισπούδαστα ἔργα του, στὴ *Μυθολογία τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος*:

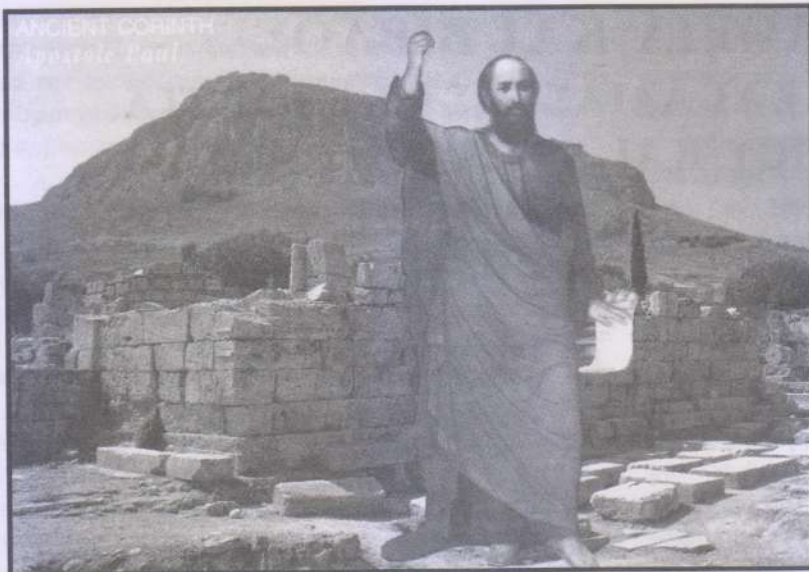
«*Οἱ μῦθοι, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ ἑλληνικὴ μυθολογία, εἰσὶ διὰ τοὺς πολλοὺς ἐκπληκτικὸν ἀντικείμενον. Ἀποστεροῦμενοι τοῦ ποιητικοῦ θελγήτρου καὶ ἐξεταζόμενοι ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῶν περὶ τῶν θεῶν ἀφηγήσεων αὐτῶν, φαίνονται συχνάκις ἐπίνοιαι παράδοξοι καὶ ἀνήθικοι. Τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, ὅπερ πανταχοῦ ἔσχε τὴν θεῶν καθαρὰν καὶ σαφῆ, φαίνεται γενόμενον παίγιον μορᾶς πλάνης ὡς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας. Οὐ μόνον παρέχει τῇ θεότητι ἀνθρωπίνην μορφήν, πάθη καὶ ἀδυναμίας, ἀλλ' ἀποδίδει εἰς τοὺς μεγίστους τῶν θεῶν ἐγκλήματα ἀποδοκιμαζόμενα ὑπὸ τῆς ἠθικῆς, φόνους, μοιχείας, αἰμομειξίας. Παράδοξος πλάνη, ἐκπλήττουσα τὸ πρῶτον. Εἶναι ἀναληθές ὅτι τινὲς ἐνόμισαν ὅτι εὖρον τὴν λύσιν τῆς δυσχερείας τούτης. Κατ' αὐτοὺς, ἡ λυπηρὰ τῆς μυθολογίας πληγὴ δέν χρήζει τοῦ κόπου νά ἐρευνηθῇ ἐμπνέει τὴν ἀποστροφήν μόνον καὶ τὸν οἶκτον πρὸς τὴν τυφλότητα, ἐν ἣ διέμενε βεβυθισμένος θρησκευτικῶς λαὸς εὐφυῆς ἐν πᾶσιν, ἀλλ' ἀτυχῶς βιώσας, πρὶν ἐμφανισθῶσιν αὐτῷ τὰ θεῖα εὐεργετήματα. Δύναται ἡ τοιαύτη ἐρμηνεία νά εὐχαριστήσῃ τὴν κριτικὴν; Δέν πιστεύομεν. Γνωστόν ὅτι ἀκούσης τῆς μυθολογίας, ἦτις συχνάκις καταβιβάζει καὶ ἀτιμᾶζει τὴν θεότητα, τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα οὐδέποτε ἐξέλιπεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἐξέλαμψε δὲ παρ' αὐτῇ αὐτομάτως, πρὸ τῆς γενέσεως πάσης φιλοσοφίας...»*

ΑΠΟ ΤΑ ΟΜΗΡΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ...

Ἀπὸ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων, οἱ Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι ἠρέσκοντο νά ἀκούουν τὴν ἀφήγησιν τῶν ἀθεμίτων ἐρώτων τοῦ Διός, ἐπίστευον σ' αὐτὸν τὸν θεὸ καὶ ὄχι μόνον ὡς θεὸν ὑπέρτατον, πανίσχυρον τοῦ κόσμου τούτου καὶ κύριον, ἀλλὰ καὶ πατέρα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Θεὸν δίκαιον ἀμείβοντα καὶ τιμωροῦντα, δωρητὴν τῶν ἀγαθῶν («πᾶν δῶρημα τέλειον» λέει ἡ Ἐκκλησία μας) καὶ τῶν δεινῶν τοῦ βίου, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος ἀναμένει τὸ πᾶν καὶ τὸν ὅποιον θεὸν προσπαθεῖ νά καταπραῦνη διὰ τῆς ταπεινότητος καὶ τῶν προσευχῶν (περίπου δηλαδὴ ὅτι γίνεται καὶ σήμερα μέ τὶς παρακλήσεις τῶν πιστῶν στὶς ἑλληνικὲς ὀρθόδοξες ἐκκλησίες).

«*Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς καὶ πάντα νοήσας*» ἔλεγε ἀργότερα ὁ Ἡσίοδος!

Ἀλήθεια!... Πόσες φορές ὁ ἄνθρωπος δέν εὐρίσκει στὴν ἑλληνικὴ ποίησι τὸ αἶσθημα τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας καὶ τῆς ἐξαρτήσεώς του ἐκ μιᾶς ἰσχυρᾶς δυνάμεως, προστατίδος ἢ τιμωροῦ τῶν θεῶν καὶ ἠθικῶν νόμων;

«Τό γάρ Πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ καί τά βάθη τοῦ Θεοῦ»
(Α' Κορινθίους 2,10)

Όταν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὠμιλοῦσαν τήν μυθολογικήν γλῶσσαν, τό ἔκαναν γιά νά γίνεται πιό κατανοητή στους συνανθρώπους των.¹⁰ Όταν, ὁμως, οἱ Ἕλληνες δέν ὠμιλοῦσαν τήν μυθολογικήν γλῶσσαν, ἡ περί τῆς θεότητας ἐννοια ἦταν ἀκριβῶς ταυτόσημη μέ τήν σημερινή! Ποίος ἔχει ἀντίρρησην περί αὐτοῦ;

«Παρ' αὐτοῖς ἡ μυθολογία καί ἡ θρησκεία, ἄν και συνεβίωσαν, εἰσί τῷ ὄντι δύο διάφορα πράγματα, ἀντίθετα ἐνίστε, ἅτινα πρέπει νά ἐξετάζονται κεχωρισμένα» θά πῇ ὁ Πῶλ Ντεσάρμ. Καί ἔχει δίκαιο!...

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ

Γεγονός εἶναι ὅτι, ἀφ' οὔτου ὁ Ξενοφάνης ἀπεφάνθη ὅτι ὁ Θεός εἶναι ἕνας, τό μέγιστον πάντων τῶν ὄντων, οἱ δοξασίαι τῶν ἀνθρώπων πέρασαν ἀπό τό «κόσκινο» τῆς κριτικῆς. Ὅχι μόνο ὁ Πλάτων ἐφυγάδευσε τόν Ὅμηρο ἀπό τῆς «Πολιτείας» αὐτοῦ «ὡς κακῶς περί τῶν θεῶν λαλήσαντα», ὅπως λέει ὁ PAUL DECHARME, ἀλλά καί αὐτοῖ οἱ ποιηταί, οἱ εὐρίσκοντες στά κατορθώματα τῶν θεῶν καί τῶν ἡρώων πλουσίαν ὕλην διά τούς ὕμνους αὐτῶν, συχνά εὐρίσκοντο εἰς ἀμηχανίαν λόγῳ τῶν μυθικῶν ἀνοησιῶν καί ἀνηθικότητων.

Ὁ Πίνδαρος, γιά παράδειγμα, ἐξέλεγε τίς μυθολογικές παραδόσεις, ἀπορρίπτοντας ἐκεῖνες πού προσέβαλον τό θεῖον μεγαλεῖον! Ὑπό τοῦ Εὐριπίδου μάλιστα ἐνομιζόντο οἱ παραδόσεις αὐτές «αἰδῶν δύστηνοι λόγοι»¹¹, ἐνώ ὁ ἴδιος ὁ τραγικός ποιητής ἔλεγε τό περίφημο ἐκεῖνο: «*Εἰ οἱ θεοί εἰσί κακοί, οὐκ εἰσί θεοί!*»¹²

Ὁ φυσικός λογισμός τῶν Ἑλλήνων δέν ἀνεγνώριζε εἰς τά ἀντικείμενα τῆς λατρείας αὐτῶν θεούς μεθύσους, φονεῖς ἢ μοιχοῦς. Κάτι πού συμβαίνει, ἀσφαλῶς, καί σήμερον μέ τούς Ἕλληνες Ὀρθοδόξους Χριστιανούς, πού ἐπιτελοῦν τήν θεῖαν λειτουργίαν ἔχοντες ἀνωθέν των θεόν τίμιον καί δίκαιον, ἀγνόν καί πανάρετον, ἐνώ ἡ ἐκκλησία

τῶν κοσμεῖται μέ ἁγίους-πρότυπα διά τήν ἠθικότητα καί ἁγιοσύνην των! Δέν εἶναι τυχαῖον τό γεγονός ὅτι πολλές ὀρθόδοξες χριστιανικές ἐκκλησίες κοσμοῦνται μέ εἰκονογραφίες προχριστιανικῶν φιλοσόφων, ὅπως, γιά παράδειγμα, οἱ φιλόσοφοι: Πλάτων, Θουκυδίδης, Πλούταρχος, Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς, Χίλων ὁ Λακεδαιμόνιος, Ἀριστοτέλης κτλ. στήν Μονή Φιλανθρωπῶν στό νησί τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων καί ἄλλου.¹³

Γράφει ὁ Πῶλ Ντεσάρμ:

«Διά τούς μέν (Ἕλληνας), οἱ μῦθοι εἶναι ἀπλοῦν περικάλυμμα, ἀποκρύπτον τούς θησαυρούς μυστηριώδους τινός ἐπιστήμης, ἐν ἧ οἱ πρῶτοι φιλόσοφοι ἀπέκρυσαν τάς περί τῶν μεγάλων νόμων τοῦ φυσικοῦ κόσμου γνώσεις καί τάς περί τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων θεωρίας αὐτῶν. Ἡ ἀλληγορική γλῶσσα, ἦν μετεχειρίσθησαν ὅπως παραδώσωσιν εἰς τούς

μαθητάς τό ταμεῖον τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν, ἐπειδή δέν διηρημεῖτο σύν τῷ χρόνῳ, ἔπαυσε κατανοουμένη ἐκ τούτου δέ ἡ μυθολογική αὐτή φρασεολογία, ἧς ἐνόμισαν ὅτι εὔρον τήν κλεῖδα, λέγοντες εἶτε μετά τοῦ Ἐπιχάρμου:

«Τούς θεούς εἶναι ἀνέμους, ὕδωρ, γῆν, ἥλιον, πῦρ, ἀστέρας»,¹⁴ εἶτε μετά τοῦ φιλοσόφου Μητροδώρου, ὅτι τά θεῖα συμβεβηκότα παρίστων τούς διαφόρους συνδυασμούς τῶν στοιχείων ἐν τῷ κόλπῳ τῆς φύσεως¹⁵.

Καί πιό κάτω:

«Ἐτεροι δέ πιστεύοντες τήν θρησκείαν ὡς τόν ἰσχυρότατον χαλινόν τῶν ἀνθρώπων παθῶν, ἐφαντάσθησαν ὅτι οἱ μῦθοι οἱ ἀναφέροντες περί τῆς παντοδυναμίας τῶν θεῶν καί τῆς ἐπαγρυπνήσεως ἦν ἐξασκοῦσιν ἐπί τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπλάσθησαν ὑπό τῶν ἀρχαίων (Ἑλλήνων) σοφῶν, ἵνα ἐμποιήσωσι τῷ ὄχλῳ σωτήριον τρόπον καί ἠθικήν, ἧτις θά καθίστα αὐτόν βελτίονα. Οἱ δέ μῦθοι οἱ ἀφηγούμενοι τάς ἀδυναμίας καί τά ἐλαττώματα τῶν θεῶν ἦσαν ἐνοχοί ἐφευρέσεις μοχθηρῶν ποιητῶν!...

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΗΜΕΡΟΥ

Μέσα εἰς τό βιβλίον μου: «ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ: ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ-ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ» (Ἐκδόσεις «Δημιουργία»), γίνεται μία σημαντική ἀναφορά σέ παραπομπή γιά τόν ρόλο τοῦ Εὐήμερου, ὁ ὁποῖος, ὡς λέγουν γιά τόν φιλόσοφον αὐτοῦ, ἐπιφορτισθεῖς ὑπό τοῦ Κασσάνδρου νά περιπλεύσῃ τήν Ἐρυθράν Θάλασσαν καί τά μεσημβρινά παράλια τῆς Ἀσίας, ἐδιηγείτο ὅτι, διαπλέων τόν Ἰνδικόν Ὠκεανόν, προσωρμίσθη εἰς τήν νήσον Παγχαίαν, ὅπου ἀνεκάλυψε ἐπιγραφές πού περιείχον ἀληθῆ περί τῶν ἐλληνικῶν θεῶν ἀποκάλυψιν: κατά τά μνημεῖα ταῦτα, τά θαυμάσια ὄντα, τά ὅποια ἐλάτρευον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οὐδαμῶς ἦσαν θεοί, ἀλλ' ἠγεμόνες, μαχηταί ἢ διάσημοι φιλόσοφοι, μετά θάνατον θαυμασθέντες καί τυχόντες παρά τῶν εὐγνωμόνων ὁμοίων αὐτοῖς ἀνθρώποις θεῖων τιμῶν!...

Ἐκτοτε, ὁ εὐημερισμός ζεῖ ἕως σήμερον, δεδομένου

ὅτι καὶ ὁ γράφων εἶναι ἔνθερος θιασώτης τῆς θεωρίας τοῦ Εὐμέρου ἀφοῦ, ὡς Χριστιανὸς Ὁρθόδοξος, δὲν δύναται νὰ ἀποδεχθῆ τὴν ὑπαρξίν τῶν 12 ὀλυμπίων θεῶν ὡς πραγματικῶν θεοτήτων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΟΣ: Ο ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΣ ΚΡΙΚΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ!...

Ὡστόσο, μπορεῖ κάποιος νὰ μὴν πιστεῖται ὅτι ὁ Ζεὺς ἐγεννήθη στὴν Κρήτη,¹⁶ ἀλλὰ δὲν ἀρνοῦνται ταυτόχρονα τὴν ἱστορικὴν ὑπαρξίν τοῦ Ἀχιλλέως, υἱοῦ τῆς Θέτιδος ἢ τῆς Ἑλένης, ἀδελφῆς τῶν Διοσκουρών.

Ὅλες οἱ ἐφευρεθεῖσες θεωρίες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, γιὰ νὰ ἐξηγήσουν τὴν γένεσιν τῆς μυθολογίας τῶν, ἀνευώθησαν ἀπὸ κατοπινούς ἐρευνητές:

- Κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν, ὁ Βοκάκιος στὴν *Γενεαλογία τῶν θεῶν*.

- Ὁ Gyraldi στὴν *Ἱστορία τῶν ἐθνικῶν θεῶν*.

- Ὁ Noel Conti (Natalis Gomes) στὴν *Μυθολογία* του κ.ἄ.

Ὅλοι αὐτοὶ λαμβάνουν ὡς ἀφετηρίαν τὸ γεγονός ὅτι οἱ θεοὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἦσαν σοφές προσωποποιήσεις τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως καὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων, οἱ περιγραφές τῶν ὁποίων ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς ἀλληγορίας! Γιὰ τοῦ λόγου τὸ ἀληθές, δὲν μπορεῖ παρά ὁ ἀναγνώστης ν' ἀνατρέξει στὴν πραγματεία τοῦ Βάκωνος *De sapientia veterum*, ἐνῶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος ὁ Dupuis στὸ περισπούδαστο σύγγραμμά του *Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν λατρειῶν (Origine des cultes)*, προέβη μέχρι τοῦ παραλογισμοῦ τοῦ νὰ διατείνεται ὅτι ἀνεῦρεν εἰς τὴν ἐθνικὴν μυθολογίαν καθ' ὅλοκληρίαν τὴν ἀστρονομικὴν ἐπιστήμην!...

Ποιοὶ εἶναι, ὁμως, οἱ συνδετικοὶ κρίκοι ποὺ ἀπαρτίζουν ἢ συνθέτουν τὸ συνεκτικὸν στοιχεῖον τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας καὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς;

Γράφει ὁ Paul Decharme:

«Εἰς τὰς ἀρχαίας ταύτας πλάνας προσετέθη καὶ νέα, πηγάσσα ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὁ Ἀσιανολόγος Bochard, ὅστις παρήγε τὰς ἑλληνικὰς λέξεις ἐκ ριζῶν ἑβραϊκῶν (σ.σ.: ἂν εἶναι δυνατόν!...), συμφωνεῖ πρὸς ἑαυτόν, ὅτε διεβλεπε τὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς ὁμηρικῆς μυθολογίας καὶ τῶν παραδόσεων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἀνεκάλυπτεν ὅτι ὁ Νῶε κρύπτεται ὑπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Κρόνου, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ πατριάρχου ἔλαβον παρ' Ἑλλήσι τὴν μορφήν τοῦ Διός, τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τοῦ Πλούτωνος.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς *Ἐθνικῆς θεολογίας* καὶ τῆς *Χριστιανικῆς φυσιολογίας* Βάσιος ἱδρυσε μεταξὺ τῶν θεῶν τοῦ Ὁμήρου καὶ τῶν τῆς Ἁγ. Γραφῆς προσώπων οὐχ ἦττον καταπληκτικὰς σχέσεις.

Ὁ Huet, ὁ σοφὸς ἐπίσκοπος τοῦ Ἀβρίγκα (Avranches), πειρώμενος ν' ἀποδείξῃ ὅτι πάντα τὰ καλὰ στοιχεῖα τῆς ἐθνικῆς θεολογίας ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως, ἐβεβαίον σοβαρῶς ὅτι ὁ Ἑβραῖος νομοθέτης ἦτο τὸ πρωτότυπον τῶν πλείστων θεῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, πρόσωπον μυρίας ἔχον μορφὰς καὶ μυρία ὀνόματα, ὅπερ ἐν Ἑλλάδι ἐταυτίζετο ἀδιαφόρως πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ἢ τὸν Ἥφαιστον, τὸν Ἄδωνιν ἢ τὸν Πρίαπον, ὅπως καὶ αἱ θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου

παρήγοντο ἀπασαί ἀπὸ τῆς Μιριάμ, ἀδελφῆς τοῦ Μωϋσέως, ἢ Σαφώρας, συζύγου αὐτοῦ. Τὰ ἐπινοήματα ταῦτα τοῦ εὐσεβοῦς ἐπισκόπου, δι' ἃ μειδιῶμεν σήμερον, ἐπιστεῦοντο ὑπὸ τινῶν ὄτε ἐγράφησαν...!»

Τίθενται, ὁμως, τὰ ἀκόλουθα ἐρωτήματα:

- Γιατί ἡ περὶ Τριάδος παράδοσις ἀπαντᾷ εἰς τοὺς τρεῖς υἱοὺς τοῦ Κρόνου;

- Γιατί ὁ λυτρωτὴς παρίσταται ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος;

- Γιατί ἡ θεία Σοφία ἐνσωματώθη εἰς τὴν Ἀθηνᾶ;

- Γιατί οἱ κατὰ τῶν θεῶν στασιάζαντες Γίγαντες καὶ Τιτάνες ἀναμιμνήσκουσι τὸν ἀρχηγὸν τῶν στασιασάντων ἀγγέλων, τῶν ὁποίων ἡ πειραστικὴ δύναμις ἐκφράζεται ἐν τῇ ὁμηρικῇ Ἄτῃ;

Πολλὰ τὰ ἐρωτήματα...

Γιὰ τὰ ὅποια, ὁμως, δὲν νομίζω ὅτι θὰ λάβωμεν ἀπάντησιν ἀπὸ τοὺς ὑπερμάχους τοῦ χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ κράτους, μὴ δυνάμενοι οἱ ἀφελεῖς νὰ συνειδητοποιήσουν ὅτι «ὄταν τὸ σπῆτι τοῦ γείτονα παίρνει φωτιά, καρτέρησεν καὶ σὴν δική σου»!...

Εἶτε τὸ θέλουμε εἶτε ὄχι, μίᾳ εἶναι ἡ ἀλήθεια:

Ὁ ἑλληνισμὸς ἐδάνεισε τὸ πλεῖστον τῶν στοιχείων του εἰς τὸν χριστιανισμὸν, καὶ ὁ χριστιανισμὸς, ἐγκολπούμενος αὐτόν, τὸν διεφύλαξε ἀνά τοὺς αἰῶνας ὡς κὸρην ὀφθαλμοῦ!

Τὶ χρεῖαν ἄλλην ἔχομεν μαρτύρων;

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. *Ἰω.* 5, 39.

2. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία. Εἶναι Ἐκκλησία μὲ ἴδρυτὴ τῆς τὸν Ἰησοῦ Χριστόν. Εἶναι ἡ ἐξ ἀποκαλύψεως ἀλήθεια!...

3. *Ἰω.* 8, 32.

4. *Ἰω.* 7, 52.

5. *Πρὸς Ρωμ.* 8, 27.

6. *Α' Κορ.* 2, 10.

7. *Α' Πέτρ.* 1, 11.

8. *Ἀποκ.* 2, 23.

9. Πῶλ Ντεσάρμ: Γεννήθηκε τὸ 1839 (Beaune). Φοίτησε στὸ Ecole Normale καὶ εἰς τὴν συνέχεια γίνεται μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Νανσύ. Τὸ 1887, ἐκλέγεται καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σορβόννης καὶ συνεργάζεται εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Λεξικοῦ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Ρωμαϊκῶν Ἀρχαιοτήτων. Οἱ ἐπιστημονικὲς του μελέτες κατὰ μέγα μέρος ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Πέθανε τὸ 1905 (Vaudremont).

10. Ὁ Πῶλ Ντεσάρμ διαφωνεῖ καὶ γράφει, ἴσως πολὺ ὀρθά, ὅτι δὲν ἦταν δυνατόν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες «ἀνήκοντες εἰς φυλὴν νονεχὴ καὶ εὐφυᾶ, παρελογίζοντο λαλοῦντες περὶ τῶν θεῶν»!...

11. *Ἡρακλ. Μαινόμ.* 1340

12. Βελλερεφ. ἀπ. 23. *Ἰφιγ. Ταύρ.* 387, ἐνῶ δὲν πιστεῖται στὸν μῦθο τοῦ Ταυτάλου.

13. Ἴδε βιβλίον μας: ΑΓΓΕΛΟΥ ΠΑΝ. ΣΑΚΚΕΤΟΥ: *ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ: ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ-ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ*, Ἐκδόσεις «Δημιουργία».

14. Παρά Στοβ. Ἄνθολ. 91, 92.

15. *Διογ. Λαέρτ.* Β', 11.

16. Ὁ γράφων ἔχει παρουσιάσει σειρά δημοσιευμάτων εἰς τὴν ἑβδομαδιαίαν ἐφημερίδα «Ελευθερὴ Ὦρα τῆς Κυριακῆς» μὲ εἰκόνες τοῦ Διὸς γεννηθέντος καὶ περιβαλλομένου ὑπὸ Κορυβάντων μέσα ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος!...

ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ ΚΑΙ ΑΡΜΕΝΙΑ

(Β' Μέρος)

του Hrach Bartikian *

Το Ἀρμενικὸ Βασίλειο

Ἀπὸ τὸ δεύτερο ἡμισυ τοῦ Θ' αἰῶνος, ἡ Ἀρμενία – μετὰ διακοσίων ἐτῶν ἀναστολῆν – ἐτέθη πάλιν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἦρχισε μίᾶ νέα φάσις εἰς τὰς βυζαντινο-ἀρμενικὰς σχέσεις. Ὁ ἀραβοβυζαντινὸς ἀνταγωνισμὸς ἔδωσε τὴν δυνατὸτητα εἰς τὴν Ἀρμενίαν νὰ ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὸ καταρρέον χαλιφάτον, ἡ δὲ συμμαχία τοῦ Βυζαντίου μετὰ τῆς Ἀρμενίας ἠδύνατο πλέον νὰ γίνῃ καρποφόρος, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία ἀποφασιστικὴν ὑπεροχὴν ἐναντι τῶν Ἀράβων.

Ἐπωφεληθεὶς τοῦ ἐπταετοῦς ἀραβο-βυζαντινοῦ πολέμου (856-863), ὁ Ἀσῶτ ὁ Βαγρατίδης ἀνεκέρυξεν ἑαυτὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχόντων τῆς Ἀρμενίας, τὸ δὲ 885 βασιλέα. Ὁ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἠθέλε νὰ ἀποκαταστήσῃ μὲ τὸν Ἀσῶτ φιλικὰς σχέσεις διὰ νὰ ἔχῃ, εἶναι αὐτονόητον, σύμμαχον ἐναντίον τῶν Ἀράβων. Κατὰ τὴν ἀρμενικὴν παράδοσιν, ἡ ὁποία, βεβαίως, ἔχει ἱστορικὴν βάσιν, ὁ Βασίλειος εἶχε διακαῆ ἐπιθυμίαν νὰ στεφθῆ αὐτοκράτωρ διὰ χειρὸς τοῦ Ἀσῶτ τοῦ Βαγραδίτου. Ὀλίγον ὕστερον, θὰ ἐξηγήσωμεν τί ἐσήμαινε τοῦτο. Ἐδῶ ἄς σημειώσωμεν ὅτι ὁ Ἀρμένιος ἄρχων τῶν ἀρχόντων δὲν εἶχε κανένα λόγον εἰς τὸ νὰ μὴν ἀποκαταστήσῃ ὁμαλὰς σχέσεις μὲ τὸν αὐτοκράτορα, προκειμένου νὰ ἔχῃ τὴν βοήθειαν τοῦ Βυζαντίου, διὰ νὰ ἐδραιώσῃ τὴν πολιτικὴν του θέσιν. Μεγάλην δραστηριότητα ἀνέπτυξαν καὶ οἱ πνευματικοὶ ἄρχοντες. Ὁ πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ καθολικὸς Ζαχαρίας ὁ Α', καὶ πρὸ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Βασιλείου τοῦ Α', εἶχον ζωηρὰν ἀλληλογραφίαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν, ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀναμφισβητήτως εἶχεν ἐλατήρια πολιτικά. Ὁ Φώτιος, ἐκτὸς τῆς ἐπισήμου δραστηριότητός του μετὰ τοῦ Ἀρμενίου καθολικοῦ, συνῆψεν καὶ ἄλλας, ὅπως φαίνεται, μυστικὰς σχέσεις μετὰ πνευματικῶν ἰθυόντων διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἀρμενίας, ὡς τοῦ Ταρῶν καὶ τῆς Συνης.

Ὁ Βασίλειος ὁ Α' ἀνεκέρυξεν ἑαυτὸν Ἀρσακίδην, ἂν καὶ εἰς τὰς φλέβας του οὐδὲ ρανὶς αἷματος τῶν Ἀρσακιδῶν ἔρρεε. Τὸ γένος τῶν Ἀρσακιδῶν εἶχεν ἐκλείψει πρὸ πολλοῦ. Τὴν πατρότητα τοῦ χονδροειδοῦς αὐτοῦ ψεύδους, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸν πολὺν

πατριάρχην Φώτιον. Οἱ ἐρευνῆται εἶναι τῆς γνώμης ὅτι ὁ Βασίλειος διὰ τοῦ βήματος αὐτοῦ ἠθέλε νὰ συγκαλύψῃ τὴν λαϊκὴν καταγωγὴν του καὶ νὰ νομιμοποιήσῃ τὴν ἀνάρρησίν του εἰς τὸν θρόνον τῶν αὐτοκρατόρων. Αὐτὸ εἶναι πολὺ πιθανόν, ἀλλὰ ἡ βασικὴ αἰτία ἦτο ἄλλη. Τὸ βῆμα τοῦ Βασιλείου εἶχε σοβαροὺς πολιτικοὺς σκοποὺς.

Ἡ Ἀρμενία διὰ τὴν αὐτοκρατορίαν εἶχε πάντοτε ἐξαιρετικὴν σημασίαν. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἄξίαν τοῦ χρυσοβούλλου ἐπὶ τῶν ἀποστελλομένων εἰς ξένα κράτη τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἐπισήμων ἐγγράφων τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ πεισθῶμεν ὅτι διὰ τὸ Βυζάντιον μετὰ τὸ ἀραβικὸν χαλιφάτον τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχεν ἡ Ἀρμενία. Τὰ ἀποστελλόμενα εἰς τὴν Βαγδάτην βυζαντινὰ ἐπίσημα ἐγγράφα ἔφερον βούλλαν τετρασολδιαν, εἰς τὴν Ἀρμενίαν τρισολδιαν. Ἄς σημειώσωμεν ὅτι τὰ ἀποστελλόμενα εἰς Φραγκίαν ἢ Γερμανίαν ἐγγράφα ἔφερον βούλλαν μονοσολδιαν.

Ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Ἀρσακιδῶν, πᾶσαι αἱ φεουδαρχικαὶ οἰκογένειαι (οἱ ναχαράροι) ἦσαν ὑποτελεῖς τῆς βασιλευούσης δυναστείας, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν οἰκογενειῶν τῶν Βαγραδιτῶν, Ἀρτζρουνιδῶν, Ἀντζεβατσί, Συνη καὶ ἄλλων, αἱ ὁποῖαι κατώρθωσαν νὰ ἐπιζήσουν κατὰ τὴν ἀραβοκρατίαν καὶ νὰ ἐγκαθιδρῦσουν τὸν Θ' αἰῶνα τὰ ἀνεξάρτητα πριγκιπᾶτα των. Ἀνακηρύττων ἑαυτὸν Ἀρσακίδην ὁ Βασίλειος, εἶναι φυσικὸν νὰ θεωρῆ ἑαυτὸν δεσπότην ὅλων τῶν ἀνωτέρω καὶ νὰ σκοπεύῃ νὰ κυριαρχήσῃ ἐπ' αὐτῶν κατ' ἀρχὰς τουλάχιστον de jure. Τὸ ἀκριβὲς τῆς ιδέας μας αὐτῆς ἐπικυρώνει πρῶτον ἡ ἐπιθυμία τοῦ Βασιλείου νὰ στεφθῆ ὑπὸ τοῦ Βαγρατίδου Ἀσῶτ (ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Ἀρσακιδῶν, ἕκαστον ὑψηλὸν αὐλικὸν ἢ στρατιωτικὸν λειτουργημα κατεῖχεν ὀρισμένη φεουδαρχικὴ οἰκογένεια. Οἱ Βαγραδίται ἦσαν οἱ θέτοντες τὸ στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως), καὶ δεύτερον, ἡ χαλκευμένη εἰς τὴν βυζαντινὴν αὐλὴν θεωρία, κατὰ τὴν ὁποίαν, δηθεν «τοῦ... παλαιοῦ Ἀρσάκου, ὃς Πάρθων ἠγήσατο, ἐπὶ μέγα δόξης παρελθόντος καὶ ἀρετῆς, νόμος τοῖς ὕστερον ἐχρημάτισε μὴ ἄλλοθεν βασιλευέσθαι μήτε Πάρθους μήτε Ἀρμενίους, ἀλλὰ μήτε Μήδους, ἢ παρὰ τοῦ γένους Ἀρσάκου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ». Ὁ σκοπὸς εἶναι σαφὴς καὶ εὐληπτος. Ἐφ' ὅσον ὁ Βασίλειος εἶναι Ἀρσακίδης, τουτέστιν «ἀπόγονος» τοῦ ἐνδόξου καὶ ἐναρέτου Ἀρσάκου, κατὰ τὸν «νόμον» αὐτὸν ὁ Βασίλειος ἀναμένεται νὰ βασιλεύσῃ καὶ τῶν Ἀρμενίων.

* Ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας.
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ, τομ. 56ος,
1ο τεῦχος, 1981[1982]

Ἡ προοπτική αὐτὴ δὲν ἦτο ἐπιθυμητὴ εἰς τοὺς Ἀρμενίους, οἱ ὅποιοι μετὰ διακοσίων ἐτῶν δουλείαν, μόλις ἐπανεκτήσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

Ἐξελίξεις κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα

Αἱ ἄρμενο-βυζαντιναὶ σχέσεις ἐγένοντο στενότεραι ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Βασιλείου τοῦ Α', καὶ ἰδιαιτέρως ἐπὶ Λέοντος τοῦ ΣΤ' καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου. Θέλουσα νὰ ἐπωφεληθῆ ἀπὸ τὴν ἀφόρητον κατάστασιν τῆς Ἀρμενίας κατὰ τὴν περίοδον τῶν θηριωδιῶν τοῦ ἀμῆρᾶ τῆς Ἀτροπατηνῆς Γιουσούφ, ἡ βυζαντινὴ κυβέρνησις μέσφ τοῦ πατριάρχου Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ ἀπευθύνθη πολλάκις εἰς τὸν Ἀρμένιον καθολικὸν Ἰωάννην τὸν ἐκ Δρασχανακέρτ καὶ τὸν Ἀρμένιον βασιλέα, ὑποσχομένη βοήθειαν, ἐναντι τῆς ὁποίας, ὁμως, εἶχεν ὑπ' ὄψιν νὰ πορισθῆ πολιτικὰ ὄφελῆ. Ἡ βυζαντινὴ κυβέρνησις τὸ 913 προσεκάλεσε τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως Σμπάτ, τὸν μέλλοντα βασιλέα τῆς Ἀρμενίας Ἀσῶτ τὸν Β', νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου μὲ μεγάλας τιμὰς ὑπεδέχθη αὐτὸν ἡ αὐτοκράτειρα Ζωή.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Λακαπηνοῦ, ἀρχίζει ἡ ἀπροκάλυπτος ἐπιδρομὴ τοῦ Βυζαντίου διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀρμενίας. Τὸ 934, διὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα καὶ Μελιά-Μλέχ κυριεύεται ἡ Μελιτηνὴ, ἡ πρωτεύουσα τῆς Γ' Ἀρμενίας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὸ 949 διὰ τοῦ Θεοφίλου, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μέλλοντος αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ, κυριεύεται «τὸ ἀνδρείο-τάτον καὶ πανθαύμαστον κάστρον» τῆς Θεοδοσιουπόλεως, τὸ 966 ὁ Νικηφόρος ὁ Φωκάς φέρει εἰς πέρας τὸ Anschluss τοῦ Ταρῶν. Ἡ περαιτέρω μετωπικὴ ἐπίθεσις τοῦ Βυζαντίου κατὰ τῆς Ἀρμενίας ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ δὲν εἶχε θετικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ αὐτοκρατορία υἰοθετεῖ νέαν πολιτικὴν, τὴν ἐσωτερικὴν ἐξάρθρωσιν τῆς Ἀρμενίας καὶ τὴν κατὰ τμήματα κατάκτησιν τῆς. Κυριεύεται τὸ Τάϊκ, ἡ Βασπρακανία, τὸ Σιράκ καὶ ἡ Βανάντ (ἡ Μεγάλῃ Ἀρμενία τῶν βυζαντινῶν πηγῶν), καταλύονται τὰ κράτη τῶν Βαγρατιδῶν καὶ Ἀρτζρουνιδῶν. Εἰς περίοδον ἑκατὸν περίπου ἐτῶν, ἡ αὐτοκρατορία κατακτᾷ ὅλην σχεδὸν τὴν Ἀρμενίαν.

Ἡ χώρα διαιρεῖται εἰς στρατιωτικο-πολιτικὰς περιφερείας-καπετανάτα, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν δούκα ἢ κατεπάνω. Τὸ Βυζάντιον ἐγκαθιστᾷ εἰς τὴν Ἀρμενίαν τὴν ἰδικὴν τῆς τάξιν καὶ φορολογικὸν σύστημα. Τὸ ἄρμενικὸν καθολικοσᾶτον τοῦ Ἀνίου καταργεῖται, ὁ καθολικὸς ἀγεται εἰς ἐπίτιμον ἐξορίαν πλησιέστερον τῆς πρωτεύουσας τοῦ Βυζαντίου. Ἡ βυζαντινὴ κυβέρνησις ἐγνώριζε πολὺ καλὰ ὅτι, μετὰ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἄρμενικοῦ κράτους, ἡ μόνῃ ἐνοποιούσα δύναμις τῶν Ἀρμενίων ἦτο τὸ ἄρμενικὸν καθολικοσᾶτον.

Τὸ Βυζάντιον κρίνει πρωτεῦον ζήτημα τὴν ἐκτό-

πισιν τῆς ἰθαγενοῦς ἀριστοκρατίας. Παρέχον εἰς αὐτὴν τιμὰς, κτήματα, ἀξιώματα καὶ τίτλους, ἐπιτυγχάνει νὰ μετοικίσῃ εἰς τὴν Δύσιν μέγαν ἀριθμὸν Ἀρμενίων εὐπατριδῶν. Ὁ ἄρμενικὸς στρατὸς «ἀμφὶ τὰς πενήτηκοντα χιλιάδας ἀριθμούμενος», ὁ ὁποῖος ἀμέσως μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῆς βυζαντινῆς κυβερνήσεως διὰ κατάκτησιν νέων χωρῶν, κατελύθη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου. Ὁ αὐτοκράτωρ, κατὰ τὸν Σκυλίτην, «ἀντὶ στρατιωτῶν φόρους πολλοὺς ἐπορίζετο» εἰς τὴν Ἀρμενίαν. Καὶ αὐτὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅτε ἡ τουρκικὴ ἀπειλὴ ἐγένετο ὀλοὲν αἰσθητὴ.

Ἡ ἐμφάνισις τῶν Σελτζούκων

Ἐὰν πιστεύσωμεν τοὺς βυζαντινοὺς συγγραφεῖς, ἡ κυρία αἰτία τῆς καταλύσεως τῶν ἄρμενικῶν στρατευμάτων ἦτο ἡ πλεονεξία τοῦ βασιλέως, ὁ ὁποῖος «ἀφειδῶς τὰ δημόσια καταναλίσκων χρήματα... εἰς μεγάλην ἤλασε ἔνδειαν». Ὁ Ἀρμένιος ἱστορικὸς τοῦ ΙΑ' αἰῶνος Ἀριστακὲς εἶναι δηκτικώτερος. «Τὸν πλοῦτον, - γράφει αὐτὸς - τὸν ὅποιον συνήθροϊζε ἀπὸ ὄλας τὰς χώρας ὡς φόρους καὶ τοὺς ὁποίους ἦτο προσήκον νὰ διανεῖμῃ εἰς τοὺς ἱππεῖς, διὰ νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν του προωρισμένου νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοὺς ἐχθροὺς ἱππικοῦ... ὁ Μονομάχος κατεσπατάλα εἰς πόρναις καὶ οὐδό-λως κατετρύχετο ἀπὸ ἀνησυχίαν ἐπὶ τῷ ἀφανισμῷ τῆς χώρας».

Τὴν ρόγαν πενήντα χιλιάδων στρατιωτῶν «ὁ κατεχόμενος, -κατὰ τὸν Σκυλίτην- ὑπὸ τῆς συνήθους νόσου τῆς ποδάγρας» κατὰκοίτος Μονομάχος εἶναι ἀπίθανον νὰ διεσκόρπιζε ἐπὶ Μαγδαληνῶν, ὅσον καὶ ἀκριβαί (καὶ μὲ τὰς δύο σημασίας τῆς λέξεως) νὰ ἦσαν αὐταὶ διὰ τὴν καρδίαν καὶ τὸ βαλάντιόν του. Ἡ μεταρρύθμισις τοῦ Μονομάχου εἶχε πολὺ σοβαρότερα ἐλατῆρια.

Ὁ Κεκαυμένος μὲ πικρίαν γράφει περὶ τῆς ἀπρεποῦς δράσεως τῆς βυζαντινῆς διοικήσεως εἰς τὴν χώραν καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὰς παραμεθορίους περιοχάς. Ἐναντίον τῶν ἀνομιῶν τῆς διοικήσεως αὐτῆς ἀντεπεξήρχετο ὁ ἰθαγενὴς πληθυσμὸς, ἡ δυσαρέσκεια τοῦ ὁποίου ὄχι σπανίως μετετρέπετο εἰς ἐξεγέρσεις κατὰ τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως. Εἰς τὰς ἐξεγέρσεις αὐτὰς ἐλάμβανον μέρος καὶ αἱ ἰθαγενεῖς ἐνοπλαὶ δυνάμεις. Ἡ βυζαντινὴ κυβέρνησις, εἰς τὴν ἐπιδιώξιν νὰ εὕρῃ διέξοδον ἐκ τῆς τοιαύτης καταστάσεως, ἐξέλεξε τὴν χειροτέραν ὁδόν, διέλυσε τὰ ἰθαγενῆ στρατεύματα. Εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐξηνεμίσθη ἡ δύναμις, ἡ ὁποία θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ προασπίσῃ τὴν χώραν καὶ τὸν λαὸν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὴν χώραν, νὰ μὴ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν δυνατότητα νὰ ἐγκατασταθοῦν μονίμως καὶ ταυτοχρόνως νὰ περιβάλῃ τὴν αὐτοκρατορίαν μὲ τείχος σθεναρόν. Τὰς βυζαντινάς φρουράς εἰς τὴν Ἀρμενίαν, αἱ

Το μοναστηριακό σύμπλεγμα του Τατέβ (9ος-13ος).

όποια ήταν συγκροτημένα κυρίως εκ ξένων μισθοφόρων, όλιγον ενδιέφερε ή άμυνα ξένης χώρας και ξένου λαού. Έν όνόματι τίνος, παραδείγματος χάριν, οί Βούλγαροι τών Μογλένων θά έχυνον τό αίμά των εις τό Βασπουρκάν, οί Ρώσοι εις τό Τάϊκ, οί Βαράγγοι εις τό Παϊπέрт, οί Ούζοι και οί Πετσενέγκοι εις τό Μαναζκέρτ;

Οί σύγχρονοι τών τουρκικών κατακτήσεων Άρμένιοι ιστορικοί του ΙΑ΄ αιώνος δέν βλέπουν εισέτι τά έπακόλουθα αυτών. Αυτοί παρουσιάζονται ώς άπλοί άφηγηται τών γεγονότων. Άλλά μετά παρέλευσιν ήμισείας περίπου έκατονταετίας, όταν αί θηριωδία τών Τούρκων Σελτζούκων εις την Άρμενίαν θά άποκορυφωθούν, όταν οί Άρμένιοι θά ιδούν την χώραν των, σύμφωνα με τόν Άρμένιον ιστορικόν του ΙΑ΄ αιώνος Ματθαϊόν τόν Έδεσσηνόν, «άπό άνθόκηπον, άπό παράδεισον μετετρέπη εις άκανθώνα» ότι έξηφανίσθη ή χαρά άπό την χώραν, έσβησαν οί ήχοι της λύρας και τών κυμβάλων και κατέκλυσαν αυτήν οί θρηνοι και οί λυγμοί», όταν κατά ποίαν φοράν αυτοί λαβόντες εις χειρας την βακτηρίαν του άπάτριδος, θά αρχίσουν και πάλιν νά περιπλανώνται εις τόν κόσμον, κατά τόν ίδιον ιστορικόν, «ώς οί πλανώμενοι άστέρες», τότε οί Άρμένιοι θά έρευνήσουν διά νά εύρουν τόν αίτιον της καταστάσεως αυτης. Ό ιστορικός θά γράψη εις την περίπυστον Χρονογραφίαν του: «Ποίος δύναται νά ιστορήση καθ' έξης τόν θρηνον της μεταμελείας τών Άρμενίων, την άπώλειαν της χώρας των, τά βάσανα, τά όποια υπέστησαν άπό τά άνομα και αίμοβόρα θηρία, τούς τουρκικούς στρατούς, έξ αίτίας της άπουσίας του άμύνοντος, έξ αίτίας τών ψευδοφρουρών...». Οί Ρωμαίοι έξεκένωσαν συστηματικώς την χώραν τών Άρμενίων εκ τών άνδρείων στρατιωτικών της, άπεξένωσαν αυτούς άπό τούς οίκους και τάς περιοχάς των, κατήργησαν τό βασιλείον τών Άρμενίων, έκρήμνισαν τά τείχη της χώρας διά της διαλύσεως

των ένόπλων της δυνάμεων...

Άλλά την τόσον εύχερη υπό τών Τούρκων κατάκτησιν της Άρμενίας δέν θά ήτο όρθόν νά θεωρήσωμεν έπακόλουθον μόνον και μόνον της έσφαλμένης πολιτικής του Βυζαντίου. Την κατάκτησιν της Άρμενίας υπό τών Τούρκων προπαρεσκεύασαν άπό τόν Ζ΄ αιώνα οί Άραβες, ή πολιτική τών όποίων εναντι της Άρμενίας ήτο όλως διαφορετική άπό εκείνη τών Σασανιδών και τών Βυζαντινών. Μόνον τρία πράγματα ενδιέφερον τούς τελευταίους, ή πολιτική ύπόταξις της χώρας, ή εισπραξις φόρων και ή εκμε-

τάλλευσις τών έντοπίων ένόπλων δυνάμεων. Τό περισσότερον τό όποιον έπραττον αυτοί ήτο ή έγκατάστασις φρουρών. Οί Άραβες, όμως, ιδιαιτέρως άπό της έποχής της δυναστείας τών Άββασιδών, ήρχισαν συστηματικώς νά έποικίζουσιν εις την Άρμενίαν άραβικούς πληθυσμούς, άραβικάς φυλάς, νά ιδρύουσιν άραβικά έμιράτα διαφόρων φυλών (των Σαϊμπανιδών, Καϊκισίων, Ούθμανικών, Τζαχαφίτων, Ζουραρικών, Σαλαριδών, Μερβανιδών και άλλων). Τό άρχιπέλαγος τών μουσουλμανικών αυτών πληθυσμών εις την Άρμενίαν άπό του ΙΑ΄ αιώνος έπαιξεν διά τούς Σελτζούκους ρόλον πέμπτης φάλαγγος.

Και εις την περίοδον αυτήν, καιτοι συνεχίσθη ό πολιτικός και θρησκευτικός άνταγωνισμός, αί οικονομικαί και πολιτιστικαί σχέσεις μεταξύ Άρμενίας και Βυζαντίου άνεπτυχθήσαν ούσιωδώς. Ό άραβο-βυζαντινός άνταγωνισμός έπέδρασεν άρνητικώς επί του διεθνούς διαμετακομιστικού έμπορίου. Άπό τό δεύτερον ήμισυ του Θ΄ αιώνος, ή Άρμενία γίνεται ιδεώδες κράτος-συγκρουστήρ, όπου συναντώνται τά έρχόμενα άπό τό Βυζάντιον και την Άραβίαν έμπορικά καραβάνια. Εύδοκιμούν μεγάλως αί πόλεις της Άρμενίας, αί όποια λαμβάνουν ένεργόν μέρος εις τό διεθνές έμπόριον με την ιδικήν των παραγωγήν, της όποίας πολλά είδη ήσαν γνωστά εις τάς άγοράς του Βυζαντίου. Ταυτοχρόνως, τά βυζαντινά έμπορεύματα πωλούνται εις τάς άγοράς της Άρμενίας. Τά πορίσματα τών αρχαιολογικών έρευνών εις τάς κυριωτέρας πόλεις της μεσαιωνικής Άρμενίας, και κυρίως εις τό Άνιον και Δβιν είναι οί καλύτεροι μάρτυρες.

Κατά την έποχήν αυτήν, τούς Άρμένιους, όπως και εις τό παρελθόν, ενδιέφερον πολύ ή άρχαία έλληνική λογοτεχνία και τέχνη, περι τών όποίων έλάμβανον γνώσιν μέσω του Βυζαντίου. Άπό τούς διασήμους παράγοντας του μεσαιωνικού άρμενικού πολιτισμού, πρέπει νά ύπογραμμίσωμεν κυρίως

τὸ ὄνομα τοῦ Γρηγορίου Μαγίστρου Παχλαβουνί, τοῦ διαπρεποῦς φιλοσόφου τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος, στρατιωτικοῦ, μεγάλου γνώστου τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ Γρηγόριος ὁ Μάγιστρος, δυστυχῶς ἄγνωστος εἰς τοὺς Ἑλληνας μεσαιωνιστάς, εἶναι πλάσμα τοῦ βυζαντινοῦ κόσμου καὶ πολιτισμοῦ. Αἱ ἐπιστολαὶ του βρίθουν εἰκόνων τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας καὶ ἱστορίας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ καλύτερα δημιουργήματα τοῦ εἴδους τῆς ἐπιστολογραφίας, πού ἦτο τόσον τῆς μόδας εἰς τὸ Βυζάντιον κατὰ τὸν ΙΑ΄ αἰῶνα. Μέγας γνώστης τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ πολιτισμοῦ, ὁ Γρηγόριος ὁ Μάγιστρος μεταφράζει ἐκ τῆς ἑλληνικῆς τὴν *Γεωμετρίαν* τοῦ Εὐκλείδου, τοὺς διαλόγους τοῦ Πλάτωνος *Τίμαιος* καὶ *Φαίδων* καὶ ἄλλα ἔργα, γράφων εἰσέτι εἰς τὸν παραλήπτην ὅτι «ἐὰν ὁ Θεὸς μακρύνῃ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνευ ἄλλου, θὰ μεταφράσῃ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Σύρων συγγραφέων». Ὁ Γρηγόριος Παχλαβουνί, ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ μαγίστρου καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ βεστάρχου ἀπὸ τὴν βυζαντινὴν αὐλήν, μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ ἄρμενικοῦ κράτους τῶν Βαγρατιδῶν, ἄνω τῶν δέκα ἐτῶν ὑπρέτησεν εἰς τὸν βυζαντινὸν στρατὸν, ἐγένετο κατεπάνω τῶν βυζαντινῶν θεμάτων τῆς Βασιλευστικῆς, Ταρῶν, Δερζηνῆς, Μεσοποταμίας καὶ ἄλλων, δι' αὐτὸ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως εἶναι ἐνδιαφέρουσα προσωπικότης εἰς τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, δὲν ἔπαυσεν ἡ στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ δράσις τῶν Ἀρμενίων εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἀναβαίνουν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς ἱστορίας νέα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται ἡ δόξα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, καίτοι ἡ δράσις τῶν, ὅπως καὶ εἰς τὸ παρελθόν, εἶναι κυρίως ἐπιβλαβῆς διὰ τὴν Ἀρμενίαν καὶ τοὺς Ἀρμένιους. Ἀπὸ τοὺς αὐτοκράτορας, πρέπει νὰ ὑπογραμμίσωμεν τὰ ὀνόματα τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Λακαπηνοῦ, τοῦ Νικηφόρου Φωκά καὶ τοῦ Ἰωάννου Τσιμισκῆ, ἀπὸ τοὺς στρατηγούς τοῦ Μελία-Μλέχ «νέου Βελισσαρίου», τοῦ Ἰωάννου Κουρκούα, τοῦ Βάρδα Σκληροῦ, τοῦ Βάρδα Φωκά καὶ ἄλλων. Δὲν ἔπαυσαν καὶ αἱ σχέσεις ἄλλου χαρακτήρος. Σύμφωνα μετὰ τὴν *Χρονογραφίαν* τοῦ Στεφάνου τοῦ Ταρωνίτου, τὸν κατεδαφισθέντα ἀπὸ τὸν σεισμὸν τοῦ 989 ναδὸν (μᾶλλον τὸν τροῦλλον) τῆς Ἁγίας Σοφίας ἀνοικοδόμησεν ὁ Ἀρμένιος ἀρχιτέκτων Τυριδιάτης.

Οἱ Τούρκοι στὴν Μικρὰ Ἀσία

Τὴν 19ην Αὐγούστου τοῦ 1071, εἰς τὸ Μαναζκέρτ τῆς Ἀρμενίας τὸ ζήτημα τοῦ κυρίου τῆς Μικρασιατικῆς χερσονήσου ἐλύθη εἰς ὄφελος τῶν Τούρκων. Μετὰ τοῦτο δὲν δύναται, φυσικά, νὰ γίνεταί λόγος περὶ ἄρμενο-βυζαντινῶν ὁμαλῶν σχέσεων, ἀν καὶ ἐπιφανεῖς Ἀρμένιοι παράγοντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐφαίνοντο εἰς τὸν ὄλοεν ἀμαυρούμενον ὀρίζοντα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Καίτοι ἡ κατάκτησις τῆς μικρασιατικῆς χερσονήσου ὑπὸ τῶν Σελτζούκων ἔθεσε τέρμα εἰς τὰς ἄρμενο-βυζαντινὰς σχέσεις (ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν καθεαυτὴν Ἀρμενίαν), παρ' ὅλα αὐτὰ αἱ σχέσεις αὐταὶ συνεχίσθησαν ἐκτὸς τῆς Ἀρμενίας, εἰς τὴν Κιλικίαν, ὅπου οἱ εὐρόντες ἄσυλον καὶ καταφύγιον ἀπὸ τοὺς διωγμούς τῶν Τούρκων χιλιάδες Ἀρμένιοι ἐγκαθίδρυσαν πριγκηπάτα καὶ βασιλείων. Ὁ πρῶτος Ἀρμένιος βασιλεὺς τοῦ κράτους τῆς Κιλικίας, Λεβὸν ὁ Β', ἔλαβεν τὸ στέμμα τοῦ ἀπὸ τὴν βυζαντινὴν αὐλήν.

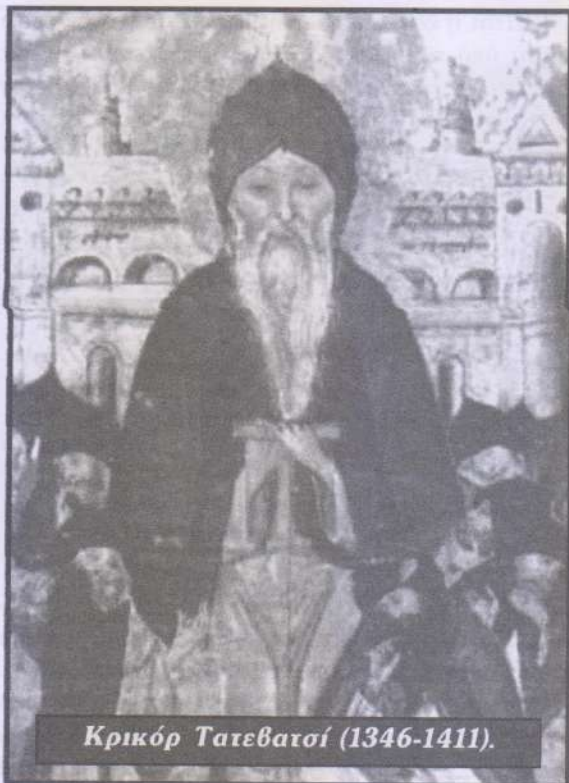
Τὸ ἄρμενικὸν κράτος τῆς Κιλικίας εἶχε τόσον στενὰς σχέσεις μετὰ τὸ Βυζάντιον, ὥστε ἀπὸ τὸ δεῦτερον ἡμισυ τοῦ ΙΒ΄ αἰῶνος ἐπανεληφθήσαν αἱ συζητήσεις διὰ τὴν ἐνωσιν τῶν δύο ἐκκλησιῶν. Αἱ διαπραγματεύσεις αὐταὶ διεξήχθησαν ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων καθολικῶν Νερσές τοῦ Χαρίεντος καὶ Γρηγορίου τοῦ Δ' μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μιχαήλ. Ἡ ἐκτενὴς ἀλληλογραφία τῶν διεσώθη μόνον εἰς τὴν ἄρμενικὴν γλῶσσαν.

Τὸ ἄρμενικὸν κράτος τῆς Κιλικίας εἶχεν ὡσαύτως μετὰ τοῦ Βυζαντίου εὐρείας οἰκονομικὰς καὶ ἐμπορικὰς σχέσεις. Ὁ ἐμπορικὸς στόλος τῆς Ἀρμενοκιλικίας διέπλεε τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ τὴν Μεσόγειον. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ θέλω νὰ σᾶς θυμίσω ἓνα παλαιόν, ὅπως φαίνεται πολὺ παλαιόν, σκαπτικόν, τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ ὁποῖου, δυστυχῶς, ἔχουν λησμονήσει καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἀρμένιοι.

Ἦμουν μικρὸ παιδί καὶ οἱ Ἕλληνες φίλοι μου εἶχαν τὴν συνήθειαν νὰ με πειράζουσαν μετὰ τὸ «*Ἀρμένικο βαπόρι ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν*». Ὅσο μικρὸς καὶ ἂν ἦμουν, ἐγνώριζα καλὰ ὅτι ἡ Ἀρμενία εἶναι χώρα ὄρεινῆ, δὲν ἔχει οὔτε θάλασσαν οὔτε λιμένας (ἂν καὶ τὸ βαπόρι τοῦ Νῶε, ἔχω ὑπ' ὄψιν μου τὴν κιβωτόν, ἐπλευσε εἰς τὴν Ἀρμενίαν καί, κατὰ τὴν βίβλον τῆς Γενέσεως, ἐκάθησεν ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ Ἀραράτ. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ ἔπρεπε ὁ Θεὸς νὰ βρέξῃ σαράντα ἡμέρας καὶ νύκτας, νὰ γίνῃ ὁ παγκόσμιος κατακλυσμός).

Κατὰ τὴν δεκαετίαν τοῦ 1930, ὁ πατέρας μου ἔγραφε μίαν *διατριβὴν Τὰ Ἴχνη τῶν Ἀρμενίων αἰρετικῶν εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα* καὶ μεταξύ διαφόρων πηγῶν ἐξεμεταλλεύθη καὶ τὴν *Μάγισσα*, ἓνα ὄραϊον ἑλληνικὸν τραγούδι, τὸ ὁποῖον εἶχε δημοσιεύσει ὁ Νικόλαος Πολίτης. Κατὰ τὸ τραγούδι αὐτὸ, ἡ μάγισσα εἶναι Ἀρμένισσα, ἡ ὁποία ἔχει μαγεύσει ἓνα Ἑλληνόπουλον, ἀρχοντόπουλον, τὸ ὁποῖον μετὰ τὸ καράβι του, δὲν κἀνω λάθος, μετὰ τὸ καράβι του, πηγαίνει εἰς τὴν Ἀρμενίαν νὰ εὕρῃ τὴν ἄρμενισσαν μάγισσαν. Ὁ πατέρας μου δὲν μπόρεσε νὰ ἐξηγήσῃ πῶς τὸ ἀρχοντόπουλον αὐτὸ πηγαίνει εἰς τὴν Ἀρμενίαν μετὰ τὸ καράβι.

Μετὰ πολλὰ χρόνια, εἰς τὴν συλλογὴν συμαϊκῶν δημοδῶν ἁσμάτων, ἐκδοθέντων ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους Χαβιαρά, ἐγὼ ἀνεκάλυψα μίαν ἄλλην

Κρικὸρ Τατεβασι (1346-1411).

διασκευὴν τοῦ τραγουδιοῦ αὐτοῦ. Τὸ ἀρχοντό-
πουλον ἀποτεϊνόμενον εἰς τὴν γυναῖκα του λέγει:
*«κ' ἐγώ, κυρά μου, πάω μέσ' τὴν Ἀρμενιά
νὰ πάρ' Ἀρμενοπούλλα, νᾶναιγ καὶ μάισσα,
μαγειόβγει τὰ καράβια καὶ τῆθ θάλασσα·
τὸν οὐρανὸ μαγιόβγει, κύμα δὲγ κάμνει,
μαγειόβγει με καὶ μένα, ποιὸ δέμ με θωρεῖς».*

Τώρα, δι' ἐμέ, εἶναι φανερόν ὅτι καὶ τὸ σκω-
πτικόν καὶ τὸ τραγούδι ἔχει ὑπ' ὄψιν του ὄχι τὴν
εὕρισκομένην εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀραράτ
Ἀρμενίαν, ἀλλὰ τὴν Ἀρμενοκιλικίαν, ἡ ὁποία εἶχε
μεγάλους λιμένας ἕως τοῦ Κορυκοῦ καὶ τῆς Ἀγιάς
καὶ μέγαν στόλον. Ἐχει ὑπ' ὄψιν του τὴν Ἀρμε-
νοκιλικίαν, ἡ ὁποία κατὰ τοὺς ΙΒ'-ΙΔ' αἰῶνας ἦτο
τόσον ἄρμενική, ὥστε εἰς τὸ Βυζάντιον αἱ ἔννοιαι
«Ἀρμενία» καὶ «Κιλικία» ἐγίναν συνώνυμοι, εἰς
δὲ τοὺς βυζαντινοὺς γεωγραφικοὺς ὁδηγοὺς ἤρχι-
σαν νὰ δίδουν ἐξήγησιν ὅτι «Κιλικία ἢ Ἀρμενία,
Κίλιξ ὁ Ἀρμένιος».

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΔ', αἰῶνος τὸ ἄρμενικόν
βασιλεῖον τῆς Κιλικίας κατέρρευσε ὑπὸ τὰς
πληγὰς τῶν Μαμελούκων καὶ, κατὰ συνέπειαν,
εὗρον τέλος καὶ αἱ ἄρμενο-βυζαντιναὶ πολιτικά,
οἰκονομικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ σχέσεις, ἂν καὶ
μέχρι τὴν πῶσιν τοῦ Βυζαντίου τὸ ἄρμενικόν
στοιχεῖον συνέχιζε νὰ παίζη ρόλον εἰς τὴν ζωὴν
τῆς αὐτοκρατορίας, τὴν ὁποίαν οἱ Ἀρμένιοι ἐθεώ-
ρουν κράτος συγγενές καὶ φίλον. Τὴν ἄλωσιν τῆς
Κωνσταντινουπόλεως ἐθρήνησαν καὶ οἱ Ἀρμένιοι.
Ἐξ αὐτῶν ὁ Ἀβραάμ ἐξ Ἀγκύρας καὶ ὁ Ἀρακέλ
ἐκ Μπαγές (νῦν Μπιτλίς), αὐτόπται μάρτυρες τῆς

ἀλώσεως, θὰ γράψουν καὶ ἐκτενεῖς θρήνους, θὰ
σημειώσουν μετὰ μεγάλης πικρίας ὅτι «*ἡ δόξα καὶ
ἡ τιμὴ πάσης τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ κατοικία τοῦ
Θεοῦ καὶ ἡ τῶν ἀγγέλων πόλις Στιμπὸλ μετετρέπη
ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων εἰς τόπον ἀναψυχῆς καὶ δια-
μονῆς τῶν κακούργων καὶ δαιμόνων*».

Τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας, οἱ ἰθύνοντες
τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἔκαμον τὸ πᾶν διὰ νὰ σπείρουν
ζιζάνια μετὰ τῶν δύο λαῶν μας. Ὅχι μόνον ἔ-
χοντες ὑπ' ὄψιν τὸ «*διαίρει καὶ βασιλεύει*» οἱ ἐκλε-
κτοὶ τοῦ προφήτου ἦσαν τόσον ἰσχυροὶ, οἱ δὲ ρα-
γιᾶδες τόσον ἀσθενεῖς, ὥστε δὲν ὑπῆρχεν τόση με-
γάλη ἀνάγκη εἰς αὐτό. Τὸ κύριον κίνητρον ἦτο ἡ
καταλήστευσις αὐτῶν, ὁ σφετερισμὸς τοῦ ἰδρώτος
τῶν. Εἰς ἡμερησίαν διάταξιν ἦτο τὸ «*διαίρει καὶ
λήστευει*». Εἶναι ἄρκετόν νὰ διαβάσῃ κανεὶς τὴν
Χρονογραφίαν τοῦ Ἀρμενίου ἱστορικοῦ Γρηγορίου
τοῦ ἐκ Δαρανάλεως (1576-1643), ὡς καὶ τὰ ἐκδοθέ-
ντα ὑπὸ τοῦ Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως εἰς τὸν
Α' καὶ Στ' τόμον τῶν *Ἀναλέκτων Ἱεροσολυμιτικῆς
σταχυολογίας* ὑπομνήματα τοῦ μητροπολίτου
Καισαρείας, τῆς Παλαιστίνης τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν
Παρθενίου καὶ τοῦ Νεοφύτου Κυπρίου, διὰ νὰ λάβῃ
μίαν γενικὴν ἰδέαν διὰ τὸ πόσον θλιβερὰ ἀποτε-
λέσματα καὶ διὰ τοὺς Ἑλληνας καὶ διὰ τοὺς Ἀρ-
μενίους εἶχεν ἡ πολιτικὴ αὐτῆ. Ἀλλὰ οἱ φωτεινό-
τεροι παράγοντες τῶν δύο μας λαῶν ἐγνώριζαν
καλὰ ὅτι δύνανται νὰ λυτρωθοῦν μόνον διὰ συντο-
νισμένων διαβημάτων. Αὐτοὶ, εἰς πείσμα κατὰ τῶν
ἐνεργειῶν τῶν Τούρκων νὰ ἀνάψουν τὸν δαυλὸν
τῆς διχονοίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ Ἑλλήνων, ἐπι-
χειροῦν πᾶν τὸ δυνατόν διὰ τὴν ὀργάνωσιν κοινοῦ
ἀγῶνος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κρητικοῦ πολέμου
τοῦ 1645-1669, ὁ Ἀρμένιος Μαχτεσί Σαχμουράτ
ἔρχεται εἰς Παρισίους καὶ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν
Λουδοβίκον τὸν ΙΔ' καὶ προφορικῶς καὶ γραπτῶς.
Περιγράφων τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν χριστια-
νῶν τῆς Τουρκίας, ὁ Μαχτεσί Σαχμουράτ γράφει
πρὸς τὸν Λουδοβίκον ὅτι «οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνα-
τολῆς εἶναι ἀδύνατοι νὰ φέρουν τὸν τουρκικὸν
ζυγόν, πάντες, ὡς ἐπληροφόρησαν Ὑμᾶς οἱ Ἑλ-
ληνες τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ἑλληνες τοῦ Εὐξείνου Πόν-
του, οἱ Ἰβήρες καὶ Σύροι, εἶναι ἐτοιμοὶ νὰ ἐξεγερ-
θοῦν κατὰ τοῦ σουλτάνου καὶ τῶν πασάδων του».
Ἐν συνεχείᾳ τοῦ ὑπομνήματός του πρὸς τὸν Λουδο-
βίκον, ὁ Ἀρμένιος παράγων γράφει ὅτι «*ἐὰν τὰ
στρατεύματα τῶν χριστιανῶν πλησιάσουν καὶ ἐπι-
τεθοῦν κατὰ τῶν νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ
τῶν παραλίων τῆς Κύπρου, ὅταν οἱ στρατιαὶ τῆς
Ὑμετέρας Μεγαλειότητος καταλάβουν τὴν Κων-
σταντινούπολιν καὶ οἱ Μοσχοβῖται ἐπιτεθοῦν κατὰ
τῆς Τραπεζοῦντος, ἐνωθέντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων
καὶ τῶν χριστιανῶν, δύνανται νὰ προκαλέσουν
ἀναστάτωσιν εἰς τὴν Ἀνατολίαν*».

Κατὰ τὰ τέλη τῆς 18ης ἑκατονταετίας, ἐκ τῶν
λαμπροτέρων φυσιογνωμιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους,
ὁ μέγας Ρήγας Φεραῖος θὰ γράψῃ εἰς τὸν Θουρίον

του:

Βούλγαροι κι' Άρβανίτες, Άρμένιοι και Ρωμιοί, άράπηδες και άσπροι, με μιά κοινή όρμη για την Έλευθεριαν να ζώσωμεν σπαθι πώς είμασθ' άντρειωμένοι, παντού να ζακουσθή.

Είς τόν 7ον άρθρον του Συντάγματός του της Έλευθέρας Έλλάδος, ό Ρήγας θεωρεί κυρίαρχον λαόν όλους τούς κατοίκους της Έλλάδος. «Χωρίς έξαιρέσιν θρησκείας και διαλέκτου, Έλληνες, Άλβανοί, Βλάχοι, Άρμένηδες, Τούρκοι και κάθε άλλο είδος γενεάς», είς δέ τόν 122ον βεβαιοί «είς όλους τούς Έλληνας, Τούρκους, Άρμένηδες την ισοτιμίαν, την έλευθεριαν, την σιγουρότητα, την έξουσίαν των ύποστατικών έκάστου...» κτλ.

Είναί γνωστόν ότι τά της Φιλικής Έταιρείας έμυήθησαν και οί Άρμένιοι. Υπάρχουν έγγραφα τά όποια επικυρώνουν την συμμετοχήν των Άρμενίων του Ίσμαήλ. Η επανάστασις του 1821 εύρεν αντίλαλον όχι μόνον είς την Άρμενίαν και τόν Καύκασον, αλλά και είς όλας τάς άρμενικάς παροικίας του έξωτερικού. Τό 1822, άρμενικόν περιοδικόν της Καλκούτας των Ίνδιων έγραφε ότι «τό έθνος των Άρμενίων πρέπει να δράση ως οί Έλληνες», τουτέστι να έξεγερθή κατά της Όθωμανικής Αυτοκρατορίας. Καί τά έπόμενα έτη αί μορφαί των Έλλήνων ήρώων του '21 δεν έλειπον έκ των σελίδων των άρμενικών έφημερίδων και περιοδικών. Καί αυτό είναί φυσικόν. Τά 9/10 της Άρμενίας εύρίσκοντο υπό τόν ζυγόν των άλλοφύλων. Αί μορφαί των Έλλήνων ήρώων άνεπτέρων τόν ήθικόν των Άρμενίων, ή δέ άπελευθέρωσις της Έλλάδος ένισχυε την πεποιθησιν ότι και ή τουρκοκρατούμενη Άρμενία δύναται ούτως να λυτρωθή. Κατά τόν ρωσο-τουρκικόν πόλεμον του 1877-1878, ότε και πάλιν έτέθη είς την ήμερησίαν διάταξιν τό ζήτημα της άπελευθέρωσης της Δυτικής Άρμενίας, είς ένα άρμενικόν περιοδικόν της Τιφλίδος δημοσιεύεται ή άρμενική μετάφρασις του Θουρίου του Ρήγα Φεραίου. Μετά τόσα χρόνια τό φλογερόν αυτό ποίημα διά τούς Άρμένιους ήτο πολύ επίκαιρον.

* * *

Είς τά μαύρα χρόνια της Τουρκοκρατίας, οί Άρμένιοι δεν έπαυσαν να μελετούν τά έργα των αρχαίων Έλλήνων συγγραφέων. Είς τάς κορυφάς των άπροσίτων όρέων αναπτύσσουν δρᾶσιν μοναί και σχολαί. Θέλω να τονίσω έδώ κάτι τό καταπληκτικόν. Είς διαφόρους βιβλιοθήκας του κόσμου φυλάσσονται εκατοντάδες άρμενικά χειρόγραφα των ΙΒ'-ΙΗ' αιώνων, περιέχοντα τά έργα του Πλάτωνος, του Άριστοτέλους, του Πορφυρίου, του Ζήνωνος, του Θέωνος και άλλων Έλλήνων συγγραφέων της αρχαιότητας, δηλαδή κατά τά χρόνια της μαύρης σκλαβιάς, όταν ή ζωή του ανθρώπου δεν

έκόστιζε τίποτε, οί τουρκοκρατούμενοι Άρμένιοι συνέχιζαν είς μακράν των πόλεων και κέντρων μονάς να διαβάζουν, άντιγράφουν, έρμηνεύουν και μελετούν τά έργα των αρχαίων Έλλήνων. Την άγάπην πρὸς την αρχαίαν Έλλάδα και τόν αρχαίον πολιτισμόν ήθελαν να ύπογραμμίσουν οί Άρμένιοι, όνομάζοντες την ίδρυθεισαν τά τέλη του ΙΓ' αιώνος είς την μονήν του Γκλατζόρ σχολήν «δευτέρας Άθήνας».

Μεταγενέστερον τό ένδιαφέρον αυτό γίνεται πύό έντονον. Τό 1783, Γεώργιος τις Κωνσταντινουπολίτης μεταφράζει είς την άρμενικήν την *Ίλιάδα* του Όμήρου έκ παλαιάς νεοελληνικής μετάφρασεως. Υπάρχει και άρμενική μετάφρασις του έργου του Νικολάου Λουκανού *Η άλωσις της Τροίας*.

Είς άλλος Άρμένιος Κωνσταντινουπολίτης, ό Μελχισεδέκ, τό 1772 μεταφράζει τό *Χρονικόν* του Γεωργίου του Σφραντζή. Αύτή είναί ή πρώτη μετάφρασις του έργου αυτού είς ζωντανήν γλώσσαν και έχει πραγματοποιηθῆ πρὸ της έκδόσεως του πρωτοτύπου.

Οί Έλληνες άπήλασαν όλας τάς «χάριτας» της Τουρκοκρατίας τετρακόσια έτη, οί Άρμένιοι έννεακόσια. Διά τούς Άρμένιους, ή Τουρκοκρατία έληξε διά της έξοντώσεως μόνο τό 1915 ένός και ήμισιους εκατομμυρίου ψυχών, της άπωλείας των 9/10 της πατρίδος των και της διασποράς των έπιζησάντων είς όλας τάς χώρας του κόσμου. Οί κατακτηταί έπραξαν τό πᾶν διά να έξοντώσουν τόν λαόν μας, να εξαλείψουν την ανάμνησιν ότι κάποτε ή χώρα αύτή ήτο ή Άρμενία. Ο Ταλαάτ πασάς είχε πει ότι θα σφάξη όλους τούς Άρμένιους έκτός ένός, ό όποίος θα λάβη θέσιν είς την βιτρίναν του μουσείου. Άλλά οί Άρμένιοι επέζησαν και συναθροισθέντες είς την Σοβιετικήν Άρμενίαν, επί των 10% του έδάφους της ιστορικής Άρμενίας, πορεύονται την όδόν της προόδου και της προκοπής, αλλάζοντες είς όλον τόν κόσμον, ότι ζή, υπάρχει ό σύγχρονος των Έλαμιτών, αρχαίων Αιγυπτίων, Άσσυρίων, Χετταίων, Βαβυλωνίων, Μήδων, πανάρχαιος λαός. Πόσα έθνη του κόσμου δύνανται να καυχηθούν ότι είναί σύγχρονοι των άνωτέρω;

Ο έλληνικός λαός είς την πλέον θλιβεράν και δραματικήν εποχήν της ιστορίας του, όταν έπρεπε να έξασφαλίση άσυλον και στέγην είς ένα εκατομμύριον Έλληνας της Μικράς Άσίας και Ανατολικής Θράκης, άνευ διακρίσεως έπραξε τό αυτό διά τούς χιλιάδας της ίδιας μοίρας Άρμενίους. Μεταξύ αυτών και διά τούς μέλλοντας γονεΐς μου. Η εύγενική, φιλική και ανθρωπιστική χειρονομία αύτή του έλληνικού λαού έχει βαθέως σφραγισθῆ είς την συνειδησιν του άρμενικού λαού, των Άρμενίων της Έλλάδος, οί όποίοι θεωρούν την χώραν αύτήν δευτέραν των πατρίδα και με κάθε δυνατόν μέσον συντείνουν είς την πρόοδον και προκοπήν της.

ΠΕΛΑΣΓΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑ "ΔΩΔΩΝΗ" ΚΑΙ Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ

Θα ήθελα με λίγα λόγια να αποδείξω την ταυτότητα της Πελασγικής Δωδώνης, η οποία βρισκόταν απέναντι ακριβώς από τον Όλυμπο, εκεί όπου, όπως αποδεικνύεται, "πρώτοι οι Πελασγοί έδωσαν στους θεούς τα ονόματά τους".

[Ηρόδοτος, *Ευτέρπη*, παρ. 50]

Είναι τεράστια για τον ελληνισμό και για την Ιστορία μας, που αποδεικνύεται μέσω των αρχαίων συγγραφέων, ότι η πελασγική Δωδώνη βρισκόταν κοντά στον Όλυμπο. Ολόκληρη η ιστορία του Ολύμπου κρύβεται πίσω από τη λέξη Δωδώνη που υπήρξε το πρώτο και μοναδικό μαντείο ως έναν καιρό στον ελλαδικό χώρο. Η ύπαρξη μαντείου τον καιρό των ομηρικών επών δεν αφορά την έρευνα μόνο ως προς τους χρησμούς, αλλά η έννοια είναι πολύ βαθύτερη, αφορά την ανακάλυψη του θείου και αργότερα της πελασγικής γραφής και του δωδεκάθεου.

Ανακαλύπτουμε συγχρόνως την Ελληνική Ιστορία, βλέποντας ότι υπήρξε ένας μεγάλος ολύμπιος πελασγικός πολιτισμός. Κατά τον Ηρόδοτο, οι Ίωνες ονομάζονταν πριν "πελασγικοί αιγιαλείς" [Z94], οι νησιώτες είναι "έθνος πελασγικόν" [Z95], οι Αιολείς ονομάζονταν τον παλαιόν καιρό "πελασγοί" [Z95], οι Αρκάδες ονομάζονταν "πελασγοί της Αρκαδίας" [A146], οι Αθηναίοι κατάγονται από τους "Αρχαίους Πελασγούς" [I56]. Ηλ. Σατσόμοιρου, *Ιστορία γενέσεως της ελληνικής γλώσσας*, Εκδόσεις Δαυλός 1991, σελ. 249.

Την πληροφορία ότι το μαντείο ήταν πελασγικό μάς τη δίνει ο Όμηρος, επίσης και την ταυτότητα της περιοχής που υπήρχε εκείνον τον καιρό το μαντείο, όπως αποδεικνύεται από τα ομηρικά κείμενα, του Ησιόδου και του Ηροδότου, που έχουν ως κάτωθι:

«Γουνεύς δε εκ Κύφου ήγε δύο και είκοσι νήας τω δε Αινηίνες έποντο μενεππολεμοί τε περραιβοί οι περί Δωδώνην δυσχειμέρον οίκι έθεντο».

«Ήρθε από τον Κύφο ο Γουνεύς με εικοσιδύο πρύμνες. Είχε Αινηίνων πληθυσμό και Περραιβών γενναίων όσοι στην κατοικίμωνη Δωδώνη κατοικούσαν κι όσοι από τον Τιταρήσιο πότιζαν τους αγρούς τους, που χύνει μες στον Πηνηϊό τα πρόσχαρα νερά του...»

Ομήρου *Ιλιάς* Β', 748 κ.ε.

Το παραπάνω κείμενο μάς λέει ότι οι Περραιβοί (Περραιβία, σημερινή Επαρχία Ελασσόνας) ζούσαν περί τη δυσχειμέρη ΔΩΔΩΝΗ και νέμονταν τα αγαθά του ποταμού Τιταρήσιου, που πηγάζει και σήμερα από το όρος Τίταρον-ιον (εκεί όπου βρίσκεται το χωριό Σαραντάπορο) και συνεχίζοντας σμίγει με τον Πηνηϊό, όπως ο Όμηρος αναφέρει. Είναι, νομίζω, η μεγαλύτερη απόδειξη της έδρας του Μαντείου, έχοντας υπόψη ότι και σήμερα κοντά στην κοίτη του Τιταρήσιου ποταμού γίνονται ανασκαφές σε τρεις περραιβικές πόλεις,

Άζωρος, Πύθιο, Δολίχη, οι οποίες κάποτε είχαν κοινή διοίκηση, και αυτό το επιβεβαιώνει και το αρχαίο νόμισμα που βρέθηκε στην Άζωρο (περιοχή Δήμου Σαρανταπόρου), το οποίο φέρνει την ένδειξη "Τριπολιτάν" και στο κέντρο ένα μεγάλο τρίποδα Μαντείου.

«*Ζεύ, άνα Δωδωναίε, Πελασγικέ, τηλόθι ναίων Δωδώνης μεδέων δυσχειμέρου. Αμφί δε Σελλοί σοι ναίουσ' υποφήται, ανιπτόποδες χαμαιεύναι...*»

«*Δία της Δωδώνης, Πρωτοκύβερνε, Πελασγικέ, που μένεις μακριά, την παγερή αφεντεύοντας Δωδώνη, και τρογύρα χαμοκοιτάμενοι, ανιπτόποδοι, ζουν οι Σελλοί, οι δικοί σου προφήτες...*»

Ομήρου *Ιλιάς*, Π' 230-235

Το παραπάνω κείμενο, το οποίο είναι έκκληση του Αχιλλέα προς τον Δία τον Δωδωναίο και Πελασγικό, μας δηλώνει ότι ο ίδιος ο Ζεός, ο ίδιος ο Θεός είναι γέννημα-θρέμμα της Δωδώνης από τους Πελασγούς, και στη συνέχεια μας λέει ότι στο Μαντείο βρίσκονταν οι Σελλοί, οι ανιπτόποδες Μάντιες. Είναι και αυτό μια μεγάλη μαρτυρία, πρώτον διότι η περιοχή μας αφεντεύεται από τον Όλυμπο και, δεύτερον, μας μιλάει για άνδρες Σελλούς Μάντιες, διαψεύδοντας κατά κάποιον τρόπο τις Ιέριες του Μαντείου της ηπειρωτικής Δωδώνης, οι οποίες κατά την επίσκεψη του Ηροδότου ισχυρίστηκαν, όπως και ο ίδιος, ότι δύο πλειάδες πέταξαν από την Αίγυπτο και ότι η μία ίδρυσε Μαντείο στην Ελλάδα και η άλλη στη Λιβύη κτλ...

«*Τον δ' ες Δωδώνην φάτο βήμεναι, όφρα θεοίο εκ δρυός υψικόμοιο Διός βουλήν επακούση, όππως νοστήση Ιθάκης ες πίονα δήμον ήδη απεών, ή αμφαδόν ήε κρυφιδόν...*»

«*Γι' αυτόν έλεγε ότι πήγε στη Δωδώνη για ν' ακούσει τη θέληση του Δία απ' την ψηλόκορφη βελανιδιά του Θεού, πώς να επιστρέψει στην πλούσια χώρα της Ιθάκης, αφού απουσίαζε ήδη πολλά χρόνια, ή φανερά ή κρυφά...*»

Ομήρου *Οδύσσεια*, Ξ 325-330 κ.ε.

Το παραπάνω κείμενο, που είναι λόγια του ίδιου του Οδυσσέα, μας δείχνει ότι το Μαντείο ήταν γνωστό σ' όλον τον ελλαδικό χώρο, διότι από τον Αχιλλέα από τη Φθία το γνωρίζει και ο Οδυσσέας από την Ιθάκη.

«*Έστι τις Ελλοπή πολυλήιος η δ' ευλείμων αφνειή μήλοισι, και ειλιπόδεσι βόεσσιν εν δ' άνδρες ναίουσι πολύρρηνες πολυβούται πολλοί απειρέσιοι, φύλα θνητών ανθρώπων ένθα δε Δωδώνη τις επ' εσχατιή πεπόλισται, την δε Ζεύς εφίλησε και ον χρηστήριον είναι τίμιον ανθρώποις...*»

«*... ναίων δ' εν πυθμένι φηγού ένθεν επιχθόνιοι μαντήια πάντα φέρονται, ος δη κείθι μολών θεόν άμβροτον εξερεϊνή δώρα φέρων τ' έλθησι συν οιωνοίς αγαθοίσιν...*»

«Υπάρχει κάπου μια χώρα που τη λένε Ελλοπία, πολύπλουτη και πολυλειβαδούσα, πλούσια σε πρόβατα και σε στριφτόποδα βόδια, κι εκεί κατοικούνε άνθρωποι που πλήθος έχουνε κοπάδια, πλήθος βόδια, πολλοί, αναρίθμητοι, γενιές θνητών ανθρώπων. Εκεί,

στην άκρη της, είναι κτισμένη μια Δωδώνη, που την αγάπησε ο Δίας κι όρισε να 'ναι μαντείο του τιμημένου μέσα στους ανθρώπους...

... Και κατοικούσαν στην κουφάλα μέσα μιας βελανιδιάς, απ' όπου οι άνθρωποι της γης πέρνουνε όλα τα μαντέματα, όσοι έρθουνε και τον αθάνατο θεό ρωτήσουνε φέρνοντας δώρα, με καλά σημάδια τ' ουρανού...»

Ησιόδου, *Ηοίαι* 58[134]

Το παραπάνω κείμενο του Ησιόδου μάς λέει ότι κάπου στην εσχατία μιας περιοχής ή λίμνης που ονομάζονταν Ελλοπία υπάρχει το μαντείο της Δωδώνης, που ο ίδιος ο Ζεύς το φίλησε, για να 'ναι τίμιο μαντείο μεταξύ των ανθρώπων. Την πληροφορία ως προς την περιοχή της Ελλοπίας μάς τη δίνει ο ίδιος ο Ηρόδοτος στο βιβλίο [H23], όταν γράφει: «**Επί Δώρου η εκτεινομένη στους πρόποδες της Όσσας και του Ολύμπου περιοχή καλείται "Ιστιαιώτις", η Ελλοπία είναι τμήμα της Ιστιαιώτιδος γης**». Η. Λ. Τσατσόμοιρου, *Ιστορία γενέσεως της ελληνικής γλώσσας*, Εκδόσεις Δαυλός 1991, σελ. 33.

Αξίζει εδώ να αναφέρω ακόμη ένα απόσπασμα του Ησιόδου που αφορά τους Πελασγούς και τη Δωδώνη: «**Δωδώνην φηγόν Τε, Πελασγών έδρανον ημέν...**»

Ησιόδου, *απόσπ. Α Β* 102 [319]

Είναι τεράστια η σημασία του φυσικού και γεωγραφικού χώρου εντός του οποίου γεννήθηκε ο Πελασγός, όπως ο Σάμιος ποιητής Άσιος έλεγε: «**Αντί Θεόν δε Πελασγόν εν υψοκόμοισιν όρεσσι γιαία μέλαιν' ανέδοκεν, ίνα θνητόν γένος είτη...**»

[Τον ισόθεο Πελασγό στα ψηλόκορφα βουνά η μαύρη γη γέννησε, για να δημιουργηθεί το ανθρώπινο γένος].

Η. Λ. Τσατσόμοιρος, *Ιστορία γενέσεως της ελληνικής γλώσσας*, Εκδόσεις Δαυλός 1991, σελ. 15.

Έχοντας υπόψη ότι οι πανάρχαιοι κάτοικοι του ελληνικού χώρου είχαν τις κατοικίες των επί των ορέων [*ούρεα μακρά, θεόν χαρίεντας εναύλους*] λέει η Θεογονία, στίχ. 129, έχοντας υπόψη το γεωγραφικό χώρο όπου σήμερα κατοικούμε [περιοχή Δήμου Σαρανταπόρου, Επαρχίας Ελασσόνας, Νομού Λάρισας] και παίρνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω σχετικά με την τοποθεσία της Ομηρικής **Δωδώνης** διεκδικούμε τη δοξασία, και να δοθεί στην περιοχή μας το όνομα **Δωδώνη** για ιστορικούς λόγους. [Κάτι που διεκδικείται σήμερα από τον οικισμό Φαρμάκης του δήμου Σαρανταπόρου].

Παραμερίζοντας την πελασγική **Δωδώνη** από τον Όλυμπο, χάνεται η δύναμη της Ιστορίας μας.

Δαρδουμπάς Αθανάσιος

Στο επόμενο τεύχος θα δημοσιευτεί η απάντηση επιστημονικού συνεργάτου μας στην επιστολή του κ. Δαρδουμπά.

ΓΛΩΣΣΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΒΟΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Πρός τόν Ύπουργόν Πολιτισμού,
κ. Θεόδ. Πάγκαλον

Άξιότιμε Κύριε Ύπουργέ,

Ό Γλωσσικός Όμιλος Βόλου είναι ένα νόμιμο συλλογικό όργανο μή κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Έκτός από τό ενδιαφέρον του νά προστατευθή ή γλώσσα μας από φθορές πού υπέστη ή όσες επιχειρηθούν στό μέλλον, διοργανώνει και ποικίλες άλλες έκδηλώσεις, προς ύποστήριξιν και διάδοσιν του πνευματικού μας πολιτισμού. Άκόμη, βραβεύει μαθητές για τό ενδιαφέρον τους υπέρ της γλώσσας μας, όπως και καταστηματαρχες, οι όποιοι άναρτούν στα καταστήματά τους καλλιεπείς ελληνικές έπιγραφές.

Μέ τό ύπ. αριθμ. 11/26.9.1998 έγγραφό μας, ζητήσαμε από τήν Νομαρχιακή Αυτόδιοίκηση Μαγνησίας νά ενισχύση και τόν δικό μας όμιλο μέ τό ποσόν των πεντακοσίων χιλιάδων, όπως κατά καιρούς ενισχύη άλλους συλλόγους και σωματεία. Καί τούτο, διότι τά έξοδά μας δέν έπαρκούν για νά άνταποκριθή ό όμιλός μας στις δαπανηρές του ύποχρεώσεις.

Μας έδηλώθη από τήν Νομαρχιακή Αυτόδιοίκηση Μαγνησίας ότι τελικώς θά μάς χορηγηθή ένα ποσόν έξ έκατό χιλιάδων, όταν εξασφαλισθή τό άπαιτούμενο κονδύλιο.

Έκτοτε, έχουμε έπισκεφθή πλειστάκις τό σχετικό γραφείο, αλλά πάντοτε μάς δηλώνεται ότι δέν υπάρχει ποσόν διαθέσιμο γι' αυτό τόν σκοπό.

Όμως, στις 12 Μαΐου, διαβάσαμε στόν τύπο ότι «στά πλαίσια του Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης» ενετάχθη τό «2ο πανόραμα όμοφυλοφιλικών ταινιών» και από σχετικές διαμαρτυρίες διαφόρων συλλόγων διαπιστώσαμε ότι και αυτό τό «πανόραμα» σεξουαλικής διαστροφής χρηματοδοτήθηκε από τήν πολιτεία!

Κύριε Ύπουργέ,

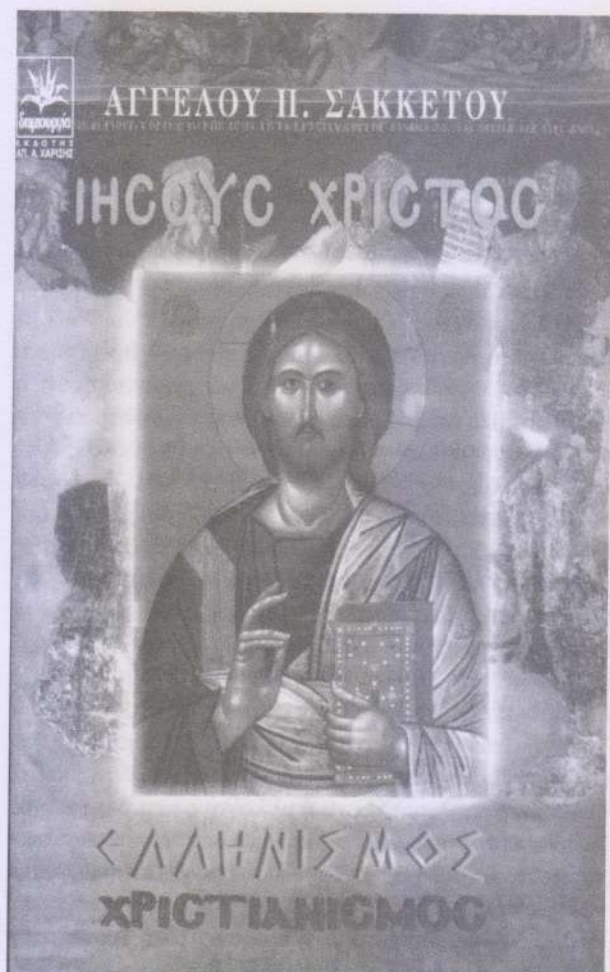
για νά προβάλλωνται, λοιπόν, τά «βίτσια» ώρισμένων τύπων παρέχονται άφειδώς χρήματα, ενώ, για νά ενισχυθή τό ύψιστης έθνικής σημασίας έργο του όμίλου μας δέν υπάρχουν ούτε ψιχία; Σέ χειρότερη μοίρα από τίς έκδηλώσεις των όμοφυλοφίλων κατατάσσεται τό έργο φορέων του πνευματικού μας πολιτισμού;

Κατόπιν αυτού, δικαιούμεθα νά εκφράσουμε τήν έντονη δυσφορία μας και τήν βαθεία μας απογοήτευση, για τόν τρόπο μέ τόν όποιον διανέμει τόν ιδρώτα του ελληνικού λαού ή πολιτεία!...

ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΩΝ. ΒΡΑΧΝΙΑΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΗΡ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

**ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ**
Άγγελου Π. Σακκέτου,
Εκδ. "Δημιουργία"

Το φιλέρευνο πνεύμα του γνωστού δημοσιογράφου, ιστορικού ερευνητή και παρουσιαστή των ποιοτικών εκπομπών, γνωστού τηλεοπτικού σταθμού, "ΙΔΕ ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ" και "ΤΟ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ" Άγγελου Σακκέτου, μας χάρισαν ένα άκρως ενδιαφέρον και οπωσδήποτε πλούσιο σε γνώσεις βιβλίο, με τον τίτλο "ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ-ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ-ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ" από τις εκδόσεις "ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ".

Ο αναγνώστης που με αγάπη και σεβασμό προς τις υπέρτατες αξίες του ελληνορθόδοξου ιδεώδους, θα ανοίξει τα φτερά της φαντασίας του και συνεγείρει τις δυνάμεις του στοχασμού του, θα μάθει επαγωγικά Ιστορία των Ελλήνων, από την προϊστορική εποχή μέχρι την εμφάνιση του Θεανθρώπου, μαζί με προφητείες για την έλευση του Σωτήρα, οι οποίες προφη-

τείες απαντώνται στους Έλληνες διανοητές, Αισχύλο, Πλάτωνα, Σωκράτη, Σιβύλα κτλ. καθότι οι Έλληνες φιλόσοφοι μίλησαν εν σπέρματι για το πνεύμα και το νόημα του χριστιανισμού εκατοντάδες χρόνια προ της Έλευσης του Χριστού.

Όλες οι θέσεις του συγγραφέα στηρίζονται σε διεξοδικές παραθέσεις πηγών, αρχαιολογικών ευρημάτων και διατριβών επωνύμων πανεπιστημιακών συγγραφέων, και οι πηγές του διασταυρώνονται κατά τρόπο ευσύνοπτο και σαφή, ώστε ο αναγνώστης να μπορεί να προχωρήσει σε δική του έρευνα, χρησιμοποιώντας το βιβλίο του κ. Σακκέτου ως οδηγό για τις σχέσεις των δύο μεγάλων πολιτισμών, ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ και ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ, και στη συνέχεια να αποκαλύψει τις βάσεις του ευρωπαϊκού πολιτισμού στην ελληνική ταυτότητα.

Το μνημειώδες αυτό έργο αποτελείται από 800 περίπου σελίδες και κοσμείται με πλούσια εικονογράφηση από έργα τέχνης όλων των εποχών και αρχαιολογικών ευρημάτων που θεμελιώνουν κάθε άποψη του συγγραφέα, όπως χάρτη της Παλαιστίνης με ελληνικές πόλεις, η επιστολή του Χριστού στην ελληνική γλώσσα και πολλά στοιχεία από την ελληνική παράδοση της Κοσμογονίας του Ησιόδου και Ομήρου, που πέρασαν μέσω της τέχνης σε αντίστοιχες χριστιανικές παραδόσεις.

Ο συγγραφέας ύστερα από πολυετείς έρευνες επιχειρεί από την αρχή του βιβλίου του να δώσει το στίγμα της προσπάθειάς του με τρόπο σαφή και περιεκτικό, και πράγματι με μοναδική μαεστρία σφυρηλατεί τις υψηλές ιδέες του ελληνορθόδοξου και ορθοδοξίας και κατορθώνει με επιδεξιότητα να αποδείξει την ενότητα και διαχρονικότητά τους καθώς και το γεγονός ότι ο ελληνορθόδοξος αποτέλεσε το πνευματικό υπόβαθρο του χριστιανισμού και της ορθοδοξίας.

Εμείς επικροτούμε τη στοχαστική και διαυγή σκέψη του συγγραφέα, την ακριβολόγο γλώσσα του, το πνευματικό του ύφος και ύψος, των αναλύσεων και παρατηρήσεων που επιβεβαιώνονται περιτράνως διαμέσου των χιλιατηρίδων και κάνουν το βιβλίο αυτό να ξεχωρίσει και να αποτελέσει ορόσημο στην ελληνική βιβλιογραφία, ώστε ο Λέκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών κ.κ. Γεώργιος Τουρλίδης να το αποκαλέσει ως το "ντοκουμέντο του αιώνα"!!!

Τέλος, επισημαίνουμε ότι το έργο, πνευματικό τέκνο ενός άξιου πατέρα, μεταφράζεται ήδη στην αγγλική και ρωσική γλώσσα και ετοιμάζεται για μετάφραση στην αλλοδαπή, διασπώντας τα πνευματικά ελληνικά όρια, και είμαστε πεπεισμένοι ότι θα ικανοποιήσει και τον πλέον απαιτητικό αναγνώστη.

Σπίνος Κωνσταντίνος

Χάρη στη δική σας συμμετοχή, ο Αθλητισμός κερδίζει

ο ΟΠΑΠ είναι βασικός χρηματοδότης
του Ελληνικού Αθλητισμού

Ο καθένας από εμάς στηρίζει τον Αθλητισμό, παίζοντας κάποιο από τα παιχνίδια του ΟΠΑΠ.

Γιατί εκτός από τα **100 δις** κάθε χρόνο που μοιράζονται ως κέρδη στους τυχερούς παίκτες, ο ΟΠΑΠ
σήμερα διαθέτει πάνω από **40 δις** ετησίως στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Με τα χρήματα αυτά λειτουργούν **400 Αθλητικά Κέντρα** και **Στάδια**, χρηματοδοτούνται

40 Ομοσπονδίες και **8.000 Αθλητικά Σωματεία** σε όλη τη χώρα και στηρίζονται οικονομικά

διεθνούς εμβέλειας **αθλητικές διοργανώσεις όλων των αθλημάτων σε κάθε σημείο της χώρας.**

100%

Σήμερα, καθώς το 2004 πλησιάζει, ο ΟΠΑΠ πρωταγωνιστεί και πάλι στη διεθνή ανάδειξη του Ελληνικού Αθλητισμού,

προετοιμάζοντας το έδαφος για νέες νίκες και διακρίσεις. Και μαζί του πρωταγωνιστούμε κι εμείς, οι παίκτες των παιχνιδιών του.

Γιατί το κέρδος είναι εθνικό κι αυτό το κέρδος το μοιραζόμαστε.

ΟΠΑΠ

Ελλάδα κερδίζει

ΑΡΘΡΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΤΕΥΧΗ ΤΗΣ "ΕΛΛΟΠΙΑΣ" (επιλογή)

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ

- Τχ. 4** Μακεδονικό και Διαβαλκανικές σχέσεις του **Σπ. Κακουριώτη**.
Τχ. 4 Τα ιστορικοπολιτικά πλαίσια της σύγχρονης Μακεδονίας του **Κ. Βακαλόπουλου**.
Τχ. 8 Η στάση μας στο "Μακεδονικό" και η κατάσταση στα Βαλκάνια του **Θ. Ζιάκα**.
Τχ. 9 Σχετικά με το "Μακεδονικό ζήτημα" του **Α. Ανθεμιδή**.
Τχ. 9 Η πολιτική των Σκοπίων έναντι της Ελλάδας του **Κ. Κεντρωτή**.
Τχ. 12 Το Μακεδονικό ζήτημα στο σύγχρονο Βαλκανικό χώρο (I), (II), (III) του **Κ. Βακαλόπουλου**.
Τχ. 12 Η αναγέννηση του βουλγαρομακεδονικού εθνικισμού του **Κ. Κεντρωτή**.
Τχ. 21 Ο Ελληνισμός των Σκοπίων στη διάρκεια του Μεσοπολέμου (1920-1940) του **Κ. Βακαλόπουλου**.
Β' Περίοδος
Τχ. 1 Σε αναζήτηση γερμανικής προστασίας του **Β. Στοϊλόπουλου**.
Τχ. 3 Οι εξελίξεις του Μακεδονικού και η εθελούλωση του ενδοτισμού του **Κ. Χολέβα**.
Τχ. 6 Οι σκόπελοι της ενδιάμεσης συμφωνίας του **Β. Στοϊλόπουλου**.
Τχ. 6 Μερικές σκέψεις επί θεμελιωδών πτυχών του "Μακεδονικού" και του ρόλου της Ελλάδας στο διεθνές σύστημα του **Π. Ήφαιστου**.
Τχ. 6 Ο εκτουρκισμός των Torbesi της ΠΓΔΜ και οι "αθάατες" πλευρές των μειονοτικών ζητημάτων του **Β. Στοϊλόπουλου**.
Τχ. 8 Τα Σκόπια ζητούν τη συνδρομή των "δημοκρατικών δυνάμεων" της Ελλάδας του **Β. Στοϊλόπουλου**.
Τχ. 8 Η προσφορά των Μανιατών στο Μακεδονικό Αγώνα του **Γ. Δημακόγιαννη**.
Τχ. 9 Σκοπιανό. Το κυνικό αδιέξοδο του **Ν. Κατσιλιώτη**.
Τχ. 9 Εθνική εγρήγορση. Η διέξοδος από την παγίδευση για το θέμα των Σκοπίων του **Αθ. Κόρμαλη**.
Τχ. 12 Το Μακεδονικό και οι σιωπηλές ελπίδες της Βουλγαρίας του **Β. Στοϊλόπουλου**.
Τχ. 12 Διαλυτικά φαινόμενα στο υβρίδιο των Σκοπίων του **Κ. Χολέβα**.
Τχ. 17 Το Σκοπιανό Κράτος-Έθνος του **Γ. Βοσκόπουλου**.
Τχ. 25 Αδιανόητοι "διανοούμενοι" στην υπηρεσία των γετόνων μας του **Αχ. Λαζάρου**.
Τχ. 26 Το "Μακεδονικό Ζήτημα" του **Απ. Παπαθεοδώρου**.
Τχ. 26 Η προσφορά των Κρητών στο Μακεδονικό Αγώνα του **Στ. Καρκαλέτη**.

ΚΥΠΡΟΣ

- Τχ. 1** Ο άλλος Αττίλας του **Ανδρέα Μακρίδη**.
Τχ. 1 Η επιστημονική μελέτη του Κυπριακού και η πολιτική ηγεσία του **Κ. Κύρρη**.
Τχ. 2 Αφιέρωμα στο Κυπριακό.
Να μετατρέψουμε το κενό σε ισχύ του **Τ. Φιλανιώτη**
Εθνικά υπολείμματα του **Δ. Καλουδιώτη**
Ποιοι διώχνουν την Ένωση του **Σπ. Κακουριώτη**.
Ο τουρκικός επεκτατισμός της κατεχόμενης γης μας και τρόποι αντιμετώπισης του προβλήματος του + **Θεόφιλου Γεωργιάδη**.
Αυτοδιάθεση-Κύπρος-Τουρκία-Ευρώπη του **Κ. Κύρρη**.
Τχ. 4 Οι καταβολές του ΑΚΕΛ και ιστορικοκοινωνικοί παράγοντες που ορίζουν τη στάση του στο εθνικό ζήτημα (I), (II) του **Π. Προδρόμου**.
Τχ. 7 Η ομοσπονδιακή λύση οδηγεί στην τουρκοποίηση του **Τ. Γεωργίου**.
Τχ. 7 Ο Ελληνισμός μπροστά στη νέα τάξη πραγμάτων του **Δ. Καλουδιώτη**.
Τχ. 8 Συνέντευξη του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου
Τχ. 9 Άραγε μας σώζει η τουρκική αδιαλλαξία του **Θ. Στοφορόπουλου**.
Τχ. 9 Για μια νέα πορεία στο εθνικό θέμα της Κύπρου του **Τ. Γεωργίου**

- Τχ. 14** Το Δημοψήφισμα του 1950 για την Αυτοδιάθεση-Ένωση του **Γ. Ζερβίδη**.
Τχ. 16 Κύπρος και Στρατηγική του Ελληνισμού του **Π. Ήφαιστου**.
Τχ. 16 Το χρέος της Ελλάδας για την Κύπρο του **Θ. Στοφορόπουλου**.
Τχ. 17 Για τον εορτασμό της Κυπριακής "Ανεξαρτησίας" του **Γ. Ζερβίδη**.
Τχ. 18 Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας, τα πρώτα εκατό χρόνια μοναξιάς (1893-1993) του **Π. Παπαπολυβίου**.
Τχ. 20 Αφιέρωμα στο Κυπριακό.
Πολιτικό μνημόσυνο Θεόφιλου Γεωργιάδη του **Α. Μαύρου**.
Το χρονικό προδομένου αγώνα του **Κ. Χατζηαντωνίου**
Η σύσκεψη της 30ης Νοεμβρίου-1ης Δεκεμβρίου στην Αθήνα του **Τ. Φιλανιώτη**.
Πολιτικές και στρατηγικές πτυχές της σύζευξης του κυπριακού κράτους με το ελλαδικό κράτος του **Π. Ήφαιστου**.
Ελληνο-Τουρκικοί συσχετισμοί στη νέα περίοδο. Το Κυπριακό στο προσκήνιο; του **Δ. Καλουδιώτη**.
Ελληνισμός-Ελλαδισμός ομάδας μαθητών Παγκυπρίου Γυμνασίου. Πικρό οδοιπορικό του **Φ. Μεταλληνού**.
Τχ. 21 Οι Κούρδοι ο Θεόφιλος κι εμείς του **Π. Λαζάρου**
Τχ. 21 Ο αγώνας των αποδήμων Κυπρίων προσφύγων στη Βρετανία για επιστροφή του **Α. Λεωνίδου**.
Τχ. 21 Η πολιτική πτυχή του θέματος των εγκλωβισμένων του **Γ. Κολοκασίδη**.
Τχ. 22 Κυπριακή οικονομία και αμυντική θωράκιση της Κύπρου του **Γ. Βαγιακάκου**.
Τχ. 23 Σκέψεις πάνω στην εθνική στρατηγική της μεταπολίτευσης του **Τάσου Φιλανιώτη**.
Τχ. 23 Συνέντευξη με την Ελένη Φωκά.
Β' Περίοδος
Τχ. 1 21 χρόνια μετά... του **Χριστοδ. Γιαλουριδή**.
Τχ. 2 Θεμελιώδεις πτυχές μιας Ελληνικής εθνικής στρατηγικής για το Κυπριακό ζήτημα του **Παν. Ήφαιστου**.
Τχ. 5 Το Κυπριακό ζήτημα του **Γ. Καρούσου**.
Τχ. 5 Το Πανεπιστήμιο Κύπρου του **Α. Μακρίδη**.
Τχ. 6-7 Τα αίτια της συνειδησιακής πάλης στην Κύπρο του **Χ. Ελισσαίου**.
Τχ. 7-8 Οι αγνοούμενοι της Τουρκικής εισβολής στην Κύπρο του **Ι. Γ. Βαρνάκου**.
Τχ. 8 Ευρύτεροι προβληματισμοί περί των απόψεων και προτάσεων των ΗΠΑ για στρατιωτικό διάλογο στην Κύπρο του **Αθ. Δρούγου**.
Τχ. 9 Το ενωτικό δημοψήφισμα και η έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα του **Χ. Κέλλη**.
Τχ. 9 Πολεμικά γεγονότα. Ιούλιος-Αύγουστος 1974. Στρατόπεδο ΕΛΔΥΚ. Επιμ. **Θ. Μπινιχάκης**.
Τχ. 10 1974-1997, Αγνοούμενοι-Διεθνής Αμνηστία-Ηνωμένα Έθνη και Διερευνητική Επιτροπή Αγνοουμένων του **Ι. Βαρνάκου**.
Τχ. 11 Αφιέρωμα: Από την ένωση στη διχοτόμηση
Το έθνος ξεθεμελιώνεται η πατρίδα σβήνει του **Ν. Ψυρούκη**.
Συνέντευξη με τον υπουργό Εξωτερικών της Κύπρου κ. Αλέκο Μιχαηλίδη επιμ. **Σπ. Δημητρίου**.
Κυπριακό: Λανθασμένοι χειρισμοί πάνω σε λανθασμένη βάση του **Π. Ήφαιστου**.
Η άλλη όψη του Κυπριακού του **Π. Σωτηρίου**.
Μαρτυρία: Χρονικό των μαχών της ΕΛΔΥΚ
Κύπρος... Η επόμενη ημέρα του **Π. Διακουμάκου**.
Κύπρος και διζωνική ομοσπονδία του **Κ. Κωνσταντινίδη**.
Πανόραμα του τουρκικού επεκτατισμού σε βάρος του κυπριακού Ελληνισμού του **Σ. Ιακωβίδη**.
Εθνοδημογραφικές και πολιτιστικές επιπτώσεις της εισβολής στην

Κύπρο το 1974 του **Σπ. Δημητρίου**.
 1974-1997. Οι αδήλωτοι αιχμάλωτοι-αγνοούμενοι της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο του **Ι. Βαρνάκου**.
Τχ. 12-13 Το θέμα των αγνοουμένων της Κυπριακής τραγωδίας είναι καθαρά ανθρωπιστικό ζήτημα του **Σπ. Δημητρίου**
Τχ. 13 Κύπρος και S-300: Ωρα για πράξεις του **Σ. Καρκαλέτση**.
Τχ. 15-18 Συνέντευξη με τον στρατηγό Γ. Καρούσο. Επιμ. του **Θ. Μπινιχάκη**.
Τχ. 16 Το Κυπριακό -για μια ακόμη φορά- στο μεταίχμιο και η «εξελληνική νοστροπία» του **Π. Ήφαιστου**
Τχ. 19 Κυπριακό. Συμβάντα, αναλύσεις και αναμενόμενα του **Γ. Καρούσου**.
Τχ. 20 Η αθανασία ζητεί πρόωρο θάνατο της **Α. Γεωργιάδου**.
Τχ. 20 Τα οκτώ κύματα του κυπριωτισμού του **Α. Μακρίδη**.
Τχ. 22 Κυπριακό: Διαρκής αντίσταση στον Αττίλα του **Κ. Χολέβα**.
Τχ. 24 Το κλειδί της λύσης του Κυπριακού βρίσκεται στην Άγκυρα. Συνέντευξη του Β. Λυσαριδη στον **Κ. Χατζηκώστα**.
Τχ. 25 Γιατί δε θα λυθεί και πάλι το Κυπριακό του **Λ. Παπαδημητράκη**.
Τχ. 25 Μνημόσυνο Θεόφιλου Γεωργιάδη.

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Τχ. 2 Οι διεθνείς ανεκμετάλλευτες δυνατότητες του Ελληνισμού του **Γ. Αλεξάνδρου**.
Τχ. 2 Ρουμ Ορτοντόξ: Η προέκταση του γένους μας στη Μέση Ανατολή του **Κ. Χολέβα**.
Τχ. 3 Απόδημος Ελληνισμός του **Δ. Ευαγγελίδη**.
Τχ. 5 Μια Κρήτη στη Συρία του **Λ. Πίγγουρα**.
Τχ. 7 Οι ελληνόφωνοι της κάτω Ιταλίας **ΚΕΜΕ**
Τχ. 7 Ελληνολατρεία στην ΕΣΣΔ του **Βλ. Αγτζίδη**.
Τχ. 10 Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και οι συνέπειες για τον Ελληνισμό του **Βλ. Αγτζίδη**.
Τχ. 11 Η ελληνόφωνη περιοχή της Καλαβρίας του **Τίτο Squillaci**.
Τχ. 12 Οι ελληνόφωνες γυναίκες στην κάτω Ιταλία της **Β. Λαμπροπούλου**.
Τχ. 18 Όταν το κράτος φοβάται το δικαίωμα ψήφου του μετανάστη του **Β. Στοϊλόπουλου**.
Τχ. 19 Εντυπώσεις από τον Ελληνισμό της Αμερικής της **Μ. Ζουμπούλη**.
Τχ. 20 Η εικόνα της Ελλάδος στον Γερμανικό Τύπο του **Β. Στοϊλόπουλου**.
Τχ. 21 Ο απόδημος Ελληνισμός, οι δυνατότητες και οι προοπτικές του (I), (II) του **Κ. Κοκκινόφτα**.
Τχ. 21 Άσε των φρονιμών τις βουλές και το τουφέκι πιάσε... του **Γ. Σιλούρη**.
Β' Περίοδος
Τχ. 1-2 Ο Ελληνισμός της Διασποράς της **Άρτεμης Ξανθοπούλου-Κυριακού**.
Τχ. 4 Ποιος θα σώσει το Ρωμαίικο; του **Σ. Καργάκου**.
Τχ. 4-Τχ. 5 Ο Ελληνισμός της Αιγύπτου του **Ε. Σουλογιάννη**.
Τχ. 6 Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού του **Μ. Δικαϊάκου**.
Τχ. 7 "Καλάς": Η μόνη φυλή στον κόσμο που διατηρεί μια παράδοση με στοιχεία που παραπέμπουν στην Αρχαία Ελλάδα του **Αθ. Λερούνη**.
Τχ. 17 Οι ελληνόφωνοι της Απουλίας του **Αθ. Κόρμαλη**.
Τχ. 18 Κι ο Τότος έγινε, όπως οι αρχαίοι του, Ορθόδοξος του **Γ. Αλεξάνδρου**.
Τχ. 22 Η θρησκευτική πολιτική του Μ. Αλεξάνδρου. Προλεϊάνσεις του εδάφους ελεύσεως του Κυρίου του **Α. Σακκέτου**
Τχ. 23-24 Ο ελληνισμός της διασποράς ως παράγων προβολής των εθνικών θεμάτων του **Αχ. Λαζάρου**
Τχ. 23 Οι Έλληνες του Λονδίνου του **Στ. Καρκαλέτση**
Τχ. 23-24 Ελληνική ιατρική παρουσία στην Αγγλία στο μεταίχμιο του 16ου και 17ου αιώνα του **Γ. Λαζάρου**
Τχ. 23 Τα αίτια της αποχώρησης του Ελληνισμού της Αιγύπτου του **Ευθ. Σουλογιάννη**.
Τχ. 24 Γκαγκαούζι "οι άγνωστοι" του **Γ. Παπαδόπουλου**.

ΕΥΡΩΠΗ

Τχ. 13 Η δική μας Ευρώπη του **Γ. Καραμπελιά**.
Τχ. 13 Η Ελλάδα στην ΕΟΚ: σχέδιο μερικού απολογισμού του **Θ. Στοφορόπουλου**.
Τχ. 14 Η Ελλάδα μεταξύ Ανατολής και Δύσης: Η περίπτωση της Κύπρου του **Δ. Καλουδιώτη**.
Τχ. 21 Εμείς και η Ευρώπη του **Γ. Σχίζα**.
Τχ. 22 Ο αντιορθόδοξος ρατσισμός και οι Ευρωπαϊκές εξελίξεις του **Κ. Χολέβα**.
Β' Περίοδος
Τχ. 4 Ο μύθος της απομόνωσης... του **Β. Στοϊλόπουλου**.
Τχ. 4 Τα εθνικά θέματα και η Διακυβερνητική της Ευρώπης του **Κ. Χολέβα**.
Τχ. 15 Νέο Ράιχ ή νέα πτώση; η Γερμανία στο δρόμο προς τον 21 αιώνα του **Β. Στοϊλόπουλου**.
Τχ. 17 Ο ευρωπαϊκός ανθελληνισμός του **Γ. Σκλαβούνου**.
Τχ. 19 Ο Ελληνισμός στην Εποχή του Ευρώ του **Κ. Χολέβα**.
Τχ. 22 Δυτικο-ευρωπαϊκή Ένωση - NATO. Σχέσεις συνεργασίας ή στρατηγικής εξάρτησης του **Γ. Βοσκόπουλου**
Τχ. 22 Ο νατοϊκός ιμπεριαλισμός. Η αυτοκτονία της ΕΕ και το θέατρο σκιών του ΟΗΕ του **Αν. Μακρίδη**.
Τχ. 24 Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και βαλκανική αποσύνθεση του **Γ. Βοσκόπουλου**.

ΑΙΓΑΙΟ

Τχ. 1 Η μειοδικτική πολιτική και οι συνέπειές της, της **Σ. Αντωνοπούλου**.
Τχ. 5 Οι διεκδικήσεις της Τουρκίας στο Αιγαίο (I), (II) του **Α. Συρίγου**.
Τχ. 23 Να μην πνιγούμε στο Αιγαίο του **Αθ. Κόρμαλη**.
Β' Περίοδος
Τχ. 1 Πρόκριμα Ελληνικών δυνατοτήτων του **Αθ. Κόρμαλη**.
Τχ. 2 Ορατή η απειλή στο Αιγαίο του **Αθ. Κόρμαλη**.
Τχ. 3 Το Γ "Ράιχ" των ΗΠΑ και το Αιγαίο του **Ν. Ψυρούκη**.
Τχ. 4 Ο γεωπολιτικός πανικός της Τουρκίας και το Αιγαίο του **Ιωάννη Λουκά**.
Τχ. 4 Το μετέωρο βήμα των Αθηνών του **Αθ. Κόρμαλη**.
Τχ. 5 Η Τουρκική προκλητικότητα και η Άμυνα του Αιγαίου του **Ι. Μανιάτη**.
Τχ. 8 Η προοπτική του "θερμού επεισοδίου" στο Αιγαίο του **Αθ. Δρούγου**.
Τχ. 8 Προς στρατιωτική διχοτόμηση του Αιγαίου στο πλαίσιο του NATO της **Σ. Αντωνοπούλου**.
Τχ. 8 Το έγκλημα των Υμίων νήσων και η πορισματική του συγκάλυψη του **Ι. Βαρνάκου**.
Τχ. 8 Η σημασία των Βραχονησίδων και η παρ' ολίγον κρίση στους Καλόγερους και στο Πετροκάραβο του **Αθ. Κόρμαλη**.
Τχ. 9 Τα επιλεγόμενα των Ίμια του **Φ. Μεταλληνού**.
Τχ. 15 Η αποστρατιωτικοποίηση των νήσων του Αιγαίου του **Αθ. Κόρμαλη**.
Τχ. 17 Αναφορά στους ακρίτες φρουρούς. Καστελλάριζο της **Αλ. Γαβριηλίδη & του Στ. Γαβριηλίδη**.
Τχ. 20 Η παράδοση του Αιγαίου της **Σ. Αντωνοπούλου**.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ

Τχ. 3 Αφιέρωμα στη Β. Ήπειρο.
 Η σημασία του αυτονομιακού αγώνα της Β. Ηπείρου του **Κ. Χολέβα**.
 Διεπιστημονική θεώρηση της Β. Ηπείρου του **Αχ. Λαζάρου**.
 Συνέντευξη από τον Μητροπολίτη + Σεβαστιανό.
 Β' Πανελλήνιον Επιστημονικόν συνέδριον. Το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα του **Β. Μιχαήλ**.
 Αλβανική "εθνική" ενότητα και ποίηση του **Κ. Λουκέρη**.
Τχ. 4 Εντυπώσεις από ένα Ταξίδι στην Αλβανία του **Θ. Μπινιχάκη**.
Τχ. 6 Ο Ιταλικός παράγων στο Βορειοηπειρωτικό του 1912-13 του **Κ. Λιολιούση**.
Τχ. 9 Βορειοηπειρωτικό ζήτημα και ελληνοαλβανικές σχέσεις του **Γ. Παπαγιαννόπουλου**.

Τχ. 9 Για το ζήτημα της Τσαμουριάς της **Ε. Πιτούλη**.
Τχ. 10 Νομικές και ιστορικές διαστάσεις του Βορειοηπειρωτικού ζητήματος (I), (II) του **Κ. Χατζηπαντωνίου**.
Τχ. 13 Κοσσυφοπέδιο και Β. Ήπειρος: παράλληλες πορείες του **Γ. Παπαγιαννόπουλου**.
Τχ. 15 Βόρειος Ήπειρος. Ελλάδα που αντιστέκεται του **π. Αν. Γκοτσόπουλου**.
Τχ. 17 Η ορθόδοξη αυτοκέφαλη εκκλησία της Αλβανίας και ο Βορειοηπειρωτικός αγώνας σήμερα του **π. Α. Γκοτσόπουλου**.
Τχ. 18 Οι εθνικοί αγώνες των Βορειοηπειρωτών του **Κ. Χατζηπαντωνίου**.
Τχ. 19 Το παρελθόν και το μέλλον της Β. Ηπείρου του **N. Hammond**.
Τχ. 21 Το εκπαιδευτικό πρόβλημα στη Βόρειο Ήπειρο των **Γ. Ντριγκόγια, Χ. Κυρανούδη**.
Τχ. 23 Η ζωή και ο αγώνας του αείμνηστου Μητροπολίτη Σεβαστιανού της **Σ.Φ.Ε.Β.Α.**
Β' Περίοδος
Τχ. 1 Η ιστορία ενός Βορειοηπειρωτή της **Μαρίας Φράγκου**.
Τχ. 2 Ο αείμνηστος Μητροπολίτης Σεβαστιανός και οι πλάνες περί του Βορειοηπειρωτικού του **Κ. Χολέβα**.
Τχ. 3 Η εθνική μας πολιτική ανεπάρκεια του **Αθ. Κόρμαλη**.
Τχ. 4 Ετεροβαρές το Σύμφωνο φιλίας με την Αλβανία του **Γρ. Γκιζέλη**.
Τχ. 6 Το Βορειοηπειρωτικό Ζήτημα στο πλαίσιο προστασίας των Συλλογικών Δικαιωμάτων και η παθητική στάση της Ελλάδος του **Γρ. Γκιζέλη**.
Τχ. 6 Σύμφωνο Φιλίας Ελλάδας-Αλβανίας του **Απ. Παπαθεοδώρου**.
Τχ. 7 Βορειοηπειρωτικό: Αξίζει ν' αγωνιστούμε του **Αθ. Κόρμαλη**.
Τχ. 8 Σεβαστιανός. Το ράσο που έγινε σημαία της **Ε. Μαστέλλου-Γιαννάκη**.
Τχ. 8 Η έλλειψη σχεδιασμού στην εξωτερική πολιτική και οι επιπτώσεις της στο Βορειοηπειρωτικό Ζήτημα του **Γρ. Γκιζέλη**.
Τχ. 10 Αφιέρωμα: Η εξέγερση και ο Ελληνισμός της Β. Ηπείρου.
 Η ελληνική παρουσία στην Αλβανία του **Α. Δρούγου**.
 Η εξέγερση που προδίδουμε του **Α. Κόρμαλη**.
 Η επανάληψη της Ιστορίας του **Κ. Μάρη**.
 Η πολιτική της υποστηρίξεως του Μπερίσα απέβη σε βάρος των ελληνικών και των βορειοηπειρωτικών συμφερόντων του **Γ. Γκιζέλη**.
 Συζήτηση με έναν από τους εξεγερμένους της Βορείου Ηπείρου επιμ. **Θ. Μπινιχάκη**.
Τχ. 12 Το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα και οι λόγοι της μη παρεμβάσεως της Διεθνούς Κοινότητας στην επίλυσή του του **Γρ. Γκιζέλη**
Τχ. 12 Όλοι αυτοί που έμειναν εκεί του **Θ. Μπινιχάκη**
Τχ. 13 Σεβαστιανός. Ο επίσκοπος του χρέους και της θυσίας του **Α. Καντόνη**.
Τχ. 14 Η παγκοσμιοποίηση οδηγός της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στο Βορειοηπειρωτικό Ζήτημα του **Γ. Γκιζέλη**.
Τχ. 18 Β. Ήπειρος & Κόσσοβο. Βίοι παράλληλοι, αλλά αποκλίνουσες πορείες του **Γ. Γκιζέλη**.
Τχ. 19 Ο προσανατολισμός της ελληνικής πολιτικής. Η πολιτική ιδεολογία των υπουργών εξωτερικών και το Βορειοηπειρωτικό Ζήτημα του **Γρ. Γκιζέλη**.
Τχ. 23 Ένας ακάματος πατριώτης έφυγε του **Θ. Μπινιχάκη**
Τχ. 23 Ματαιόδοξη αυτοπροβολή ή ασοπείρωση για τη σωτηρία της Β. Ηπείρου του + **Δ. Δημαλέξη**

ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Τχ. 1 Αφιέρωμα στον Ποντιακό Ελληνισμό.
Κείμενα-επιμέλεια Βλ. Αιγυζιδη.
 Ποντιακός Ελληνισμός στην ΕΣΣΔ
 Αυτονομία των Ελλήνων Ποντίων της ΕΣΣΔ
 Οι αυτόνομες ελληνικές περιοχές στην ΕΣΣΔ το Μεσοπόλεμο
 Η ελληνική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση το 1926 στην ΕΣΣΔ
 Μαρτυρία του Κώστα Σοφινιάδη
 Οι ελληνικές οργανώσεις
 Τα ελληνικά αντισταλινικά τραγούδια
 Χρονικό του Ποντιακού Ζητήματος

Τχ. 5 Η ιστορική ελληνικότητα του Πόντου του **Χ. Μαχαιρίδη**.
Τχ. 6 Η Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου και η Τουρκική Αντίδραση του **Βλ. Αιγυζιδη**.
Τχ. 8 Οι διωγμοί των Ελλήνων του Πόντου (I), (II) του **Π. Ενεπεκίδη**.
Τχ. 9 Μπροστά στο νέο προσφυγικό πρόβλημα του **Βλ. Αιγυζιδη**.
Τχ. 10 Γενοκτονία των Ποντίων του **Χ. Μαχαιρίδη**.
Τχ. 11 Το παγκόσμιο Ποντιακό Συνέδριο του **Βλ. Αιγυζιδη**.
Τχ. 16 Η απαράδεκτη στάση του ελληνικού κράτους απέναντι στους Έλληνες πρόσφυγες του **Χρ. Σοφινιάδη**.
Τχ. 14-17 Η φυγή των Ελλήνων της πρ. ΕΣΣΔ στην Ελλάδα. Αίτια και προσδοκίες του **Βλ. Αιγυζιδη**.
Τχ. 17-18 Η κατάρρευση της ΕΣΣΔ και η κατάσταση των Ελληνοποντίων του **Θεοχ. Κεσσίδη**.
Τχ. 18 Το Ποντιακό ζήτημα σήμερα του **Θ. Κατσονέβα**.
Τχ. 19 Ποντιακός Ελληνισμός της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ., 75 χρόνια πολιτικής παρουσίας του **Βλ. Αιγυζιδη**.
Β' Περίοδος
Τχ. 4 19η Μαΐου, ημέρα μνήμης της γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού του **Γ. Δοντά**.
Τχ. 21 Η αντιμετώπιση των Ελλήνων του Πόντου από τις ελλαδικές κυβερνήσεις του **Χρ. Σοφινιάδη**.

ΑΜΥΝΑ

Β' Περίοδος
Τχ. 1 Ελλάδα: Αμυντικά, Στρατιωτικά δεδομένα και δυνατότητες του **Π. Διακουμάκου**.
Τχ. 2 Η τουρκική πολεμική βιομηχανία σήμερα (οργάνωση-δυνατότητες) του **Γ. Βαγιακάκου**.
Τχ. 3 Στρατιωτική ισχύς και διπλωματία του **Δ. Σκαρβέλη**.
Τχ. 3 Ο εκσυγχρονισμός των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων του **Γ. Βαγιακάκου**.
Τχ. 4 Η τουρκική απειλή. Συγκριτική αξιολόγηση εξοπλισμών Ελλάδος-Τουρκίας του **Π. Διακουμάκου**.
Τχ. 5 Αναδιτάξεις στη Ν. Α. Μεσόγειο του **Αθ. Δρούγου**.
Τχ. 6 Η ελληνική απάντηση στο μείζον ζήτημα των εξοπλισμών του **Αθ. Δρούγου**.
Τχ. 7 Οι νέες απειλές για την ασφάλεια της Μεσογείου και η θέση της Ελλάδος του **Αθ. Δρούγου**.
Τχ. 7 Οι επιλογές των ηγεσιών υποσκάπτουν το μέλλον των λαών της Τουρκίας και της Ελλάδος του **Β. Σταυριανού**.
Τχ. 7 Η αναβάθμιση της Εφεδρείας είναι αναγκαιότητα του **Π. Λάσκου**.
Τχ. 8 Τα υποστρατηγεία του ΝΑΤΟ στη Λάρισα του **Ι. Μανιάτη**.
Τχ. 9 Έφεδροι. Αγνοούμενες χρυσές εφεδρείες του **Π. Λάσκου**.
Τχ. 9 Οι πύραυλοι S-300 και πραγματικότητες για την από αέρος άμυνα της Κύπρου του **Π. Διακουμάκου**.
Τχ. 10-11 Τα Νατοϊκά Στρατηγεία στην Ελλάδα. Σκοπιμότητες και αλήθειες του **Π. Διακουμάκου**.
Τχ. 13-14 Ελληνική αμυντική βιομηχανία. Παρούσα κατάσταση και προοπτικές του **Γ. Βαγιακάκου**.
Τχ. 13 Εφεδρεία και αποτροπή. Ο ρόλος του ανθρώπινου δυναμικού στην αμυντική θωράκιση της χώρας του **Δ. Σκαρβέλη**.
Τχ. 14 Το νέο ΝΑΤΟ και το στρατηγείο της Λάρισας του **Π. Διακουμάκου**.
Τχ. 14 Οι υπερεξοπλισμοί της Τουρκίας και η ελληνική αδράνεια του **Α. Δρούγου**.
Τχ. 16-17 Η χαμένη ισορροπία στο Αιγαίο του **Π. Διακουμάκου**.
Τχ. 16 Η αναγκαιότητα της παλλαϊκής άμυνας της **Θωμισίδος Φώτσαλη**.
Τχ. 17 Το νέο μαχητικό της αεροπορίας. Οι πραγματικές ανάγκες της από αέρος αμύνης του **Π. Διακουμάκου**.
Τχ. 18 Η Κύπρος σώζεται μόνο με ισχυρές αεροναυτικές δυνάμεις του **Π. Διακουμάκου**.
Τχ. 20 Ειρήνη. Αγαθό εν ανεπαρκεία... Άρα πολύτιμο. του **Π. Διακουμάκου**.
Τχ. 21 Ελληνική Αμυντική Βιομηχανία. Παρούσα κατάσταση και προοπτικές του **Γ. Βαγιακάκου**.

Τχ. 23 Γυναίκες και εθνική άμυνα των **Ζ. Καστανιά, Χ. Στεφανίδου**

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Τχ. 7 Το σχολί (Για το Οικουμενικό Πατριαρχείο ο λόγος ορίων). Του **+ Στ. Σταματέλου**.

Τχ. 8 Οι ευθύνες των Μεγάλων Δυνάμεων για την καταστροφή του Ελληνισμού της Μ. Ασίας του **Βλ. Αιτζιόη**.

Τχ. 12 Ίμβρος και Τένεδος. Η ιστορία και το δράμα δύο Ελληνικών νησιών, του **Αθ. Κόρραλη**.

Τχ. 12 Ένας πολεμιστής του Μικρασιατικού αγώνα θυμάται του **Γ. Παπαγεωργίου**.

Τχ. 13 Η ειρηνική παλιννόστηση του ελληνισμού στη Μικρασία του **Β. Καπάντη**.

Τχ. 14 Αποκαλύψεις του Τζελάλ Μπαγιάρ για την Μικρασιατική Καταστροφή του **Κ. Αλή**.

Τχ. 18 Ίμβρος-Τένεδος ημέρες μνήμης του **Χρ. Δόλοπα**.

Τχ. 19 Μνήμη Καππαδοκίας του **Κ. Χατζηαντωνίου**.

Β' Περίοδος

Τχ. 9 Ο Μικρασιατικός Ξεριζωμός του **Θ. Κατσανέβα**.

Τχ. 16-17 Από τη Μελούνα στο Σαγγάριο. Η μεγάλη εξόρμηση του νεότερου Ελληνισμού του **Π. Εμφιετζόγλου**.

ΘΡΑΚΗ

Τχ. 1 Το πρόβλημα της Δυτικής Θράκης του **Θ. Τσιούμπου**.

Τχ. 1,2,3,6 Η Μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης και η πολιτική της Τουρκίας του **Ν. Σαρρή**.

Τχ. 10 Οι παλιννοστούντες Έλληνες από την πρώην Σοβιετική Ένωση ως παράγοντας ανάπτυξης της Θράκης του **Δ. Καλουδιώτη**.

Τχ. 13 Η Θράκη σήμερα του **Φ. Μαλκίδη**.

Τχ. 16 Η μειονοτική γλώσσα του **Ν. Παναγιωτίδη**.

Τχ. 19 Ο γλωσσικός ευνουχισμός των Πομάκων του **Ν. Παναγιωτίδη**.

Τχ. 21,22 Η μουσουλμανική μειονότητα και η οικονομική κατάσταση της Θράκης, της **Σ. Αντωνοπούλου**.

Τχ. 23 Αναγέννηση του Θρακικού Ελληνισμού, του **Γ. Αμπελιώτη**.

Β' Περίοδος

Τχ. 1 Μετά τον Σαδίκ, ποιός ο επόμενος εντολοδόχος; του **Γ. Κουριαννίδη**.

Τχ. 2 Το Δημογραφικό πρόβλημα της Θράκης του **Ε. Γαλούση**.

Τχ. 3 Η Θράκη στο Τουρκικό στόχαστρο του **Ε. Γαλούση**.

Τχ. 4 Το μειονοτικό εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας του **Ν. Παναγιωτίδη**.

Τχ. 7 Πολιτική συμπεριφορά και στάση της μουσουλμανικής μειονότητας του **Ν. Παναγιωτίδη**.

Τχ. 8-9 Η πορεία μιας εθνογεννητικής διαδικασίας: Μουσουλμανική μειονότητα της Δ. Θράκης και μουσουλμανική μειονότητα της Βουλγαρίας του **Κ. Τσιούμπου**.

Τχ. 12 Εβρος: Ο γιός της Ροδόπης και του Αίμου του **Δ. Λιμνιάτη**.

Τχ. 18 Η Θράκη που επιμένει του **Γ. Κουριαννίδη**.

Τχ. 18 Η Θράκη σταυροδρόμι των διεθνών δικτύων του **Πρ. Εμφιετζόγλου**.

Τχ. 18 Συμφωνία ανακαλής Μουδανίων του **Δ. Λιμνιάτη**.

Τχ. 19 Η ουσία της ανάπτυξης ισχύει στην Θράκη; του **Ε. Γαλούση**.

Τχ. 22 Ανασκόπηση τουρκικών προκλήσεων στη Θράκη του **Φ. Μαλκίδη**.

Τχ. 23 Η Θράκη στο δόκανο της ελληνοτουρκικής φιλίας της **Σ. Χρυσοστόμου**.

Τχ. 24 Θράκη: Παρούσα κατάσταση - Απειλές - Απαιτήσεις του **Γ. Σεϊροδάκη**.

Τχ. 26 Οι κινήσεις του "Συνδέσμου Αλληλεγγύης Τούρκων Δυτικής Θράκης" του **Φ. Μαλκίδη**.

ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΟΣ

Τχ. 1 Κράτος και Έθνος του **Ν. Ψυρούκη**

Τχ. 1 Τουρισμός και Εθνική Αλλοτρίωση του **Γ. Σχιζα**.

Τχ. 1 Σχετικά με την έννοια του Έθνους του **Π. Ροδάκη**.

Τχ. 1 Εθνισμός-Εθνικισμός-Διεθνισμός του **Κ. Λιολιούση**.

Τχ. 2 Παιδεία και Εθνισμός του **Θ. Ζιάκα**.

Τχ. 3 Σχετικά με το πρόβλημα του ορισμού του έθνους του **Θ. Κεσσίδη**.

Τχ. 5 Ευρωπαϊκός διαφωτισμός-Ρωμιούση του **π. Γ. Μεταλληνού**.

Τχ. 6 Η προβληματική του εθνισμού. Ιστορικές όψεις του **Θ. Ζιάκα**.

Τχ. 7 Η αυτοδιάθεση των εθνών στη νέα τάξη πραγμάτων του **Γ. Σχιζα**.

Τχ. 7-10 Το πρόβλημα της ταυτότητας στη σύγχρονη ελληνική συνείδηση του **Θ. Ζιάκα**.

Τχ. 12 Ιστορία της προβληματικής γύρω από το έθνος του **Τ. Φιλανιώτη**.

Τχ. 11-13 Το πρόβλημα του έθνους: μια απόπειρα πλουραλιστικού ορισμού του **Θ. Ζιάκα**.

Τχ. 14 Η αλλοτρίωση του Νέου Ελληνισμού του **Θ. Ζιάκα**.

Τχ. 15, 16 Χώρος και χρόνος του **Γ. Καραμπελιά**.

Τχ. 15-16 Εθνισμός και κοινωνισμός. Προβλήματα συμβίωσης του **Θ. Δημόπουλου**

Τχ. 17, 18 Είμαστε Έθνος ανάδελφο; του **Θ. Ζιάκα**.

Τχ. 19 Το πρόβλημα του ορισμού του έθνους του **Θ. Ζιάκα**

Τχ. 19 Σύγκρουση πολιτισμών; του **Ε. Παντελούρη**.

Τχ. 20, 21 Επιστολή-απάντηση του **Χρ. Σαρτζετάκη** (τέως Προέδρου της Δημοκρατίας) στο άρθρο: "Είμαστε Έθνος Ανάδελφο"

Τχ. 22 Η Ελλάδα μια χώρα των συνόρων του **Θ. Ζιάκα**.

Β' Περίοδος

Τχ. 1, 2, 3 Το Νεοελληνικό Είδωλο του **Κ. Χατζηαντωνίου**.

Τχ. 4 Εθνικισμός - Εθνισμός - Αεθνισμός του **Ν. Παναγιωτίδη**.

Τχ. 6 Από την Αναγέννηση στην Επανάσταση του **Κ. Χατζηαντωνίου**.

Τχ. 9 Ελληνισμός και Χριστιανισμός του **Γ. Ντελόπουλου**.

Τχ. 16 Η ελληνική ταυτότητα και οι προσπάθειες για αποσύνθεσή της του **Γ. Γκιζέλη**.

Τχ. 17 Ελληνισμός και Χριστιανική Ορθοδοξία του **Γρ. Γκιζέλη**.

Τχ. 24-25 Το "εμείς" ως εθνικός προσδιορισμός του **Α. Μακρίδη**.

Τχ. 25 Προλεγόμενα στην εθνικιστική ιδεολογία του **Κ. Χατζηαντωνίου**.

Τχ. 26 Η εθνική αυτοδιάθεση του **Κ. Χατζηαντωνίου**.

ΓΛΩΣΣΑ- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Τχ. 1 Τα συμφωνικά φαινόμενα της Νέας Ελληνικής του **Χρ. Δάλκου**.

Τχ. 4 Ενδοσυγκριτική Γλωσσολογία και Γραικική γλώσσα του **Χ. Δάλκου**.

Τχ. 5 Αρχαία ναυάγια στο Αιγαίο του **Ε. Βρανόπουλου**.

Τχ. 8 Συμβολή στην έρευνα του χορού των Ελλήνων του Πόντου του **Ν. Ζουρντζιζή**.

Τχ. 10-11 Τα αδιέξοδα της Παιδείας του **Σ. Καργάκου**.

Τχ. 11 Μετανάστευση και Λογοτεχνία του **Φ. Φιλίππου**.

Τχ. 12 Τσακωνική διάλεκτος: ένα πρωτοελληνικό απολίθωμα του **Χ. Δάλκου**.

Τχ. 14-15 Γλώσσα και εθνική άμυνα του **Σ. Καργάκου**.

Τχ. 15 Μπρούνο Καζίλε ένας Ελλονόφωνος ποιητής της Καλαβρίας του **Γ. Μεταξά**.

Τχ. 16,17 Ο γλωσσικός εξανδραποδισμός στην Κύπρο του **Α. Μακρίδη**.

Τχ. 19-20 Διαπολιτισμική παιδεία του **Π. Κοτσιώνη**.

Τχ. 23 Ο ποιητής Βασίλης Κουρής του **Ν. Καρρά**.

Β' Περίοδος

Τχ. 1 Η Βαλκανική διάσταση της Ελληνικής γλώσσας του **Γ. Ντελόπουλου**.

Τχ. 2 Η επίδραση της Ελληνικής γλώσσας στη διαμόρφωση ενός Αραβο-Ισλαμικού πολιτισμού του **Ευθ. Άσσου**.

Τχ. 2 Περί της αρχαίας Ελληνικής μουσικής του **Δ. Σταθακόπουλου**.

Τχ. 3 Γαλλική Encyclopédie και Νεοελληνικός διαφωτισμός του **Δ. Καραμπερόπουλου**.

Τχ. 6 Οι διομολογήσεις και οι διεισδύσεις των Δυτικών στην Οθωμανική Αυτοκρατορία του **Ν. Κασιλιώτη**.

Τχ. 7 Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος Ανδριανουπόλεως του **Κ. Βακαλόπουλου**.

Τχ. 9-10 Η γλώσσα των Κυπρίων της Αγγλίας του **Α. Μακρίδη**.

Τχ. 10 Το ακριτικό τραγούδι και τα κλέφτικα δημοτικά τραγούδια του **Β. Σταθακόπουλου**.

- Τχ. 10** Αρ. Κωνσταντινίδης. 158.000 ελληνικές λέξεις στην αγγλική γλώσσα του **Θ. Μπινιχάκη**.
- Τχ. 15** Θεσσαλονίκη. Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης της **Αντ. Τρουμπούκη**.
- Τχ. 15** Ο Έλγιν και τα μάρμαρα του Παρθενώνα του **Δ. Νικολούλια**.
- Τχ. 16** Η γλωσσική εισβολή των Άγγλων και των δυτικών στην Κύπρο. Μερικές άλλες περιπτώσεις του **Α. Μακρίδη**.
- Τχ. 18** Αρχαία μετρικά σχήματα στη μουσική των χορών της ΒΔ. Μακεδονίας του **Π. Καβακόπουλου**.
- Τχ. 18** Ο πατριωτισμός στο λαϊκό μας τραγούδι του **Στ. Καρκαλέτση**.
- Τχ. 21** Περικλής Γιαννόπουλος του **Ν. Καρρά**.
- Τχ. 21** Ζεϊμπέκικος - Αντικριστός χορός του **Π. Καβακόπουλου**.
- Τχ. 22-23** Το τελικό -ν και η σύγχυση στη χρήση του του **Αν. Μακρίδη**
- Τχ. 23** Η παρθένος Αθηνά και η Παρθένος Μαρία του **Α. Σακκέτου**.
- Τχ. 24** Ο Λάδων ποταμός. Μάγεμα η φύσις και όνειρο ανθρώπου και ιστορίας του **Α. Σακκέτου**.
- Τχ. 25** Το λαϊκό μουσικό όργανο των Σουλιωτών. Η ψυχαγωγία τους κατά το 18ο-αι. ως τις αρχές του 19ου του **Π. Καβακόπουλου**.
- Τχ. 26** Η παλιά λύρα της Κρήτης και τα χουρδίσματά της του **Π. Καβακόπουλου**.

ΚΟΥΡΔΙΚΟ

- Τχ. 1** Κούρδοι, αυτοί οι ανυπότακτοι του **Α. Πίγγουρα**.
- Τχ. 2** Ο νόμος της γενοκτονίας του Κουρδικού Λαού του **Αλή Καρδούχου**.
- Τχ. 6** Ελεύθερο Κουρδιστάν ή Θάνατος του **Αλή Καρδούχου**.
- Τχ. 7** Πεθαίνοντας στην Ανατολή του **Γ. Παπαγεωργίου**.
- Τχ. 13** Η Γενοκτονία στην Νοτιοανατολική Τουρκία του **Μ. Δανίκα**.
- Τχ. 21** Οι Κούρδοι και η συνθήκη των Σεβρών του **Α. Κόρμαλη**.
- Τχ. 23** Η γένεση και η εξέλιξη του Κουρδικού ζητήματος του **Γ. Μπατζά**.
- Β' Περίοδος**
- Τχ. 2** Μια Ιστορική αναφορά του **Γ. Μπατζά**.
- Τχ. 4** Το δημοκρατικό έλλειμμα της Γερμανίας και το Κουρδικό του **Η. Ηλιοπούλου**.
- Τχ. 20** Διαστάσεις και παρενέργειες του κουρδικού προβλήματος του **Γ. Βοσκόπουλου**.
- Τχ. 20** Υπόθεση Οτσαλάν. Η Ελλάδα υπό τουρκική κηδεμονία του **Κ. Χατζηαντωνίου**.
- Τχ. 20** Τουρκικό ρουά-ματ του **Χ. Γιαλλουρίδη**.
- Τχ. 20** Το τουρκικό ζήτημα και το κουρδικό πρόβλημα του **Γ. Σκλαβούνου**.
- Τχ. 22** Μια πραγματιστική προσέγγιση του θέματος Οτσαλάν του **Μ. Κωστάκη**.
- Τχ. 24** Τουρκία, Ελλάδα και Κουρδιστάν. Αποσπάσματα από πρόσφατη ημερίδα.
- Τχ. 26** Οι εξελίξεις στο Κουρδικό Ζήτημα του **Α. Καρδούχου**.

ΤΟΥΡΚΙΑ

- Τχ. 2** Η Τουρκία και το ζήτημα των εθνοτήτων του **Χρ. Μαχαιρίδη**.
- Τχ. 5** Για το Εθνικό ζήτημα στην Τουρκία του **Βλ. Αιτζίδη**.
- Τχ. 6** Η Τουρκία και το Κουρδικό μετά την κρίση του Κόλπου του **Γ. Καραμπελιά**.
- Τχ. 7, 8** Οι Ελληνο-Τουρκικές σχέσεις με βάση τα τουρκικά σχολικά βιβλία του **Α. Λαζάρου**.
- Τχ. 8** Τουρκολαγνεία και μισελληνισμός ενός Βρετανού Πανεπιστημιακού του **Μιχαήλ Δανίκα**.
- Τχ. 8** Τουρκικός επεκτατισμός και ελληνικός κοσμοπολιτισμός του **Γ. Καραμπελιά**.
- Τχ. 10** Κεντρική Ασία. Η τουρκική προώθηση και η Ελλάδα του **Μ. Δανίκα**.
- Τχ. 14, 15** Οι Μουσουλμάνοι Ρωμιοί της σημερινής Τουρκίας του **Βλ. Αιτζίδη**.
- Τχ. 15** Διπλωματούχοι δολοφόνοι του **Αλή Καρδούχου**.
- Τχ. 16** Η γενοκτόνος Τουρκία του **Θ. Στοφοράπουλου**.
- Τχ. 16** Με το βλέμμα στραμμένο στην Κεντρική Ασία. Τουρκία και

- Παντουρκισμός του **Μ. Δανίκα**.
- Τχ. 21** Οι κυριότερες παραβιάσεις της συνθήκης της Λωζάνης από την Τουρκία του **+Γ. Μαγκριώτη**.
- Τχ. 22** Όψεις και πρακτικές της τουρκικής προπαγάνδας. Ελληνικές αδυναμίες του **Π. Κόνιαρη**.
- Τχ. 23** Η Αραβική πραγματικότητα στην Τουρκία. **Λαϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο Τουρκίας**
- Β' Περίοδος**
- Τχ. 1, 2** Οι Γερμανοτουρκικές σχέσεις και το Κουρδικό ζήτημα του **Β. Στοϊλόπουλου**.
- Τχ. 6** Η Τουρκία υπό Ισλαμιστή Πρωθυπουργό του **Δ. Σκαρβέλη**.
- Τχ. 8** Οι Ταύρκοι μετανάστες στη Γερμανία του **Β. Στοϊλόπουλου**.
- Τχ. 9** Η αόρατη Γερμανο-Τουρκική προσέγγιση του **Σ. Δημητρίου**.
- Τχ. 10** Η οικονομική κατάσταση της Τουρκίας σήμερα του **Β. Στοϊλόπουλου**.
- Τχ. 11** Κεντρική Ασία. Το μεγάλο φιάσκο της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής και ο ρόλος της Ελλάδας στην περιοχή του **Μ. Καραγιάννη**.
- Τχ. 15** Ελλάδα με τα μάτια της τουρκικής τηλεόρασης του **Στ. Καρκαλέτση**.
- Τχ. 21** Η Τουρκία σε μετάβαση του **Ν. Σαρρή**.
- Τχ. 21** Τουρκία. Μετά τις εκλογές τι; του **Στ. Καρκαλέτση**.
- Τχ. 23** Η πολιτική της μεταπολεμικής Τουρκίας επί της Αρμενικής Γενοκτονίας του **Ι. Κασσεσιάν**

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- Τχ. 13** Εναλλακτικές επιλογές και διλήμματα της ελληνικής αποτρεπτικής στρατηγικής του **Π. Ήφαιστου**.
- Τχ. 13** Εμείς και το Μάαστριχτ του **Θ. Ζιάκα**.
- Τχ. 14** Το ελληνικό αμυντικό δόγμα του **Χ. Λυμπερή**.
- Β' Περίοδος**
- Τχ. 4** Στρατηγικές εξισορροπήσεις του **Χρ. Γιαλλουρίδη**.
- Τχ. 4** Η διεκδίκηση ως μέσο αποτροπής του **Β. Στοϊλόπουλου**.
- Τχ. 5** Η εξωτερική πολιτική του κράτους των Αθηνών του **Ν. Ψυρούκη**.
- Τχ. 5** Ομοψυχία και εθνική στρατηγική του **Δ. Γαρούφα**.
- Τχ. 10-11** Διεθνής πολιτική και εθνικοί προβληματισμοί του **Χρ. Σαρτζετάκη**.
- Τχ. 12** Η ελληνοτουρκική προσέγγιση και οι πολιτικοί Ρουβάδες του **Ν. Σαρρή**.
- Τχ. 17** Τουρκία και ελλαδικός "ρεαλισμός" του **Στ. Καρκαλέτση**.
- Τχ. 24** Το αξιολογικό σύστημα των Ελλήνων και η επίδρασή του στην εξωτερική πολιτική της χώρας του **Γρ. Γκιζέλη**.
- Τχ. 24** Η προς την Τουρκία πολιτική της Ελλάδος στο κατώφλι του νέου αιώνα του **Στ. Καρκαλέτση**.
- Τχ. 25** Γνωστικό σύστημα, πολιτισμικό σύστημα & εξωτερική πολιτική του **Γρ. Γκιζέλη**.
- Τχ. 25** Συμφωνία του Ελσίνκι: Οι συνέπειες στις ελληνο-τουρκικές σχέσεις του **Γ. Βοσκόπουλου**.
- Τχ. 26** Άμυνα, διπλωματική σημειολογία και ελληνοτουρκικές σχέσεις του **Γ. Βοσκόπουλου**.

ΒΑΛΚΑΝΙΑ

- Τχ. 8** Ορθοδοξία και γεωπολιτική στην καθ' ημάς Ανατολή του **Κ. Χολέβα**
- Τχ. 8** Ελλάδα και Βαλκάνια του **Τ. Φιλανιώτη**
- Τχ. 9** Βουλγαρία. Ένα έθνος ανάμεσα στον πανικό, τον μεγαλοϊδεατισμό και την χειραφέτηση του **Δ. Καλουδιώτη**.
- Τχ. 10** Η αποσύνθεση των Βαλκανίων και οι στρατηγικοί προσανατολισμοί της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής του **Γ. Καραμπελιά**.
- Τχ. 11** Βαλκανικές αντιφάσεις της **Ξανθίππης Καραγεωργίου**.
- Τχ. 11-13** Η γένεση του μακεδονικού ζητήματος, ο Μακεδονικός Αγώνας και η διεθνής διπλωματία του **Ευστ. Φακιολά**.
- Τχ. 14** Η βαλκανική κρίση και οι δικές μας δυνατότητες του **Θ. Ζιάκα**
- Τχ. 14** Κοσσυφοπέδιο: Οι επιδιώξεις και τα όρια της αλβανικής πολιτικής του **Α. Μαρκογιάννη**.
- Τχ. 15** Το τουρκικό τόξο και η συνεργασία των Ορθοδόξων του

Κ. Χολέβα.

- Τχ. 15** Βαλκάνια, σημερινές συνθήκες και προοπτικές του **Γ. Παπαγιαννόπουλου.**
- Τχ. 15-16** Η μουσουλμανική μειονότητα της Βουλγαρίας και οι σχέσεις της με την Τουρκία του **Γ. Κυμιωνή**
- Τχ. 17** Εμείς και οι Σέρβοι του **Κ. Χολέβα**
- Τχ. 17** Το ζήτημα των περιουσιών των Μουσουλμάνων Τσάμηδων της Θεσπρωτίας του **Κ. Κεντρωτή**
- Τχ. 18** Μύθος και πραγματικότητα για το ρόλο της Γερμανίας και Αμερικής στα Βαλκάνια του **Β. Κοροβίνη.**
- Τχ. 19** Για μια αποτελεσματικότερη παρουσία του Ελληνισμού στα Βαλκάνια του **Κ. Χολέβα.**
- Τχ. 19** Η κρίση στα Βαλκάνια και η Ελλάδα. Κίνδυνοι και δυνατότητες του **Β. Κοροβίνη**
- Τχ. 22** Οι Ελληνοβουλγαρικές σχέσεις του **Τ. Φιλανιώτη.**
- Τχ. 23** Σύμμαχος μας πλέον μόνο ο Θεός του **Δ. Παξινοῦ.**
- Β' Περίοδος**
- Τχ. 5** Από την Άλωση της Πόλης στην αναγέννηση της Ευρώπης του **Αχ. Λαζάρου.**
- Τχ. 7** Το αντίκωμα των Σαρακατσάνων στο Σλίβεν της Βουλγαρίας του **Κ. Μοράρου.**
- Τχ. 10** Εθνολογικά και πολιτισμικά της Βαλκανικής του **Αχ. Λαζάρου.**
- Τχ. 12** Πώς είδε το τραγικό τέλος του Ρήγα ο Σέρβος Νομπελίστας Ίβο Άντριτς του **Ι. Παπαδριανού**
- Τχ. 12** Ρήγας Βελεστινλής. Από τις μοναδικές προσωπικότητες του νεώτερου Ελληνισμού του **Δ. Καραμπερόπουλου**
- Τχ. 12** Οι Σαρακατσάνοι της Βουλγαρίας σήμερα και αύριο του **Δ. Γαρούφα**
- Τχ. 15** Το Ανατολικό Ζήτημα ανοίγει και πάλι τους ασκούς του Αιόλου στα Βαλκάνια του **Ν. Ψυρούκη.**
- Τχ. 15** Κοσovo Republica. Illirida Republica. Vorios Ipiros Republica του **Σ. Σωτηρίου.**
- Τχ. 15** Βράχοι-Βλάχοι και αβάσιμες αποφάσεις του **Αχ. Λαζάρου.**
- Τχ. 19** Η Νατοϊκή Δύναμη Ταχείας Επέμβασης στα Σκόπια του **Ν. Τζιφέκη.**
- Τχ. 21 Αφιέρωμα: Βαλκάνια. Ο επιόλιτης της Νέας Τάξης**
Οι βομβαρδισμοί στο Κοσσυφοπέδιο είναι το ρέκβιεμ της Β. Ηπείρου του **Γρ. Γκιζέλη.**
Σημειολογία της νατοϊκής επίθεσης κατά της Σερβίας του **Γ. Βοσκόπουλου.**
Πριάπειος Ατλαντική Πολιτεία του **Φ. Μεταλληνού.**
Συναπάντημα ληστών και φονιάδων του **Ν. Ψυρούκη.**
Το Κοσσυφοπέδιο, η γεωπολιτική και η δικαίωση των υπερπατριωτών του **Κ. Χολέβα.**
Το Κοσσυφοπέδιο και οι παρενέργειές του για τον Ελληνισμό του **Σ. Σωτηρίου.**
Η παγκοσμιοποίηση του πολιτισμού του **Α. Μακρίδη.**
Τχ. 22 Η ελληνική κοινότητα του Νόβι Σαντ του **Στ. Καρκαλέτση.**
Τχ. 24 Η επιχείρηση του ΝΑΤΟ κατά της Σερβίας. Α' γύρος: Οι Σέρβοι έχασαν γιατί δεν πολέμησαν του **Π. Διακουμάκου.**

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

- Τχ. 17-18** Τηλεπικοινωνίες και ιδιωτικοποιήσεις. Στρατηγικές επιλογές για την ελληνική οικονομία του **Κ. Βαϊτσου.**
- Β' Περίοδος**
- Τχ. 7 "ΟΧΙ":** Ζωογόνηση του Έθνους του **Ν. Ψυρούκη**
- Τχ. 7** Δημοκρατία ή Κομματικοκρατία; του **Σ. Καργάκου.**
- Τχ. 8** Ασυνεπής Πολιτεία. Μια άλλη διάσταση της ιστορίας των καιρών μας του **Γ. Καρούσου.**
- Τχ. 8-9** ΜΜΕ, ανθρώπινα/μειονοτικά δικαιώματα και διεθνής πολιτική του **Η. Ηλιόπουλου.**
- Τχ. 9** Αερολόγος αισιοδοξία και σκληρή πραγματικότητα του **Ν. Ψυρούκη.**
- Τχ. 11** Νόμος περί προστασίας του ατόμου από επεξεργασία δεδομένων του **Λ. Αθανασίου.**
- Τχ. 12** Ολυμπισμός: Η νέα μεγάλη ιδέα του Έθνους του **Ν. Ντάσιου**

- Τχ. 12** Ο θεσμός της Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα του **Β. Γρηγοράκου**
- Τχ. 13** Κοινωνικό κεφάλαιο ή συνενώσεις του **Ε. Πανά.**
- Τχ. 15** Η εγκληματικότητα του κράτους του **Θ. Μπινιχάκη.**
- Τχ. 17** Το αλβανικό "Ηφαίστειο" του **Αθ. Δρούγου.**
- Τχ. 18** Οι εκλογές στα Σκόπια και η νέα φάση του Μακεδονικού του **Κ. Χολέβα**
- Τχ. 18** Το πραγματικό μήνυμα των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών του **Γ. Βοσκόπουλου.**
- Τχ. 18** Η ανεργία στην Ελλάδα του **Ν. Ντάσιου.**
- Τχ. 20** Ας μιλήσουμε για ειρήνη του **Φ. Μεταλληνού.**
- Τχ. 20** Οι δολοφόνοι της Νέας Τάξης του **Στ. Καρκαλέτση.**
- Τχ. 20** Εν όψει του πολιτικού προβλήματος του **Κ. Χατζηαντωνίου.**
- Τχ. 22** Οι αλύτρωτοι Έλληνες και οι τριακόσιοι του Κακλαμάνη του **Αχ. Λαζάρου**
- Τχ. 23** Η φιλία των λαών και η αφέλεια των τουρκολάγων του **Κ. Χολέβα**
- Τχ. 25** Εκλογές 2000 του **Στ. Καρκαλέτση**
- Τχ. 25** Ο πόλεμος στην Τσετσενία & οι γεωπολιτικές εξελίξεις στον Καύκασο του **Μ. Καραγιάννη**

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Β' Περίοδος**
- Τχ. 10** Η μάστιγα των ναρκωτικών και το μαστίγιο κατά των ναρκωτικών του **Σ. Καργάκου.**
- Τχ. 14** Οι συνενώσεις στη Σουηδία. Το παράδειγμα προς μίμηση που έλασε το σχέδιο Ι. Καποδίστριας του **Ε. Πανά.**
- Τχ. 16** Πολιτική κοινωνικοποίηση των νέων και εθνική στρατηγική του **Γ. Βοσκόπουλου.**
- Τχ. 17** Η Βουλή των Εφήβων και αι Βουλαι των Υπερωρίμων του **Κ. Χολέβα.**
- Τχ. 18 Αφιέρωμα: Λαθρομετανάστες και κοινωνικές επιπτώσεις** επιμ. **Θ. Μπινιχάκης.**
Οι λαθρομετανάστες και οι κοινωνικές επιπτώσεις τους στην ελλ. κοινωνία του **Γρ. Γκιζέλη.**
Οικονομικοί πρόσφυγες. Οι επιπτώσεις της κρίσης και η αντιμετώπισή τους του **Γ. Σκλαβούνου.**
Το πρόβλημα των λαθρομεταναστών του **Φ. Μεταλληνού.**
Παρέμβαση **Ν. Ψυρούκη** για τη μετανάστευση στη συζήτηση του περιοδικού Ελλοπία.
Λαθρομετανάστες και ρατσισμός του **Ν. Ντάσιου.**
Οι κοινωνικές επιπτώσεις του μεταναστευτικού ρεύματος του **Μ. Βικέντιου.**
Λαθρομετανάστες και ελληνική πραγματικότητα του **Στ. Σωτηρίου.**
- Τχ. 20** Το αδιέξοδο του εκσυγχρονισμού του **Ν. Ντάσιου.**
- Τχ. 20-21** Το δημογραφικό πρόβλημα και η εθνική Άμυνα του **Χαρ. Νικολάου.**
- Τχ. 22** Τοπική αυτοδιοίκηση και άμεση δημοκρατία του **Επ. Πανά**
- Τχ. 23** Παγκοσμιοποίηση και εργασία του **Ν. Ντάσιου.**
- Τχ. 24** Παγκοσμιοποίηση και ανεργία επιμέλεια **Ν. Ιωνά, Ν. Ντάσιος.**
- Τχ. 25** Παγκοσμιοποίηση, ανεργία και "κοινωνικός αποκλεισμός" στην Ευρώπη του **Ι. Lovering.**
- Τχ. 25** Ριζοσπαστική μετατροπή του **Ν. Ντάσιου.**
- Τχ. 26** Η ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων του **Ν. Λένου.**

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Τχ. 3** Το Ανατολικό Ζήτημα της **Μ. Βεργέτη.**
- Τχ. 4** Ποιος φοβάται το Ισλάμ; του **Βλ. Αιτζίδη.**
- Τχ. 2-5** Οι Αρβανίτικες φάρες και η καθοδός τους στον Ελλαδικό χώρο του **Π. Ροδόκη.**
- Τχ. 5-6** Αρχαία Ελληνική Δημοκρατία και Πολυκομματική Κοινοβουλευτική Δημοκρατία του **Β. Κοροβίνη.**
- Τχ. 7-8** Από την Αυτοκρατορική Ιδέα στην Εθνική Ιδέα του **π. Γ. Μεταλληνού.**
- Τχ. 8** Ορθοδοξία και Δύση στη νεώτερη Ελλάδα. Οι πρώτοι Έλληνες ενωτικοί του **Χ. Γιανναρά.**
- Τχ. 9** Εξισλαμισμοί και επανεκχριστιανισμοί στον 17ο αιώνα του

Ι. Χασιώτη.

Τχ. 9-10 Το Βυζάντιο ως δογματικός σχηματισμός στα πλαίσια της Ευρασιατικής Οικουμένης του **Β. Κοροβίνη**.

Τχ. 10 Επτάησα: Η ιστορία μιας πολιτισμικής γενοκτονίας του **Γ. Σκλαβούνου**

Τχ. 11-13 Από την Ανατολή στη Δύση: η παράδοση αρχαίων ελληνικών κειμένων από αραβικές μεταφράσεις του **Χ. Λάζου**.

Τχ. 13 Με αφορμή την καταστροφή της Σμύρνης της **Νάνου Χόρτον**.

Τχ. 13 Συνοπτική Ιστορία του μικρασιατικού και θρακικού Ελληνισμού του **Β. Αναστασιάδη**.

Τχ. 14-16 Το Βυζάντιο στη δίνη των χριστολογικών ερίδων του **Β. Κοροβίνη**

Τχ. 17 Συνάντηση Ελληνισμού-Χριστιανισμού στην Ελληνική Ιωνία του π. **Γ. Μεταλληνού**.

Τχ. 16-19 Τουρανισμός - Παντουρκισμός του **Αχ. Ανθερίδη**.

Τχ. 22-23 Οι συνέπειες της Τουρκικής κατακτήσεως για τον Ελληνισμό από απόψεως πολιτικής, πνευματικής και αριθμητικής του
+ Γ. Μαγκριώτη

Β' Περίοδος

Τχ. 10 Η Ρωμανία πάρθεν του **Γ. Δοντά**.

Τχ. 12 Οι Αμαζόνες γυναίκες στον μύθο και στην Ιστορία του **Β. Φαρασόπουλου**.

Τχ. 13 Αφιέρωμα: 200 χρόνια από τη θυσία του **Ρήγα**.

Ρήγας Φεραίος: Σκαπανέας της απελευθερωτικής πάλης των εθνών του **Ν. Ψυρούκη**.

Ο εθνεγέρτης Ρήγας Βελεστινλής του **Ν. Φορόπουλου**.

Εικόνες από την "Χάρτα της Ελλάδος" του Ρήγα Βελεστινλή-Φεραίου της **Ζ. Νασίκα**.

Η θέση του Ρήγα για την εκπαίδευση στο επαναστατικό του κείμενο «Δίκαια του Ανθρώπου» του **Δ. Καραμπερόπουλου**.

Ο Ρήγας Βελεστινλής στο θρύλο και την πραγματικότητα του **Αθ. Καραθανάση**.

Ο Ρήγας Βελεστινλής στον Κισσό του Πηλίου του **Κ. Λιάπη**.

Ρήγα Βελεστινλή, Θούριος: Έκδοση δίσκου με παραδοσιακές μουσικές παραλλαγές του **Κ. Καραμπερόπουλου**.

Γ' Διεθνές Συνέδριο για τον Ρήγα Βελεστινλή

Ποιήματα για τη ζωή και το έργο του Ρήγα Φεραίου του **+Χ. Χειμώνα**. Συμβολή στη βιβλιογραφία για το Ρήγα Βελεστινλή-Φεραίο και το έργο του επιμ. **Ζ. Νασίκα**.

Τχ. 14 Μνήμη της δράσης των ανταρτικών σωμάτων της Εθνικής Εταιρείας το 1896-97 στη Μακεδονία του **Γ. Τσότσου**.

Τχ. 14 Ο Ρήγας Βελεστινλής και η επαναστατική ιδεολογία του **Δ. Μαυρόγιαννη**.

Τχ. 14 Η Ήπειρος, η απελευθέρωση και ο Ταγματάρχης Ι. Βελισσαρίου

του **Δ. Λιμνιάτη**.

Τχ. 15-16 Κωνσταντίνος Κουκίδης. Ο πρώτος αντιστασιακός του **Δ. Λαζογιώργου-Ελληνικού**.

Τχ. 16 Γ. Καραϊσκάκης και ελληνοτουρκικά του **Αχ. Λαζάρου**.

Τχ. 17 Εθνικό μεγαλείο στην Κουτσούφλιανη και εθνικό έγκλημα στη Λάρισα του **Αχ. Λαζάρου**.

Τχ. 18-19 Το "Δημόσιον Σήμα" της **Σ.Καρούζου**.

Τχ. 18 Στις ακτές της Τριπολίτιδας του **Χ. Ψωμιόδη**.

Τχ. 19 Στρώμιτσα, η έπαληξη του ελληνικού βορρά του **Στ. Καρκαλέτση**.

Τχ. 21 Το τέλος του Βυζαντίου. Η πτώση της Πόλης του **Δ. Λιμνιάτη**.

Τχ. 22 Ο Ρήγας του θρύλου και της πραγματικότητας του **Αχ. Λαζάρου**

Τχ. 22 Ρήγας Βελεστινλής (1757-1798) του **Β. Αναστασιάδη**.

Τχ. 26-27 Βυζάντιο και Αρμενία του **Η. Bartikian**.

ΔΙΕΘΝΗ ΘΕΜΑΤΑ

Τχ. 1 Ανατολική Ευρώπη και Εθνικά του **Σπ. Κακουριώτη**.

Τχ. 2 Οι οικονομικές συνέπειες της κατάρρευσης του διπολισμού στην Ευρώπη και η σημασία της για την Ελλάδα του **Β. Κοροβίνη**.

Τχ. 10 Οι Πράσινοι της Ευρώπης και τα εθνικά ζητήματα του **Τ. Φιλανιώτη**.

Τχ. 16-17 Η Συμφωνία παρα-Ευξείνιας Συνεργασίας του **Αν. Παπαδόπουλου**.

Β' Περίοδος

Τχ. 14 Η Ρωσία, η Τουρκία και οι πετρελαιαγωγοί του **Μ. Καραγιάννη**.

Τχ. 14 Το στρατηγικό δόγμα της Ελλάδας του **Π. Ήφαιστου**.

Τχ. 15 Εθνική στρατηγική. Ισοζύγιο ισχύος και πολιτικές ελίτ του **Γ. Βοσκόπουλου**.

Τχ. 19 Διπλωματία και Στρατηγική των Μεγάλων Ευρωπαϊκών Δυνάμεων, Γαλλίας, Γερμανίας, Μ. Βρετανίας του **Π. Ήφαιστου**.

Τχ. 19-20 Μπροστά στη νέα εποχή. Διάλογος στρατιωτικού και ιστορικού των **Φ. Μεταλληνού & Ν. Ψυρούκη**.

Τχ. 22 Η ροδαυγή του νέου μεσαίωνα του **Χρ. Σαρτζετάκη**

Τχ. 22 Η Ευρώπη στον αστερισμό του Άτλαντα του **Φ. Μεταλληνού**

Τχ. 23 Από τη γενική κρίση προς τη σήψη του αποικιοκρατικού-καπιταλιστικού συστήματος του **Ν. Ψυρούκη**

Τχ. 23 Η φρίκη του σύγχρονου quo vadis του **Αν. Μακρίδη**

Τχ. 25 Άξονας Ισραήλ-Τουρκίας, Ελλάδα & Ομογένεια των **Μ. Γκιόκα & Α. Παπαθανάση**.

Τχ. 26 Η τουρκική πολιτική στην Υπερκαυκασία και ο ρόλος της Ελλάδας στην περιοχή του **Μ. Καραγιάννη**

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Τχ. 25 Η Κοπτική Ορθόδοξη Εκκλησία του **Στ. Σωτηρίου**.

ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΟΠΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΜΑΣ

*Διατίθενται όλα τα προηγούμενα τεύχη της ΕΛΛΟΠΙΑΣ
πρός 1.200 δρχ. έκαστο.*

*Οί ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν
στόν αριθμό τηλεφώνου 01-65.19.728 ή
νά γράψουν στην ταχυδρομική διεύθυνση της ΕΛΛΟΠΙΑΣ.*

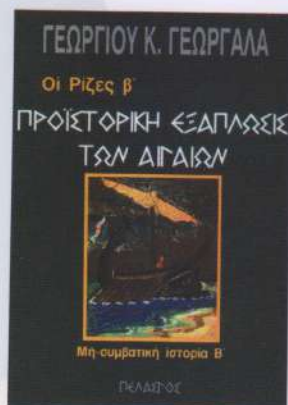
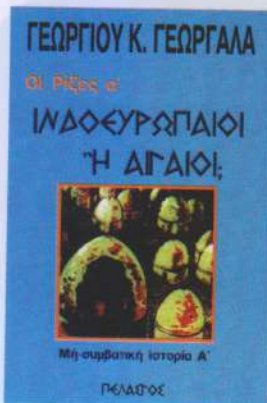
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ

“Οι ρίζες”

Τα 9 πρώτα βιβλία της
σειράς κυκλοφορούν από
τις Εκδόσεις
ΠΕΛΑΣΓΟΣ

ΜΗ-ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Βιβλιοπωλείο "Ακροκέραμο"
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ
ΠΕΛΑΣΓΟΣ • ΡΗΣΟΣ • ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ • ΜΑΧΗ
Αχ. Παράσχου 127 • 11475 Γκύζη - ΑΘΗΝΑΙ
τηλέφωνο: 01-6440021 - τηλεομοιότυπο: 01-6450097

ΕΛΛΟΠΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τεύχος 50ο (27ο), Περίοδος Β'
ΙΟΥΝΙΟΣ-ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2000

*

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ
Ελλάδα 1.200 δρχ.
Κύπρος 3,0 Λίρες

Εκδότης - Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο

Μπινιχάκης Θεόδωρος
25ης Μαρτίου 1 & Αναστάσεως
155 61 Χολαργός, τηλ. 65.19.728

ISSN 1107 - 1923

Γλωσσική Επιμέλεια
Νικόλαος Κωνσταντόπουλος

Διεύθυνση Αλληλογραφίας
Ταχ. Θυρίδα 78035

173 10 Αγ. Δημήτριος

Τηλεομοιότυπο (Τ.Ο.Τ.) 6519728

Ηλεκτρονική διεύθυνση στο Διαδίκτυο,
e-mail: p_hellopia@yahoo.com

«Ζεῦ ἄνα, Δωδωναίε Πελασγικέ...» (Ίλιάς Π, 233)

ΕΛΛΟΠΙΑ= "αρχαία ονομασία της κοιλάδας των Ιωαννίνων, όπου κατοικούσαν οι Έλλοπες, Ελλοί ή Σελλοί, ιερείς του Δωδωναίου Δία.

Η Δωδώνη της Ελλοπίας ήταν η χώρα των Μολοσσών*, έδρα του αρχαιότερου ελληνικού μαντείου που προφήτευε ερμηνεύοντας το θρόϊσμα των φύλλων της βελανιδιάς. Έλλοψ, γιός του Ίωνος, εγγονός του Έλληνος".

*πατρίδα της Ολυμπιάδας, μητέρας του Μ. Αλεξάνδρου.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

	6 τεύχη	12 τεύχη
ΕΛΛΑΔΑ*	6.000 δρχ.	12.000 δρχ.
ΚΥΠΡΟΣ	15 Λίρες	28 Λίρες
ΕΥΡΩΠΗ	9.000 δρχ.	18.000 δρχ.
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	10.000 δρχ.	20.000 δρχ.
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ-ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ-ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	10.000 δρχ.	20.000 δρχ.
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	10.000 δρχ.	20.000 δρχ.

* Φοιτητές, πολύτεκνοι, στρατιώτες, χαμηλοσυνταξιούχοι, 4.000 δρχ. τα 6 τεύχη

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Τις συνδρομές σας μπορείτε να τις στείλετε με ταχυδρομική επιταγή στη Διεύθυνση Αλληλογραφίας ή να τις καταθέσετε στον λογαριασμό της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ 099-51510230 γράφοντας τ' όνομά σας στο έντυπο κατάθεσης.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Βιβλιοπωλεία Αθηνών:

"ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ"

25ης Μαρτίου 1 & Αναστάσεως
155 61 ΧΟΛΑΡΓΟΣ, Τηλ. 6519728

Βιβλιοπωλεία Θεσσαλονίκης:

Βασίλειος Χρήστου

Εκδόσεις ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ

Πρ. Κορομηλά 42 - Θεσ/νίκη, Τηλ. 282427

ΔΙΑΝΟΜΗ

- Στις παροικίες του Ελληνισμού
 - Στην Κύπρο και στις επαρχιακές πόλεις
 - Στους εφημεριδοπόλες της Αθήνας
- Από το πρακτορείο Εφημερίδων "Ευρώπη" Α.Ε.
Αμφιαράου 15-17, 104 42 ΑΘΗΝΑ

ΕΞΩΦΥΛΛΟ 50ου ΤΕΥΧΟΥΣ

**Ελληνισμός - Χριστιανισμός:
Η θεία συνάντησή!...**

Ανατύπωση από ταχυδρομική κάρτα.

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν:

Κων/νος Βραχνιάς
Μιχάλης Γκιόκας
Κων/νος Δημητρόπουλος
Αθανάσιος Δαρδουμπάς
Νικολέτα Ιωνά
Θωμάς Καλογρίτσας
Σταύρος Καρκαλέτσης
Κώστας Κατσάς
Ευαγόρας Κωνσταντίνου
Νίκος Κωνσταντόπουλος
Αχιλλέας Λαζάρου
Ανδρέας Μακρίδης
Φάνης Μαλκίδης
Χαράλαμπος Μηνάογλου
Θεόδωρος Μπινιχάκης
Αντώνης Μποσνακούδης
Νίκος Ντάσιος
Σταύρος Παϊσιάδης
Αναστάσιος Παπαθανάσης
Άγγελος Σακκέτος
Κώστας Σπίνος
Κώστας Χατζηαντωνίου
Κωνσταντίνος Χολέβας
Παναγιώτης Χωρίκης

- * Η επιμέλεια της ύλης γίνεται από Συντακτική Ομάδα.
- * Τα ενυπόγραφα κείμενα δεν εκφράζουν κατ' ανάγκην την άποψη του συνόλου της Συντακτικής Ομάδας.
- * Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.
- * Οι προβολές βιβλίων, περιοδικών και δραστηριοτήτων του πατριωτικού χώρου δεν έχουν εμπορικό χαρακτήρα.